

ДЖЕФРИ АРЧЪР ПЪТЕКИ НА СЛАВАТА

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2009

chitanka.info

*В памет на Крис Брашър, който ме насърчи да напиша
тази книга.*

ЕЛЕГИЯ ВЪРХУ ГРОБ ДО ПРОВИНЦИАЛНА ЦЪРКВА

*Гербовете бляскави, властта
помпозна,
прелестта, богатството на
този свят,
тях всички ги очаква
неизбежното —
пътеките на славата, към
гроба водещи.*

Томас
Грей (1716–
1771)

Моите специални благодарности на планинаря и историк Одри Салкълд за безценната ѝ помощ, съвети и експертно мнение.

Благодаря също на Саймън Бейнбридж, Джон Брайънт, Рози дьо Курси, Антъни Джефън, Беър Грилс, Джордж Мелъри II, Алисън Принс и Мари Робъртс.

По действителен случай

ПРОЛОГ

1999

Събота, 1 май, 1999 г.

— Последния път, когато правих *скално катерене* с кабари, отпаднах — каза Конрад.

На Джошен му идеше да извика от радост, но знаеше, че всяка реакция на кодираното съобщение ще е сигнал за някоя противникова група на тяхната честота. Или още по-лошо — някой слухтящ журналист можеше да разбере, че са открили тяло. Остави радиото включено с надеждата да научи на коя от двете жертви е попаднал издирващият екип, но се чуваше единствено прашене — знак, че връзката не е прекъсната.

Съгласно инструкциите след шейсет секунди мълчание Джошен изключи радиото. Много му се искаше да тръгне с екипа катерачи, които излязоха да търсят телата, но беше изтеглил късата сламка. Някой трябваше да остане в базовия лагер при радиото. Загледа се към входа на палатката и сипещия се навън сняг и се опита да си представи какво става по-нагоре в планината.

Конрад Анкър се взираше в замръзналото тяло. Кожата бе изгубила цвета си — бе станала бяла като мрамор. Дрехите — или по-скоро остатъците от тях — сякаш бяха на скитник, а не на човек, учил в Оксфорд или Кеймбридж. Около кръста на мъртвеца беше завързано дебело конопено въже с разръфани краища там, където се бе скъсало при падането. Ръцете бяха вдигнати над главата, левият крак — праметнат над десния. Пищялът на десния крак беше счупен и ходилото изглеждаше като отделено от тялото.

Никой от екипа не проговори, мъчеха се да дишат в разреждения въздух — на височина 8230 метра думите се пестят. Накрая Анкър коленичи в снега и отправи молитва към Джомолунгма, Богинята майка на Земята. Не бързаше — в края на краищата историците, алпинистите, журналистите и всички любопитни бяха чакали този момент повече от седемдесет и пет години. Свали дебелия си

ръкавица, остави я в снега, наведе се напред и леко докосна коравата яка на якето на мъртвеца. Чу блъскането на собственото си сърце, когато прочете малките червени букви върху етикета от вътрешната страна на яката на ризата.

— Боже мой! — обади се някой зад него. — Това не е Ървин, а Мелъри.

Анкър не каза нищо. Трябваше да потвърди информацията, заради която бяха изминали повече от осем хиляди километра.

Пъхна ръка във вътрешния джоб на мъртвеца и сръчно извади кесията, изплетена така прилежно от съпругата на Мелъри. Разтвори я внимателно — страхуваше се да не се разпадне. Ако откриеше каквото търси, мистерията най-сетне щеше да намери своето решение.

Кутия кибрит, ножичка за нокти, изтъпен молив, плик, върху който беше отбелязан броят на работещите кислородни бутилки преди последното катерене, сметка (неплатена) от „Гамаджис“ за чифт планински очила, ръчен часовник „Ролекс“ без стрелки и писмо от съпругата на Мелъри с дата 14 април 1924 г. Но онова, което Анкър очакваше да намери, го нямаше.

Той вдигна очи към другите от екипа, които чакаха нетърпеливо, пое дълбоко дъх и каза:

— Няма снимка на Рут.

Някой извика радостно.

КНИГА ПЪРВА

НЕОБИКНОВЕНО ДЕТЕ

1892

1.

Сейнт Бийс, Къмбрия, вторник, 19 юли 1892 г.

Ако бяхте попитали Джордж защо е тръгнал към скалата, той едва ли щеше да е в състояние да ви отговори. Фактът, че трябваше да нагази в морето, за да достигне целта си, като че ли не го притесни, макар да не можеше да плува.

Само един човек на плажа онази сутрин проявяваше известен интерес към заниманията на шестгодишното момче. Преподобният Лей Мелъри сгъна вестника си и го остави на пясъка до себе си. Не каза нищо на жена си, която лежеше със затворени очи на шезлонга и се наслаждаваше на спорадичните слънчеви лъчи, без да подозира за опасностите пред първородния им син. Преподобният знаеше, че Ани само ще изпадне в паника, както на срещата на Съюза на майките, когато момчето се беше покатирило на покрива на общинската зала.

Той бързо се огледа за другите си три деца — играеха край водата и не обръщаха внимание на брат си. Ейви и Мери събираха изхвърлените от сутрешния прилив мидички, а по-малкият, Трафърд, съсредоточено пълнеше кофичката си с пясък. Мелъри отново се вгледа в своя син и наследник, който решително напредваше към скалата. Все още не се тревожеше — нямаше съмнение, че момчето в крайна сметка ще се върне — но все пак се надигна от шезлонга, когато водата покри късите панталони на сина му.

Джордж вече вървеше на пръсти по дъното, но щом стигна назъбената скала, сръчно се изтегли нагоре, заподскача от камък на камък и бързо стигна до върха. Там се настани удобно и се загледа в хоризонта.

Баща му гледаше с известно безпокойство как вълните се разбиват в скалата, но търпеливо зачака момчето да осъзнае в каква опасност се намира. Тогава със сигурност щеше да се обърне към брега и да потърси помощ. Но Джордж не го направи и когато първите

пръски докоснаха краката му, преподобният Мелъри бавно отиде до водата.

— Много добре, момчето ми — промърмори той, щом мина край най-малкия си син, който усърдно строеше пясъчен замък, но не откъсна очи от първородния. Джордж все още не поглеждаше назад, макар че вълните вече се плискаха около глезените му. Преподобният Мелъри заплува бруст към скалата, като с всяко бавно загребване все по-ясно осъзнаваше, че тя е много по-далеч, отколкото е предполагал.

Накрая стигна целта си и се изтегли върху скалата. Поряза краката си на няколко места, докато се катереше тромаво нагоре. Движенията му изобщо не можеха да се сравняват с увереното катерене, което бе демонстрирал синът му. Стигна до момчето, като се мъчеше да скрие, че е останал без дъх и се чувства доста неудобно.

Точно тогава чу писъка и се обърна към брега. Жена му стоеше до прибоя и крещеше отчаяно:

— Джордж! Джордж!

— Май е по-добре да се връщаме, момчето ми — с пресилена небрежност предложи преподобният Мелъри. — Не е нужно да безпокоим майка ти, нали?

— Само още мъничко, татко — примоли се Джордж и продължи да се взира в морето. Баща му обаче реши, че не могат да се бавят повече, и нежно го дръпна да стане.

Отне им доста време да стигнат до плажа — преподобният Мелъри държеше момчето в обятията си и трябваше да плува по гръб, като използваше единствено краката си. Тогава Джордж за първи път осъзна, че завръщането може да се окаже много по-продължително от очакваното.

Баща му най-сетне рухна на брега, а майка му се втурна към тях. Падна на колене, притисна детето към гърдите си и занарежда: „Слава богу, слава богу“, без да обръща внимание на изтощения си съпруг. Двете сестри на Джордж стояха на няколко крачки от прибоя и подсмърчаха тихо, а по-малкият му брат продължаваше да строи своя замък. Беше твърде малък, за да му минават мисли за смърт.

Накрая преподобният Мелъри успя да седне и погледна сина си, който отново се взираше в морето, макар че скалата вече не се виждаше — и за пръв път прие, че момчето явно няма никаква представа от страх, нито чувство за опасност.

1896

2.

19 февруари 1896

Лекари, философи и дори историци водят дебати за значението на наследствеността в опит да разберат успеха или провала на отделните поколения. Ако някой историк се бе заел да проучи родителите на Джордж Мелъри, трудно щеше да обясни редкия талант на сина им, а още повече — красотата и осанката му.

Бащата и майката на Джордж се смятаха за представители на висшето съсловие на средната класа, макар да им липсваха средства за подобна претенция. Енорияшите на преподобния Мелъри от Мобърли в Чешир го смятаха за типичен консервативен тесногръд англиканец и бяха единодушни, че съпругата му е сноб. Ето защо според тях Джордж несъмнено бе наследил качествата на някой далечен роднина. Баща му също си даваше сметка, че най-големият му син е необикновено дете, и бе готов да направи необходимите жертви, за да може Джордж да учи в „Гленгорс“, модно училище в Южна Англия.

Джордж често чуваше баща си да казва: „Трябва само да постегнем коланите, особено ако искаме Трафърд да тръгне по стъпките ти“. Като се позамисли върху тези думи, той попита майка си дали в Англия има училища, в които да учат и сестрите му.

— Мили боже, не — пренебрежително отвърна тя. — Тони ще бъде чисто пилеене на пари. Пък и какъв е смисълът от подобно нещо?

— Така Ейви и Мери ще имат същите възможности като Трафърд и мен — предположи Джордж.

Майка му не искаше и да чуе.

— Защо да подлагаме момичетата на подобни изпитния, когато това няма да им помогне да си намерят подходящи съпрузи?

— Нима един мъж няма да има полза да се ожени за образована жена? — попита Джордж.

— Това е последното нещо, което би искал един мъж — отсече майка му. — Скоро сам ще разбереш, че повечето мъже желаят жена им да им осигури наследник и още няколко деца, както и да командва прислугата.

Джордж не беше особено убеден и реши да изчака подходящ момент, за да повдигне въпроса пред баща си.

През 1896 г. Мелъри прекараха лятната си почивка не край морето в Сейнт Бийс, а в Малверн Хилс, където се посветиха на дълги излети. Въпреки че всички в семейството бързо разбраха, че не са в състояние да вървят в крачка с Джордж, баща му поне направи доблестен опит да го последва до най-високите места, докато майка му и децата останаха в ниското.

Баща му пуфтеше на няколко крачки зад него, когато Джордж реши да повдигне спорния въпрос за образованието на сестрите си.

— Защо на момичетата не се дават същите възможности като на момчетата?

— Защото това е естественият ред на нещата, момчето ми — изпъшка баща му.

— А кой решава какъв е естественият ред на нещата?

— Бог — отговори преподобният Мелъри и се почувства на сигурна територия. — Именно Той е решил, че мъжът трябва да се труди, за да осигури прехрана и покрив за семейството си, а жената трябва да остане у дома и да се грижи за потомството.

— Но Той със сигурност е забелязал, че жените често са благословени с повече разум от мъжете. Сигурен съм, че Бог знае, че Ейви е много по-умна от Трафърд и от мен.

Преподобният Мелъри замълча — трябваше му време да обмисли довода на сина си и да реши как да отговори.

— Мъжете по природа превъзхождат жените — рече най-сетне, без да е особено убеден в собствените си думи. После добави неловко: — А ние не бива да се бъркаме на природата.

— Но ако това е вярно, как кралица Виктория е успяла да управлява така успешно повече от шейсет години?

— Просто защото не е имало мъжки престолонаследник, който да се качи на трона — отвърна баща му с чувството, че навлиза в

непознати води.

— Англия е изкарала голям късмет, че е нямало подходящ мъж за трона и при възкачването на кралица Елизабет — отбеляза Джордж. — Може би е дошло време момичетата да имат същите възможности като момчетата, за да си проправят път в живота.

— Това няма да доведе до нищо — отвърна баща му. — Подобни действия биха преобърнали естествения ред в обществото. Ако нещата тръгнат по твоя начин, Джордж, как майка ти ще намери готвачка или помощница в кухнята?

— Би могла да наеме мъж — невинно предположи Джордж.

— Мили боже, Джордж, не мога да повярвам, че си на път да станеш свободомислещ. Да не би да си слушал брътвежите на онзи Лойд Джордж?

— Лойд Джордж е либерал, татко.

Не е необичайно родителите да заподозрат, че потомците им може да са по-умни от тях, но преподобният Мелъри не беше склонен да признае подобно нещо — та синът му съвсем наскоро бе отпразнувал десетия си рожден ден. Джордж бе готов да изстреля поредния си въпрос, но откри, че баща му изоставя все повече и повече. Когато ставаше дума за катерене, дори преподобният Мелъри беше приел, че в това отношение синът му попада в съвсем друга категория.

3.

Джордж не плака, когато родителите му го изпратиха в „Гленгорс“. Не защото не му се искаше, а защото някакво друго момче, облечено в същото червено сако и къси панталони като неговите, се съдираше от рев в отсрещната страна на купето.

Гай Бълок идваше от съвсем различен свят. Не можеше да обясни с какво точно изкарва хляба си баща му, но каквото и да бе то, в него постоянно се промъкваше думата *индустрия*, която майката на Джордж със сигурност би заклеила като непристойна. Стана съвсем ясно и друго — след като Гай разказа как семейството му е прекарало почивката си в Пиренеите — това момче не бе чувало за затягане на

колани. Все пак, когато същия следобед пристигнаха на гарата в Истбърн, двамата вече бяха най-добри приятели.

Джордж и Гай спяха на съседни легла в спалното, седяха на един чин в класната стая и когато започнаха последната си година в „Гленгорс“, никой не се изненада, че се настаниха в една стая. Макар че Джордж бе по-добър почти по всички предмети, Гай никога не прояви завист или недоволство. Той като че ли се радваше на успехите на приятеля си, дори когато той стана капитан на футболния отбор и спечели стипендия за Уинчестър. Гай сподели с баща си, че е нямало да му предложат място в Уинчестър, ако не бе делил стаята с Джордж, който все го караше да полага повече усилия.

Докато Гай проверяваше резултатите от приемните изпити, окачени на дъската за обяви, Джордж прояви по-голям интерес към забоденото отдолу съобщение. Преподавателят по химия, мистър Дийкън, канеше завършващите на планинска екскурзия в Шотландия. Гай не се вълнуваше особено от катерене, но след като Джордж се записа, реши да участва.

Джордж не беше от любимите ученици на мистър Дийкън, може би защото химията не бе най-силният му предмет. Но страстта към катеренето далеч надхвърляше безразличието му към бунзеновата горелка и лакмуса, затова реши, че ще изтърпи някак учителя. В края на краищата, сподели той с Гай, щом проклетникът се е натоварил да организира подобна екскурзия, явно не е чак толкова гаден.

В мига, когато стъпи на голите възвишения на Шотландия, Джордж сякаш се озова в друг свят. През деня бродеше по обраслите с папрат и пирен хълмове, а вечер седеше в палатката си и четеше на свещ „Странният случай с доктор Джекил и мистър Хайд“, преди с неохота да се предаде на съня.

Винаги когато мистър Дийкън се насочваше към поредния връх, Джордж изоставаше малко и обмисляше избрания маршрут. Един-два пъти дори се осмели да предложи друг път за катерене. Мистър Дийкън обаче не обръщаше внимание на предложенията му и изтъкваше, че от осемнайсет години се занимава с планинарство в Шотландия и може би няма да е зле Мелъри да се позамисли за

ценността на опита. Джордж отстъпваше и следваше учителя си по добре отъпканите пътеки.

Всяка вечер, докато се подкрепяха с джинджифилово пиво и съомга, мистър Дийкън надълго и нашироко обясняваше плановете си за следващия ден.

— Утре — обяви той, — ще се изправим пред най-сериозното изпитание, но съм сигурен, че след десет дни катерене по тези места сте повече от готови за предизвикателството. — Момчетата го гледаха с очакване и той продължи: — Ще се опитаме да изкачим най-високата планина в Шотландия.

— Бен Невис — обади се Джордж. — Хиляда триста четирийсет и четири метра — добави той, макар че никога не я бе виждал.

— Мелъри е прав — рече мистър Дийкън, явно раздразнен, че са го прекъснали. — След като стигнем върха, както казваме ние, катерачите, ще обядваме и ще се насладите на един от най-добрите изгледи към Британските острови. Трябва да се върнем преди залез-слънце, а тъй като спускането винаги е най-трудната част, утре закуската ще бъде в седем. Тръгваме точно в осем часа.

Гай обеща да събуди Джордж в шест, тъй като приятелят му често се успиваше и пропускаше закуската, което не пречеше на мистър Дийкън да се придържа стриктно към графика — сякаш малката му група участваше във военна операция. Джордж обаче бе толкова развълнуван от предстоящото катерене на най-високия връх в Шотландия, че на сутринта той събуди Гай. Беше сред първите, явили се на закуска, и зачака нетърпеливо пред палатката останалите.

Мистър Дийкън си погледна часовника и в осем без една минута пое енергично по пътеката, която водеше до подножието на планината.

— Учебен сигнал! — извика той, след като изминаха около километър и половина.

Всички момчета, с изключение на едно, извадиха свирките си и гръмко изсвириха сигнала, който трябваше да покаже, че са в опасност и се нуждаят от помощ. Мистър Дийкън не успя да скрие тънката си усмивка, когато видя кой от подопечните му не можа да изпълни заповедта.

— Мелъри, да разбирам ли, че сте забравили свирката си?

— Да, сър — отвърна Джордж. Беше ядосан, че Дийкън го е хванал натясно.

— В такъв случай незабавно се върнете в лагера, вземете я и се опитайте да ни настигнете, преди да започнем изкачването.

Джордж не губи време да протестира. Пое обратно, стигна в лагера, изпълзя в палатката си и намери свирката върху спалния си чувал. Изруга, грабна я и затича с надеждата да настигне другарите си, преди да са тръгнали по склона. Вече в подножието на планината видя, че късата колона е поела нагоре. Гай Блок се мъknеше на опашката, постоянно се обръщаше назад и се оглеждаше за приятеля си. Явно изпита огромно облекчение, когато видя, че Джордж тича към него, и му замаха енергично. Групата продължаваше бавно нагоре по склона.

— Придържайте се към пътеката — каза мистър Дийкън, преди да се скрият зад първия завой.

Щом изчезнаха от погледа му, Джордж спря и се вгледа в окъпаната в мъглива слънчева светлина планина. Скалите и деретата предлагаха стотици пътища към върха, но всички те бяха пренебрегнати от мистър Дийкън, който решително водеше верния си взвод по препоръчания в пътеводителя маршрут.

Погледът на Джордж спря върху тънък зигзаг, който се виеше нагоре — пресъхнало корито на поток, който навярно течеше мързеливо девет месеца в годината, но не и днес. Излезе от пътеката, без да обръща внимание на маркировката, и тръгна нагоре. Скочи на първия хребет като гимнастик на успоредка и пъргаво се закатери от издатина на издатина, без да поглежда надолу. Спря само веднъж — когато стигна до голяма назъбена скала на триста метра над подножието. Огледа набързо терена, откри нова пътека и пое отново. Понякога се движеше по добре отъпкана земя, друг път по девствена почва. Спря чак когато стигна почти до средата на склона. Погледна си часовника — девет и седем минути. Запита се до кой ли стълб са стигнали останалите.

Различаваше едва забележима, вероятно животинска пътека, която може би използваша единствено по-опитните планинари. Тръгна по нея и стигна до основата на голям гранитен отстъп — затворена врата, която препречваше пътя към върха за всеки без ключ. Спря за момент да обмисли възможностите. Можеше да се върне или да заобиколи отстъпа — дълго начинание, което щеше да го изведе пак на безопасния маршрут. И в двата случая щеше да се забави значително. Усмихна се, когато на скалата над него се появи едно агне и изблея

жално, явно несвикнало да вижда хора. То побягна и неволно разкри пътя, по който можеше да поеме евентуален натрапник.

Джордж се огледа за някакви неравности, на които да опре ръка или крак, и се закатери. Не поглеждаше надолу, докато пълзеше по скалната стена и опипваше за поредния корниз. Намираше го, издигаше се нагоре и после опираше крак на него. Скалата беше висока не повече от петнайсет метра, но минаха поне двајсет минути, преди Джордж да се прехвърли през ръба и да види за първи път върха. Очакваше го награда за изтощителното катерене — склонът пред него не беше стръмен.

Тръгна по слабо отъпкана пътека и като изкачи последните трийсетина метра до върха, изпита чувството, че се е озовал на покрива на света. Не беше изненадан, че групата още я няма. Седя горе повече от час и се наслаждава на гледката, преди да се появи мистър Дийкън, начело на верния си отряд. Учителят не успя да скрие раздражението си, когато момчетата завикаха радостно и заръкопляскаха на самотната фигура на върха.

Мистър Дийкън закричи енергично към Джордж и попита остро:

— Как успяхте да ни задминете, Мелъри?

— Не съм ви задминавал, сър. Намерих друг маршрут.

Изражението на учителя недвусмислено показваше, че не му вярва.

— Както неведнъж съм казвал, Мелъри, спускането винаги е по-трудно от изкачването. Най-вече заради енергията, която изразходвате за достигането на върха. Това е нещо, което новациите пропускат. — И след драматична пауза добави: — И често им струва скъпо.

Джордж премълча.

— Така че се погрижете да сте с групата на връщане — завърши учителят.

След като приключиха с обяда, мистър Дийкън строи момчетата в колона и застана начело. Не тръгна, преди да се увери, че Джордж е на мястото си и бъбри с Бълок. Щеше да му нареди да върви до него, ако беше чул думите му:

— Ще се видим в лагера, Гай.

В едно отношение мистър Дийкън се оказа прав — спускането се оказа не само по-изморително от катеренето, но и далеч по-опасно. Както и много по-продължително.

Вече се смрачаваше, когато мистър Дийкън пристигна с изтощения си взвод в лагера. Не можаха да повярват на очите си — Джордж Мелъри седеше по турски на земята, пиеше джинджифилово пиво и четеше.

Гай Бълок избухна в смях, но на мистър Дийкън изобщо не му беше весело. Той накара Джордж да застане мирно и му изнесе лекция за мерките за безопасност в планината. След като приключи, му заповяда да си смъкне панталоните и да се наведе. Дийкън нямаше пръчка подръка, така че свали кожения си колан и му удари шест удара на голо. За разлика от агнето, Джордж не изблея.

На зазоряване мистър Дийкън изпрати Джордж до най-близката гара, купи му билет и му връчи писмо със заръката да го предаде на баща си още щом пристигне в Мобърли.

— Защо се връщаш толкова рано? — поинтересува се баща му.

Джордж му подаде писмото и мълчаливо зачака той да отвори плика и да прочете написаното. Преподобният Мелъри сви устни в опит да скрие усмивката си, погледна сина си и му се закани с пръст.

— Не забравяй в бъдеще да бъдеш по-тактичен и да не поставяш в неловко положение по-възрастните и висшестоящите.

1905

4.

Понеделник, 3 април 1905 г.

Семейството закусваше, когато прислужницата донесе сутрешната поща. Тя остави пликовете до преподобния Мелъри заедно със сребърен нож за писма — ритуал, който се изпълняваше всяка сутрин.

Преподобният подчертано игнорира малката церемония и продължи да маже поредната препечена филийка. Много добре знаеше, че синът му очаква свидетелството за успеха си. Джордж също се преструваше на незаинтересован и бърбореше с брат си за последните постижения на братя Райт в Америка.

— Ако питате мен, това е противоестественно — намеси се майка им. — Бог е създал птиците да летят, не хората. Свали си лактите от масата, Джордж.

Момчетата мълчаха; добре знаеха, че ако изразят несъгласие с майка си, тя ще заяви, че децата не бива да изказват мнение. Това правило като че ли не се отнасяше за момчетата.

Бащата на Джордж не взе участие в разговора, а се зае да прегледа пликовете, като се опитваше да прецени кои са важни и кои могат да изчакат. Едно беше сигурно — сметките от местните търговци щяха да останат неотворени още няколко дни.

Преподобният реши, че два от пликовете заслужават незабавното му внимание — единият бе с клеймо от Уинчестър, а другият имаше щампован герб на обратната страна. Мелъри отпи от чая си и се усмихна на най-големия си син, който седеше неподвижно и се преструваше, че изобщо не се интересува от представлението, изнасяно в отсрещния край на масата.

Накрая преподобният взе ножа за писма, отвори по-тънкия плик и извади писмо от епископа на Честър. Негово Преосвещенство потвърждаваше, че за него ще бъде удоволствие да проповядва в

енорийската църква в Мобърли, и изказваше увереността си, че може да се уговори подходяща дата. Преподобният подаде писмото на жена си и по лицето ѝ пробяга усмивка, когато видя дворцовия герб.

Преподобният Мелъри не бързаше да отваря втория, по-дебел плик, и се преструваше, че не забелязва как всички на масата са се смълчали. Извади малката брошура и бавно я запрелиства. От време на време се усмихваше или се мръщеше странно, но продължаваше да мълчи. Подобна тишина бе рядко събитие и той искаше да ѝ се наслади още малко.

Накрая погледна към Джордж.

— Втори по история, осемдесет и шест процента. Представил се добре този срок, с добри резултати от изпитите и похвално есе върху Гибън. Надявам се, че ще продължи подготовката по предмета и в университета.

Преподобният се усмихна и обърна страницата.

— Пети по английски, седемдесет и четири процента. Много добро есе върху Бозуел, но трябва да наблегне повече върху Милтън и Шекспир, за разлика от Робърт Луис Стивънсън.

Сега беше ред на Джордж да се усмихне.

— Седми по латински, шестдесет и девет процента. Добър превод на Овидий, над изискванията на Оксфорд и Кеймбридж към кандидатите. Четиринайсети по математика, петдесет и шест процента, само един процент над бариерата.

Баща му се намръщи и продължи да чете:

— Двадесет и девет по химия. — Вдигна очи и попита: — Колко души сте в класа?

— Тридесет — отвърна Джордж, макар да си даваше сметка, че баща му знае това.

— Без съмнение приятелят ти Гай Бълок те е спасил от последното място — отбеляза преподобният и отново насочи вниманието си към отчета. — Двадесет и шест процента. Не проявява интерес към провеждането на опити, по-добре да се откаже от предмета, ако смята да продължи в университет.

Джордж мълчеше, докато баща му разгръщаше приложеното писмо. Този път преподобният реши да не ги държи в напрежение.

— Мистър Ървин, директорът, е на мнение, че трябва да ти се предложи място в Кеймбридж на Архангеловден. — Замълча. —

Кеймбридж ми се вижда изненадващ избор, като се има предвид, че това е едно от най-равните места в страната — добави той.

— Поради което много се надявах да ми позволиш да посетя Франция това лято, татко.

— В Париж? — повдигна вежда преподобният Мелъри. — За какво си мислиш, момчето ми? За „Мулен Руж“?

Мисис Мелъри изгледа свирепо съпруга си и ясно даде да се разбере, че не одобрява подобни рисковани забележки пред момичетата.

— Не, татко, не Руж — отговори Джордж. — А Блан. Монблан, ако трябва да съм по-точен.

— Но това не е ли прекалено опасно? — с тревога попита майка му.

— Далеч не колкото „Мулен Руж“ — отвърна баща му.

— Не се безпокой нито за едното, нито за другото, майко — разсмя се Джордж. — Мистър Ървин ще бъде с мен през цялото време и освен че е член на Алпийския клуб, ще играе ролята на придружител, ако изкарам късмет да бъда представен на въпросната дама.

Известно време баща му не каза нищо. Никога не обсъждаше разходи за каквото и да било пред децата и беше възхитен, когато Джордж спечели стипендията за Уинчестър, спестявайки му 170 лири от годишната такса, която бе 200 лири. На закуска не биваше да се говори за пари, макар че темата рядко бе далеч от ума на преподобния.

— Кога е интервюто ти за Кеймбридж? — попита той накрая.

— Идния четвъртък, татко.

— Тогава ще ти кажа решението си идния петък.

5.

Четвъртък, 13 април 1905 г.

Гай събуди приятеля си навреме, но Джордж все пак успя да закъснее за закуска. Оправда се с необходимостта да се обръсне — умение, което все още не бе овладял достатъчно.

— Не трябваше ли днес да се явиш на интервю в Кеймбридж? — попита мистър Ървин, след като Джордж си сипа допълнително каша.

— Да — отвърна Джордж.

— Ако не се лъжа — каза мистър Ървин, поглеждайки часовника си, — влакът ти за Лондон тръгва след по-малко от половин час. Изобщо не бих се изненадал, ако останалите кандидати вече чакат на перона.

— Недохранени и пропуснали мъдрите ви думи, сър — каза Джордж и се ухили.

— Не мисля — отговори мистър Ървин. — Говорих пред тях по време на ранната им закука, тъй като смятах за важно да не закъснеят за интервюто си. Ако мислиш, че съм прекалено педантичен, Мелъри, само почакай да видиш мистър Бенсън.

Джордж бутна купата си към Гай, стана бавно и излезе от трапезарията, сякаш нямаше никакви грижи на този свят, след което се втурна през двора към колежа като спринтьор на Олимпийски игри. Качи се на последния етаж, като вземаше по три стъпала наведнъж. По пътя се сети, че не си е приготвил багажа. Но когато нахълта в стаята, с облекчение откри, че малкият му кожен куфар вече го чака до вратата. Гай явно беше предвидил, че отново ще остави всичко за последния момент.

— Благодаря ти, Гай — каза на глас Джордж. Надяваше се приятелят му да се наслаждава на заслужената допълнителна порция каша.

Грабна куфара, полетя надолу по стълбите и изхвърча на двора. Спря едва когато стигна до кабинката на портиера.

— Къде е двуколката, Симкинс? — попита отчаяно.

— Замина преди петнайсетина минути, сър.

— По дяволите — изруга под нос Джордж и се втурна към гарата, уверен, че все пак ще успее да хване влака.

Тичаше с тревожното чувство, че е забравил нещо, но каквото и да бе то, определено нямаше време да се връща. Стигна тъгла на Стейшън Хил, когато видя облачето сив пушек. Пристигаше ли влакът, или заминаваше? Ускори темпото, профуча покрай стреснатия контрольор и излетя на перона точно когато кондукторът размаха зеленото флагче, качи се на последната врата на вагона и я затръшна след себе си.

Джордж спринтира след потеглящия влак. Стигнаха края на перона едновременно. Кондукторът му се усмихна съчувствено, докато

влакът набираше скорост.

— По дяволите! — повтори Джордж, когато се обърна и видя тичащия към него контролър.

— Мога ли да видя билета ви, сър? — настоятелно попита мъжът веднага щом успя да си поеме дъх.

И тогава Джордж си спомни какво е забравил.

Остави куфара на перона, отвори го и започна бавно да рови из дрехите, сякаш търсеше билета си, макар да знаеше, че е на масата до леглото му.

— Кога е следващият влак за Лондон? — небрежно попита той.

— На всеки кръгъл час, но все пак ще ви трябва билет.

— По дяволите — за трети път изруга Джордж. Знаеше, че не може да си позволи да изпусне следващия влак. — Забравил съм билета си в колежа — безпомощно каза той.

— Тогава ще трябва да си купите друг — услужливо предложи контролърът.

Джордж започна да се отчайва. Имаше ли пари? Затършува из джобовете на костюма си и с облекчение откри половин крона, която бе получил от майка си за Коледа. Наскоро се чудеше къде се е дянала. Последва контролора до гишето и си купи билет трета класа от Уинчестър до Кеймбридж и обратно на цена шилинг и шест пенса. Често се бе питал защо влаковете нямат втора класа, но усети, че не е време за подобни въпроси. След като контролърът продупчи билета, Джордж се върна на перона и си взе „Таймс“, лишавайки се от още едно пени. Седна на неудобната дървена пейка и го разгърна, за да види какво се случва по света.

Премиерът Артър Балфур приветстваше новото_ entente cordiale_, подписано неотдавна между Великобритания и Франция. Занапред отношенията с Франция щели само да се подобряват, уверяваше той британския народ. Джордж обърна страницата и зачете статията за Теодор Рузвелт, който бе встъпил във втория си мандат в Съединените щати. Когато влакът се появи в далечината, Джордж вече изучаваше рекламите на първа страница, предлагащи всичко — от лосион за коса до цилиндри.

Беше благодарен, че влакът се движи по разписание, и изпита още по-голямо облекчение, когато пристигна на гара „Ватерло“ няколко минути по-рано. Скочи от вагона и изтича по перона към

улицата. За пръв път в живота си нае двуколка, вместо да чака трамвая до „Кингс Крос“. Баща му никога не би одобрил подобна екстравагантност, но гневът му щеше да е далеч по-голям, ако Джордж изпуснеше интервюто и изгуби предложението за Кеймбридж.

— „Кингс Крос“ — каза той, докато се качваше.

Кочияшът замахна с камшика и уморената сива кранта бавно се помъкна по улиците на Лондон. Джордж си поглеждаше часовника на всеки няколко минути, но все още бе сигурен, че ще пристигне навреме. Срещата му с мистър А. С. Бенсън, старши преподавател в Магдалин Колидж, беше насрочена за три следобед.

Когато се озова на „Кингс Крос“, Джордж откри, че следващият влак за Кеймбридж заминава след петнайсет минути. Едва сега си позволи да се поотпусне. Само че не беше предвидил, че влакът ще спира на всяка гара от Финсбъри Парк до Стивънейдж. Когато най-сетне стигна в Кеймбридж, часовникът на гарата показваше 14:37.

Джордж слезе пръв от влака и след като продупчиха билета му, излезе да търси двуколка, но не намери. Затича се по улицата, следвайки указателите към центъра, но нямаше никаква представа накъде точно трябва да върви. На няколко пъти молеше минувачи да го упътят към Магдалин Колидж, но без успех. Накрая попадна на млад мъж с къса черна мантия и квадратна шапка, който му обясни пътя. Джордж благодари и тръгна да търси начин да пресече река Кам. Тичаше с все сили по моста, когато някъде отдалеч се разнесе звън на часовник. Усмихна се с облекчение. Щеше да закъснее най-много с две-три минути.

В края на моста го чакаше масивна двойна врата от черен дъб. Натисна дръжката, но вратата не помръдна. Почука два пъти с чукчето и зачака, но никой не отвори. Погледна си часовника — 15:04. Почука отново, но пак никой не отвори. Нима нямаше да го пуснат само защото бе закъснял с няколко минути?

Зачука отново и не спря, докато не чу, че ключалката изщраква. Вратата се откряхна едва-едва, разкривайки дребен мъж с дълго черно палто, бяла риза и бяла вратовръзка.

— Колежът е затворен, сър.

— Но аз имам интервю с А. С. Бенсън в три часа — настоя Джордж.

— Старшият преподавател ми даде ясни разпореждания да заключа портата в три часа и след това да не допускам никого на територията на колежа.

— Но аз... — започна Джордж, но без полза — вратата се затръшна под носа му и ключалката отново изщрака.

Той заблъска с юмрук по вратата, но знаеше, че няма смисъл. Наруга се за глупостта си. Какво ще каже, когато го попитат как е минало интервюто? Какво ще каже на мистър Ървин, когато довечера се върне в колежа? Как ще погледне в очите Гай, който със сигурност няма да закъснее за своето интервю следващата седмица? Знаеше каква ще е реакцията на баща му. Та той щеше да е първият Мелъри от четири поколения, който не е учил в Кеймбридж. А майка му? Боже, ще може ли изобщо да се върне у дома?

Смръщи се пред тежката дъбова врата, която препречваше пътя му. Помисли да почука за последен път, но се отказа. Запита се дали не може да се влезе от другаде, но Кам минаваше покрай северната страна на колежа и играеше ролята на крепостен ров, така че за други врати не можеше и дума да става. Освен ако... Джордж се загледа към високата тухлена стена и закрачи напред-назад, сякаш изучаваше стръмна скала. Забеляза няколко цепнатини и неравности, издълбани от леда, снега, вятъра и слънцето през последните 450 години, и накрая намери възможния път нагоре.

Над вратата имаше тежка каменна арка, която бе само на ръка разстояние от перваза на един прозорец, който щеше да му осигури идеална опора. Над него имаше по-малък прозорец с перваз, откъдето можеше да стигне до полегатия покрив, който вероятно се спускаше и от другата страна на постройката.

Остави куфара на земята — никога не носеше излишен багаж, когато се катереше — опря десния си крак в малка дупка на около двайсет сантиметра над паважа, отблъсна се с левия и достигна издатината, където можеше да се набере до каменната арка. Неколцина минавачи спряха да гледат и когато той най-сетне се озова на покрива, го възнаградиха с приглушени аплодисменти.

Спря за малко, за да огледа вътрешната страна на стената. Както винаги, спускането щеше да бъде по-трудно от изкачването. Прехвърли левия си крак и бавно се отпусна надолу, като се държеше за улука, докато търсеше някаква опора. Щом кракът му докосна перваза, той

пусна едната си ръка. Точно тогава обувката му се хлъзна и ръката, с която се държеше за улука, се изплъзна. Беше нарушил златното правило винаги да има три контактни точки. Знаеше, че ще падне — нещо, което упражняваше редовно на висилката в гимнастическия салон, но не и от подобна височина. Пусна се и за пръв път този ден извади късмет, защото тупна в някаква мокра цветна леха и се претърколи.

Изправи се и се озова пред възрастен джентълмен, който се взираше изненадано в него. Джордж се запита дали горкият старец не го мисли за взломаджия.

— Мога ли да ви помогна, млади човече?

— Благодаря ви, сър — отвърна Джордж. — Имам среща с мистър Бенсън.

— По това време би трябвало да го намерите в кабинета му.

— Съжалявам, сър, но нямам представа къде се намира той — каза Джордж.

— Минете през входа за преподаватели — посочи човекът. — Вторият коридор вляво. Името му е написано на вратата.

— Благодаря, сър — каза Джордж и се наведе да завърже обувката си.

— За нищо — отвърна възрастният джентълмен и продължи по пътя си.

Джордж прекоси тичешком тревната площ, мина през прохода и се озова във великолепен вътрешен двор от времето на кралица Елизабет. Стигна втория коридор и спря да погледне дъската — А. С. Бенсън, старши преподавател, трети етаж. Втурна се по стълбите и спря пред вратата, за да си поеме дъх. Почука леко.

— Влез — чу се нечий глас.

Джордж отвори вратата и пристъпи в царството на старшия преподавател — пълен червендалест мъж с рошави мустаци. Беше се настанил зад голямо бюро, покрито с подвързани в кожа книги и пръснати студентски есета.

— С какво мога да ви помогна? — поинтересува се мъжът и дръпна реверите на мантията си. Под нея носеше костюм и вратовръзка с жълти шарки.

— Името ми е Джордж Мелъри, сър. Имам среща с вас.

— *Имахте*, ако трябва да бъдем точни, Мелъри. Трябваше да сте тук в три часа и тъй като дадох изрична заповед след това да не се допускат никакви кандидати, ще трябва да обясните как успяхте да влезете.

— Изкатерих стената, сър.

— *Какво* сте направили? — изуми се мистър Бенсън, надигна се бавно зад бюрото и каза: — Елате с мен.

Джордж го последва мълчаливо надолу по стълбите и през двора. Портиерът скочи, щом забеляза старшия преподавател.

— Хари, ти ли пусна този кандидат да влезе след три часа? — попита Бенсън.

— Не, сър — отвърна портиерът, като се взираше изумено в Джордж.

— Покажете ми откъде точно влязохте в колежа, Мелъри — нареди Бенсън.

Джордж ги отведе до градината и посочи следите си върху цветната леха. Старшият преподавател все още гледаше със съмнение, а портиерът мълчеше.

— Щом твърдите, че сте се изкатерили, Мелъри, несъмнено ще можете да го направите отново. — Мистър Бенсън направи крачка назад и скръсти ръце на гърдите си.

Джордж тръгна бавно по пътеката и изучи внимателно стената, преди да избере маршрута. Старшият преподавател и портиерът гледаха слисани как той се катери пъргаво нагоре, после прехвърля крак през улука и сяда на покрива.

— Мога ли да слеза, сър? — жално попита Джордж.

— Определено, млади човек — отвърна без колебание мистър Бенсън. — Повече от ясно е, че нищо не може да ви попречи да влезете в този колеж.

6.

Събота, 1 юли 1905 г.

Когато Джордж каза на баща си, че няма намерение да посещава „Мулен Руж“, това бе самата истина. Всъщност преподобният Мелъри вече беше получил писмо от мистър Ървин с подробно описание на

маршрута им през Алпите, който не включваше спиране в Париж. Но това бе преди Джордж да спаси живота на мистър Ървин, да бъде арестуван за нарушаване на реда и да прекара една нощ зад решетките.

Майка му никога не успяваше да скрие тревогата си, когато той заминаваше на поредното катерене, но всеки път пъхаше тайно банкнота от пет лири в джоба на самото му и шепнешком го молеше да не казва на баща си.

Джордж се среща с Гай и мистър Ървин в Саутхемптън и взеха ферибота до Хавър. След четири часа слязоха на френското пристанище, където ги очакваше влак, който трябваше да ги откара до Мартени. По-голямата част от дългия път Джордж изкара залепен за прозореца.

Страстта на мистър Ървин към точността си казваше думата — на гарата вече ги чакаше дилижанс. Камшикът на кочияша изплющя и те потеглиха към планината, а Джордж се зае да разгледа по-подробно големите предизвикателства, които ги очакваха.

Беше се стъмнило, когато се настаниха в хотел „Лион д’Ор“ в Сен Пиер, в подножието на Алпите. След вечерята мистър Ървин разгъна карта на масата и изложи планове си за следващите две седмици, като посочваше върховете, които щяха да опитат да изкачат — Гран Сен Бернар (2470 метра), Мон Велан (3734 метра) и Гран Комбен (4314 метра). При успешно покоряване и на трите щяха да продължат към Монте Роза (4638 метра).

Джордж изучаваше внимателно картата. Вече очакваше с нетърпение изгрева. Гай мълчеше. Макар да бе известно, че мистър Ървин избира само най-обещаващите катерачи сред учениците си за ежегодните си експедиции в Алпите, Гай вече започваше да се замисля дали е постъпил мъдро, като се съгласи да участва.

Джордж нямаше подобни съмнения. Но дори мистър Ървин беше изненадан, когато на следващия ден изкачиха за рекордно кратко време прохода Гран Сен Бернар. На вечеря Джордж го попита дали може да бъде водач при катеренето на Мон Велан.

Мистър Ървин вече знаеше, че Джордж е най-добрият планинар сред учениците, които бе обучавал, и че природата го е надарила с по-голям талант от неговия. За пръв път обаче се случваше ученик да поиска да му бъде водач — при това на втория ден от експедицията.

— Ще ти позволя да ни водиш по долните склонове на Мон Белан — съгласи се той. — Но след като стигнем хиляда и петстотин метра, аз заставам начело.

Мистър Ървин така и не застана начело, защото на следващия ден Джордж поведе малката група с цялата увереност и умение на опитен алпинист, като дори показва на учителя си нови маршрути, за които той не бе и помислял. И когато два дни по-късно изкачиха Гран Комбен по-бързо, отколкото Ървин го бе правил досега, учителят се превърна в ученик.

А Джордж сякаш се интересувахе единствено от това кога ще му бъде позволено да се справи с Монблан.

— Още е рано — каза му мистър Ървин. — Дори аз не бих могъл да го изкача без професионален водач. Но когато наесен отидеш в Кеймбридж, ще ти дам препоръчително писмо до Джефри Йънг, най-опитният катерач в страната. Той ще реши кога си готов да се заемеш с тази дама.

Въпреки това мистър Ървин беше сигурен, че са готови да покорят Монте Роза и Джордж ги отведе до върха, макар че на Гай му бе трудно да не изостава. Инцидентът стана на слизане. Може би мистър Ървин бе станал малко по-непредпазлив — най-голямата опасност за планинаря — и смяташе, че нищо лошо не може да се случи на връщане.

Джордж започна спускането с обичайната си увереност, но когато стигнаха един особено стръмен склон, реши да намали темпото — спомни си, че Гай бе имал трудности с преодоляването на този участък. Почти беше слязъл, когато чу вика. Мигновената му реакция спаси живота и на тримата. Той заби ледокопа си в дълбокия сняг и бързо завърза въжето около дръжката му, като го придържаше с крак. Не му остана друго, освен да гледа как Гай профучава покрай него. Предположи, че мистър Ървин е взел същите предпазни мерки и двамата ще успеят да забавят падането на Гай, но директорът не бе успял да реагира толкова бързо и миг по-късно той също прелетя надолу. Джордж опря крак в ледокопа и отчаяно се опита да запази равновесие. Долината бе на около двеста метра под него.

Държеше се здраво, когато двамата рязко увиснаха и започнаха да се люлеят във въздуха. Не беше сигурен дали въжето ще издържи на тежестта и дали приятелите му няма да полетят към смъртта. Секунда

по-късно, докато той още стискаше въжето, въпросът като че ли получи отговор, макар и временен. Опасността не бе отминала — все още трябваше да намери начин да качи и двамата нагоре.

Погледна надолу и ги видя как отчаяно се държат за въжето. Лицата им бяха бели като снега. Безкрайните тренировки в гимнастическия салон си казаха думата — Джордж започна да люлее бавно другарите си, докато мистър Ървин успя да намери опора на склона. Учителят извърши същото с Гай и момчето най-сетне намери къде да се закрепят.

Мина известно време, преди да се съвземат достатъчно, за да продължат спускането. Джордж не освободи ледокопа, докато не се увери, че Ървин и Гай са дошли на себе си. Стъпка по стъпка той поведе другарите си до безопасния широк корниз по-надолу. Почиваха почти час, преди мистър Ървин да застане начело и да ги поведе към по-безопасните склонове.

По време на вечеря почти не говориха, но и тримата знаеха, че ако на сутринта не се върнат при планината, Гай няма да посмее да се катери отново. На следващия ден мистър Ървин ги поведе към Монте Роза, като избра по-дълъг и далеч по-лек маршрут. Момчетата никога нямаше да забравят онези няколко минути, когато животът им беше в опасност. Джордж и Гай се върнаха от планината вече мъже.

7.

Още щом пристигнаха в Париж, стана ясно, че мистър Ървин познава града добре, и Джордж и Гай с радост се оставиха да ги води. Бяха се съгласили с предложението му да прекарат последния ден от престоя си във Франция, за да отпразнуват добрия си късмет.

Мистър Ървин ги отведе в малък семеен хотел, разположен в един живописен двор в Седми район. След лек обяд той ги запозна с някои забележителности — Лувъра, Нотр Дам, Триумфалната арка. Джордж обаче се впечатли най-много от Айфеловата кула, издигната за Световното изложение през 1889 г., по случай стогодишнината от Френската революция.

— Дори не си помисляй — предупреди го мистър Ървин, когато забеляза, че подопечният му гледа към върха на стоманената

конструкция, издигащ се на цели 320 метра.

Директорът купи три билета за шест франка и насочи Гай и Джордж към асансьора, който бавно ги изкачи до върха на кулата.

— Сега сме по-ниско дори от подножието на Монблан — отбеляза Джордж, докато се възхищаваше на ширналата се гледка.

Мистър Ървин се усмихна и се запита дали покоряването на Монблан ще е достатъчно за Джордж Мелъри.

По-късно се преоблякоха за вечеря и Ървин заведе младежите в малък ресторант на левия бряг на Сена, където се насладиха на гъши дроб и студен сотерн в малки чаши. Последва телешко по бургундски, най-вкусното, което бяха опитвали дотогава, а след него — зряло сирене. Угощението нямаше нищо общо с училищната храна. Двете блюда вървяха с фино бургундско вино и Джордж имаше чувството, че е преживял един от най-вълнуващите дни в живота си. Само че този ден още не бе свършил. След като запозна подопечните си с прелестите на коняка, мистър Ървин ги заведе обратно в хотела. Малко след полунощ им пожела приятни сънища и се оттегли в стаята си.

Гай седна на леглото си, а Джордж започна да се съблича.

— Ще почакаме няколко минути, преди да се измъкнем.

— Да се измъкнем ли? — учуди се Джордж.

— Да — каза Гай, щастлив, че поне веднъж е поел водачеството.

— Не може да посетиш Париж и да не видиш „Мулен Руж“?

Джордж продължи да разкопчава ризата си.

— Обещах на майка си...

— Не се и съмнявам — подигравателно рече Гай. — Да не искаш да кажеш, че човек, готов да покори Монблан, няма куража да се гмурне в дълбините на нощния живот на Париж?

Джордж с неохота закопча ризата си. Гай изгаси осветлението, откряна вратата и надникна навън. След като се увери, че мистър Ървин е в леглото с „Трима мъже в една лодка“, той пристъпи тихо в коридора. Джордж го последва с нежелание и затвори леко вратата след себе си.

Добраха се до фойето. Гай тихо се измъкна на улицата и успя да спре двуколка, преди Джордж да има време да размисли.

— „Мулен Руж“ — каза Гай с увереност, каквато не беше показал по склоновете на никоя планина.

Двуколката подкара бързо.

— Де да можеше мистър Ървин да ни види сега — въздъхна Гай и отвори сребърна табакера, която Джордж не беше виждал.

Прекосяха Сена към Монмартър — хълм, който не беше част от обиколката на мистър Ървин. Когато спряха пред „Мулен Руж“, Джордж видя, че повечето посетители носят вечерни костюми, и се запита дали ще ги пуснат в бляскавия нощен клуб. Гай отново пое нещата в свои ръце. Плати на кочияша, извади банкнота от десет франка от портфейла си и я даде на портиера, който ги изгледа колебливо, но накрая прибра парите в джоба си и ги пусна да влязат.

Вътре метрдотелът ги посрещна със същата липса на ентузиазъм, въпреки че Гай извади още една десетачка. Млад келнер ги отведе до малка маса в дъното на залата и им поднесе менюто. Джордж не можеше да откъсне очи от краката на момичето, което продаваше цигари, а Гай, който си даваше сметка за бързо топящите се финанси, избра второто най-евтино вино от листа. Келнерът се върна след миг и им наля по чаша семилон, докато светлините гаснеха.

Джордж седеше като глътнал бастун, когато десетина момичета в пищни червени рокли с фустанели изпълниха нещо, описано в програмата като „канкан“. Всеки път, когато обутите им в черни чорапи крака се вдигаха във въздуха, мъжете в залата крещяха дрезгаво: *Magnifique!* Макар да бе израснал с две сестри, Джордж не беше виждал толкова много гола плът, дори когато се къпеха в Сейнт Бийс. Гай поръча втора бутилка вино и Джордж започна да подозира, че приятелят му не за пръв път посещава нощен клуб. Все пак Гай беше расъл в Челси, а не в Чешир.

Щом завесата се спусна и светлините се включиха, келнерът се появи със сметка, която нямаше нищо общо с цените от менюто. Гай изпразни портфейла си, но това не беше достатъчно, така че Джордж трябваше да се раздели със запазените за краен случай пет лири. Келнерът се намръщи при вида на чуждата валута, но прибра голямата бяла банкнота, без да си направи труда да им върне ресто. Дотук с *entente cordiale* на мистър Балфур.

— Боже мой! — промълви Гай.

— Нямах представа, че две бутилки вино могат да струват толкова много — каза Джордж.

— Не, не — прошепна Гай, без да го поглежда. — Нямах предвид сметката. — И посочи една маса до сцената.

Джордж с изумление видя, че там седи мистър Ървин, прегърнал една оскъдно облечена дама.

— Мисля, че е време за тактическо отстъпление — каза Гай.

Станаха и тръгнаха към вратата, без да се обръщат.

Веднага щом излязоха на улицата, към тях се приближи някаква жена, чиято пола бе по-къса и от тази на продавачката на цигари в кабарето.

— Messieurs? — прошепна тя. — Besoirt de compagnie?^[1]

— Non, merci, madame — отвърна Джордж.

— Ah, Anglais — каза тя. — Juste prix pour tous les deux?^[2]

— При нормални обстоятелства, с най-голямо удоволствие — весело отвърна Гай, — но за съжаление сънародниците ви вече ни одраха кожата.

Жената ги изглежда неразбиращо и се наложи Джордж да преведе. Тя сви рамене и тръгна да предлага стоката си на другите мъже, които се изсипваха от клуба.

— Надявам се знаеш как да се върнем до хотела — рече Гай, който залиташе леко. — Не ми останаха пари за двуколка.

— Нямам представа. Но когато не си сигурен, трябва да избереш някой познат ориентир и се движиш според него — отвърна Джордж и закричи енергично.

— Да бе — изпъшка Гай и забърза да го настигне.

Джордж усети, че изтрезнява, докато пресичаха реката. Очите му рядко се откъсваха от избрания ориентир. Гай го следваше и мълчеше. След четиридесет минути спряха пред кулата, която мнозина парижани твърдяха, че ненавиждат и искат да бъде разглобена винт по винт веднага след изтичането на двадесетгодишното разрешение.

— Мисля, че хотелът е някъде там — каза Гай и посочи една тясна уличка.

Обърна се към Джордж и видя, че той се взира с благоговение в Айфеловата кула.

— През нощта е още по-голямо предизвикателство — каза Джордж, без да сваля очи от върха.

— Не говориш сериозно! — възкликна Гай, но приятелят му закричи към една от триъгълните опори на кулата.

Гай хукна след него, но Джордж вече се катереше по скелето. Гай закрещя с цяло гърло, но скоро разбра, че не му остава друго, освен да

стои и да гледа как приятелят му пъргаво се прехвърля от греда на греда. Джордж нито веднъж не погледна надолу, затова не видя, че се е събрала групичка нощни птици, които жадно следяха напредъка му.

Гай чу свирките, когато Джордж бе стигнал почти до средата на кулата. Обърна се и видя, че една полицейска кола спира на площада. Петима полицаи изскочиха навън и се затичаха към някакъв човек, явно служител, когото не бе забелязал досега. Човекът очевидно ги очакваше, защото ги поведе бързо към асансьора, дръпна желязната решетка и кабината бавно запълзя нагоре.

Гай погледна да провери докъде е стигнал Джордж — беше на около шейсет метра под върха и като че ли нямаше представа какво става. След миг асансьорът спря до него, решетката се плъзна встрани и един от полицаите стъпи предпазливо на най-близката греда. След втората стъпка размисли и скочи назад. Старшият започна да увещава нещо Джордж, който се преструваше, че не разбира думите му.

Все още бе твърдо решен да стигне върха, но след като игнорира няколко разумни довода, последвани от остри ругатни, той с неохота влезе в асансьора. Щом полицаите слязоха на земята с плячката си, зяпачите оформиха нещо като шпалир до колата и започнаха да аплодират Джордж.

— Chapeau, jeune home.

— Dommage!

— Bravo!

— Magnifique!

За втори път тази нощ Джордж чуваше тълпата да крещи: *Magnifique!*

Забеляза Гай тъкмо когато полицаите се канеха да го натикат в колата и да го откарат бог знае къде.

— Намери мистър Ървин — извика му. — Той ще знае какво да направи.

Гай се върна на бегот в хотела, качи се с асансьора до третия етаж и заблъска по вратата на мистър Ървин. Отговор не последва. Слезе съкрушен във фоайето и седна на стъпалата да чака директора. Дори се замисли дали да не се върне в „Мулен Руж“, но накрая реши, че така само ще оплеска нещата още повече.

Часовникът вече беше ударил шест, когато пред входа спря файтон с мистър Ървин. От оскъдно облечената дама нямаше и следа.

Директорът се изненада, щом видя Гай на стъпалата, и бе направо смаян, когато научи причината.

Само с два телефонни разговора управителят на хотела откри в кое полицейско управление е прекарал нощта Джордж. Мистър Ървин трябваше да използва всичките си дипломатически умения и съдържанието на портфейла си, преди инспекторът да се съгласи да освободи безотговорния младеж, и то едва след като го увериха, че ще напуснат страната *immédiatement*.

На ферибота за Саутхемптън мистър Ървин заяви на двамата младежи, че още не е решил дали да съобщи за инцидента на родителите им.

— А аз още не съм решил дали да кажа на баща си в кой клуб ни заведохте снощи — отвърна Гай.

8.

Понеделник, 9 октомври 1905 г.

Когато пристигна за откриването на семестъра, Джордж с облекчение установи, че вратата на Магдалин Колидж е отворена.

Влезе в портиерната, остави куфара си на пода и се обърна към познатата фигура зад преградата.

— Името ми е...

— Мистър Мелъри — каза портиерът и вдигна леко шапката си. — Сякаш бих могъл да забравя — добави той с топла усмивка. Погледна бележника си. — Разпределен сте в стая на стълбище седем, сър, в Пепис Билдинг. Обикновено съпровождам първокурсниците при пристигането им, но вие ми приличате на човек, който може да намери пътя и сам.

Джордж се разсмя.

— Пресичате Първия двор и продължавате през прохода.

— Благодаря — каза Джордж, взе куфара и се запъти към вратата.

— И още нещо, сър.

Джордж се обърна, а портиерът се надигна от стола и му подаде втори кожен куфар, на който имаше монограм „ДЛМ“.

— Мисля, че това е ваше. И се постарайте да не закъснеете за срещата в шест.

— Среща в шест?

— Да, сър, поканен сте от ректора на питие. Обича да се запознава с новите студенти при откриването на семестъра.

— Благодаря, че ми напомнихте — отвърна Джордж. — Между другото, приятелят ми Гай Бълок пристигна ли вече?

— Да, сър. — Портиерът отново погледна в бележника си. — Мистър Бълок пристигна преди повече от два часа. Ще го откриете на етажа над вас.

— За първи път — усмихна се Джордж.

Тръгна към Първия двор, като гледаше да не газии тревата, която бе подрязана равно като с ножица. Мина покрай неколцина студенти. Някои от тях бяха облечени в дълги мантии, за да покажат принадлежността си към академичната общност, други — в по-късите дрехи на стипендианти, а трети носеха само университетските си шапки и от време на време ги вдигаха за поздрав.

Никой не обърна внимание на Джордж, нито пък го поздрави с вдигане на шапка. Това му напомни за първия му ден в Уинчестър. Не успя да потисне усмивката си, когато мина покрай стълбището към кабината на мистър Бенсън. След деня на първата им среща старшият преподавател му бе пратил телеграма с предложение за стипендия по история, а по-късно го уведоми с писмо, че ще го обучава лично.

Продължи през прохода към Втория двор, където се намираше Пепис Билдинг, и откри тесния коридор, отбелязан с голямо „7“. Помъкна куфарите по дървените стъпала до втория етаж, а там видя врата, върху която със сребърни букви пишеше „Д. Л. Мелъри“. Запита се колко ли други имена са се появявали върху нея през последното столетие.

Стаята не беше по-голяма от онази в Уинчестър, но поне нямаше да я дели с Гай. Все още разопаковаше багажа си, когато на вратата се почука и Гай влезе, без да чака покана. Ръкуваха се, сякаш се виждаха за пръв път, после се засмяха и се прегърнаха.

— Аз съм над теб — каза Гай.

— Вече изказах мнението си относно това недоразумение — отвърна Джордж.

Гай се усмихна, когато видя познатата диаграма, която Джордж вече бе окачил на стената над бюрото.

Бен Невис 1344 м. V
Гран Сен Бернар 2470 м. V
Мон Велан 3734 м. V
Гран Комбен 4314 м. V
Монте Роза 4638 м. V
Монблан 4810 м. ?

— Май си забравил Монмартър — отбеляза Гай. — Да не говорим за Айфеловата кула.

— Айфеловата кула е само триста и двайсет метра — отвърна Джордж. — И явно не помниш, че не стигнах до върха.

Гай си погледна часовника и каза:

— По-добре да тръгваме, за да не закъснеем за срещата с ректора.

— Добре — съгласи се Джордж и бързо облече мантията си.

Докато пресичаха Втория двор към жилището на ректора, Джордж попита Гай дали знае нещо за главата на колежа.

— Само онова, което ми каза мистър Ървин. Бил е посланик в Берлин, преди да напусне Външно министерство. Говори се, че бил доста пряк с германците. Според Ървин дори кайзерът се опасявал от него.

Джордж си оправи вратовръзката, щом се вляха в потока млади мъже, които вървяха през Ректорската градина към викторианската готическа постройка в края на двора. На вратата ги посрещна прислужник, облечен с бял жакет и черни панталони, и със списък в ръка.

— Аз съм Бълок, а това е Мелъри — обяви Гай.

Човекът отметна имената им в списъка, вгледа се в Джордж и каза:

— Ще откриете ректора в приемната на първия етаж.

Джордж изтича по стълбите — винаги тичаше по стълбите — и влезе в голям, елегантно обзаведен салон, пълен със студенти и

преподаватели, чиито по-стари версии висяха на портрети по облицованите с кожа стени. Друг прислужник им поднесе шери, а Джордж забеляза познато лице и се запъти към него.

— Добър вечер, сър.

— Мелъри. Приятно съм изненадан, че пристигате навреме — каза старшият преподавател без никакъв намек, че се шегува. — Тъкмо напомнях на двама ваши колеги, че първият ми час започва утре в девет. Тъй като вече сте се настанили на територията на колежа, няма да ви се налага да се катерите по стената, нали?

— Разбира се, сър — отвърна Джордж и отпи от шерито.

— Аз лично не бих гарантирал — обади се Гай.

— Това е приятелят ми Гай Бълок — каза Джордж. — Не е нужно да се безпокоите за него, той никога не закъснява.

Скоро при тях дойде единственият човек в салона, който не носеше мантия, ако не се броеше прислугата.

— А, сър Дейвид — каза старшият преподавател. — Мисля, че не познавате мистър Бълок, но си спомнете мистър Мелъри, който кацна в градината ви преди няколко месеца.

Джордж се обърна изненадан към ректора и промълви:

— О, господи!

Сър Дейвид се усмихна и отбеляза:

— Не, мистър Мелъри. Наричайте ме просто „ректоре“.

Гай се погрижи Джордж да не закъснее за първия час при мистър Бенсън, но въпреки това той стигна там едва няколко секунди преди девет. Старшият преподавател започна с уточнението, че седмичните есета се предават всеки четвъртък до пет следобед и че ако някой закъснее за час, ще намери вратата заключена. Джордж бе благодарен, че стаята му е само на стотина метра от кабинета на мистър Бенсън и че майка му се бе сетила да му даде будилник.

След изясняването на правилата започна урокът, който протече далеч по-добре, отколкото Джордж се бе надявал. Духът му се повдигна още повече, когато на вечерното събиране на чаша шери разбра, че старшият преподавател споделя любовта му към Бозуел, както и към Байрон и Уърдсуърт, и е личен приятел с Браунинг.

Мистър Бенсън обаче показва недвусмислено какво очаква от един стипендиант през първата му година, като напомни, че макар семестърът да продължава само осем седмици, от Джордж ще се изисква да работи здравата и през ваканцията. На тръгване Бенсън добави:

— И се постарайте да се явите на празника на първокурсниците в неделя, мистър Мелъри. В противен случай може никога да не откриете колко разнообразни дейности предлага този университет. Например — каза той и се усмихна, — може да решите да се запишете в драматичния кръжок.

9.

Гай почука на вратата на Джордж, но никой не отговори. Погледна си часовника — десет и пет. Джордж не можеше да е в трапезарията, защото в неделя закуската се сервираше до девет, а със сигурност не би тръгнал без него за празника на първокурсниците. Или още спеше, или се къпеше. Гай почука отново, но пак никой не отговори. Отвори вратата и надникна. Леглото беше разхвърляно — което не бе нищо ново — на възглавницата лежеше отворена книга, а по бюрото бяха пръснати някакви листа, но от Джордж нямаше и следа. Явно се къпеше.

Гай седна на леглото и зачака. Отдавна се бе примирил с неспособността на приятеля си да разбере предназначението на часовника. Това обаче продължаваше да дразни мнозина от познатите на Джордж, които редовно му напомняха мотото на Уинчестър — „Обноските правят човека“. Гай добре си даваше сметка за недостатъците му, но знаеше и че той има изключителни дарби. Случайността, която ги бе събрала в едно купе на път за пансиона, бе променила целия му живот. Хората понякога смятаха Джордж за лишен от такт и дори за арогантен, но след време откриваха у него доброта и щедрост.

Взе книгата от възглавницата. Беше роман от непознат за него автор — някой си Е. М. Форстър. Прелисти едва няколко страници, когато Джордж се появи с кърпа на кръста и мокра коса.

— Да не би вече да е десет? — попита той, докато си бършеше косата.

— И десет — уточни Гай.

— Бенсън ми предложи да се запиша в драматичния кръжок. Това ще ни даде възможност да се срещнем с момичета.

— Не мисля, че Бенсън се интересува от момичета.

Джордж се обърна към него.

— Да не искаш да кажеш...

— В случай че не си забелязал — каза Гай на приятеля си, който стоеше гол пред него, — не само момичетата те заглеждат.

— А твоите предпочитания какви са? — попита Джордж и го перна дружески с кърпата.

— С мен си в безопасност — увери го Гай. — Хайде сега да се поразмърдаме, че всички ще си тръгнат, преди да сме пристигнали.

Докато пресичаха двора, Джордж наложи обичайното си темпо и попита подтичващия до него Гай:

— В кои клубове смяташ да се запишеш?

— В които няма да те допуснат — ухили се Гай. — А това означава доста богат избор.

Забавиха крачка, когато настигнаха множеството студенти, запътили се към празника на първокурсниците. Чуха музиката и глъчката много преди да стигнат Паркърс Пийс.

Доста голям район бе зает от сергии, зад които студенти викаха досущ като улични продавачи. Джордж и Гай тръгнаха заинтригувани по първата пътека. Гай показва известен интерес, когато някакъв мъж в бял костюм за крикет — доста неуместно облекло за есента — запита:

— Играете ли крикет?

— Аз бих първия удар за Уинчестър — отвърна Гай.

— Значи сте на подходящото място. Аз съм Дик Йънг.

Гай знаеше, че той е национал както по крикет, така и по футбол, затова му кимна почтително.

— Ами приятелят ви? — попита Дик.

— Не си губете времето с него. Той се цели по-високо, макар че също търси човек на име Йънг. Джордж, ще се видим по-късно — каза Гай, докато Дик му подаваше формуляр.

Джордж кимна и продължи през тълпата, без да обръща внимание на подвикванията.

— Пеете ли? Търсим тенор.

— Играете ли шах? Трябва да бием Оксфорд това първенство.

— Свирите ли на някакъв инструмент? — попита отчаян глас. — Дори на чинели?

Джордж закова на място, когато видя надписа над един от сергиите: *Фабианско общество, основано 1884 г.*, и тръгна към човека, който размахваше някаква брошура и крещеше: „Равенство за всички!“.

Когато Джордж приближи, младият мъж се обърна към него.

— Ще се включите ли в малката ни група, или сте привърженик на онези тесногръди тори?

— Определено не — отвърна Джордж. — Отдавна вярвам в доктрините на Квинт Фабий Максим и особено в думите: „Ако можеш да спечелиш битка, без да нанесеш и един удар от гняв, ти си истинският победител“.

— Браво на вас — каза мъжът и му подаде един формуляр. — Подпишете се тук и елате на срещата ни следващата седмица. Поканили сме и Джордж Бърнард Шоу. Между другото аз съм Рупърт Брук — добави той и протегна ръка. — Секретар на клуба.

Джордж стисна ръката му, после попълни формуляра. Брук погледна подписа.

— Я кажи, друже, слуховете верни ли са?

— Какви слухове?

— Че си влязъл в университета, като си се покатерил по стената.

Преди Джордж да отговори, някой зад него рече:

— И после му се наложи да слиза. Това винаги е най-трудната част.

— Как така? — поинтересува се Брук.

— Просто е — отвърна Гай. — Когато се катериш по скала, ръцете ти са само на няколко сантиметра от очите, а когато се спускаш, краката ти са най-малко на метър и половина от очите, което означава, че когато погледнеш надолу, шансът да изгубиш равновесие е далеч по-голям. Схванахте ли идеята?

Джордж се засмя и рече:

— Не му обръщайте внимание. Той не само е тесногръд, но е и лакей на капиталистическата система.

— Така си е — невъзмутимо потвърди Гай.

— В кой клуб се записахте? — попита го Брук.

— Освен в клуба по крикет, Обществото на Дизраели и клуба за подготовка на офицери ли? — попита Гай.

— Мили боже! — промълви Брук. — Никаква надежда ли няма за този човек?

— Абсолютно никаква — призна Гай и се обърна към Джордж. — Но поне намерих онова, което търсеше, така че идваш с мен.

Джордж повдигна студентската си шапка за сбогом и Гай го поведе към следващата редица сергии, където триумфално му посочи навеса, на който пишеше: *КПК, основан 1904 г.*

Джордж тупна приятеля си по гърба и се зае да изучава фотографиите на завършили и настоящи студенти, позиращи в прохода Гран Сен Бернар, на Мон Велан и Монте Роза. На друго табло в отсрещния край имаше голяма фотография на Монблан и надпис: *Елате с нас в Италия догодина, ако искате да го направите по трудния начин.*

— Искам да се включа — рече Джордж на дребния набит младеж, който стоеше до един по-висок мъж с ледокоп в ръка.

— Не можеш да се включиш в планинарския клуб, друже — отвърна онзи. — Трябва да бъдеш избран.

— Тогава как мога да бъда избран?

— Много просто. Записваш се за някоя от клубните срещи при Пен-и-Пас и ще решим дали си истински планинар, или просто любител на неделните разходки.

— Не знам дали знаете — намеси се Гай, — но приятелят ми...

— ... ще се запише с удоволствие — прекъсна го Джордж.

Записаха се за пътуването до Уелс през уикенда и предадоха формулярите на по-дребния.

— Аз съм Съмървил — представи се той. — А това е Оудъл. Той е геолог, така че се интересува повече от изучаване на скалите, отколкото от катеренето им. Онзи зад нас — посочи по-възрастния в дъното, — е Джефри Уинтроп Йънг от Алпийския клуб. Той е наш почетен председател.

— Най-добрият катерач в страната — каза Джордж.

Йънг се усмихна и пое формуляра му.

— Греъм Ървин има склонност към преувеличавана — каза той, след като го прочете. — Той ми писа за неотдавнашното ви пътуване

до Алпите. На Пен-и-Пас ще имате възможност да покажете дали сте толкова добър, колкото твърди той.

— По-добър е — каза Гай. — Ървин едва ли е споменал за посещението ни в Париж, когато... ох! — изпъшка той, защото Джордж го срита в глезена.

— Ще имам ли шанс да се включа в експедицията до Монблан догодина? — попита Джордж.

— Няма да е толкова просто — отвърна Йънг. — Вече има един или двама кандидати, които се надяват да бъдат избрани за излета.

Сега Съмървил и Оудъл проявяваха по-голям интерес към новака от Магдалин Колидж. Двамата бяха пълни противоположности. Съмървил бе малко над метър и петдесет, с пясъчноруса коса, червендалесто лице и воднистосини очи. Изглеждаше твърде млад за студент, но гласът му беше като на по-възрастен. За разлика от него, Оудъл бе висок над метър и осемдесет, с тъмна непокорна коса, която явно рядко виждаше гребен. Имаше черните очи на пират, но когато задаваше въпрос, свеждаше глава и говореше тихо — не защото бе сдържан, а защото се смущаваше. Джордж инстинктивно усети, че тези двама така различни мъже ще му станат приятели за цял живот.

---

[1] Господа, искате ли компания? (фр.). — Б.ред. ↑

[2] О, англичани. Цената ще е изгодна (фр.). — Б.ред. ↑

1906

10.

Юни 1906 г.

Ако някой попиташе Джордж какво е постигнал през първата си година в Кеймбридж — а баща му го направи — той щеше да отговори, че е много повече от третото място, което получи след изпитите в края на семестъра.

— Възможно ли е да се занимаваш с твърде много странични неща, които не ти помагат особено за избора на професия? — попита баща му.

Джордж почти не се бе замислял за това.

— Защото не е нужно да ти напомням, момчето ми — напомни все пак баща му, — че доходите ми не ми позволяват да те издържа като рентиер. — Това бе становището, което преподавателят Мелъри изразяваше ясно и недвусмислено от първия ден на Джордж в началното училище.

Джордж бе сигурен, че на Гай не му се налага да води подобен разговор с баща си, макар че и той бе завършил трети. Реши, че сега не е времето да обяснява на татко си, че е сред избраните за експедицията на Джефри Йънг в Алпите и през лятото ще пътува до Италия.

За разлика от Гай, Джордж бе покрусен от успеха си. Мистър Бенсън обаче го увери, че е бил на границата с второто място и добави, че ако през следващите две години поработи по-усърдно, ще завърши най-малкото втори — а ако е склонен да прави жертви, може да стане дори отличник.

Джордж се замисли какви точно жертви има предвид мистър Бенсън. В края на краищата беше избран в управителния комитет на Фабианското общество и бе вечерял с хора като Джордж Бърнард Шоу и Рамзи Макдоналд. Редовно прекарваше вечерите с Рупърт Брук, Литън Стрейчи, Джефри и Джон Мейнард Кейнс и Ка Кокс — а мистър Бенсън безусловно одобряваше всичко това. Беше играл папата

в поставената от Брук пиеса „Доктор Фауст“ на Марлоу, макар че отзивите не бяха особено ласкателни. Освен това започна да пише изследване върху Бозуел и се надяваше да го завърши навреме, за да го предложи за публикуване. Но това отстъпваше пред усилията му да бъде избран в Алпийския клуб. Нима мистър Бенсън очакваше от него да жертва всичко, за да постигне желаното отличие?

Джордж Мелъри никога не се бе катерил с човек, когото смяташе равен на себе си. Докато не срещна Джордж Финч.

По време на ваканцията за Архангеловден Джордж замина за Уелс, за да участва в една от срещите на Кеймбриджкия планинарски клуб при Пен-и-Пас. Всеки ден Йънг подбираше екипите за сутрешното катерене, а Джордж хареса Оудъл и Съмървил, които се оказаха не само отлична компания, но и можеха да поддържат темпото му при по-трудните изкачвания.

В четвъртък сутринта той бе определен да катери заедно с Финч Криб Гоч, Криб-и-Джисгъл, Сноудън и Ливед. Докато пълзяха нагоре и надолу по Сноудън, често на четири крака, Джордж ясно осъзна, че младият австралиеца от Импириъл Колидж няма да се успокои, докато не остави всички зад себе си.

— Това не е състезание — каза му Джордж, когато останалите катерачи изостанаха.

— Напротив — отвърна Финч, без да забавя крачка. — Не си ли забелязал, че Йънг е поканил само двама души, които не са от Оксфорд или Кеймбридж? — Млъкна, колкото да си поеме дъх, и добави: — При това другият е жена.

— Не съм забелязал — призна Джордж.

— Ако искам да имам шанс Йънг да ме покани на лятната експедиция в Алпите, ще трябва ясно да му покажа кой е най-добрият катерач от кандидатите — рязко каза Финч.

— А дали е така? — попита Джордж, ускори ход и го задмина.

След Подковата на Сноудън Финч отново беше до него. Дишаха тежко и почти тичаха надолу. Джордж забави крачка и позволи на Финч да го задмине точно когато видяха кръчмата „Форест Глен“.

— Бива те, Мелъри, но дали си достатъчно добър? — попита Финч, след като Джордж поръча две халби бира. Вече пиеха вторите

питиета, когато към тях се присъединиха Оудъл и Съмървил.

Няколко месеца по-късно двамата противници се състезаваха в Корнуол и всеки път когато запитваха Йънг кого смята за по-добър катерач, той не отговаряше. Джордж прие, че щом стъпят на склоновете на Италианските Алпи през лятото, Йънг ще трябва да реши кой от тях да отиде с него до долината Курмайор за предизвикателната атака на Монблан.

Сред другите катерачи, които редовно участваха в пътуванията до Уелс и Корнуол, имаше един, с когото на Джордж му се искаше да прекарва повече време. Името ѝ бе Коти Сандърс. Дъщеря на богат индустриалец, тя несъмнено можеше да се отличи в Кеймбридж, стига майка ѝ да смяташе това за подобаващо занимание за една млада дама. Джордж, Гай и Коти редовно се катереха заедно сутрин, но след като обядваха на по-ниските склонове, Йънг настояваше Джордж да ги остави и да се присъедини към Финч, Съмървил и Оудъл за по-трудните следобедни изкачвания.

Коти не беше красива в общоприетия смисъл, но Джордж рядко се бе радвал на женска компания като нейната. Беше нисичка и дори да имаше хубава фигура, доста успешно я скриваше под дебелиите пуловери и дългите бричове. Луничавото ѝ лице и къдравата кестенява коса я караха да изглежда мъжкарана, но не това го привличаше у нея.

Преподабният Мелъри често говореше за „вътрешна красота“ в сутрешните си проповеди и Джордж обикновено се присмиваше наум на тази идея от мястото си на първия ред. Но това беше преди да срещне Коти. Той обаче така и не забеляза, че очите ѝ винаги грейват, когато е с него. Веднъж Гай я попита дали е влюбена в Джордж и тя отговори просто:

— Та нима има някой, който да не е?

Гай няколко пъти повдига въпроса пред Джордж, но той неизменно отговаряше, че смята Коти единствено за приятел.

— Какво мислиш за Джордж Финч? — поинтересува се Коти един ден, когато седнаха да обядват на върха на една скала.

— Защо питаш? — отвърна Джордж и извади увит в оризова хартия сандвич.

— Баща ми веднъж каза, че единствено на политиците им е позволено да отговарят на въпроса с въпрос — подразни го тя.

Джордж се усмихна.

— Признавам, че Финч е адски добър катерач, но може да ти дойде малко нанагорно, ако се наложи да прекараш цял ден с него.

— Десет минути ми бяха достатъчни — каза Коти.

— Какво имаш предвид? — попита Джордж, докато палеше лулата си.

— Веднъж се опита да ме целуне.

— Може да е влюбен в теб — предположи шеговито той.

— Не мисля. Не съм негов тип.

— Но явно те смята за привлекателна, щом се е опитал да те целуне, не мислиш ли?

— Само защото съм единственото момиче в радиус от осемдесет километра!

— Само петдесет са, мила — със смях я поправи Джордж и чукна лулата си в камъка. — Виждам, че уважаваният ни водач идва насам — добави той и помогна на Коти да стане.

Остана разочарован, когато Йънг реши да не върне групата от Ливед през доста интересните на вид отвесни скали. Когато стигнаха подножието, с раздражение откри, че е забравил лулата си и се налага да се върне, за да я вземе. Коти се съгласи да дойде с него, но щом стигнаха до скалите, Джордж я помоли да го изчака там, защото не му се занимавало да заобикаля гигантското препятствие.

Тя гледаше с изумление как той се закатери право нагоре по отвесната скала, без да показва никакъв страх. Стигна до върха, прибра лулата в джоба си и се върна по същия път.

На вечеря Коти разказа на останалите на какво е станала свидетел. От недоверчивите им погледи беше ясно, че не й вярват. Джордж Финч дори избухна в смях и прошепна на Джефри Йънг:

— Мисли го за сър Галахад.

Йънг не се засмя. Започваше да се пита дали Джордж Мелъри няма да се окаже партньорът, когото трябва да посочи на Кралското географско дружество за изкачването, смятано за невъзможно.

Месец по-късно Йънг писа на седем катерачи и ги покани да участват в експедицията в Италианските Алпи през лятната ваканция. Ясно даде да се разбере, че няма да избере двойката, която ще атакува Монблан от долината Курмайор, докато не види кой се аклиматизира най-добре в суровите условия.

Гай Бълок и Коти Сандърс не получиха покани, тъй като Йънг смяташе, че присъствието им само ще отвлича вниманието на останалите.

— А това — обяви той, щом екипът се събра в Саутхемптън — е добре дошло, когато прекарвате уикенда в Уелс, но не и когато сте в Курмайор и се опитвате да изкачите едни от най-коварните склонове в Европа.

11.

Събота, 14 юли 1906 г.

Подобно на крадци в нощта, двамата се измъкнаха незабелязано от хотела с торбите под мишници. Тихомълком прекосиха неосветения път и изчезнаха в гората. Щеше да мине известно време, преди отсъствието им да бъде забелязано от колегите им, които вероятно в момента се обличаха за вечеря.

Първите няколко дни минаха добре. Бяха пристигнали в Курмайор в петък вечерта и установиха, че времето е идеално за изкачване. Седмица по-късно, с Егюйи дьо Шардоне, Грепон и Мон Модит „затъкнати в коланите“, ако използваме любимия израз на Джефри Йънг, всички бяха готови за последното предизвикателство — стига времето да се задържеше все така добро.

Когато големият часовник удари седем, почетният председател на Кеймбриджкия планинарски клуб почука с лъжица по чашата си. Всички замълчаха.

— Първа точка — каза Джефри Йънг — е изборът на нов член. Мистър Джордж Лей Мелъри е предложен от мистър Съмървил и подкрепен от мистър Оудъл.

Вдигна поглед.

— Кой е „за“?

Пет ръце се вдигнаха.

— Приема се единодушно — каза Йънг и присъстващите изръкопляскаха — нещо, което не се бе случвало досега. — И тъй, обявявам Джордж Лей Мелъри за член на Кеймбриджкия планинарски клуб.

— Може би някой трябва да го потърси и да му предаде добрата новина? — предложи Оудъл.

— Ако искате да намерите Мелъри, по-добре обуйте обувките за катерене — отвърна Йънг без повече обяснения.

— Знам, че не е от Кеймбридж, но предлагам да поканим Джордж Финч като почетен член на клуба — каза Оудъл. — В края на краищата той е чудесен катерач.

Като че ли никой не беше склонен да подкрепи предложението.

Джордж драсна клечка и запали примуса. Двамата седяха един срещу друг и топлеха ръцете си, докато чакаха водата да заври — бавен процес, когато си високо в планината. Джордж постави двете чаши на земята, а Финч разопакова един кейк, разчупи го наполовина и подаде едното парче на партньора си.

Предишния ден двамата стояха заедно на най-високата точка на Мон Модит, вираха се към Монблан, извисяващ се само на някакви си 600 метра над тях, и се питаха дали утре няма да се наслаждават на гледката от него.

Джордж погледна часовника си — 19:35. Сигурно Джефри Йънг вече запознаваше останалите от екипа с програмата за следващия ден и щеше да им съобщи кой ще извърши последното изкачване заедно с него. Водата завря.

— Седмицата беше идеална за катерене — продължи Йънг. — Всъщност бих казал, че това бе един от най-добрите моменти в кариерата ми, което прави избора ми на онези, които утре ще атакуват върха с мен, още по-труден. Много добре съзнавам, че някои от вас чакат от години подобна възможност. Изкачването на Монблан не е технически сложно за опитен катерач — стига обаче да не се опитва да

покори върха откъм Курмайор. Групата ще се състои от шест души — аз, Съмървил, Оудъл, Мелъри, Херфорд и Финч. Тръгваме в четири сутринта и се изкачваме до четири хиляди и седемстотин метра, където ще направим два часа почивка. Ако времето позволи, последната тройка ще направи опит да покори върха. Оудъл и Съмървил ще се спуснат до заслона Гран Муле на четири хиляди метра, където Съмървил ще изчака завръщането на атакуващата група.

— Триумфалното завръщане — великодушно каза Съмървил, макар че двамата с Оудъл едва скриваха отчаянието си, че не са сред избраните за атаката на върха.

— Да се надяваме — отвърна Йънг. — Знам колко са разочаровани някои от вас, но не забравяйте, че без съвместна работа и подготовка е невъзможно покоряването на която и да било планина и че всеки от екипа е изиграл своята роля. Ако утрешният опит пропадне по една или друга причина, ще поканя Оудъл и Съмървил да участват по-късно през седмицата, когато ще направим втори опит за изкачване. — Дватамата се усмихнаха печално, сякаш бяха спечелили сребърен медал на Олимпийските игри. — Това е всичко, остана да ви съобщя кого избрах за атаката на върха.

Джордж свали ръкавицата си, отвори бурканчето „Боврил“ и сложи по лъжица от гъстата кафява маса в чашите. Финч добави гореща вода, разбърка, докато се разтвори напълно, и му подаде чашата. Джордж раздели една бисквита и даде по-голямото парче на Финч. Започнаха да се хранят мълчаливо.

Накрая Джордж наруши тишината.

— Чудя се кого ли ще избере Йънг.

— Ти със сигурност си единият — отвърна Финч, като топлеше дланите си с чашата. — Но не знам кой ще е другият — Оудъл, Съмървил или аз. Ако трябва да избира най-добрия катерач, третото място е мое.

— Защо му е да не избира най-добрия катерач?

— Аз съм не съм от Оксфорд или Кеймбридж, старче — каза Финч.

— Йънг не е сноб — възрази Джордж. — Не би позволил това да повлияе на решението му.

— Естествено, ние бихме могли да изпреварим въпросното решение — предложи Финч със заговорническа усмивка.

Джордж го погледна объркан.

— Какво си наумил?

— Можем да атакуваме върха рано сутринта и да изчакаме горе, за да видим кой от другите ще се изкачи.

— Би било пирова победа — каза Джордж, докато допиваше питието си.

— Победата си е победа — заяви Финч. — Попитай някой жител на Епир какво изпитва, когато чуе „пирова победа“.

Джордж не отговори и се пхна в чувала си. Финч разкопча платнището и се измъкна от палатката. Погледна към блестящия на лунната светлина Монблан и дори се запита дали няма да успее да се изкатери самичък. Когато изпълзя обратно в палатката, Джордж вече спеше дълбоко.

— Не мога да ги намеря — каза Оудъл, когато се върна при колегите си за вечеря. — Търсих ги къде ли не.

— Утре е важен ден за тях, така че сигурно се опитват да си починат — каза Йънг, докато му сервираха купа горещ бульон. — Но на минус двайсет градуса трудно може да се заспи. Ще трябва да направя някои промени в плана за утре.

Всички на масата спряха да ядат и се обърнаха към него.

— Херфорд ще тръгне с Оудъл, Съмървил и мен.

— А Мелъри и Финч? — попита Оудъл.

— Имам чувството, че ще ни чакат при Гран Муле.

12.

Мелъри и Финч бяха приключили с обяда си, когато Йънг и групата му пристигнаха в Гран Муле. Двамата мълчаливо чакаха да видят как ще реагира на наглостта им водачът на експедицията.

— Вече направихте ли опит да изкачите върха? — попита Йънг.

— Аз исках — каза Финч, докато влизаше след него в заслона, — но Мелъри беше против.

— Умно от твоя страна, Мелъри.

Йънг разгъна някаква стара карта върху масата. Джордж и Финч слушаха внимателно, докато ги запознаваше с маршрута през последните 670 метра.

— Това ще бъде седмият ми опит за изкачване откъм Курмайор — и ако успеем, ще е едва третият ми успешен, така че шансовете са под петдесет на петдесет.

Йънг сгъна картата и я прибра в раницата си, а после се ръкува със Съмървил, Херфорд и Оудъл.

— Благодаря, господа. Ще направим всичко възможно да се върнем при вас до пет часа. Най-късно до пет и половина. Погрижете се да пригответе по чаша грог — каза той и се усмихна. — Не можем да се бавим повече — добави, загледан в заплашителния връх, а после се обърна към избраните си спътници. — Време е да опъваме въжетата. Уверявам ви, господа, едва ли бихте желали да останете насаме в тъмното точно с тази дама.

През следващия час тримата се движеха с равномерно темпо по тесния хребет, който щеше да ги отведе на около триста метра от върха. Джордж започваше да се пита защо е била цялата тази суетня, но тъкмо тогава стигнаха до огромен леден пик, с отвесни скали от двете страни, подобно на подпори — така наречената Порта на плевнята. До върха имаше по-прост и по-дълъг маршрут, но както им бе казал Йънг, той бе за начинаещи.

Йънг седна под Портата и отново разгърна картата.

— Сега ще разберете защо прекарахме всички онези уикенди в Пен-и-Пас и Корнуол.

Джордж не можеше да откъсне очи от Портата на плевнята. Търсеше случайни пукнатини по повърхността или дупки, издаващи пътя на други катерачи. Колебливо постави крак върху малка цепнатина.

— Не — спря го Йънг и застана начело. — Може би догодина.

Той бавно започна да пресича надвисналия гигантски пик, като често изчезваше от поглед, за да се появи няколко мига по-късно. И тримата осъзнаваха, че както са вързани един за друг като с пъпна връв, при най-малката грешка ще полетят надолу.

Финч погледна нагоре. Йънг го нямаше никакъв, а от Джордж се видяха само петите на подкованите му обувки, преди да изчезнат зад

ръба. Стъпка по стъпка двамата бавно следваха Йънг. Достатъчна бе една грешна преценка и Портата щеше да се затръшне пред тях, а секунди по-късно щяха да са погребани в необозначен гроб.

Стъпка по стъпка...

Оудъл седеше с кръстосани крака на земята и печеше филийка на огъня, а Херфорд сложи котле вода за чай.

— Чудя се докъде ли са стигнали — каза Оудъл.

— Най-вероятно се опитват да намерят ключа за Портата на плевнята — обади се Съмървил.

— Май по-добре да се връщам — каза Оудъл. — Ще следя напредъка им през телескопа на хотела. Щом видя, че са се върнали при вас, ще поръчам вечерята.

— И бутилка шампанско — напомни му Съмървил.

Йънг се изтегли на корниза над Портата. Не му се наложи да чака дълго другите двама. Известно време всички мълчаха и дори Финч не се преструваше, че не е изтощен. На някакви си 250 метра над тях се извисяваше най-високата точка на Монблан.

— Не мислете за разстоянието като за двеста метра — каза Йънг. — Прилича по-скоро на два километра и с всяка крачка въздухът става все по-разреден. — Погледна си часовника. — Да не караме дамата да чака.

Каменистият терен не изглеждаше така труден като Портата, но изкачването беше коварно; пукнатини, заледени камъни и неравни канари, покрити само с тънка снежна коричка ги дебнеха да направят и най-малката грешка. Целта изглеждаше мъчително близо, но дамата явно обичаше да дразни. Минаха цели два часа, преди Йънг да стъпи на върха.

Когато зърна панорамата от най-високата точка в Алпите, Мелъри изгуби дар слово.

— *Magnifique* — успя да промълви най-сетне, докато се възхищаваше на потомството на мадам Блан, пръснало се във всички посоки, докдето поглед стигаше.

— Това е една от ирониите на планинарството — обади се Йънг. — Зрели мъже с радост се готвят месеци наред за катеренето, със седмици усъвършенстват уменията си, а накрая правят опит да изкачат върха само за един ден. И ако успеят да постигнат целта си, ще ѝ се наслаждават само няколко мига заедно с двама достойни спътници, които нямат нищо общо помежду си, освен че искат да го направят отново.

Джордж се засмя, но Финч бе мълчалив.

— Трябва да направя едно нещо преди спускането, господа.

Йънг извади златна лира от джоба на якето си и я постави на снега пред себе си. Мелъри и Финч наблюдаваха с интерес малкия ритуал, но не казаха нищо.

— Кралят на Англия ви праща своите комплименти, мадам — с лек поклон каза Йънг, — и се надява да позволите на скромните му поданици да стигнат невредими до родината си.

Оудъл пристигна в хотела няколко минути след четири. Първата му работа бе да поръча голяма бутилка горещ пунш, след което излезе на верандата и зае поста си. Погледна през големия телескоп, фокусира го на някакъв заек, който се шумугна в гората, а после го завъртя към върха. Денят бе ясен, но той знаеше, че катерачите ще бъдат не по-големи от мравки, така че беше безсмислено да ги търси.

Насочи телескопа надолу по склона и го фокусира върху дървения заслон при Гран Муле. Стори му се, че различава двете фигури пред постройката, но не можеше да определи кой е Съмървил и кой — Херфорд. Келнер с бяло сако се появи до него и му наля чаша пунш. Оудъл се облегна назад и се наслади на начина, по който напитката сгръ пресъхналото му гърло. Зачуди се какво ли е да стоиш на върха, след като си отключил Портата на плевнята.

Върна се при телескопа, макар да не очакваше да види голямо раздвижване при Гран Муле преди пет следобед. Вярваше, че Йънг ще се появи навреме, а тогава той щеше да поръча да сложат шампанското в лед, за да отпразнуват победата. Големият стенен часовник удари веднъж — беше станало 16:30. Оудъл отново насочи телескопа към Гран Муле, за да провери дали групата не е изпреварила графика, но

все още не се виждаше раздвижване. После бавно го завъртя нагоре по склона с надеждата да види три малки петънца.

— Мили боже, не! — възкликна Оудъл.

— Una problema, signore? — поинтересува се келнерът, който му наливаше втора чаша пунш.

— Лавина — отвърна Оудъл.

13.

Джордж чу характерния рев зад себе си, но нямаше време да се обърне.

Снегът го удари като огромна вълна, която помете всичко пред себе си. Той отчаяно се мъчеше да задържи главата си нагоре и гребеше като плувец с надеждата да запази въздушния джоб пред себе си, точно според препоръките на наръчника за безопасност. Но когато се стовари втората вълна, разбра, че ще умре. Третият и последен тласък го подхвърли като камъче, все по-надолу и по-надолу.

Последните му мисли бяха за майка му, която винаги се бе ужасявала от този момент, после за баща му, който никога не повдигаше тази тема, и накрая за брат му и сестрите му, които щяха да го надживеят. Това ли беше адът? И тогава внезапно спря. Известно време остана неподвижен, като се мъчеше да убеди сам себе си, че е още жив, и се опитваше да се ориентира. Беше се стоварил на дъното на пукнатина, в Аладинова пещера от лед, на чиято красота би се възхитил при други обстоятелства. Какво препоръчваше наръчникът? Бързо разбери къде е горе и къде — долу, за да можеш поне да имаш представа за посоката. Забеляза сноп сивкава светлина на десетина метра над себе си.

Припомни си следващата инструкция — провери дали нямаш нещо счупено. Размърда пръстите на дясната си ръка — все още бяха пет. Лявата му ръка беше много студена, но и тя се движеше. Опъна десния си крак и го вдигна плахо нагоре. Повдигна и левия. Слава богу! Опря длани до тялото си и се надигна — съвсем бавно. Пръстите му започваха да замръзват. Огледа се за ръкавиците си; не се виждаха никакви. Явно ги беше изгубил при падането.

По стените на пещерата имаше множество ледени корнизи, нещо като естествени стълби до тавана. Но дали бяха стабилни? Пропълзя по мекия сняг до другия край на затвора си и ритна леда с върха на подкованата си обувка. Не остави отпечатъци. Дебелият лед се беше образувал няколкостотин години, ако не и повече, и нямаше да се отчупи така лесно. Това му вдъхна кураж, но той продължи да си напомня правилата — да не бърза и да не поема ненужни рискове. Огледа пещерата. Като че ли най-добрият маршрут беше от другата страна, затова запълзя на четири крака и се вкопчи в най-долната издатина. Зашепна молитва — когато си в опасност, имаш нуждата да вярваш в Бог.

Колебливо стъпи на ледения корниз, хвана се за следващия с измръзналите си ръце и бавно се набра. Рисува и остави цялата си тежест на долното стъпало — дори и да се счупеше, нямаше да падне отвисоко. То издържа и това му вдъхна кураж да се прехвърли на следващото по своята стълба към небето и да види дали ще отиде при ангелите.

Беше изминал половината път, чувствайки се все по-уверен и по-уверен с всяко следващо стъпало, когато парче лед се отчупи в ръката му. Краката му се подхлъзнаха и той остана да виси на една ръка на десетина метра над дъното на пукнатината. Започна да се поти, въпреки че температурата беше сигурно минус четиридесет градуса. Залюля се бавно напред-назад. Сигурен бе, че боговете просто са решили да удължат живота му с още няколко минути и всеки момент ледът ще се отчупи. Краката му намериха опора и той затаи дъх. Дясната му ръка бе почти залепнала за леда. Силите започнаха да го напускат. Избра следващото стъпало, без да бърза. Още малко и щеше да успее да достигне отвора. Стъпи внимателно на стъпалото, после на следващото и накрая проби с юмрук тънката коричка над главата си и погледна навън. Последните лъчи на слънцето бързо се губеха зад върха.

Джордж се огледа нерешително. Не му беше нужен наръчник, за да се сети, че трябва да разчисти дебелия сняг около себе си, ако иска да намери твърда опора.

Започна да гребе, докато не разкри покритата от лавината скала. Събра всичките си сили, измъкна се от дупката и се вкопчи в камъка.

Запълзя като рак по скалата, като се страхуваше, че всеки момент ще се хлъзне по леда и отново ще се озове на дъното на пукнатината.

Точно тогава чу някой да пее „Валс с Матилда“. Едва ли щеше да има награда, ако познае кой е солистът. Продължи да пълзи мъчително бавно, докато не видя Финч, който лежеше изпънат и повтаряше припева отново и отново. Явно не знаеше втория куплет.

— Ти ли си, Джордж? — извика той, като се взираше през току-що завалелия сняг. За първи път го наричаше с малкото му име.

— Аз съм — отвърна Джордж и изпълзя до него. — Добре ли си?

— Направо чудесно — отвърна Финч. — Като изключим счупения крак и факта, че пръстите на лявото ми стъпало започват да измръзват. Май съм си изгубил обувката. А ти?

— Не съм бил по-добре, старче.

— Проклет англичанин — изруга Финч. — Ако искаме да се разкараме оттук, ще трябва да намериш фенера ми.

— Откъде да започна?

— За последно го видях някъде нагоре по склона.

Джордж запълзя на четири крака като малко дете. Вече беше започнал да се отчайва, когато забеляза нещо черно върху снега и извика ликуващо. Но беше само изгубената обувка на Финч. Продължи нататък и пак извика радостно, когато видя стърчащата от снега дръжка на фенера. Грабна го и натисна копчето. Лъч светлина прониза сумрака.

— Слава богу! — промърмори Джордж и запълзя обратно към Финч.

След малко чуха стон.

— Това трябва да е Йънг — каза Финч. — Иди виж дали можеш да му помогнеш. Само че изключи фенера, докато не се стъмни съвсем. Ако Оудъл е видял лавината от хотела, спасителната група сигурно вече е тръгнала, но ще минат часове, преди да стигнат до нас.

Джордж изключи фенера и запълзя по посока на стонове. След известно време видя проснато в снега тяло. Десният крак бе свит под лявото бедро.

— Валс с Матилда, валс с Матилда, кой ще танцува валс с Матилда...

Джордж бързо изчисти снега около устата на Йънг, но не направи опит да го премести.

— Дръж се, друже — прошепна в ухото му. — Съмървил и Херфорд трябва вече да са тръгнали. Скоро ще бъдат тук.

Искаше му се да повярва на думите си. Хвана ръката на Йънг и започна да я разтрива, за да възстанови поне донякъде кръвообращението в нея, като през цялото време му се налагаше да я чисти от падащия сняг.

— Валс с Матилда, валс с Матилда, който ще танцува валс с Матилда...

Оудъл изтича от хотела и се втурна по алеята. Завъртя с все сили колелото на старата сирена и тя нададе оглушителен рев, който трябваше да предупреди Съмървил и Херфорд за опасността.

Когато слънцето се скри съвсем зад високия връх, Джордж заби фенера в снега и го обърна надолу към склона. Включи го и лъчът светлина трепна, но колко ли дълго щеше да издържи?

— Валс с Матилда, валс с Матилда, който ще танцува валс с Матилда? И пее, и пее...

В наръчника за безопасност няма указания какво да се прави с фалшиво пеещи австралийци, помисли си Джордж, докато се унасяше, отпуснал глава в снега. Все пак смъртта нямаше да е от най-лошите.

— Ти ще танцуваш валс с Матилда...

Когато се събуди, не бе сигурен къде се намира, как се е озовал там и колко време е минало. После видя медицинска сестра. Заспа отново.

Следващия път, когато се събуди, Съмървил седеше на края на леглото му и се усмихваше.

— Добре дошъл.

— Колко време ме нямаше?

— Два-три дни. Но докторите са сигурни, че след няколко седмици ще си на крака.

— Как е Финч?

— С гипсиран крак, но в момента яде огромна закуска и продължава да пее „Валс с Матилда“ на всяка сестра, която има нерви да го слуша.

— Ами Йънг? — попита Джордж, страхувайки се от най-лошото.

— Все още е в безсъзнание. Има хипотермия и счупена ръка. Докторите правят всичко по силите си и ако успеят да го спасят, ще трябва да ти благодари.

— На мен ли? — изненада се Джордж.

— Ако не беше фенерът ти, никога нямаше да ви намерим.

— Фенерът не е мой — каза Джордж. — А на Финч.

И отново заспа.

14.

9 юли 1907 г.

— Щом веднъж погледнеш смъртта в очите, нищо вече не е същото — каза Йънг. — Това те отделя от другите хора.

Джордж наля чай на госта си.

— Искях да те видя, Мелъри, за да се уверя, че не си спрял с катеренето заради онова ужасно изживяване.

— Разбира се, че не съм — отвърна Джордж. — Причината е по-основателна. Наставникът ми ме предупреди, че няма да бъда предложен за докторска степен, ако не стана отличник.

— И какви са шансовете ти за това, друже?

— Май съм на границата. Не бива да се провалям само защото не съм положил достатъчно усилия.

— Така е — съгласи се Йънг. — Но само работа и никакви забавления...

— Предпочитам сивия успех пред пищния провал — отвърна Джордж.

— Но след като минат изпитите ти, ще се замислиш ли за още една експедиция в Алпите следващото лято?

— Определено — усмихна се Джордж. — Ако има нещо, от което да се страхувам повече, отколкото от провала на изпитите, то е мисълта как Финч стои на някой висок връх и пее „Валс с Матилда“.

— Той току-що получи резултатите си — каза Йънг.

— И...?

Гай беше изумен от труда, който Джордж хвърли за предстоящите изпити. През пролетната ваканция не си позволи да посети Пен-и-Пас или Корнуол дори за един ден, да не говорим за Алпите. Единствената му компания бяха крале, диктатори и властелини, а единствените му екскурзии — до бойни полета в далечни страни. Учеше ден и нощ.

След пет дни непрекъснато писане и единадесет различни разработки Джордж все още не бе сигурен как се е справил. В подобни случаи уверени бяха само най-умните и най-глупавите. След като предаде последната си тема, той излезе от изпитната зала и откри Гай да го чака на стъпалата с бутилка шампанско в едната ръка и две чаши в другата. Джордж седна до него и се усмихна.

— Не питай — каза той, докато Гай махаше телта около тапата.

Последваха десет дни в чистилището, докато завършващите очакваха да научат резултатите, а заедно с тях — и какво бъдеще ги очаква.

Мистър Бенсън всякак се мъчеше да убеди Джордж, че е бил на самата граница, но фактът бе, че Джордж Лей Мелъри получи почетната втора степен и съответно няма да може да се върне през есенния семестър в Магдалин Колидж и да работи върху докторантура. Никак не му помогнаха и думите на старшия преподавател:

— Когато разбереш, че си победен, приеми поражението с достойнство.

Въпреки поканата на Джефри Йънг за едномесечна експедиция в Алпите през лятото, Джордж събра багажа си и взе първия влак до Бъркенхед. Ако го бяхте попитали, щеше да ви опише следващите четири седмици като период на размисъл, макар че баща му неизменно използваше думата „отрицание“, а майка му описваше поведението на сина си като „мусене“.

— Вече не е дете — каза тя. — Трябва да реши какво ще прави с живота си.

Измина цяла седмица, преди преподобният Мелъри да се осмели да повдигне въпроса за бъдещето на сина си.

— Преценявам възможностите си — каза му Джордж, — макар че бих искал да пиша. Всъщност вече започнах работа върху книга за Бозуел.

— Това може и да е възвишено, но едва ли е особено доходно — отвърна баща му. — Предполагам, нямаш желание да живееш в мансарда и да караш на хляб и вода. — Джордж не можеше да не се съгласи. — Замислял ли си се за постъпване в армията? От теб би станал много добър войник.

— Никога не ме е бивало да се подчинявам на началници — каза Джордж.

— А да приемеш светите обети?

— Боя се, че пред подобно нещо има непреодолимо препятствие.

— И какво е то?

— Не вярвам в Бог — простичко отвърна Джордж.

— Това не е попречило на някои от най-високопоставените ми колеги да облекат расото — отбеляза преподобният Мелъри.

Джордж се засмя и рече:

— Ама и ти си един стар циник, татко.

Баща му пропусна покрай ушите си този коментар.

— Може пък да опиташ в политиката, момчето ми. Сигурен съм, че ще откриеш партия, която с радост би те направила свой депутат в парламента.

— Само да знаех коя партия поддържам — каза Джордж. — Така или иначе членовете на парламента не получават заплати. Политиката е хоби за богаташи.

— Май има нещо общо с планинарството — предположи баща му и повдигна вежда.

— Така е — призна Джордж. — Ще трябва да си намеря работа, която да ми осигури достатъчно доходи, за да се занимавам с хобито си.

— Значи е решено — каза преподобният Мелъри. — Ще трябва да станеш учител.

Макар да не бе изказал мнение по последното предложение на баща си, щом се прибра в стаята си, Джордж писа на бившия си директор, като се поинтересува дали в Уинчестър има свободни места

за учител по история. Мистър Ървин отговори след седмица. Колежът, съобщаваше той, все още разглеждал молбите на кандидатите за класически езици, но мястото на младши преподавател по история неотдавна било попълнено. Джордж вече съжаляваше за едномесечното си уединение.

Чух обаче да се носят слухове — продължаваше мистър Ървин, — че в „Чартърхаус“ търсят учител по история и ако решите да кандидатствате, с радост ще ви напиша препоръки.

Десет дни по-късно Джордж отпътува за Съри за интервю с директора на „Чартърхаус“, преподобния Джералд Рендъл. Мистър Ървин го бе предупредил, че почти всичко след Уинчестър и Кеймбридж ще му се струва като падение, но Джордж бе приятно изненадан от „Чартърхаус“. Изпита задоволство и облекчение, когато директорът го предпочете пред другите трима кандидати.

Когато писа на преподобния Рендъл, че приема предложението му, Джордж нямаше откъде да знае, че животът му ще бъде променен не от училището, а от един от неговите настоятели.

1909

15.

Един от проблемите на Джордж в „Чартърхаус“ през първите няколко седмици бе, че ако не носеше академичната си шапка и мантията, често го вземаха за ученик.

Първата година в училището му хареса повече, отколкото бе очаквал, макар че сред петокласниците имаше няколко чудовища, твърдо решени да съсипят уроците му. Но когато същите тези момчета се върнаха за последната си година, той с огромна изненада откри, че някои от тях са коренно променени и са насочили цялата си енергия към осигуряването на място в университета. С радост им посвети безброй часове, за да им помогне да постигнат целта си.

Когато през лятната ваканция баща му се поинтересува какво му е донесло най-голямо удовлетворение, той спомена тренирането на футболния отбор „Жребчетата“ през зимата и на хокеистите през пролетта, но най-вече — излетите, които организираше през лятото по хълмовете.

— И от време на време ти се случва да попаднеш на изключително момче, което показва рядък талант и любопитство и е твърдо решено да направи името си известно на света.

Той вече бе срещнал такова.

— Ще ми трябват двама души за финалното катерене — отвърна Джефри Йънг.

— Имате ли предвид някого?

— Да — твърдо рече Йънг.

— В такъв случай е по-добре да поговорите с тях — каза секретарят на Кралското географско дружество. — Всичко трябва да бъде строго поверително, защото докато Далай Лама не даде благословията си, не можем да стъпим на територията на Тибет.

— Още довечера ще пиша и на двамата — каза Йънг.

— Никакво писане — възрази секретарят. — И искам да ми направите една малка услуга. Когато капитан Скот...

Следващия четвъртък Джордж взе влака до Лондон и отиде до „Севил Роу“ 23 в Мейфеър, за да вечеря с Джефри Йънг. Портиерът го заведе до бара за членове, където Джордж откри домакина си да разговаря с група възрастни катерачи, които разказваха невероятни истории за още по-невероятни планини. Щом го видя, Йънг напусна компанията и го поведе към трапезарията.

— Боя се, че напоследък за мнозина най-голямото изкачване е върху стола на бара — отбеляза той.

Докато отдаваха дължимото на кафявата уиндзорска супа, пържолите и бъбреците, последвани от ванилов сладолед, Йънг запозна Джордж с програмата за предстоящата експедиция в Алпите. Джордж обаче имаше чувството, че домакинът му е намислил нещо по-важно — вече му бе писал най-подробно кои върхове ще атакуват това лято. Едва когато се оттеглиха на кафе и бренди в библиотеката, Джордж откри истинската причина за поканата си.

— Мелъри — каза Йънг, след като се настаниха в един закътан ъгъл, — чудех се дали би приел да бъдеш мой гост в Кралското географско дружество следващия четвъртък вечерта, когато капитан Скот ще говори за експедицията до Южния полюс, която подготвя.

Джордж едва не изпусна чашата си. Беше страшно развълнуван, че ще чуе как дръзкият пътешественик говори за Голямото си начинание. Неотдавна бе прочел в „Таймс“, че билетите били разграбени часове след като Дружеството обявило кой ще проведе годишната мемориална лекция.

— Как успя да... — започна Джордж.

— Като член на управата на Алпийския клуб, успях да изкрънкам три билета от секретаря на Кралското географско дружество. Той обаче поиска малка услуга в замяна.

Джордж искаше да зададе два въпроса, но бързо стана ясно, че Йънг вече ги е предвидил.

— Разбира се, би искал да знаеш кой ще е другият ми гост — каза той. Джордж кимна. — Е, не е чак толкова голяма изненада.

Поканих единствения друг катерач от твоята класа. Но услугата, която поиска секретарят на Дружеството, може да те изненада.

Джордж остави кафето си на масата, скръсти ръце и зачака.

— Всъщност, много е просто — продължи Йънг. — Секретарят иска, след като капитан Скот завърши лекцията си и дойде ред на обсъждането, ти да му зададеш въпрос.

— Но защо аз?

— Може би защото мисли, че отговорът ще те заинтересува.

16.

Беше един от редките случаи, когато Джордж пристигна навреме. Бе репетираше въпроса си във влака от Годамлинг и макар да бе уверен, че знае отговора, още се чудеше защо секретарят на Кралското географско дружество иска именно той да го зададе.

Остана разочарован, когато преди няколко месеца прочете в „Таймс“, че Северният полюс е покорен не от англичанин, а от американеца Робърт Пири. Но темата на лекцията на капитан Скот бе „Все още непокореният Южен полюс“ и Джордж и Йънг предполагаха, че великият пътешественик ще направи опит да се реваншира.

Скочи от влака, преди още да е спрял съвсем на „Ватерло“, изтича по перона, подаде забързано билета си и излезе да потърси двуколка. Йънг го бе предупредил, че Скот е толкова популярен, че повечето места ще бъдат заети поне час преди началото на лекцията.

На входа на Кралското географско дружество вече имаше малка опашка. Джордж представи поканата си и се присъедини към оживеното множество, което вървеше към залата на партера.

Беше поразен от великолепието на новопостроената сграда. По покритите с дъбова ламперия стени висяха портрети на досегашните президенти на Географското дружество, върху тъмния паркет бяха наредени сигурно петстотин стола с червена тапицерна. Над подиума в дъното на залата имаше портрет на крал Джордж V в цял ръст.

Джордж се огледа за Джефри Йънг и го откри в отсрещния край, седеше до Финч. Прекоси бързо залата и зае мястото до него.

— Нямаше да мога да го опазя още дълго — каза Йънг и се ухили.

— Съжалявам — отвърна Джордж, докато се пресягаше през него да се здрависа с Финч.

Огледа се за още познати лица, но не видя. Онова, което го поразя, бе пълното отсъствие на жени в залата. Ясно беше, че не могат да бъдат избирани за членове на Кралското географско дружество, но какво пречеше да присъстват на подобни сбирки? Запита се какво ли щеше да стане, ако Йънг бе поканил Коти Сандърс. Дали щяха да я настанят на първия ред, който си оставаше незает? Погледна към горната галерия, където няколко пищно облечени дами заемаха местата си. После насочи вниманието си към подиума. Двама мъже в тъмни костюми издигаха голям екран, а друг мъж, облечен по същия начин, проверяваше диапозитивите в проектора и движеше затвора напред-назад.

Залата се пълнеше бързо и много преди часовникът под галерията да удари осем, някои от членовете на Дружеството и техните гости трябваше да останат прави в дъното. Осмият удар още отекваше, когато членовете на комитета влязоха в колона по двама и седнаха на първия ред, а един дребен, елегантно облечен джентълмен с бяла вратовръзка и фрак се качи на сцената и бе посрещнат с шумни аплодисменти. Вдигна длани, сякаш за да ги стопли на огън, и ръкопляскането моментално утихна.

— Добър вечер, дами и господа — започна той. — Името ми е сър Франсис Йънгхъсбенд. Имам честта да бъда председател на това заседание и съм уверен, че днешната лекция ще бъде една от най-вълнуващите в дългата история на тази институция. Кралското географско дружество се гордее, че е световен лидер в две различни, но свързани области — картографирането на неизследвани територии и изследването на далечни и опасни земи, където не е стъпвал кракът на бял човек. Уставът на Дружеството ни позволява да подкрепяме и насърчаваме онези всеотдайни мъже, които са готови да обиколят цялото земно кълбо и да рискуват живота си в служба на Британската империя.

— Един от тези мъже е нашият лектор тази вечер — продължи сър Франсис — и не се съмнявам, че скоро ще научим плановите му за втори опит да бъде първият поданик на Негово Величество — погледна портрета зад себе си, — достигнал Южния полюс. Едва ли

има мъж, жена или дете, които да не са чували за капитан Робърт Фалкън Скот от кралския флот.

Присъстващите станаха като един, когато гладко избръснатият набит мъж с морска униформа и пронизващи сини очи се изкачи на подиума. Застана в центъра му с леко разкрачени крака, като че смяташе повече да не помръдне от там. Усмихна се към присъстващите и, за разлика от сър Франсис, не направи опит да успокои ентузиазма им. Мина известно време, преди да успее да заговори.

Джордж бе пленен още от първите му думи. Скот говори повече от час, без нито веднъж да погледне бележките си, а диапозитивите се редуваха на екрана и съживяваха по един драматичен начин първата му експедиция в Антарктика с кораба „Дискавъри“. Думите му редовно бяха прекъсвани от спонтанни аплодисменти.

Аудиторията научи как капитан Скот е подбрал екипа си и какви качества е изисквал от хората — лоялността, храбростта и непрекословната дисциплина бяха абсолютно задължителни. След това разказа за лишенията и трудностите, които трябва да изтърпят, ако искат да оцелеят четири месеца в Антарктида и да прекосят 640 километра замръзнала неизследвана пустош до Южния полюс.

Джордж се взираше невярващо в снимките на участниците в първата му експедиция. Някои бяха изгубили не само пръсти на ръцете и краката, но дори ушите или носа си. При вида на един от диапозитивите една от дамите в галерията припадна. Скот млъкна за момент, след което добави:

— Всеки, който тръгва с мен в това начинание, трябва да бъде готов за подобни страдания, ако се надява да стигне жив до Южния полюс. И не забравяйте нито за миг, че най-важната ми отговорност е да върна всичките си хора в родината.

На Джордж много му се искаше да бъде сред поканените от капитана, но беше наясно, че един неопитен учител, чието най-голямо постижение е покоряването на Монблан, едва ли е подходящ кандидат за екипа му.

Скот завърши лекцията си, като благодари на Кралското географско дружество, на управата и членовете му за неизменната подкрепа, защото без нея не би могъл дори да помисли да вдигне котва от Тилбъри, още по-малко да стигне пролива Макмърдо напълно екипиран и готов да предприеме подобно амбициозно начинание.

Когато запалиха светлините, Скот се поклони леко и всички станаха да почетат британския герой. Джордж се запита какво ли е да стоиш на тази сцена и да приемаш подобни овации, и най-вече — какво трябва да стори, за да се окаже достоен за такава чест.

Когато аплодисментите най-сетне утихнаха и присъстващите седнаха по местата си, Скот отново им благодари и попита дали имат въпроси.

Един от джентълмените на първия ред се изправи.

— Това е Артър Хинкс — прошепна Джефри Йънг. — Наскоро го назначиха за секретар на Дружеството.

— Сър — започна Хинкс, — носят се слухове, че норвежците начело с Амундсен също планират да атакуват Южния полюс. Това безпокои ли ви?

— Не, не ме безпокои, мистър Хинкс — отвърна Скот.

— Позволете да уверя вас и членовете на Дружеството, че първият достигнал Южния полюс ще бъде англичанин, а не викинг.

Думите му отново бяха посрещнати с оглушителни аплодисменти.

Вдигнаха се още десетина ръце. Скот избра някакъв мъж от третия ред. Вечерният му костюм бе покрит с медали от военни кампании.

— В днешния „Таймс“ пише, че норвежците искат да използват моторни шейни освен кучета, за да стигнат полюса преди вас, сър.

— Срамота! — възмутиха се някои от присъстващите.

— Мога ли да попитам какъв е отговорът ви на това грубо погазване на аматьорския кодекс?

Финч се вторачи невярващо в питащия.

— Просто ще ги игнорирам, генерале — отвърна Скот. — Моето начинание си остава предизвикателство на човешката сила към стихии и не се съмнявам, че съм събрал екип мъже, готови да се изправят срещу тях.

Чуха се одобрителни викове, но Финч не се присъедини към тях.

— Позволете да добавя — продължи Скот, — че възнамерявам да бъда първият човек, стъпил на Южния полюс, а не първото куче. — Направи кратка пауза. — Освен, разбира се, ако не е булдог.

Последва смях, а после още няколко души вдигнаха ръце — Джордж бе сред тях. Капитан Скот отговори на три други въпроса,

преди да посочи към него.

— Един млад господин в края на петия ред показва онази решителност, която търся при подбора на екипа си, така че нека чуем какво има да каже.

Джордж бавно се изправи. Краката му трепереха. Усещаше върху себе си погледите на петстотин души.

— Сър — рече той с несигурен глас, — след като достигнете Южния полюс, какво друго ще остане за покоряване от англичани?

Рухна обратно на мястото си, когато в залата избухнаха смях и аплодисменти. Финч го погледна объркано. Защо му трябваше да задава въпрос, чийто отговор вече му е известен?

Скот не се поколеба нито за миг.

— Следващото велико предизвикателство за всеки англичанин несъмнено ще бъде изкачването на най-високия връх на планетата, Еверест в Хималаите. Той се издига на повече от осем хиляди и осемстотин метра над морското равнище — това означава почти девет километра, момчето ми. Нямаме представа как ще реагира човешкото тяло на подобна височина, тъй като никой не е стъпвал по-високо от шест хиляди и осемстотин метра. Да не говорим за температурите, които могат да паднат под минус четиридесет градуса, или за ветровете, способни да разкъсат кожата. В едно обаче съм сигурен — на подобно място няма да има особена полза от кучета и моторни шейни.

Скот замълча, погледна право в Джордж и добави:

— Който и да успее в това велико начинание, ще бъде първият човек, изправил се на покрива на света. Завиждам му. Да се надяваме, че ще бъде англичанин. Аз обаче — завърши Скот, като се обърна към една дама на първия ред в галерията — вече обещах на съпругата си, че ще оставя това предизвикателство на някой по-млад.

Погледна отново към Джордж и в залата гръмнаха аплодисменти.

Ръката на Финч се изстреля нагоре и Скот кимна.

— Сър, за аматьор ли се смятате, или за професионалист?

Мнозина от присъстващите ахнаха. Финч продължаваше да гледа предизвикателно капитана.

Скот не отговори веднага и не свали очи от Финч.

— Аз съм аматьор — каза накрая, — но аматьор, който се обгражда с професионалисти. Моите лекари, инженери, водачи и дори

готвачите ми са висококвалифицирани и биха се обидили, ако бъдат наречени аматьори. Ще се засегнат още повече, ако изкажете предположението, че участието им в тази експедиция е мотивирано от желание за материални облаги.

Отговорът бе посрещнат с най-гръмките аплодисменти за вечерта и единствено Йънг и Мелъри чуха думите на Финч.

— Ако наистина вярва в това, няма начин да се върне жив.

След още два-три въпроса Скот отново благодари на Кралското географско дружество за поканата да изнесе тази лекция и всеотдайната подкрепа на начинанието му. Последваха благодарности от мистър Хинкс от името на Дружеството, след което всички станаха и запяха националния химн.

Йънг и Финч тръгнаха с другите към изхода, но Джордж остана на мястото си, неспособен да откъсне поглед от сцената, на която бе стоял Скот. Сцена, от която самият той смяташе да се обърне към Географското дружество. Финч погледна към него, ухили се и каза на Йънг:

— Ще седи там и ще слуша също толкова внимателно, когато дойде ред за моята годишна лекция.

Йънг се усмихна на самонадеяния младок.

— И мога ли да попитам каква ще е темата на лекцията?

— Покоряването на Еверест — отвърна Финч. — Защото няма да ми позволят да изляза на онази сцена, освен ако не съм първият стъпил на него.

КНИГА ВТОРА

ДРУГАТА ЖЕНА

1914

17.

Понеделник, 9 февруари 1914 г.

— Когато през хиляда петстотин петдесет и осма година Елизабет се възкачила на английския престол, нито дворът, нито обикновените хора я приели за свой истински монарх. Но когато умряла през хиляда шестстотин и трета, или четиридесет и пет години по-късно, кралицата дева била не по-малко популярна от баща си, крал Хенри Осми.

— Сър, сър — вдигна ръка момче от първия ред.

— Да, Картър-младши — каза Джордж.

— Какво е „дева“, сър?

Джордж не обърна внимание на последвалото кикотене и реагира, сякаш са му задали напълно сериозен въпрос.

— Дева е жена, която е *virgo intacta*. Надявам се латинският ви да е поне на това ниво. Ако не е, винаги можете да направите справка с Лука, глава първа, стих двадесет и седми: *при една девица, сгодена за мъж, на име Йосиф, от дома Давидов; а името на девицата беше Мариам*. Но да се върнем на Елизабет. Нейното управление било златната ера на Шекспир и Марлоу, на Дрейк и Райли, времето, когато Англия не само победила непобедимата испанска армада, но и бил потушен граждански бунт, воден от граф Есекс, за когото някои историци смятат, че е бил любовник на кралицата.

Естествено отново се вдигнаха няколко ръце.

— Уейнрайт — уморено посочи Джордж. Много добре знаеше какъв въпрос го очаква.

— Какво е любовник, сър?

Джордж се усмихна.

— Любовник е мъж, който живее с жена, без да е минал с нея през тайнството на брака.

— Значи няма възможност любовницата да бъде *virgo intacta*, нали, сър? — насмешливо попита Уейнрайт.

— Напълно сте прав, Уейнрайт, макар да предполагам, че Елизабет никога не е имала любовник, тъй като това би поставило под въпрос авторитета ѝ като монарх.

Щръкна още една ръка.

— Нима дворът и простолюдието не са искали да видят на трона мъж като граф Есекс?

Джордж отново се усмихна. Грейвс, едно от онези рядко срещани момчета, които предпочитаха класната стая вместо игрището, не задаваше лекомислени въпроси.

— По онова време, Грейвс, дори някогашните хулители на Елизабет са предпочитали нея пред граф Есекс. Всъщност днес, повече от триста години по-късно, тази жена определено се нарежда до най-великите мъже в английската история — завърши той, когато в далечината се разнесе звънът на камбаната на параклиса.

Погледна да види дали има още въпроси. Нямаше и той въздъхна с облекчение.

— Е, в такъв случай приключваме. Но, господа — повиши глас Джордж, — моля да се погрижите есетата ви за религиозното и политическо значение на брака на Хенри Осми с Ан Болейн да бъдат на бюрото ми до четвъртък по обед.

Със стон на недоволство петокласниците събраха учебниците си и излязоха от стаята.

Джордж взе парцала и започна да бърше дъската, върху която бе написал имената на шестте кралици на Хенри VIII. Обърна се и видя, че Грейвс все още седи на мястото си.

— Робърт, можеш ли да изброиш имената и на шестте, заедно с годините, когато са станали кралици?

— Катерина Арагонска, хиляда петстотин и девета, Ан Болейн, хиляда петстотин тридесет и трета, Джейн Сиймур, хиляда петстотин тридесет и шеста, Ан Клеве, хиляда петстотин и четиридесета, Катрин Хауърд, хиляда петстотин и четиридесета, и Катрин Пар, хиляда петстотин четиридесет и трета.

— А следващата седмица ще ви науча как по-лесно да запомните участта на всяка от тях.

— Разведена, обезглавена, умряла, разведена, обезглавена, оцеляла. Казахте ни го миналата седмица, сър.

— Така ли? — учуди се Джордж, докато връщаше парцала на бюрото си, без да забелязва колко тебешир е останал по мантията му.

Излезе от класната стая след момчето, прекоси двора и отиде до учителската стая за сутрешното междучасие. Бе популярен сред повечето от колегите си и момчетата, но добре съзнаваше, че не всички одобряват неговата политика на *laissez-faire*^[1], както я наричаха шепнешком помежду си, а един-двама учители открито бяха изразили мнението си, че липсата на дисциплина в часовете му подрива техния авторитет, особено когато се случва да преподават на петокласниците същия ден.

Когато д-р Рендъл реши, че е време да поговори насаме с Мелъри по въпроса, Джордж просто му обясни, че вярва в себеизразяването — как иначе едно момче би могло да развие целия си потенциал? Тъй като нямаше представа какво означава „себеизразяване“, директорът реши да не го притиска повече. В края на учебната година щеше да се пенсионира и всичко това щеше да стане нечия друга грижа.

Джордж бе намерил един истински приятел сред колегите си — Ендрю О’Съливън, който се оказа негов състудент от Кеймбридж, макар че не се бяха срещали там. Учел география и се изявил като най-добрия участник от представителния отбор по бокс във Фицуилям. И въпреки че не показваше никакъв интерес към планинарството, а още по-малко към Квинт Фабий Максим, двамата с Джордж откриха, че се радват на компанията си.

Когато влезе в учителската стая, Джордж видя Ендрю да седи в удобното кожено кресло до прозореца и да чете вестник. Джордж си наля чай и отиде при приятеля си.

— Чете ли днешния „Таймс“? — попита Ендрю.

— Не — отвърна Джордж и остави чашата на масичката между тях. — Обикновено наваксам с новините след вечерня.

— Кореспондентът в Делхи съобщава, че лорд Кързън е сключил споразумение с Далай Лама да позволи група избрани катерачи да влязат...

Джордж се пресегна напред малко по-бързо от необходимото и събори чашата на колегата си.

— Извинявай, Ендрю — каза той и грабна вестника от ръцете му.

Ендрю изглеждаше донякъде развеселен от рядката липса на добри маниери у Джордж, но не каза нищо, докато той не му върна вестника.

— Кралското географско дружество кани проявяващите интерес групи да кандидатстват — продължи той. — Скъпи ми Мелъри, да не би по някаква случайност да си сред заинтересованите?

Джордж се позамисли, преди да отговори, и изпита облекчение, когато звънецът го спаси с предупреждението, че почивката ще приключи след пет минути.

— Е — каза Ендрю, като стана от стола си, — щом не си в състояние да отговориш на този въпрос, нека да ти задам един по-прост. В четвъртък вечер правиш ли нещо друго, освен да четеш „Таймс“?

— Проверявам есетата на петокласниците за Непобедимата армада — отвърна Джордж. — Убеден съм, че мнозина изпитват садистично удоволствие от това да пренаписват историята. Уейнрайт дори смята, че испанците са победили и че Дрейк е завършил живота си в Тауър.

Ендрю се засмя и рече:

— Мистър Такъри Търнър от училищното настоятелство ме покани на вечеря и попита дали бих желал да взема и свой приятел.

— Много мило от твоя страна, че ме смяташ за такъв, Ендрю — каза Джордж, докато излизаха от учителската стая, — но предполагам, че мистър Търнър е имал предвид дама.

— Не мисля — отвърна Ендрю. — Особено щом самият той има три неомъжени дъщери.

18.

Четвъртък, 12 февруари 1914 г.

Джордж сложи тебешир на щеката си. Хареса Такъри Търнър от момента, когато се запознаха — пряк, открит и непосредствен, макар и донякъде старомоден и неизменно готов да изпита духа ти.

По пътя към дома му Ендрю бе казал, че Търнър е архитект по професия. Джордж мина през фино изработена порта от ковано желязо, продължи по дългата алея с липи и когато видя за първи път

Уестбрук, сгушил се сред хълмовете на Съри и заобиколен от най-великолепните цветни лехи, поляни и ниска водна градина, нямаше нужда да му се обяснява защо Търнър е постигнал такива успехи в кариерата си.

Икономът отвори вратата, преди да стигнат последното стъпало, и ги поведе безмълвно по дълъг коридор. Търнър ги очакваше в билиардната зала. Вечерното му сако беше метнато на един стол и Джордж реши, че явно се подготвя за битка.

— Имаме време за една игра, преди дамите да слязат за вечеря — бяха първите думи на Търнър.

След като разгледа с възхищение портрета на домакина в цял ръст над камината, нарисуван от Лейвъри, както и акварелите от миналия век, украсяващи стените (един от тях дело на съименник на Търнър), Джордж свали сако си и нави ръкави.

Трите топки бяха поставени на местата си на зеленото кадифе и Джордж бързо се запозна с друга черта от характера на домакина. Мистър Търнър обичаше и дори очакваше да печели. Само че не беше предвидил, че Джордж не обича да губи. Джордж не бе сигурен дали Ендрю просто иска да угоди на стареца, или наистина е посредствен играч. Както и да е, той самият не бе склонен да отвърне на очакванията на домакина.

— Ваш ред е, старче — каза Търнър, след като направи серия от единадесет удара.

Джордж огледа внимателно масата преди първия си удар, а когато подаде щеката на Ендрю, беше направил серия от четиринадесет. На Търнър скоро му стана ясно, че е намерил достоен противник, и реши да смени тактиката.

— Мелъри, О'Съливън ми каза, че си падате малко радикал.

Джордж се усмихна. Нямаше да позволи на Търнър да го победи, било на билиардната маса или другаде.

— Ако имате предвид подкрепата ми за всеобщо изборително право, значи сте прав, сър.

Ендрю се намръщи.

— Само три точки — каза той и добави сумата към нищожния си резултат.

Търнър се върна при масата и не каза нищо, докато не запише още дванадесет на своя сметка, но наруши мълчанието веднага щом

Джордж се наведе за първия си удар.

— Значи бихте позволили на жените да гласуват?

Джордж се изправи и сложи тебешир на щеката.

— Определено, сър — отвърна той и прецени разположението на топките.

— Но те не са достатъчно образовани, за да поемат подобна отговорност — рече Търнър. — Пък и как може да се очаква от една жена да взема рационални решения?

Джордж отново се наведе и направи двадесет и една точки, преди да остави щеката.

— Има прост начин да се излекува това — отвърна той.

— И какъв по-точно е той? — поинтересува се Търнър, докато изучаваше масата и преценяваше възможните удари.

— Първо, всяка жена трябва да бъде образована подобаващо, така че да може да продължи в университет и да учи до същите степени като мъжете.

— Предполагам, че това няма да се отнася за Оксфорд и Кеймбридж?

— Тъкмо обратното — каза Джордж. — Те трябва да са първи, защото останалите със сигурност ще ги последват.

— Жени с научни степени — изсумтя Търнър. — Немислимо.

Наведе се да нанесе следващия си удар, но щеката се отплесна и бялата топка се озова в най-близкия джоб. Джордж трябваше да положи огромни усилия, за да не избухне в смях.

— Позволете да се уверя, че съм разбрал правилно предложението ви, Мелъри — каза Търнър, докато му подаваше щеката. — Значи сте на мнение, че на умните жени, получили образованието си в Оксфорд и Кеймбридж, трябва да се даде право на глас, така ли?

— Не, сър — отвърна Джордж. — Смятам, че за жените трябва да важи същото правило, което се отнася и за мъжете. Глупавите също трябва да имат право на глас.

За първи път от началото на играта на устните на Търнър се появи усмивка.

— Не виждам как парламентът би се съгласил с подобно нещо. В края на краищата пуйките не дават мнението си за Коледа.

— Докато някоя от пуйките не се сети, че може просто да спечели следващите избори — отговори Джордж и вкара червената точка в джоба. Изправи се и се усмихна. — Мисля, че играта е моя, сър.

Търнър кимна с неохота. Докато обличаше самото си, на вратата леко се почука.

— Вечерята е сервирана, сър — обяви икономът.

— Благодаря, Аткинс — каза домакинят им и след като икономът излезе, прошепна: — Обзалагам се, че Аткинс не би дал право на жените да гласуват.

— А аз се обзалагам, че никога не сте го питали — отвърна Джордж и моментално съжали за думите си.

Ендрю изглеждаше смутен, но не каза нищо.

— Моите извинения, сър — каза Джордж. — Забележката ми беше непростима и...

— Ни най-малко, момчето ми — прекъсна го Търнър. — Боя се, че след смъртта на жена ми съм станал донякъде... как го казват сега? Надут стар глупак. Да се присъединим към дамите на масата. Добре играхте, Мелъри — каза той, докато вървяха по коридора. — С нетърпение очаквам реванша. Не се съмнявам, че тогава ще ме запознаете с възгледите си за правата на трудещите се.

Икономът държеше вратата, докато Търнър и гостите му влизаха в трапезарията. В центъра на облицованото с ламперия помещение имаше голяма дъбова маса, която изглеждаше не толкова викторианска, колкото от времето на Елизабет. Беше сервирано за шестима души — най-фини съдове, лен и сребърни прибори.

Джордж влезе и затаи дъх, което рядко правеше дори когато стъпваше на някой връх. И трите дъщери на мистър Търнър — Марджъри, Рут и Милдред — чакаха да бъдат представени, но погледът на Джордж не се откъсна от Рут. Накрая тя се изчерви и се извърна.

— Не стойте като истукан, Мелъри — каза Търнър, когато забеляза, че Джордж все още стои на прага. — Няма да ви ухапят. Всъщност много е вероятно да проявят повече съпричастност към вашите възгледи, отколкото към моите.

Джордж пристъпи напред и се ръкува с трите млади дами. Опита се да скрие разочарованието си, когато домакинят го настави между Марджъри и Милдред. Две прислужници поднесоха първото ястие —

плато студена съомга с копър, докато икономът наливаше половин чаша сансер на Търнър, за да го одобри. Джордж почти не обръщаше внимание на най-апетитната храна, която бе виждал от седмици, а все се опитваше да погледне крадешком Рут, която седеше в другия край на масата. Момичето сякаш не осъзнаваше красотата си. „Като от картина на Ботичели“ — помисли си той, докато съзерцаваше светлата ѝ кожа, порцелановосините ѝ очи и гъстата светлокестенява коса. „На Ботичели“ — повтори, докато разделяше рибата с ножа.

— Мистър Мелъри — прекъсна унеса му Марджъри, най-голямата. — Вярно ли е, че сте се срещали с мистър Джордж Бърнард Шоу?

— Да, мис Търнър, имах честта да вечерям с великия Шоу след речта му пред Фабианското общество в Кеймбридж.

— Велик, как ли пък не — обади се Търнър. — Поредният социалист, изпитващ удоволствие от това да ни учи как да живеем. Та той дори не е англичанин.

Марджъри се усмихна мило на баща си.

— Театралният критик на „Таймс“ — продължи тя, като гледаше Джордж, — е на мнение, че „Пигмалион“ е остроумен и провокативен.

— Сигурно и той е социалист — отбеляза с пълна уста Търнър.

— Гледали ли сте постановката, мис Търнър? — обърна се Джордж към Рут.

— Не, мистър Мелъри — отвърна тя. — Последния път гледахме „Лелята на Чарли“, при това след като викарият заклеми четенето на „Колко важно е да бъдеш сериозен“.

— Също написано от ирландец, чието име не би трябвало да се споменава в уважаващо себе си общество. Съгласен ли сте, Мелъри? — попита Търнър, докато вдигаха блюдата.

Недокоснатата съомга на Джордж изглеждаше така, сякаш все още можеше да заплува, ако я пуснат във вода.

— Ако едно уважаващо себе си общество е неспособно да обсъжда двама от най-талантливите драматурзи на своето време, то да, сър, съгласен съм с вас.

Милдред, която не се бе обаждала до този момент, се наведе към него и прошепна:

— Напълно споделям становището ви, мистър Мелъри.

— А вие как мислите, О'Съливън? — попита Търнър. — И вие ли сте на същото мнение?

— Рядко се съгласявам с онова, което казва Джордж — отвърна Ендрю. — Именно затова отношенията ни са така добри.

Всички избухнаха в смях. Икономът постави телешкото филе на подвижната масичка, представи го на господаря си и започна да го реже.

Джордж се възползва от момента да погледне крадешком към другия край на масата, но откри, че Рут се усмихва на Ендрю.

— Трябва да призная — каза приятелят му, — че никога не съм гледал пиеса на някой от двамата джентълмени.

— Мога да ви уверя, О'Съливън — отбеляза Търнър, след като опита червеното вино, — че никой от тях не е джентълмен.

Джордж понечи да отговори, но Милдред го изпревари.

— Не му обръщайте внимание, мистър Мелъри. Това е едно от нещата, които баща ни не понася.

Джордж се усмихна и завърза разговор с Марджъри за кошничарство, който продължи до разчистването на масата. Макар че от време навреме поглеждаше тайно към другия край на масата, Рут като че ли не го забелязваше.

— Е, господа — каза мистър Търнър, докато сгъваше салфетката си, — да се надяваме, че сте научили един урок от тази вечер.

— Какъв по-точно, сър? — попита Ендрю.

— Че не бива да се оказвате с три дъщери. Най-малкото защото Мелъри няма да намери покой, докато не постъпят в университет и не се дипломират.

— Чудесно предложение, мистър Мелъри — каза Милдред. — Ако ми бе дадена възможност да последвам примера на баща си и да стана архитект, с радост бих се възползвала от нея.

За пръв път тази вечер мистър Търнър остана като гръмнат. Мина известно време, преди да дойде на себе си и да предложи:

— Какво ще кажете за кафе в гостната?

Този път момичетата не успяха да скрият изненадата си, че баща им нарушава обичайната практика. Той винаги канеше гостуващите му господа на бренди и пура, без да се замисли за дамите.

— Невероятна победа, мистър Мелъри — прошепна Марджъри.

Джордж леко ѝ се поклони и изчака сестрите да излязат от трапезарията, преди да ги последва. Със задоволство откри, че Ендрю се е увлякъл в разговор със стареца.

След като Рут зае мястото си на дивана в гостната, Джордж небрежно приближи и седна до нея. Рут не каза нищо и сякаш все гледаше към Ендрю, към когото се бе присъединила Марджъри. Постигнал целта си, Джордж внезапно откри, че не знае какво да каже. Последва неловко мълчание, след което Рут му се притече на помощ.

— Да не би случайно да сте победили баща ми на билиард, мистър Мелъри? — попита тя.

— Да, мис Търнър, победих го — отвърна Джордж, докато Аткинс сервираше кафето.

— Това обяснява защо така спореше по време на вечерята. — Отпи от чашата си и добави: — Ако ви покани отново, може би ще е по-дипломатично да го оставите да победи.

— Боя се, че никога не бих приел подобно нещо, мис Търнър.

— Защо не, мистър Мелъри?

— Защото това би разкрило слабост в характера ми, която тя би могла да забележи.

— Тя? — повтори озадачено Рут.

— Джомолунгма, Богинята майка на Земята.

— Но баща ми каза, че мечтата ви е да покорите Еверест.

— „Еверест“ е английското ѝ прозвище, но тя не отговаря на него.

— Кафето ви ще изстине, мистър Мелъри — каза Рут и хвърли поглед настрана.

— Благодаря, мис Търнър — отвърна той и отпи.

— Значи се надявате да се запознаете по-добре с онази богиня? — поинтересува се тя.

— Може би след време. Но не и преди да покоря още една-две други дами.

Тя го погледна леко шеговито.

— Някои конкретни дами ли имате предвид?

— Мадам Матерхорн. Смятам да ѝ оставя визитката си през великденската ваканция — отвърна Джордж и отпи от кафето си. — А вие къде ще посрещнете Великден, мис Търнър?

— Татко ще ни заведе във Венеция през април. Подозирам, че градът не би се радвал на вашето одобрение, мистър Мелъри. Най-високата му точка е само на няколко метра над морското равнище.

— Не само височината има значение, мис Търнър. „Под лазурните очи на деня, сред ласките на океана Венеция лежи, многолюден лабиринт, посветени на Амфитрита коридори.“

— Шели — малко тъжно рече Рут и остави празната си чаша на масичката.

Джордж погледна към другия край на стаята. Ендрю й се усмихваше и тя отвърна на усмивката му.

Когато часовникът над камината удари веднъж, Ендрю стана и се обърна към домакина.

— Беше чудесна вечер, сър, но май дойде време да ви напуснем.

Джордж си погледна часовника — десет и половина. Изобщо не искаше да си тръгва, но Търнър вече се бе изправил, а Марджъри вървеше към него. Усмихна му се топло.

— Надявам се в най-скоро време да ни гостувате отново, мистър Мелъри.

19.

Петък, 13 февруари 1914 г.

Джордж нямаше никакво желание Ендрю да научава какви са плановете му.

Рут не излизаше от мислите му. Никога не беше виждал такава безметежна красота, а бе успял единствено да се взира в сините й очи. Когато остана насаме с нея, се представи като абсолютен глупак. И колкото повече тя се усмихваше на Ендрю, толкова повече се отчайваше той. Не успя да пусне поне една остроумна забележка, нито дори да завърже любезен разговор.

Страшно му се искаше да я доближи, но Милдред непрекъснато го отвлечаше, давайки възможност на Ендрю да ухажва Рут. Дали изобщо имаше някакъв шанс, или Ендрю вече бе заявил намеренията си пред баща й? По време на вечерята двамата бяха улисани в разговор. Трябваше да разбере каква е била темата. Никога през живота си не се беше чувствал толкова жалък.

Беше виждал съкрушени мъже, но ги бе подминавал като заблудени глупаци. А ето че сега стана един от тях. Даже по-лошо — богинята му като че ли отдаваше предпочитания на друг. Ендрю не е достоен за нея, твърдо си каза Джордж. После осъзна, че и той самият не е.

Когато на сутринта се събуди — ако изобщо можеше да се каже, че е спал — той се опита да я прогони от мислите си и да се подготви за предстоящите уроци. Ужасяваше се от перспективата да прекара четиридесет минути с петокласниците и да слуша мненията им за Уолтър Рейли и значението на вноса на тютюн от Вирджиния. Ако Гай не служеше като дипломат в другия край на света, Джордж със сигурност щеше да се допита до него как да постъпи.

Първите четиридесет минути в класната стая му се видяха най-дългите в историята на света. Уейнрайт почти успя да го извади от нерви, а Картър-младши за малко да го притисне в ъгъла, но за щастие камбаната удари. За кого ли? Не че някой от тях беше чувал за Джон Дън — може би с изключение на Робърт Грейвс.

Докато вървеше бавно през двора към учителската стая, Джордж отново репетираше думите, които бе повтарял цяла нощ. Трябваше да се придържа към сценария, докато не получи отговор на всеки от въпросите си. В противен случай Ендрю щеше да разбере какво е намислил и да го обърне на смях. Преди сто години Джордж би го предизвикал на дуел, но после си спомни кой от двамата е участвал в отбора по бокс.

Влезе в главната сграда, като се стараеше да изглежда уверен и спокоен. Докато вървеше към учителската стая, чуваше туптенето на сърцето си. Ами ако Ендрю го нямаше? Не му се вярваше, че ще издържи още един час с петокласниците, без да е получил отговор поне на някои от въпросите си.

Ендрю се бе настанил на обичайното си място до прозореца и четеше сутрешния вестник. Усмихна се, когато видя Джордж, който си наля чай и се приближи. Някакъв колега бе заел мястото до Ендрю и оживено обсъждаше несправедливата учебна програма.

Джордж се подпря на радиатора между тях. Опита се да си спомни първия въпрос. А, да...

— Добро представление стана снощи — каза Ендрю, докато сгъваше вестника си.

— Да, добро представление — нескопосано повтори Джордж, макар че това го нямаше в сценария.

— Май доста се позабавлява.

— Прекарах великолепно — отвърна Джордж. — Търнър си го бива.

— Явно му допадна.

— Нима? Мислиш ли?

— Сигурен съм. Не съм го виждал толкова оживен.

— Значи го познаваш отдавна? — осмели се да попита Джордж.

— Не, бил съм в Уестбрук само два пъти и тогава той почти не си отваряше устата.

— Сериозно? — Джордж вече бе получил отговор на първия си въпрос.

— Е, какво мислиш за момичетата? — попита Ендрю.

— Момичетата ли? — повтори Джордж, подразнен, че Ендрю му задава собствените му въпроси.

— Да. Някоя от тях допадна ли ти? Марджъри определено не можеше да откъсне очи от теб.

— Не съм забелязал — отвърна Джордж. — А ти?

— Е, честно да ти кажа, приятел, дойде ми малко изненадващо.

— Малко изненадващо ли? — попита Джордж с надеждата, че не е прозвучал отчаяно.

— Да. Разбираш ли, не мислех, че тя проявява интерес към мен.

— Тя?

— Рут.

— Рут?

— Да. При предишните ми две посещения не ме и погледна, а снощи не престана да бърби. Мисля, че може и да ми се усмихне късметът.

— Да ти се усмихне късметът? — изломоти Джордж.

— Добре ли си, Мелъри?

— Разбира се, че съм добре. Защо питаш?

— Защото все повтаряш думите ми.

— Думите ти? Нима? — Джордж се отпусна на радиатора. — Значи се надяваш да видиш Рут отново, така ли? — Най-сетне бе успял да зададе един от въпросите си.

— Тъкмо това е шантавото — отвърна Ендрю. — Веднага след вечеря старецът ме привика настрана и ме покани да прекарам великденската ваканция във Венеция с тях.

— И ти прие ли? — попита Джордж. Самата идея за това го изпълваше с ужас.

— Бих искал, но има едно леко усложнение.

— Леко усложнение?

— Пак почна — каза Ендрю.

— Извинявай — отвърна Джордж. — За какво усложнение става въпрос?

— Вече обещах да участвам на хокейния турнир в Югозападна Англия по Великден. И тъй като съм единственият наличен вратар, не мога да оставя отбора точно сега.

— Определено не можеш — каза Джордж и отново подскочи неволно. — Би било много гаден номер.

— Абсолютно — съгласи се Ендрю. — Но мисля, че успях да намеря компромисно решение.

— Компромисно решение?

— Да. Ако пропусна последния мач, може да взема ферибота от Саутхемптън в петък вечер и да продължа към Венеция с влак. Ще пристигна в неделя сутринта, което означава, че ще прекарам цяла седмица с Търнърови.

— Цяла седмица? — повтори Джордж.

— Споделих идеята със стареца и той няма нищо против, така че ще бъда с тях през последната седмица на март.

Джордж бе научил каквото искаше. Скочи от радиатора, сякаш панталонът му се беше подпалил.

— Сигурен ли си, че си добре, Мелъри? Тази сутрин ми се виждаш доста разсеян.

— Уейнрайт е виновен — рече Джордж, доволен, че може да смени темата.

— Уейнрайт ли? — повтори Ендрю.

— Едва не избухнах сутринта заради него. Каза, че граф Есекс победил Непобедимата армада, а Дрейк дори не бил там.

— Играл е на кегли в Плимут Хоу, предполагам.

— Не. Уейнрайт смята, че Дрейк по това време бил в двора в Хемптън, имал дълга връзка с Елизабет и именно той пратил Есекс в

Девън, за да заеме мястото му.

— Аз пък мислех, че е било обратното — каза Ендрю.

— Да се надяваме — отвърна Джордж.

20.

Вторник, 24 март 1914 г.

Първите два дни от изкачването минаха добре, макар Финч да изглеждаше малко разсеян и не толкова прям, колкото обикновено. Едва на третия ден, когато заседнаха на един корниз наред северната стена на върха, Джордж откри каква е причината.

— Започваш ли да разбираш жените? — попита Финч, сякаш това бе тема, която обсъждаха всеки ден.

— Не мога да кажа, че имам особен опит в тази област — призна си Джордж и веднага се сети за Рут.

— И аз така — рече Финч.

— Аз пък винаги съм мислил, че минаваш за нещо като авторитет по въпроса.

— Жените не позволяват на никой мъж да бъде авторитет по въпроса — горчиво рече Финч.

— Влюбен си в някоя, така ли? — попита Джордж и се зачуди дали Финч не страда от същия проблем като него.

— Разлюбен — каза Финч. — Което прави нещата далеч по-сложни.

— Сигурен съм, че няма да мине много време, преди да намериш заместница.

— Не се тревожа за заместницата — отвърна Финч. — Просто открих, че е бременна.

— Значи ще трябва да се ожениш за нея — прозаично отсъди Джордж.

— Точно там е проблемът — каза Финч. — Вече сме женени.

Джордж едва не падна от скалата, а подобно нещо не му се бе случвало от лавината под Монблан.

— Да продължаваме — обади се Йънг и показа глава над ръба. — Или не виждате изход от проблема?

Никой от двамата не отговори и накрая Йънг им каза да го последват.

През следващия час тримата енергично преодоляваха последните триста метра. Финч заговори отново чак когато стигнаха върха.

— Има ли някакви новини за планината, която всички искаме да изкачим? — попита той.

Макар да не одобряваше безцеремонния подход на Финч, Джордж се надяваше, че Йънг ще отговори на въпроса. Едно поне беше сигурно — никой не можеше да ги подслуша на височина 4500 метра, докато стояха на най-високата точка на Матерхорн.

Йънг се загледа към долината. Явно обмисляше колко информация да разкрие.

— Онова, което ще чуете по въпроса, трябва да си остане между нас — каза накрая. — Не очаквам официално съобщение по въпроса от Външно министерство в близките два месеца.

Замълча за известно време и този път дори Финч не отвори уста.

— Мога обаче да ви съобщя — продължи Йънг, — че Алпийският клуб стигна до предварително съглашение с Кралското географско дружество да излъчи съвместна група, която ще бъде известна като Комисия Еверест.

— И кой ще участва в нея? — попита Финч.

Йънг отново не бързаше с отговора.

— Сър Франсис Йънгхъсбенд ще бъде председател, аз — заместник-председател, а мистър Хинкс — секретар.

— Никой не би възразил срещу Йънгхъсбенд като председател — каза Джордж, като внимателно подбираше думите си. — В края на краищата именно благодарение на него експедицията е възможна.

— Но подобно нещо едва ли може да се каже за Хинкс — обади се Финч, който не си мереше приказките. — Този човек успя да превърне снобизма в изкуство.

— Това беше малко грубо, старче — отбеляза Джордж, който отдавна беше престанал да се шокира от забележките на Финч.

— Може би не си забелязал, че по време на лекцията на Скот жените, в това число съпругите на Хинкс и Скот, бяха затворени в галерията като добитък в товарен вагон.

— Традициите умират трудно в подобни институции — спокойно рече Йънг.

— Не извинявайте снобизма, като се опитвате да го представите за традиция — отвърна Финч. — Освен това, Джордж, Хинкс ще бъде доволен, ако бъдеш един от катерачите. Все пак си учил в Уинчестър и Кеймбридж.

— Това не беше честно! — остро рече Йънг.

— Скоро ще разберем — не отстъпваше Финч.

— Няма нужда да се притесняваш — каза Йънг. — Мога да те уверя, че Алпийският клуб ще избере катерачите, а не Хинкс.

— Може и така да е — отвърна Финч, който нямаше никакво намерение да се предава, — но в действителност най-важното е кой участва в онази комисия.

— В нея ще има седем членове — каза Йънг. — Трима от тях ще са от Алпийския клуб. Преди да си ме попитал, ще ти кажа, че смятам да покана Съмървил и Херфорд.

— Не мога да се сетя за по-подходящи кандидати — отбеляза Джордж.

— Може би — каза Финч. — Но кои ще са представителите на Дружеството?

— Хинкс, един тип на име Рейбърн и генерал Брус, така че да бъдем поравно.

— Това означава, че решаващият глас е на Йънгхъсбенд.

— За мен това не е проблем — каза Йънг. — Йънгхъсбенд се представя добре като председател на Дружеството и почтеността му никога не е била поставяна под въпрос.

— Думи на типичен британец — подхвърли Финч.

Йънг сви устни и добави:

— Може би трябва да отбележа и че Кралското географско дружество ще избира само онези членове на експедицията, чиято задача ще бъде съставянето на детайлни карти на района и събирането на геологични проби, както и уникални за Хималаите представители на флората и фауната. Катерачите ще се избират от Алпийския клуб. Освен това ние ще определим маршрута.

— А кой е най-вероятният ръководител на експедицията? — не отстъпваше Финч.

— Предполагам, че ще бъде генерал Брус. Служил е в Индия години наред и е един от малцината англичани, които познават Хималаите, а освен това е приятел на Далай Лама. Той е идеалният

човек, който да ни прекара през границата в Тибет. Щом стигнем подножието на Еверест, ще установя базов лагер и ще поема ръководството като водач на катерачите с единствената отговорност да се погрижа англичанин и именно англичанин да стъпи пръв на покрива на света.

— Аз съм австралиец — напомни му Финч.

— Още по-добре, че друг представител на Британската общност ще стои до мен — каза с усмивка Йънг и добави: — Господа, няма да е зле да започнем спускането. Освен ако не желаете да прекараме нощта на върха?

Джордж си сложи очилата. Беше развълнуван от новините на Йънг, макар да подозираше, че Финч го е провокирал да разкрие повече, отколкото е възнамерявал.

Йънг постави златната лира на най-високата точка на Матерхорн, поклони се ниско и каза:

— Негово Величество ви изпраща своите комплименти, мадам, и се надява да позволите на скромните му поданици да стигнат невредими до родината си.

— Още един въпрос — каза Финч.

— Но последен — отвърна Йънг.

— Имаш ли представа кога ще потегли експедицията за Тибет?

— Да — каза Йънг. — Не по-късно от февруари догодина. Ще трябва да установим базовия лагер до май, ако искаме да имаме достатъчно време, за да изкачим върха, преди да задухат мусоните.

Финч изглеждаше удовлетворен от отговора, но Джордж се запита как ли ще реагира мистър Флетчър, новият директор на „Чартърхаус“, когато един от подчинените му поиска шестмесечна отпускат.

Йънг бавно ги поведе надолу, без да губи време в празни приказки, докато не стигнаха до по-безопасни височини. Когато хотелът се появи в далечината, изрече последните си думи по темата.

— Господа, ще ви бъда задължен, ако не обсъждате този въпрос дори помежду си, докато Външно министерство не направи официално изявление.

Двамата кимнаха.

— Все пак — добави той — надявам се, не сте планирали нищо друго за догодина.

Финч слизаше за вечеря, облечен с разкопчана риза, дочени панталони и спортно сако, когато забеляза Мелъри да подписва чек на рецепцията.

— Към друго приключение ли се запътваме? — поинтересува се той и хвърли поглед към куфара в краката му.

— Да — усмихна се той. — Трябва да призная, че не си единственият, когото се опитвам да изпреваря поне с една крачка.

Финч погледна етикета върху куфара.

— Доколкото ми е известно, във Венеция няма планини, така че явно е замесена жена.

Джордж не отговори и подаде чека на рецепциониста.

— Както и предполагам — каза Финч. — И тъй като вече намекна, че съм нещо като експерт, когато стане дума за нежния пол, нека те предупредя, че никога не е лесно да жонглираш с две жени едновременно, дори да живеят в различни страни.

Джордж се ухили, сгъна квитанцията и я прибра във вътрешния си джоб.

— Скъпи ми Финч — рече той. — Позволи ми да отбележа, че трябва да има първа жена, преди да се появи втора.

И без да каже нищо повече, той взе куфара си, усмихна се тънко на Финч и тръгна към изхода.

— На твое място бих повторил това, когато се изправя пред Джомолунгма — тихо промълви Финч. — Имам чувството, че тази дама ще се окаже доста ревнива и безмилостна.

Джордж не се обърна.

21.

Четвъртък, 26 март 1914 г.

Откакто видя Рут в Уестбрук, Джордж не можеше да спре да мисли за нея, дори докато се катереше. Това ли беше причината Финч да изкачи Матерхорн преди него и Йънг да избере Съмървил и Херфорд в комисията „Еверест“? Дали Финч не беше прав, че ще настъпи време, когато Джордж ще трябва да избира? За момента от

подобен избор няма нужда, помисли си той — точно сега и двете дами подчертано го пренебрегваха.

Напусна Зермат във вторник вечерта, като остави колегите си да си изясняват отношенията с един-два от по-ниските върхове. Взе влак за Лозана и се прехвърли във Висп, като прекара повечето време в размисъл как да я срещне уж случайно — естествено, стига да я откриеше.

Унесен от тракането на колелата, Джордж си помисли, че планините, макар и опасни, поне си стояха на едно място. Нямаше ли да бъде прекалено очевидно, че е пътувал от Швейцария до Италия специално за да я види? Познаваше един човек, който незабавно щеше да се досети.

В Лозана си взе третокласен билет за Цизалпино до Верона, откъдето щеше да вземе експреса до Венеция. Нямаше смисъл да харчи пари за по-скъпо купе, когато смяташе да проспи целия път. И сигурно щеше да го направи, ако не се случи да седи до някакъв французин, която явно смяташе, че всяко ястие трябва да е щедро гарнирано с чесън, и чието хъркане едва не заглушаваше локомотива.

Успя да открадне само няколко минути сън, преди влакът да спре на гарата. Не бе посещавал Венеция, но пътеводителят на Бедекер бе негов постоянен спътник през изминалия месец, така че когато стъпи на перона на „Санта Лучия“, знаеше къде точно се намира всеки петзвезден хотел в града. Знаеше дори, че „Фирензе“ е първият хотел в Европа, който е предлагал баня и тоалетна към всяка стая.

Слезе от пътническото корабче на площад „Сан Марко“ и тръгна да търси единствения хотел, който можеше да си позволи и който не се намираше на километри от центъра на града. Нае най-малката стаичка на последния етаж — подobaващо за планинар място — и си легна, уморен до смърт. Като всеки добър катерач, трябваше да стане преди изгрев-слънце, ако искаше да успее с плана си. Беше уверен, че Търнърови едва ли биха напуснали хотела си — който и да бе той — по-рано от десет.

Прекара поредната безсънна нощ, но този път не можеше да вини чесъна или тракането на влака, а матрака без пружини и възглавницата, в която едва ли някога е имало повече от две-три пера. Дори подопечните му от „Чартърхаус“ биха се оплакали от подобни условия.

Стана преди шест и след половин час вече пресичаше моста Риалто в компанията на страдащи от безсъние като него и неколцина работници, тръгнали на работа. Извади списъка с хотели от вътрешния си джоб и се зае да ги провери един по един.

Първо се отби в хотел „Бауер“. Попита на рецепцията дали семейство Търнър — възрастен господин и трите му дъщери — са сред гостите. Нощният портиер прокара пръст по дългия списък и поклати глава. В съседния, „Европа е Регина“, отговорът бе същият. В хотел „Балионе“ имаше Томпсън и Тейлър, но не и Търнър, а нощният управител на „Грити Палас“ зачака бакшиш, преди изобщо да отговори на въпроса — естествено отрицателно. В следващия хотел отказаха да разкрият имената на гостите си въпреки уверенията на Джордж, че е близък приятел на семейството.

Вече започваше да се пита дали Търнърови не са променили плановете си за ваканцията, когато портиерът на „Сан Клементе“, който се оказа англичанин, се усмихна, щом чу името, но не каза нищо, докато Джордж не му пусна една по-едра банкнота. Търнърови не били гости на „Сан Клементе“, но от време на време вечеряли тук, а веднъж го помолили да извика вапорето, което да ги откара до... Не довърши изречението, докато към първата банкнота не се добави втора със същата стойност... до хотела им. Третата банкнота разкри и името — „Чиприани“ — както и кея, където частното такси оставяше гостите.

Джордж прибра отгнелия си портфейл и бързо се върна на „Сан Марко“, откъдето се виждаше остров Гиудека, на който гордо се издигаше „Чиприани“. На всеки половин час пристигаше водно такси с името на хотела на носа. Джордж застана в сянката на една голяма арка, откъдето можеше да следи лодките. Сигурен бе, че лесно ще забележи възрастен господин, съпроводен от три млади дами, особено щом образът на едната рядко напускаше мислите му през последните шест седмици.

Цели два часа той се взира във всеки, който слизаше от таксито. След още час започна да се пита дали Търнърови не са се преместили в друг хотел; може би онзи, който отказваше да разкрива имената на гостите си. Кафенетата наоколо започнаха да се пълнят. Вездесъщият аромат на прясно изпечени панини, кростини и димящо кафе му напомни, че не е слагал нищо в уста. Но не смееше да изостави поста си от страх да не изпусне семейство Търнър. Реши, че ако не се появят

до обяд, ще рискува и ще вземе таксито до острова, и може би дори ще влезе в хотела. Но ако искаше срещата да излезе случайна, как ще обясни присъствието си там? Мистър Търнър със сигурност знаеше, че една нощувка в „Чиприани“ струва почти колкото месечната му заплата.

И тогава я видя. Първата му мисъл бе, че е по-прекрасна, отколкото я помнеше. Беше облечена в дълга жълта копринена рокля с широка червена лента под бюста. Вълнистата ѝ кестенява коса се спускаше по раменете, а малко бяло чадърче я пазеше от утринното слънце. Ако бяхте попитали Джордж как са били облечени Марджъри и Милдред, едва ли щеше да ви отговори.

Мистър Търнър — с елегантен кремав костюм, бяла риза и вратовръзка на ивици — пръв стъпи на кея, вдигна ръка и помогна на дъщерите си да слязат от корабчето. Джордж с облекчение установи, че Ендрю не е с тях.

Търнърови се насочиха към площад „Сан Марко“ с увереността на хора, които знаят къде отиват. И явно наистина беше така, защото когато приближиха едно препълнено кафене, главният келнер незабавно ги поведе към единствената незаета маса отвън. Поръчаха и Търнър се зае да прегледа вчерашния „Таймс“. Рут прелистваше някаква книга, която вероятно беше пътеводител за Венеция, защото тя постоянно споделяше прочетеното със сестрите си и от време на време посочваше една или друга забележителност. Веднъж погледна право към Джордж и той се зачуди дали не го е видяла, но изчака търпеливо, докато мистър Търнър поиска сметката. Сега трябваше да осъществи следващата част от плана си.

Щом Търнърови напуснаха кафенето, той излезе от сенките и тръгна към центъра на площада. Не откъсваше очи от Рут, която държеше пътеводителя отворен и четеше откъси от него на останалите.

Джордж се отдели от групата мотаещи се туристи и когато наближи мистър Търнър и дъщерите му, спря и възкликна:

— Добро утро, сър! Каква приятна изненада.

— Определено е изненада, мистър Мелъри — отвърна Търнър.

— И то особено приятна — каза Марджъри.

— Добро утро, мис Търнър — повтори Джордж и повдигна шапката си.

Милдред го дари със срамежлива усмивка, но Рут като че ли се интересуваше повече от пътеводителя, сякаш неочакваната поява на Джордж бе просто дразнещо разсейване.

— Пред петте сводести входа на базиликата — прочете тя — се намира пиаца „Сан Марко“, огромен павиран площад, наречен от Наполеон приемната зала на Европа.

Джордж продължи да ѝ се усмихва. Чувстваше се като Малволио, но тя, като същинска Оливия, не му обърна внимание. Вече му се струваше, че само си е пропилял времето с това пътуване и не е трябвало да си въобразява дори за миг... Можеше да се измъкне и скоро те щяха да забравят, че изобщо са го срещнали.

— Камбанарията — продължи Рут и погледна нагоре, — се издига на сто метра височина и до върха ѝ водят четиристотин двадесет и едно стъпала.

Джордж отново повдигна шапка към мистър Търнър и понечи да си тръгне.

— Вие бихте ли се изкачили, мистър Мелъри? — попита Рут.

Джордж се поколеба, после каза:

— Може би, но трябва да се вземат предвид атмосферните условия. Горے вятърът може да предизвика усложнения.

— Не разбирам какви усложнения може да предизвика вятърът, ако сте вътре, мистър Мелъри.

— И освен това не бива да се забравя, мис Търнър — продължи Джордж, — че най-важното при едно изкачване е избирането на маршрута. Ако направите погрешен избор, може да се наложи да се върнете с празни ръце.

— Колко интересно, мистър Мелъри — отбеляза Рут.

— Но ако е налице по-пряк път, той трябва да бъде обмислен.

— В моя „Бедекер“ не намирам нищо, което да предполага по-пряк път — каза тя.

Това бе моментът, когато Джордж реши, че щом трябва да ги напусне, поне ще го направи със стил.

— В такъв случай може би е време да добавим нова глава в пътеводителя, мис Търнър.

И без да каже нищо повече, той свали шапката и сакото си и ги подаде на Марджъри. Погледна още веднъж кулата и тръгна към входа за посетители, където се нареди на опашката от туристи.

Когато редът му дойде, той скочи на въртящата се преграда и се хвана за корнизата на свода над входа. Набра се и се качи върху него. Миг по-късно, пред погледите на стреснатата тълпа, той вече висеше на първия парапет. Спря за момент да обмисли следващия си ход и постави десния си крак върху статуята на някакъв светец — свети Тома, както отбеляза Милдред — който го гледаше доста съмнително.

Мистър Търнър откъсна за момент вниманието си от Джордж, който продължаваше от перваз на перваз и от подпора на подпора, за да погледне дъщерите си. Милдред беше запленена, на лицето Марджъри бе изписано страхопочитание, но реакцията на Рут го изненада най-силно. Тя беше пребледняла като смъртник и цялата трепереше. Когато Джордж се подхлъзна леко на няколко метра от върха, на мистър Търнър му се стори, че дъщеря му ще припадне.

Джордж погледна към претъпкания площад, неспособен да различи Рут сред пъстро множество. Хвана се за широкия парапет, набра се на площадката и се смеси с посетителите, изкачили се горе по стълбите.

Туристите отстъпиха стъписани, неспособни да повярват на очите си. Един-двама направиха снимки, за да докажат на близките си в родината, че не говорят врели-некипели. Джордж се наведе през парапета да набележи обратния път, но видя двама карабинери да тичат по площада.

Явно щеше отново да се окаже зад решетките, затова се втурна към изхода и се смеси с посетителите, които бавно слизаха по витата каменна стълба. Профуча покрай няколко от тях и накрая се смеси с група американци, които явно не бяха видели изпълнението му и единственото, което ги вълнуваше, беше къде ще обядват.

На излизане той хвана под ръка някаква възрастна дама от Илинойс, която изобщо не възрази и дори му се усмихна.

— Казвала ли съм ви, че имам роднина, който беше на „Титаник“?

— Много впечатляващо — отвърна Джордж, докато минаваха покрай карабинерите, които явно търсеха мъж без придружители.

— Да, детето на сестра ми, Родерик. Знаете ли, той дори не биваше да...

Но Джордж вече беше изчезнал.

Измъкна се от многолюдния площад и тръгна бързо към хотела си, като не си позволи да се затича, от страх да не привлече внимание. Нужни му бяха само петнайсет минути да си събере нещата, да плати сметката (към която бе добавена и неустойка, защото напуска по обед).

Закрачи енергично към моста Риалто, където знаеше, че ще намери вапорето до гарата. Докато моторницата се плъзгаше бавно покрай „Сан Марко“, той забеляза един полицай да разпитва млад мъж, който бе горе-долу на неговата възраст.

Слезе на гара „Санта Лучия“, но не се запъти към касата — вече имаше билет трета класа до „Виктория“ в Лондон. Провери разписанието. „Ориент Експрес“ тръгваше след два часа.

Джордж се спотайваше в сенките всеки път, когато видеше полицай. Мина сякаш цяла вечност, преди звънецът на перона да зазвъни и кондукторът да покани всички пътници от първа класа да се качат на експреса. Джордж се присламчи към тях с надеждата, че те са последните хора, към които полицията би проявила интерес. Дори се замисли дали да не се покатери на покрива на влака, но реши, че така ще привлече още внимание.

Щом се качи, той се помота из коридора, като се оглеждаше за контрольори. Тъкмо се чудеше дали да не се заключи в тоалетната, докато не потеглят, както бе направил Ричард Ханей в „Презвитер Йоан“, когато чу глас зад себе си:

— Il vostro biglietto, signore, per favore.

Обърна се и се озова лице в лице с мъж, облечен с дълга синя куртка със златни кантове на реверите и кожен бележник в ръка. Погледна през прозореца и забеляза полицай, който вървеше по перона и надничаше през прозорците в купетата. Започна да се преструва, че търси билета си, когато полицаят се качи във вагона.

— Май съм го загубил някъде — каза Джордж. — Ще се върна до касата и...

— Не е нужно, сър — каза на английски кондукторът. — Достатъчно е да ми кажете името си.

— Мелъри — примирено отвърна Джордж, докато полицаят вървеше към него.

— А, да — каза кондукторът. — Вие сте във вагон В, купе единадесет. Съпругата ви е там и ви очаква, сър. Бихте ли ме последвали?

— Съпругата ми? — изуми се Джордж, но последва кондуктора през вагон-ресторанта, като се мъчеше да измисли достоверно оправдание, преди човекът да е разбрал грешката си. Стигнаха купе 11 и портиерът отвори вратата, на която пишеше *Riservato*. Джордж надникна и видя самото и шапката си на седалката.

— Ах, ето те и теб, скъпи — каза Рут. — Започнах да се чудя дали ще успееш.

— Мислех, че се връщаш в Англия най-рано след седмица — изломоти Джордж и седна срещу нея.

— И аз — отвърна Рут. — Но навремето един човек ми каза, че ако е налице по-пряк маршрут, трябва да си готов да го обмислиш, освен ако няма силен вятър.

Джордж се разсмя, идеше му да подскочи от радост, но помръкна, защото се сети за нещо по-ужасяващо дори от италианската полиция.

— Баща ти знае ли, че си тук?

— Успях да го убедя, че не би било добре за репутацията на училището, ако един от преподавателите му се окаже в италиански затвор, когато започне следващият срок.

— Ами Ендрю? Не трябваше ли вие...

Рут скочи и го прегърна в мига, в който Джордж чу как вратата на купето се отвори. Той не посмя да погледне натам.

— Разбира се, че отговорът е „да“, скъпи — рече бързо Рут и го целуна.

— *Scusi*. — Полицаят в коридора отдаде чест и добави: — *Mille congratulazioni, signore!*

22.

Петък, 1 май 1914 г.

— Ваш ред е — рече Търнър.

Джордж доближи щеката до бялата топка. Чувстваше как краката му треперят. Щеката се отплесна и топката полетя над масата, отскочи от страничната релса и спря на сантиметри от червената.

— Фал — обяви Търнър. — Това означава, че губите ред. Отново.

— Така си е — въздъхна Джордж, а Търнър се наведе над масата и не продума, докато не направи още четиринадесет точки.

Изминалият месец бе най-щастливият в живота на Джордж. Всъщност дори нямаше представа, че подобно щастие може да съществува. С всеки изминал ден се чувстваше все по-влюбен и по-влюбен в Рут. Тя бе толкова умна, така бляскава, вълнуваща.

Пътуването до Англия бе същинска идилия. Използваха всеки миг, за да се опознаят, макар че Джордж изпита безпокойство, когато влакът спря на границата и митничарят като че ли се загледа по-дълго в паспорта му. Когато най-сетне се озоваха във Франция, Джордж се поотпусна и дори си позволи да се замисли за Йънг и Финч на Зермат. Но само за малко.

На вечеря обясни на Рут каква е причината да поръча и петте ястия от менюто — не беше хапвал цели три дни. Тя се смя, когато й описа французина от купето на път за Италия, който се оригваше на чесън, когато бе буден, и издишаше чеснови пари, когато спеше.

— Значи не си спал последните три нощи — каза тя.

— И по всичко личи, ще няма да мигна и тази нощ, скъпа — отвърна Джордж.

— Няма да се преструвам, че така съм си представяла първата нощ с мъжа, когото обичам — призна Рут. — Но какво ще кажеш да... — Наведе се през масата и прошепна в ухото му. Той се замисли за момент и с радост се съгласи.

Няколко минути по-късно Рут стана от масата. В купето откри, че седалките са превърнати в единични легла. Съблече се, окачи дрехите си, изми лице в малкия умивалник, легна и изключи осветлението. Джордж остана във вагон-ресторанта и си поръча кафе. Върна се в купето чак след като и последният клиент си бе тръгнал.

Отвори тихо вратата, промъкна се вътре и остана неподвижен за момент, докато очите му свикнат с тъмното. Различаваше очертанията на стройното тяло на Рут под чаршафа и му се прииска да я докосне. Свали самото си, вратовръзката, панталоните, ризата и чорапите, остави ги на купчина на пода и легна в леглото. Запита се дали тя е още будна.

— Лека нощ, мистър Мелъри — каза Рут.

— Лека нощ, мисис Мелъри — отвърна той.
Спа дълбоко за пръв път от три нощи.

— Мелъри, в началото на седмицата ми писахте, че искате да обсъдим нещо важно — каза Търнър, докато Джордж се навеждаше за следващия си удар.

— Да, така е — отговори Джордж и топката бияч изчезна в най-близкия джоб.

— Отново фал — каза Търнър, върна се при масата и, без да бърза, направи още една серия точки.

— Да, сър — най-сетне се обади Джордж. Помълча и добави: — Сигурно сте забелязали, че напоследък прекарвам доста време с дъщеря ви.

— С коя по-точно? — попита Търнър и Джордж отново пропусна. — Пак фал. Нима се надявате да направите някакъв удар тази вечер, млади човече?

— Ами, сър, аз такова...

— Искате благословията ми, преди да предложите брак на Рут.

— Вече ѝ предложих, сър — призна Джордж.

— Надявам се да е така. В края на краищата вече прекарахте една нощ с нея.

Когато се събуди, в купето цареше непрогледен мрак. Наведе се напред и повдигна леко завесата. Първите слънчеви лъчи едва пропълзяваха на хоризонта — гледка, изпълваща с радост сърцето на всеки планинар.

Измъкна се тихо от леглото, пипнешком намери ризата си и я облече. После откри и останалите си дрехи. Не е особено трудно, ако си свикнал да спиш в малка палатка, осветявана само от свещ. Отвори тихо вратата и излезе. Огледа коридора и с облекчение откри, че е празен. Бързо закопча ризата, obu си панталоните и чорапите, върза си вратовръзката и облече сакото. Когато влезе във вагон-ресторанта, прислужниците, които приготвяха масите за закуска, се изненадаха да видят пътник от първа класа толкова рано сутринта.

— Добро утро, сър — каза един келнер, който се взираше малко смутено в панталоните на Мелъри.

— Добро утро — отвърна Джордж и сред две крачки осъзна, че дюкянът му е разкопчан. Засмя се, закопча панталоните и забърза през вагон-ресторанта, за да намери вестник.

Кабината се намираше чак във вагон К. На прозореца имаше табела с надпис *Chiuso*, но Джордж видя вътре младия продавач, който режеше дебелия канап на току-що получения сноп вестници. Вторачи се невярващо в първата страница. Едва се позна на размазаната фотография, но дори ограниченият му италиански бе достатъчен, за да си преведе водещото заглавие: „Полицията търси неизвестен мъж, покатерил се на базиликата «Сан Марко».“

Посочи купчината вестници и продавачът с неохота отвори вратата.

— Колко броя от този вестник имате?

— Двадесет, сър — отвърна човекът.

— Ще ги взема всичките.

Продавачът се поколеба, но когато Джордж му подаде банкнотата, сви рамене и прибра парите в касата.

Щом получи рестото, Джордж разгледа бижутата на витрината.

— Колко струва това? — попита той и посочи едно от бижутата върху кадифените стойки.

— В каква валута, сър?

— Британски лири — отвърна Джордж и извади чековата си книжка.

— Тридесет и седем лири, сър.

Джордж написа чек за една десета от годишната си заплата, а продавачът опакова малката скъпоценност.

Джордж прибра подаръка в джоба си и тръгна към вагон-ресторанта с купчината вестници под мишница. В следващия вагон се огледа. Нямаше никого. Влезе в тоалетната и започна да къса заглавните страници на всички вестници без един и ги изхвърли в тоалетната. Когато и последното парче хартия изчезна, той отключи вратата и излезе в коридора. На път към вагон-ресторанта пускаше вестник пред вратата на всяко купе.

— Но, сър, мога да обясня — запротестира Джордж, докато топката отскочи от масата и се затъркаля по пода.

— Отново фал — каза Търнър, вдигна топката и я постави върху сукното. — И какви са перспективите ви, млади момко?

— Както знаете, сър, аз съм преподавател в „Чартърхаус“ и в момента заплата ми е триста седемдесет и пет лири годишно.

— Това определено е недостатъчно, за да осигурите на дъщеря ми стандарта, с който е свикнала — отбеляза Търнър. — Случайно да имате и други приходи?

— Не, сър, нямам. Баща ми е енорийски свещеник, който трябваше да отглежда четири деца.

— В такъв случай ще отпускам на Рут по седемстотин и петдесет лири годишно и ще ѝ подаря къща за сватбата. Ако се появят деца, ще поема образованието им.

— Не бих могъл да се оженя за момиче с издръжка — гордо отсече Джордж.

— Не бихте могли да се ожените за Рут, ако няма издръжка — каза Търнър и вкара червената топка.

Джордж отпиваше от кафето си и очакваше Рут. Наистина ли в купе В11 спеше тази прекрасна жена, или той всеки момент ще се събуди в килията на италиански затвор, но този път без мистър Ървин да се яви в ролята на спасител?

Когато Рут се появи, във вагон-ресторанта вече имаше няколко души, които закусваха. Оказа се, че келнерите не са в състояние да им обяснят защо сутрешните им вестници са с липсваща първа страница. В този миг Джордж мислеше само за едно — че ще закусва с Рут почти всяка сутрин до края на живота си.

— Добро утро, мисис Мелъри — каза той, стана и я целуна. — Започваш ли да разбираш колко те обичам?

Рут се изчерви от укорителните погледи на някои от по-възрастните пътници.

— Може би не бива да се целуваме пред хората.

— Но ти вчера ме целуна пред полицаи! — напомни ѝ Джордж и седна на мястото си.

— Защото се опитвах да те спася от арест.

Появи се келнер с угодническа усмивка. Служителите бяха свикнали с младоженци, прекарващи медения си месец в „Ориент Експрес“.

Поръчаха и Джордж побутна към нея сутрешния вестник.

— Хубава снимка, мистър Мелъри — прошепна Рут, след като прочете заглавието. — И сякаш не е достатъчно лошо за едно момиче да се компрометира на първата си среща, а сега излиза и че укривам беглец. Да знаете, че първото, което ще поиска да научи баща ми, е дали намеренията ви са почтени, или ще се окажа просто приятелка на престъпник?

— Изненадан съм, че изобщо питате, мисис Мелъри.

— Защото баща ми вече ми разкри, че имате много високопоставена любовница.

— Баща ви е прав и му обясних, че съм обещан на въпросната дама, откакто съм се появил на този свят. Няколко души вече бяха свидетели на годежа. В Тибет наричат това уговорен брак — младоженците не се виждат до деня на сватбата.

— В такъв случай трябва да посетите малката нахалница колкото се може по-скоро и да ѝ обясните недвусмислено, че сте обвързан.

— Боя се, че далеч не е малка — ухили се Джордж. — Но се надявам да я навестя в началото на следващата година и ще ѝ обясня защо няма да е възможно да се виждаме повече.

— Някоя жена не би искала да чуе подобно нещо. — За пръв път от началото на закуската Рут говореше сериозно. — Можете да ѝ кажете, че ще се съглася на компромис.

— Компромис? — усмихна се Джордж.

— Възможно е въпросната богиня да не се съгласи да се срещне с вас при първия ви опит за запознанство — подобно на всяка жена, тя сигурно ще иска да се увери, че сте ѝ верен и ще продължите да я ухажвате. Джордж, единственото, което искам, е, след като прелъстиш богинята си, да се върнеш при мен и никога повече да не я посещаваш.

— Защо сме толкова сериозни, скъпа? — попита той и пое ръката ѝ.

— Защото, когато се покатери на камбанарията, ти ме убеди в любовта си, но заедно с това видях и рисковете, които си готов да поемеш, ако вярваш достатъчно страстно в нещо. Искам да ми

обещаеш, че когато стъпиш на върха на онази ужасна планина, това ще бъде за пръв и последен път.

— Мога да направя и нещо повече — каза Джордж и извади малкия пакет от джоба си, свали опаковката и постави малката кожена кутийка пред Рут. Тя отвори капачето — вътре имаше нежен златен пръстен с диамант.

— Ще се омъжиш ли за мен, скъпа?

Рут се усмихна.

— Мисля, че се разбрахме по този въпрос още вчера — каза тя, сложи си пръстена, наведе се през масата и целуна годеника си.

Джордж се позамисли над предложението на Търнър.

— Благодаря, сър — рече накрая и щом отбеляза първите си три точки за вечерта, добави: — Много щедро от ваша страна.

— Реших го още когато ви видях във Венеция.

Джордж се засмя за пръв път тази вечер.

— Въпреки факта — добави Търнър, — че се разминахте на косъм с решетките.

— На косъм ли?

— Да — отвърна Търнър, след като вкара червената топка. — Същия следобед имах визита от страна на полицията. Искаха да знаят дали случайно не съм срещал англичанин на име Мелъри, който навремето бил арестуван в Париж, защото се е изкатерил по Айфеловата кула.

— Не съм бил аз, сър — каза Джордж.

— Според описанието онзи вагабонт поразително прилича на вас, Мелъри.

— И все пак не е вярно, сър. Оставах ми почти трийсет метра, когато ме арестуваха.

Търнър избухна в смях.

— Искам да кажа, Мелъри, че е по-добре да не отивате за медения си месец във Франция или Италия, освен ако не искате да прекарате първата си брачна нощ в килията. Между другото запознах се с криминалните ви деяния във Венеция и се оказва, че сте нарушили само една местна разпоредба.

— Местна разпоредба ли?

— Влязохте в паметник на културата, без да заплатите. Максималната глоба е хиляда италиански лири. — Търнър се усмихна на бъдещия си зет. — А сега нещо по-сериозно, момчето ми. Играта е моя.

23.

Вторник, 2 юни 1914 г.

— Мислите ли, че ще се включим във войната, сър?

— Да се надяваме, че не, Уейнрайт — отвърна Джордж.

— Защо, щом каузата е справедлива? Нали трябва да защитаваме онова, в което вярваме. Винаги сме постъпвали така в миналото.

— Не е ли по-добре да се постигне почтено споразумение с германците? — попита Джордж.

— Не можете да постигнете споразумение с хуните, сър. Те никога не изпълняват своята част от сделката.

— Може би в този случай историята ще покаже, че грешите — каза Джордж.

— Сър, винаги сте ни казвали, че трябва да изучаваме миналото внимателно, ако искаме да предвидим най-вероятното бъдеще, а хуните...

— Германците, Уейнрайт.

— Германците, сър, през цялата си история са се показали като войнолюбив народ.

— Някои биха казали същото за англичаните.

— Това не е вярно, сър — възрази Уейнрайт. — Англия воюва само когато каузата е справедлива.

— От гледна точка на англичаните — рече Джордж и думите му накараха момчето да си затвори за момент устата.

— Но ако все пак влезем във войната, ще се запишете ли доброволец? — скочи Картър-младши.

Уейнрайт се намеси, преди Джордж да успее да отговори:

— Мистър Аскуит каза, че ако влезем във войната, учителите ще бъдат освободени от мобилизация.

— Вие сте учудващо добре осведомен по въпроса, Уейнрайт — отбеляза Джордж.

— Баща ми е генерал, сър.

— Становищата, чути пред домашното огнище, винаги са потрудни за оборване от преподаваните в класната стая — отбеляза Джордж.

— Кой е казал това? — попита Грейвс.

— Бертранд Ръсел — отвърна Джордж.

— А всеки знае, че той е кръшкач — каза Уейнрайт.

— Какво е кръшкач? — попита Картър-младши.

— Човек, който намира всякакви извинения да не се сражава за родината си — обясни Уейнрайт.

— Всеки има правото да следва собствената си съвест, Уейнрайт. Особено когато се изправя пред морална дилема.

— Пак цитирате Бертранд Ръсел, не се и съмнявам.

— Не, Исус Христос.

Уейнрайт замълча, но Картър-младши не се предаваше:

— Сър, ако влезем във войната, това няма ли да провали шансовете ви да изкачите Еверест?

Из устата на младенци... Рут му бе задала същия въпрос седмица по-рано, както и един по-важен — дали смята за свой дълг да се запише доброволец или, както грубо се бе изразил баща ѝ, ще се крие под щита на преподавателската си мантия.

— Лично аз вярвам... — започна Джордж, но звънецът удари, а класът не искаше да пропусне сутрешното междучасие и явно не проявяваше особен интерес към личните му вярвания.

Докато вървеше към учителската стая, Джордж пропъди всички мисли за войната с надеждата, че ще постигне мирно споразумение с Ендрю, когото не бе виждал от завръщането си от Венеция. Когато отвори вратата, приятелят му седеше на обичайното си място и четеше „Таймс“. Джордж си наля чаша чай и бавно тръгна към него, готов да посрещне словесните удари.

— Добро утро, Джордж — каза Ендрю, без да вдига поглед.

— Добро утро, Ендрю — отвърна Джордж и се настани на стола до него.

— Надявам се, си прекарал хубава ваканция.

— Доста приятна беше — предпазливо отговори Джордж.

— Не мога да се похваля със същото, старче.

Джордж се облегна и се приготви за атаката.

— Предполагам, знаеш за мен и Рут — рече Ендрю.
— Разбира се — каза Джордж.
— Е, какво ще ме посъветваш?
— Да бъдеш великодушен? — с надежда предложи Джордж.
— Лесно ти е да го кажеш, старче. Ами Рут? Не ми се вижда особено великодушна.
— Защо не? — попита Джордж.
— Ти щеше ли да бъдеш, ако те разочаровам в последния момент?
Джордж не успя да намери подходящ отговор.
— Наистина исках да замина за Венеция, знаеш го — продължи Ендрю. — Но това беше, преди да стигнем до полуфинала за купата „Тонтън“.
— Поздравления. — На Джордж започна да му просветва.
— Момчетата ме уговориха. Казаха, че не мога да ги изоставя точно сега, особено при липсата на друг вратар.
— Значи така и не отиде във Венеция?
— Точно това се опитвам да ти кажа, старче. Даже по-лошо. Не спечелихме купата, така че се издъних и на двата фронта.
— Лош късмет — каза Джордж, като се мъчеше да скрие усмивката си.
— Мислиш ли, че тя ще ми проговори някога? — попита Ендрю.
— Е, скоро ще имаш възможност да разбереш.
Ендрю го погледна учудено.
— Как така?
— Ами изпратихме ти покана за сватбата ни.

24.

Понеделник, 29 юли 1914 г.

— Познаваш ли този образец на добродетелта? — попита Оудъл, сгъна днешния „Манчестър Гардиън“ и го остави на съседната седалка.
— Не — отвърна Финч. — Но трябваше да се сетя, че се мъти нещо, когато Мелъри ни изостави и замина за Венеция.

— Мисля, че на това му казват вихрен романс — засмя се Йънг.
— Познавали са се само от няколко седмици.

— За мен това би било предостатъчно — обади се Гай Блок, който се бе върнал в Англия да заеме пост във Военното министерство.
— Казвам ви, приятели, тя е пленителна и всеки, който е завиждал поне малко на Джордж, ще се превърне в зеленооко чудовище в мига, в който я види.

— С нетърпение очаквам този момент — обади се Съмървил.

— Време е да се залавяме за работа — каза Йънг, когато кондукторът обяви, че следващата гара е Годалминг. — Надявам се, че не сте си забравили ледокопите...

— Вземаш ли тази жена за своя законна съпруга, за да живеете заедно според Божиите закони? Ще я обичаш ли, ще я утешаваш ли, ще я почиташ ли и ще се грижиш ли за нея в болест и здраве, ще изоставиш ли всички други, за да бъдеш единствено с нея, докато смъртта ви раздели?

Джордж не свали поглед от Рут, докато баща му се обръщаше към него, и отвърна твърдо:

— Да!

Преподобният Мелъри се усмихна на булката и попита:

— Вземаш ли този мъж за свой законен съпруг, за да живеете заедно според Божиите закони? Ще го обичаш ли, ще го утешаваш ли, ще го почиташ ли и ще се грижиш ли за него в болест и здраве, ще изоставиш ли всички други, за да бъдеш единствено с него, докато смъртта ви раздели?

— Да — каза Рут, макар че малцина от по-задните редици успяха да чуят отговора ѝ.

— Кой дава тази жена за съпруга на този мъж? — попита преподобният Мелъри.

Мистър Такъри Търнър пристъпи напред.

— Аз.

Кумът, Джефри Йънг, подаде на Джордж семпла златна халка, която той сложи на безименния пръст на лявата ръка на Рут.

— С този пръстен се венчавам за теб, с тялото си те почитам и те дарявам с всичко, което притежавам на този свят.

Мистър Търнър се подсмихна, преподобният Мелъри за пореден път събра ръцете на младоженците и се обърна радостно към паството.

— Джордж Хърбърт Лей Мелъри и Рут Хелън Търнър дадоха съгласието си да бъдат съединени в свещен брак, свидетелстваха за това пред Бог и се заклеха във вярност един към друг, затова сега събирам ръцете им и ги обявявам за съпруг и съпруга в името на Отца и Сина, и Светия Дух. Амин.

И под звуците на Менделсоновия марш Джордж за първи път целуна съпругата си.

Мистър и мисис Мелъри бавно тръгнаха по пътеката, а Джордж с удоволствие забеляза, че много от приятелите му са си направили труда да изминат пътя до Годалминг. Видя Рупърт Брук и Литън Стрейчи, Мейнард и Джефри Кейнс, а също и Ка Кокс, която седеше до Коти Сандърс. Но истинската изненада го чакаше пред църквата — там, под топлите лъчи на слънцето, ги очакваше почетна гвардия — Йънг, Бълок, Херфорд, Съмървил, Оудъл и, разбира се, Джордж Финч. Блестящите им ледокопи образуваха арка, под която минаха булката и младоженецът, а конфетите валяха като сняг.

След приема, на който Джордж и Рут успяха да поговорят с всеки от гостите, младоженците заминаха с чисто новия морис на мистър Търнър на десетдневен излет в Квантокс.

— Е, какво мислиш за шаферите, които ще ме придружат, когато отида да отдам почит на другата жена в живота ми? — попита Джордж, докато караше по пустия виещ се път.

— Разбирам защо си така готов да последваш Джефри Йънг — отвърна Рут, докато изучаваше картата в скута си. — Особено след речта му от името на шаферите. Оудъл и Съмървил изглеждат хора, на които можеш да разчиташ. Подозирам, че Херфорд ще те следва стъпка по стъпка, ако бъде избран за атаката на върха.

— А Финч? — попита Джордж и я погледна.

Рут се поколеба. Когато заговори, тонът ѝ бе променен.

— Джордж, той ще направи всичко, ама наистина всичко, за да стигне преди теб до върха.

— Какво те кара да мислиш така, мила моя? — изненада се Джордж.

— Когато ти ме изнесе на ръце от църквата, той ме погледна, сякаш съм още неомъжена.

— Обзалагам се, че същото са направили повечето ергени от гостите — каза Джордж. — В това число и Ендрю О'Съливън.

— Не. Ендрю ме погледна, сякаш му се *искаше* да съм неомъжена. Разликата е от небето до земята.

— Може и да си права за Финч — призна Джордж. — Но не бих предпочел друг катерач пред него, когато се стигне до справянето с последните няколко метра на който и да било връх.

— Дори и на Еверест ли?

— Особено на Джомолунгма.

Семейство Мелъри спря пред малкия хотел в Крюкърн малко след седем часа. Управителят ги очакваше на входа и след като приключиха с регистрацията — ги заведе до апартамента за младоженци.

Разопаковаха багажа си, като и двамата мислеха за онова, което предстоеше. Когато приключиха с простата задача, Джордж хвана съпругата си за ръка и я поведе към ресторанта. Келнерът им предложи голямо меню, те го разгледаха мълчаливо и поръчаха.

— Джордж, питам се дали... — започна Рут.

— Да, мила?

Рут щеше да довърши изречението, ако не се бе появил келнерът с две чинии димяща доматиена супа. Тя го изчака да се отдалечи достатъчно и опита отново:

— Имаш ли представа колко съм нервна, скъпи?

— Аз съм два пъти по-нервен от теб — призна Джордж, още не бе докоснал лъжицата.

Рут сведе глава.

— Джордж, мисля, че трябва да знаеш...

— Да, скъпа? — каза той и пое ръката ѝ.

— Никога не съм виждала гол мъж, какво остава...

— Разказвал ли съм ти за посещението ми в „Мулен Руж“? — попита Джордж, опитваше се да намали напрежението.

— Неведнъж — отвърна Рут с усмивка. — И единствената жена, на която си обърнал внимание тогава, е била мадам Айфел, но тя се отнесла към теб с презрение.

Джордж се разсмя и без да казва нищо повече, стана от мястото си и хвана Рут за ръка. Излязоха от ресторанта с надеждата, че никой няма да ги попита защо дори не са опитали супата.

Изкачиха стълбището бързо. Когато стигнаха пред стаята, Джордж затършува за ключа и успя да отвори след цяла вечност. Веднага щом се озоваха вътре, той притисна Рут в обятията си. Когато най-сетне я пусна, отстъпи крачка назад и се усмихна. Свали сакоето и вратовръзката си, разкопча роклята ѝ и я остави да се свлече на пода, разкривайки дълга фуста, която се спускаше малко под коленете ѝ. Рут бавно се съблече, а Джордж я прегърна и целуна. Докато тя се мъчеше да свали панталоните му, той непохватно се опита да разкопчае корсета ѝ. След малко двамата останаха голи и се гледаха дълго, преди да паднат в леглото. Джордж галеше дългата ѝ кестенява коса, а Рут нежно го целуваше, докато постепенно започнаха да изследват телата си. Бързо осъзнаха, че няма от какво да се срамуват.

След като се любиха, Рут отпусна глава на възглавницата.

— А сега ми кажи с кого предпочиташ да прекараш нощта, с Джомолунгма или с мен?

Джордж се засмя така силно, че тя запуши устата му от страх, че ще ги чуят в съседната стая. След малко и двамата заспаха прегърнати.

На сутринта Джордж се събуди пръв и започна да целува гърдите ѝ, докато тя не отвори очи. Усмихна му се и той я прегърна отново. Ръцете му замилваха тялото ѝ. Зачуди се какво е станало със стеснителното момиче, което снощи не опита и лъжица от супата си. След като се любиха отново, двамата влязоха заедно в най-голямата вана, която бяха виждали. После Джордж седна на леглото с увита на кръста кърпа и загледа как прекрасната му съпруга се облича.

Рут се изчерви и каза:

— По-добре побързай, иначе ще изпуснем и закуската.

— Нямам нищо против — каза той, а тя се усмихна и бавно разкопча роклята си.

През следващите десет дни двамата бродиха из Квантокс и често се връщаха в хотела след залез. Всеки ден Рут неизменно разпитваше Джордж за съперницата си и се мъчеше да разбере с какво толкова го е омагьосала Джомолунгма. Той все още смяташе да замине за Тибет в

началото на следващата година, а това означаваше, че ще бъдат разделени най-малко шест месеца.

— Колко дни и нощи според теб ще са ви нужни да стигнете до върха? — попита тя, докато стояха на върха на Лайдиърд Хил.

— Няма как да знаем — призна Джордж. — Но Финч е убеден, че колкото по-високо се намираме, в толкова по-малки палатки ще трябва да спим. Може дори да се наложи да прекараме последната нощ на височина осем хиляди и двеста метра, преди да атакуваме върха.

— Но как ще се подготвите за подобно изпитание? — попита Рут.

— Нямам представа — каза Джордж и заслизаха по склона, хванати за ръце. — Никой не знае как ще реагира човешкото тяло на височина над шест хиляди метра, да не говорим за осем хиляди. На подобни места температурите могат да паднат до минус четиридесет, а ако вятърът духа срещу теб, е почти невъзможно да се върви. Веднъж с Финч изкарахме три дни в малка палатка на четири хиляди и шестстотин метра и по едно време стана толкова студено, че спяхме заедно в един чувал и цяла нощ се притискахме един в друг.

— Нямам нищо против да се притискам към теб цяла нощ — ухили се Рут. — Така, когато ме напуснеш, ще знам през какво минаваш.

— Не мисля, че можеш да си представиш какво е да си на осем хиляди и осемстотин метра, мила. Дори две нощи в палатка на плажа могат да се окажат изпитание за теб.

— Сигурен ли сте, че сте готов да го направите, мистър Мелъри?

— Последния път, когато ми зададохте този въпрос, едва не свърших зад решетките.

В най-близкото градче намериха магазин, който предлагаше принадлежности за къмпинг. Джордж купи малка брезентова палатка и спален чувал. След обилна вечеря в хотела двамата слязоха на плажа. Джордж избра изолирано местенце с изглед към океана, което обаче не бе особено защитено от свирепия западен вятър. Забиха достатъчно колчета в пясъка, за да са сигурни, че първият им дом няма да бъде издухан.

Вдигнаха палатката и Рут пропълзя вътре, а Джордж остана за малко на плажа. После се съблече, влезе вътре, напъха се в спалния

чувал и прегърна треперещата си съпруга. Любиха се, а после Рут се притисна силно към него.

— Наистина ли ще трябва да спиш нощ след нощ в подобно нещо? — попита тя.

— На минус четиридесет градуса и при толкова рядък въздух, че не можеш да дишаш.

— И в същото време ще прегръщате друг мъж, мистър Мелъри. Все още имаш пет месеца да промениш решението си — добави тя малко печално.

Не усетиха как се унесоха в сън, но никога нямаше да забравят събуждането. Джордж примигна, когато някой насочи лъч на фенер в лицето му. Надигна се. Рут, цялата настръхнала, продължаваше да се притиска в него.

— Сър, бъдете така добър да излезете — каза нетърпящ възражения глас.

Джордж стана бавно, за да не събуди Рут, и изпълзя от палатката. Двама местни полицаи осветяваха с фенерите си голото му тяло.

— Мога ли да попитам какво точно правите тук, сър? — попита първият полицай.

Джордж се зачуди дали да им каже, че жена му е поискала да разбере какво е да изкараш една нощ на Еверест, но накрая отвърна:

— Сержант, със съпругата ми сме на меден месец и просто искахме да прекараме една нощ на брега.

— Мисля, че е по-добре да дойдете с нас в управлението — каза другият. — Но няма да е зле вие и съпругата ви първо да се облечете.

Джордж изпълзя обратно в палатката. Рут беше будна и се смееше.

— Какво толкова смешно има? — попита той остро, докато нахлузваше панталоните си.

— Нали те предупредих, че ще те арестуват.

Главният инспектор, когото събудиха посред нощ за разпита на заподозрените, скоро започна да се извинява.

— Какво ви е накарало да мислите, че сме шпиони? — попита го Джордж.

— Опънали сте палатката си на по-малко от сто метра от свръхсекретен склад на военноморските сили — каза главният

инспектор. — Уверен съм, че не е нужно да ви напомням, сър, че премиерът ни призова да бъдем бдителни и да се готвим за война.

25.

Октомври 1914 г.

Всички смятаха, че войната ще свърши до Коледа, но сега това изглеждаше невъзможно.

Джордж и Рут се върнаха в Годалминг след медения си месец и се настаниха в къщата, която мистър Търнър подари на дъщеря си за сватбата. Имението „Холт“ беше повече, отколкото биха могли да искат, и определено много повече, отколкото бе очаквал Джордж. Къщата бе великолепна, обградена от десет акра земи, и с градина, в която Рут можеше да прекарва много щастливи часове.

Никой не можеше да се усъмни и за миг в безкрайната любов на Джордж към Рут и тя сияеше като жена, която знае, че я боготворят. Нищо не им липсваше и всички ги намираха за очарователна двойка, водеща идиличен живот. Но това беше само фасада, защото Джордж се измъчваше.

Много от приятелите му от Кеймбридж и дори някои от младежите, които обучаваше в „Чартърхаус“, заминаваха за Западния фронт, за да не се върнат никога вече, а единствената жертва, която той направи, бе да отложи планираното пътуване в Тибет до края на военните действия. Не му помагаше и това, че приятелите, които го посещаваха в „Холт“, сякаш до един носеха униформи. Брук, Съмървил, Оудъл, Херфорд и дори Финч се отбиваха за ден при тях, преди да продължат за Франция. Джордж често се питаше дали те не си мислят, че е намерил начин да се измъкне. И макар че никой не повдигна този въпрос и всъщност всички изтъкваха колко важна е работата му, той се измъчваше. Всеки път, когато директорът на училището, мистър Флетчър, обявяваше имената на онези, които бяха жертвали живота си в служба на родината, Джордж се чувстваше все по-виновен.

Реши да сподели терзанията си с най-стария си приятел. Гай се опита да го увери, че няма по-достойно призвание от това да обучаваш поколението, което ще заеме мястото на падналите.

Джордж потърси утехата и на Джефри Йънг, който му напомни, че ако реши да се запише доброволец, някой друг ще трябва да заеме мястото му тук. Водеше и непрестанни спорове с Ендрю О'Съливън, който ни най-малко не се съмняваше, че постъпват правилно, като остават на поста си. Мистър Флетчър бе още по-непреклонен и заяви, че не може да си позволи да изгуби опитен човек като Джордж.

Всеки път, когато заговореше за това пред Рут, тя недвусмислено изказваше становището си. Така се стигна и до първия им по-тежък разговор.

Джордж се бореше със съвестта си и му бе все по-трудно и по-трудно да заспи нощем. Рут също често оставаше будна. Много добре осъзнаваше дилемата, която го измъчва.

— Още ли си буден, мили? — прошепна тя една нощ.

Той се наведе и целуна нежно устните ѝ, а тя положи глава на рамото му.

— Мислех за нашето бъдеще — каза Джордж.

— Отегчих ли ви вече, мистър Мелъри? — подразни го тя. — И само като си помисля, че сме женени от малко повече от година.

— По-скоро съм ужасен от мисълта, че мога да те загубя — тихо рече Джордж и усети как тялото ѝ се стяга. — Скъпа, никой не знае по-добре от теб колко виновен се чувствам, че не съм при приятелите си във Франция.

— Да не би някой от тях да е казал нещо, което те кара да се чувстваш така?

— Не, никой — призна Джордж. — Но това само влошава нещата.

— Но те знаят, че служиш на страната си по друг начин.

— Никой не може да избяга от съвестта си, скъпа.

— А ако те убият, какво ще донесе това?

— Нищо, освен че ще знаеш, че съм постъпил почтено.

— И ще бъда вдовица.

— Наред с много други жени, омъжени за почтени съпрузи.

— Някой от преподавателите от „Чартърхаус“ записал ли се е доброволец?

— Не мога да говоря за колегите си — отвърна Джордж. — Но мога да говоря за Брук, Йънг, Бълок, Херфорд, Съмървил и Финч,

които са сред най-добрите хора от моето поколение и не се поколебаха нито за миг да служат на родината си.

— Но те ясно показаха, че разбират положението ти.

— Може би, но *те* не избраха лесния начин.

— Човек, изкачил базиликата „Сан Марко“, не може да бъде обвинен, че избира лесния начин — възрази Рут.

— А какво ще кажеш за човека, който не се е присъединил към другарите си на фронта, когато родината му е във война? — Джордж прегърна жена си. — Разбирам чувствата ти, мила, но може би...

— Може би ще размислиш — прекъсна го тя, — ако ти кажа, че съм бременна?

Тази радостна новина наистина накара Джордж да отложи решението, но малко след раждането на дъщеря им Клеър чувството за вина се върна.

Джордж продължи да преподава, а войната се проточи още една година. Когато Рут забременя за втори път, той започна да се пита как ще отговори на въпроса, който виждаше на плакатите: *Татко, какво направи ти през Великата война?*

С всеки изгубен приятел кошмарите се завръщаха. Беше чел, че дори най-големите храбреци могат да се пречупят, когато за първи път се озоват под обстрел. Той обаче се пречупи, докато седеше кротко на обичайното си място в училищния параклис.

Директорът стана, за да проведе сутрешната служба.

— Да се помолим — започна той — за онези от нас, които принесоха най-голямата жертва, като дадоха живота си за възвишената кауза. Със съжаление трябва да добавя още две имена към растящия списък. Лейтенант Питър Уейнрайт от Кралските мускетари, загинал при Сом, докато водил атаката срещу вражески пост. Нека си спомним за него.

— Нека си спомним за него — повтори паството.

Джордж скри лице с длани и заплака беззвучно.

Директорът съобщи и второто име:

— Младши лейтенант Саймън Картър, когото мнозина от нас с обич наричаха Картър-младши, убит по време на служба в Месопотамия. Нека си спомним за него.

Докато паството свеждаше глави и повтаряше „Нека си спомним за него“, Джордж стана, поклони се пред олтара и излезе от параклиса.

Не спря да върви, докато не стигна Голдаминг Хай стрийт, където се нареди на опашката от младежи пред клуба за набиране на доброволци.

— Име? — попита дежурният сержант, когато дойде редът му.

— Мелъри.

Сержантът го изгледа от глава до пети.

— Сър, разбирате ли, че по силата на новия закон учителите се освободени от военна повинност?

Джордж свали дългата си черна мантия и академичната шапка и ги изхвърли в най-близкото кошче за боклук.

---

[1] Ненамеса в чужди работи (и в частни инициативи от страна на правителството). — Б.пр. ↑

КНИГА ТРЕТА НИЧИЯ ЗЕМЯ

1916

26.

9 юли 1916 г.

Мила моя Рут,

Раздялата ни на онази студена и мрачна гара в Годалминг бе един от най-нещастните моменти в живота ми. Беше наистина жестоко, че ми позволиха да прекараме заедно само един уикенд след приключването на основното обучение, но ти обещавам, че ще ти пиша всеки ден.

Беше много мило от твоя страна да ме изпратиш с уверението, че вярваш, че постъпвам правилно, макар очите ти да разкриваха истинските ти чувства.

Явих се в полка си в Дувър и попаднах на някои стари приятели. Спомняш ли си Зигфрид Херфорд? За него решението е било наистина много трудно, тъй като баща му е германец, а майка му — англичанка.

На следващия ден отплавахме за Хавър с кораб, който пропускаше вода като цедка и подскачаше по вълните като гумено пате. Едно от момчетата предположи, че коритото сигурно е подарък лично от кайзера. Прекарахме по-голямата част от пътуването, като изгребвахме водата с канчета обратно в океана. Ако си спомняш, при последното ни прекосяване на Ламанша аз не се проявих като морски вълк, но сега някак успях да се държа на положение пред другарите си.

Пристигнахме в Хавър призори. Почти по нищо не личеше, че французите участват в тази война. С двама събратя офицери отидохме в една закусвалня за горещи кроасани и кафе. Срегнахме завръщащи се от фронта,

които ни посъветваха да се порадваме на последното си хранене на покривка (да не говорим за такъв лукс като порцелана) за следващите няколко месеца и ни напомниха, че след едно денонощие трапезарията ни ще бъде съвсем друга.

Както обикновено, на мен не може да се разчита, че няма да забравя нещо. Този път се оказа снимката ти. Отчаяно ми се иска да видя пак лицето ти, било то и черно-бяло. Моля те, прати ми снимката, която ти направих на Дердън в деня преди да ни арестуват. Искам да я нося винаги със себе си.

Бог знае колко ми липсваш и все още не мога да разбера как човек може да бъде заобиколен от толкова много хора, от такава трескава дейност и оглушителен шум, и все пак да се чувства така самотен. Просто се опитвам да намеря друг начин да ти кажа колко те обичам, макар да знам, че ще ме подразниш, ако споделя, че си единствената жена в живота ми. Но вече гледам на Джомолунгма като на стара любов.

Твой любящ съпруг,
Джордж

Джордж даде писмото на полковия пощальон и зачака колоната камиони да започне еднопосочното си пътуване към фронта.

Само няколко километра по-нататък прекрасната природа на Миле и Моне, с нейната пъстра зеленина и ярки жълти цветове, с пасящи овце и крави в полята, се смени с уродливи картини на обгорели и съсухрени дървета, заклани коне, къщи без покриви и отчаяни хора, превърнати в пешки на шахматната дъска на войната.

Колоната продължи напред и преди още да се чуе оглушителният грохот, Джордж видя как гневни сиви и черни облаци, бълващи серни пари, закриха слънцето. Камионите спряха в лагер на пет километра зад фронтовата линия, който нямаше никакво означение и където дните се бяха превърнали в непрекъсната нощ. Тук Джордж срещна група мъже в униформи, които все още вярваха, че ще бъдат живи след двадесет и четири часа.

След канче телешко с преварен грах и проядени от червеи картофи Джордж бе разпределен в палатка с други трима офицери, всички по-млади от него. Единият, лейтенант Евънс, се смяташе за ветеран — служеше от седем месеца.

На следващата сутрин Джордж изяде набързо сервираната на тенекиен поднос закуска и тръгна към артилерийския пост на около четиристотин метра зад фронтовата линия, за да смени Евънс.

— Не е чак толкова зле, приятел — увери го ветеранът. — Изобщо не е толкова опасно, колкото на фронтовата линия. Само си помисли за горките кучи синове там, които чакат да чуят звука на тръбата и да се хвърлят напред, след като смъртта ги е дебнела месеци наред. Нашата работа е нищо в сравнение с тяхната. Имаш наряд от трийсет и седем войници и дванайсет гаубици, които рядко излизат от играта, освен ако не се потрошат. Старшият подофицер е сержант Дейвис. Прекарал е тук повече от година, а е в армията от петнайсет години. Започнал е като редник в Бурската война, така че дори не си помисляй да правиш нещо, преди да се посъветваш с него. Имай предвид и ефрейтор Пъркинс. Проклетникът се оплаква непрекъснато, но поне шантавото му чувство за хумор помага на момчетата да се поразсеят. Останалите ще опознаеш бързо. Добра банда са и няма да те изоставят, когато стане напечено.

Джордж кимна, а Евънс продължи:

— Най-трудното решение, което ще ти се налага да вземаш, е кого да изпратиш в неделя следобед на предния наблюдателен пост за следващата седмица. Никога не знаеш ще се върнат ли живи. Тяхната работа е да ни съобщават какви ги върши врагът, така че да не насочим оръдията към нашите. Късмет, Мелъри — каза младият лейтенант и се ръкува с Джордж. — И сбогом, ако не се видим отново.

Мила моя Рут,

Разпределен съм далеч зад фронтовата линия, така че изобщо не се притеснявай за мен. Под мое командване са 37 души. Изглеждат добри момчета. Всъщност може би ще си спомниш един от тях — редник Роджърс. Беше нашият

пощалъон, преди да постъпи в армията. Моля те, предай на семейството му, че е жив и здрав и се справя доста добре тук. Казва, че ще остане в армията след приключването на войната. Останалите момчета ме посрещнаха много радушно, което бе мило от тяхна страна, тъй като много добре знаят, че нося униформа едва от три месеца. Тази сутрин разбрах какво имаше предвид обучаващият офицер в Пърбрайт, когато каза, че за една седмица на бойното поле ще научим много повече, отколкото през тримесечното обучение.

Скъпа, непрекъснато мисля за теб, за Клеър и за света, в който ще живеят децата ни. Да се надяваме, че политиците са прави, като наричат това войната, която ще сложи край на всички войни. Не бих искал децата ни да изживяват подобно безумие.

По принцип службата на фронта е най-много три месеца наведнъж, така че има вероятност да си бъда у дома за раждането на братчето или сестричката на Клеър.

Джордж спря да пише и се замисли над думите си. Много добре знаеше, че кралските укази редовно се подминават, когато става въпрос за отпуска, но трябваше да поддържа оптимизма на Рут. Колкото до реалността на живота при Сом, по-добре бе да не разкрива истината, докато не е в състояние да ѝ разкаже лично. Даваше си сметка колко много се страхува тя да не получи телеграма, която започва с думите: *Министърът на войната с дълбоко прискърбие Ви уведомява...*

Скъпа, двете години с теб бяха най-щастливите в живота ми. Знам, че винаги завършвам писмата си с това колко ми липсваш. Може би защото не минава нито минута, в която да не си в мислите ми. През последния месец получих няколко писма от теб и ти благодаря за новините за Клеър и случващото се в „Холт“. Но все още не съм получил снимката. Може би ще се появи със следващата поща. Не можеш да си представиш с какво нетърпение очаквам да те видя лично и да те прегърна.

Едва тогава наистина ще разбереш колко много си ми липсвала.

Твой любящ съпруг,
Джордж

— Проблем ли има, Пъркинс?

— Не мисля, сержант.

— Тогава защо на поделението ти му трябваат деветдесет секунди да презареди, докато останалите от батареята се справят за по-малко от минута?

— Стараем се с всички сили, сержант.

— Старанието ви е недостатъчно, Пъркинс. Ясно ли се изразих?

— Тъй вярно, сержант.

— Не ми викай „Тъй вярно“, Пъркинс, а направи нещо по въпроса.

— Тъй вярно, сержант.

— И още нещо. Матюс!

— Да, сержант.

— Ще прегледам оръдието ти точно в дванайсет и ако не блести като слънце, лично ще те натикам в дулото и ще те изстрелям по хуните. Ясно ли се изразих, момче?

— Повече от ясно, сержант.

Полевият телефон избръмча и Джордж грабна слушалката.

— Сър, започва преграден огън на около километър и половина оттук, посока единайсет часа — каза един от хората на предния пост.

— Възможно е германците да подготвят атака.

Връзката прекъсна.

— Сержант Дейвис — изрева Джордж, за да надвика грохота.

— Сър!

— Километър и половина, единайсет часа. Германците настъпват.

— Сър! Размърдайте се, момчета, трябва да посрещнем топло хуните.

Джордж се усмихна и тръгна по редицата, проверявайки всяко оръдие. Беше благодарен, че сержант Дейвис се е родил в Суонси, а не от другата страна на линията Зигфрид.

— Браво, Роджърс — каза Дейвис. — Пак си пръв. Карай така и за нула време ще станеш старши войник.

Джордж ясно схвана намека кого трябва да има предвид при следващите повишения.

— Добре, Пъркинс, така те искам — каза Дейвис след малко. — Но не бързай да започваш със съдирането на нашивките.

— Благодаря, сержант.

— Недей да ми благодариш, ефрейтор. Не искам да си помислиш, че съм се размекнал.

— Съвсем не, сержант!

— Матюс, само не ми казвай, че отново ще си последен.

— Пружината на затвора се скапа, сержант.

— О, съжалявам да го чуя, Матюс. Я тогава отскочи до склада и си потърси чисто нова. И по-живо, малоумник такъв.

— Но складът е в тила, сержант. Не мога ли да изчакам сутрешните доставки?

— Не можеш, Матюс, защото ако не си размърдаш задника, докато се върнеш, шибаните германци ще дойдат да закусват с нас. Ясно ли се изразих?

— Тъй вярно, сержант.

— Действай тогава.

— Слушам!

14 септември 1916 г.

Мила моя Рут,

Днес отново беше един от онези безкрайни дни, в които няма начин да разберем кой надделява в тази война. От време на време се появява някой старши офицер и ни уверява, че си вършим превъзходно работата и германците отстъпват — което повдига въпроса защо тогава ние не

напредваме. Не се съмнявам, че някой германски началник казва на хората си абсолютно същото. Сигурно е само едно — невъзможно е и двамата да са прави.

Между другото, кажи на баща си, че ако иска да направи още едно състояние, трябва да отвори фабрика за слухови апарати. След края на войната ще се търсят много.

Скъпа, съжалявам, ако писмата ми започват да се повтарят, но само две неща си остават неизменни — любовта ми към теб и желанието ми да те видя.

Твой любящ съпруг,
Джордж

Джордж вдигна поглед и забеляза, че един от ефрейторите също пише.

— Писмо до жената ли, Пъркинс?

— Не, сър, завещание.

— Не е ли малко преждевременно?

— Не мисля, сър — отвърна Пъркинс. — В цивилния живот съм букмейкър, така че съм свикнал да преценявам рисковете. На фронтовата линия човек оцелява средно шестнайсет дни, а аз съм тук повече от три месеца, така че не мога да очаквам все да ми се усмихва късметът.

— Но тук си в далеч по-голяма безопасност от горките дяволи на предната линия, Пъркинс — опита се да му вдъхне кураж Джордж.

— Вие сте третият офицер, който ми казва това, сър. Предишните двама се прибраха у дома в дървени сандъци.

Джордж все още се ужасяваше от подобно небрежно отношение към смъртта и се запита колко ли време ще му трябва, за да стане и той така коравосърдечен.

— За мен, сър — продължи Пъркинс, — тази война е като Националното първенство. В началото има много слухове и състезатели, но няма начин да знаеш кой ще пресече финалната линия. Победителят е само един. И често казано, не е сигурно, че той ще бъде англичанин.

Джордж забеляза, че редник Матюс кима в знак на съгласие, а Роджърс продължи да чисти карабината си, без да вдига глава.

— Е, поне скоро ти предстои отпуска, Матюс — каза Джордж с надеждата да отклони разговора от темата, която никога не напускаше напълно мислите им.

— С нетърпение очаквам този ден, сър — отвърна Матюс и започна да си свива цигара.

— Какво ще направиш първо, когато се прибереш у дома?

— Ще изчукам госпожата — отвърна Матюс.

Джордж, Пъркинс и Роджърс избухнаха в смях.

— Правилно, Матюс — каза Джордж. — А второто?

— Ще си сваля ботушите, сър.

7 октомври 1916 г.

Мила моя Рут,

Снимката току-що пристигна със сутрешната поща и сега, докато ти пиша това писмо в окопа край Флор-Курселе, тя лежи на коляното ми. „Страхотна хубавица“, чух да казва едно от момчетата и съм напълно съгласен с него. До появата на второто ни дете не остава много време и ми обещаха полагаема отпуска в близките три месеца, ако не мога да се прибера за раждането. Дори за момент не си въобразявай, че съм престанал да мисля за теб.

Вече от четири месеца съм на фронта и новите младши лейтенанти, които пристигат от Блайти, изглеждат все по-млади и по-млади. Някои се държат с мен, сякаш съм ветеран. Свърши ли войната, ще прекарам остатъка от живота си с теб в „Холт“. Между другото, ако е момче, нека го наречем Джон...

— Извинете, че ви прекъсвам, сър, но имаме малък проблем — каза сержант Дейвис.

Джордж моментално скочи на крака, не бе чувал Дейвис да говори за проблеми.

— Какъв проблем?

— Изгубихме връзка с момчетата от предния пост.

Джордж знаеше, че „изгубихме връзка“ е начин да се каже, че и тримата там са убити.

— Какво препоръчвате, сержант? — попита той, спомняйки си съвета на Евънс.

— Някой трябва да иде там възможно най-скоро, за да възстанови връзката, преди проклетите хуни да са ни стъпкали. Ако позволите, сър...

— Моля, сержант.

— Мога да взема Матюс и Пъркинс и да видим какво може да се направи, след което ще ви докладваме.

— Не, сержант — каза Джордж. — Матюс не. Утре излиза в отпуска.

Погледна Пъркинс, който бе побелял и трепереше. Нямаше нужда да се съветва с него каква е вероятността някой от тях да се върне.

— Аз ще дойда с вас, сержант.

Когато учеше в Уинчестър, в часовете по физическо Джордж можеше да пробяга четиристотин метра за по-малко от минута, при това дори без да се задъха. Така и не разбра колко време им отне да стигнат фронтовата линия, но когато се хвърли в окопа, беше изтощен, ужасен и вече много добре разбираше какво понасят хората на предната линия денем и нощем.

— Не вдигайте глава, сър — каза Дейвис, докато оглеждаше бойното поле с бинокъла. — Предният пост е на около сто метра от нас. На един часа. — Подаде бинокъла на Джордж, който нагласи фокуса и веднага щом намери предния пост, разбра защо връзката е прекъснала.

— Добре, да се заемаме — каза той, преди да има време да помисли с какво точно се захваща.

Изскочи от окопа и затича с всички сили към поста, като се движеше на зигзаг между пълните с вода дупки от снаряди и вдигаше пръски черна лепкава кал. Нито веднъж не погледна назад — беше сигурен, че Дейвис и Пъркинс са по петите му. Грешеше. Пъркинс бе свален от куршум само след десетина крачки, а Дейвис успя да преодолее почти шейсет метра, преди да падне убит.

До предния пост оставаха дващестина метра и Джордж преодоля петнайсет от тях, когато мината експлодира в краката му. За пръв и

последен път в живота си каза на глас „мамка му“. Рухна на колене, помисли си за Рут и се строполи по лице в калта. Поредната жертва за статистиката.

27.

Постоянният поток писма внезапно пресъхна; това винаги бе първият знак, често следван от ужасната телеграма.

Всяка сутрин Рут сядаше в нишата до прозореца в дневната, половин час преди старият мистър Роджърс да подкара велосипеда си по алеята. Тя се опитваше да отгатне по изражението му — писмо или телеграма? Сигурна бе, че ще научи истината много преди той да е стигнал до къщата.

Тъкмо забеляза мистър Роджърс на портата, когато детето се разплака. Дали имаше още баща?

Беше на вратата, когато мистър Роджърс спря да върти педалите, натисна спирачката и спря пред долното стъпало. Винаги едно и също — слизане, ровене в чантата, вадене на писмата и изкачване на стъпалата, за да ги предаде на мисис Мелъри. Днес не беше по-различно. Или беше? Докато се изкачваше, мистър Роджърс погледна към нея и се усмихна. Днес не бе ден за телеграма.

— Имате две писма, мисис Мелъри. И ако не греша, едното е от съпруга ви — каза той и ѝ подаде плика с познатия почерк.

— Благодаря — каза Рут, като едва успя да скрие облекчението си. После си спомни, че не е единствената, която страда така всеки ден. — Има ли новини от сина ви, мистър Роджърс?

— Боя се, че не — отвърна пощальонът. — Но пък нашият Доналд не е много по писмата, така че живеем с надежда.

След малко възрастният мъж яхна велосипеда си и потегли.

Рут отвори писмото от Джордж много преди да стигне в дневната. Седна отново до прозореца, облегна се и го прочете. Отначало бързо, после много бавно.

12 октомври
Скъпа моя,

Жив съм, макар и да не ритам. Не се безпокой. Измъкнах се само със счупен глезен. Можеше да бъде много по-лошо. Докторът каза, че след време ще се оправя напълно и дори ще мога да се катеря, но дотогава ме пращат у дома да се възстановя.

Рут се загледа към хълмовете на Съри. Не знаеше да се смее ли, или да плаче. Мина известно време, преди да продължи да чете.

За жалост сержант Дейвис и ефрейтор Пъркинс загинаха. Двама чудесни мъже, каквито са и мнозина от другарите им. Надявам се ще ми простиш, мила, но имах чувството, че трябва да напиша по няколко реда на жените им, преди да пиша на теб.

Всичко започна, когато сержант Дейвис ми каза, че имаме проблем...

— Ще препоръчам през следващите дни да бъдеш изписан и пратен в Блайти, докато не се възстановиш напълно, Мелъри.

— Благодаря, докторе.

— Недей да благодариш на мен, друже. Честно казано, леглото ми трябва. С малко късмет проклетата война ще е свършила, когато дойде време да се връщаш.

— Да се надяваме — отвърна Джордж и огледа полевата болница, пълна с храбри мъже, чийто живот никога вече нямаше да бъде същият.

— Между другото сутринта се отби редник Роджърс — добави докторът. — Каза, че това е твое.

— Определено — каза Джордж и взе снимката на Рут. Бе решил, че вече няма да я види.

— Голяма красавица — отбеляза докторът.

— Така си е — отговори с усмивка Джордж.

— А, имаш и посетител. Мислиш ли, че си готов за гости?

— Разбира се. Ще се радвам да видя Роджърс.

— Не е Роджърс, а капитан Джефри Йънг.

— О, не съм сигурен, че съм готов за това — отвърна Джордж и се ухили до уши.

Една медицинска сестра сложи допълнителна възглавница зад гърба му, докато той чакаше планинския си водач. Не можеше да мисли за Джефри Йънг по друг начин. Усмивката му обаче помръкна, когато Йънг изкуцука в палатката.

— Скъпи Джордж, дойдох веднага щом научих, че си тук — каза Йънг. — Едно от предимствата на военнополовата болница е, че научаваш всичко за всеки.

Придърпа малко дървено столче, вероятно взето от някое френско училище, и седна до леглото на Джордж.

— Имам толкова много новини, че не знам откъде да започна.

— Да кажем, с Рут. Случайно да си я виждал при последната ти отпускат?

— Да, преди около месец. Отбих се в „Холт“ на връщане към Дувър.

— И как е тя? — попита Джордж, като се мъчеше да скрие нетърпението си.

— Прекрасна както винаги, при това като че ли напълно възстановена.

— Възстановена ли? — с тревога повтори Джордж.

— След раждането на детето ти — обясни Йънг.

— Детето ми?

— Нима не знаеш, че си горд татко на... — замълча за момент. — Мисля, че беше момиче.

Джордж мислено се помоли на Бог, в когото вече не вярваше.

— Как е тя? — поинтересува се той.

— На мен ми се видя много добре — отговори Йънг. — Но пък, честно казано, не мога да различавам едно бебе от друго.

— Какъв цвят са очите й?

— Нямам представа, друже.

— А косата й? Светла или тъмна?

— Мисля, че е нещо средно, но може и да греша.

— Направо си безнадежден. Рут избрала ли е име?

— Имах ужасното предчувствие, че ще ме попиташ подобно нещо.

— Да не би да е Елизабет?

— Не мисля. Беше нещо далеч по-необичайно. Ще се сетя след време.

Джордж избухна в смях.

— Типичен ерген.

— И без това скоро сам ще го научиш — каза Йънг. — Само гледай да не се върнеш тук. Направи повече от достатъчно, за да успокоиш съвестта си. Не е нужно да рискуваш повече.

Джордж си помисли за мъртвия ефрейтор, който би се съгласил с Йънг.

— Какви са другите новини? — попита след малко.

— Някои добри, други лоши. Боя се, че лошите са повече. — Йънг замълча, после рече: — Рупърт Брук е загинал при Лемнос на път за Галиполи, преди още да стигне до бойното поле.

Джордж сви устни. В раницата си имаше стихосбирка на Брук и все си мислеше, че след края на войната приятелят му ще напише още добри неща. Зачака да чуе имената на другите, влезли в неизбежния списък на мъртвите. Списъка, от който се страхуваше най-много.

— Зигфрид Херфорд загина при Ипър. Горкият дявол. Умирал цели три дни. — Йънг въздъхна. — Ако на човек като него е било писано да умре млад, то поне да не беше наред кално поле на ничия земя, а на планински връх, който току-що е покорил.

— А Съмървил? — осмели се да попита Джордж.

— Налага му се да вижда най-лошото от тази война. Да си хирург на фронта не е особено забавно, но не се оплаква.

— Оудъл?

— Раниха го три пъти, докато онези от Военното министерство най-накрая загоряха и го върнаха в Кеймбридж. Но едва след като в стария му колеж му предложиха стипендия. Някой горе в крайна сметка е проумял, че ще са ни нужни най-добрите умове, когато този ужас приключи.

— А Финч? Обзалагам се, че си е намерил някое топло местенце и тича след медицинските сестри.

— Не позна — отвърна Йънг. — Оглави доброволно сапъорски взвод, така че шансовете му за оцеляване са по-малки и от тези на

момчетата на фронта. На няколко пъти му предлагат спокойно място в Уайтхол, но той все отказва. Сякаш иска да умре.

— Не — каза Джордж. — Не иска. Финч е от онези редки птици, които не вярват, че някой или нещо може да ги убие. Помниш ли как пееше „Валс с Матилда“ на Монблан?

Йънг се засмя.

— И за капак го наградиха с Ордена на Британската империя.

— Господи! — разсмя се Джордж. — Сега вече нищо не може да го спре.

— Освен ти самият, когато глезенът ти се оправи — тихо рече Йънг. — Обзалагам се, че вие двамата ще се качите първи на покрива на света.

— Заедно с теб, разбира се.

— Боя се, че това вече е невъзможно, старче.

— Защо? Още си млад.

— Така е — каза Йънг. — Но ще ми е доста трудно с това нещо.

Дръпна левия си крачол и под него се показва протеза.

— Господи! Съжалявам. — Джордж беше потресен. — Нямах представа.

— Не се безпокой — каза Йънг. — Благодарен съм, че съм жив. Но след като войната свърши, няма съмнение кого ще препоръчам за водач на катерачите пред комисията „Еверест“.

Рут седеше до прозореца в дневната, когато през портата мина някаква сиво-кафява кола. Не можеше да различи кой седи зад волана. Виждаше се само, че е в униформа.

Вече беше навън, когато една млада жена слезе от мястото на водача и отвори задната врата. Първо се появиха две патерици, после и самият той. Рут се втурна по стълбите и се хвърли в обятията му. Зацелува го, сякаш го правеше за първи път, и това събуди спомени за спалнята във Венеция. Младата жена, която го беше докарала, стоеше мирно и изглеждаше леко смутена.

— Благодаря, ефрейтор — с усмивка й каза Джордж, тя отдаде чест, качи се в колата и потегли.

Рут най-сетне пусна Джордж, но само защото искаше сам да изкачи стъпалата пред къщата. Докато го водеше към дневната той

попита:

— Къде е малкото ми момиче?

— В детската с Клеър и бавачката. Ще ида да ги доведа.

— Как ѝ е името? — извика Джордж след нея, но Рут вече беше по средата на стълбището.

Джордж мина бавно през дневната и седна в стола до прозореца. Не си спомняше да го е имало преди и се зачуди защо е обърнат навън. Загледа се към английския пейзаж, който обичаше толкова много, и отново си каза какъв късмет е изкарал, че е жив. Брук, Херфорд, Уейнрайт, Картър-младши, Дейвис, Пъркинс...

Сепна го бебешки плач и бързо се изправи, когато Рут и бавачката влязоха в стаята с двете му дъщери. Дълго държа Клеър в обятията си, преди да поеме малкото вързопче.

— Светла коса и сини очи — каза той.

— Мислех, че знаеш — отвърна Рут. — Не получи ли писмата ми?

— За жалост не. Дойде само твоят вестonosец, Джефри Йънг, който знаеше, че е момиче, но не можа да се сети името ѝ.

— Странна работа — каза Рут. — Защото го попитах дали е съгласен да ѝ стане кръстник и той се съгласи.

— Наистина ли не знаеш името ѝ, тате? — попита Клеър, като не спираше да подскача.

— Не, не го знам — отвърна Джордж. — Да не е Елизабет?

— Не, тате. Казва се Беридж.

Нещо далеч по-необичайно, спомни си Джордж думите на Джефри Йънг.

Беридж остана само няколко мига в ръцете му, след което ревна с пълна сила и бавачката побърза да я вземе. На детето явно не му харесваше да го държат непознати.

— Хайде да си направим още пет-шест такива — каза Джордж и прегърна жена си, когато бавачката и децата излязоха.

— Дръж се прилично, Джордж — разсмя се Рут. — Помни, че вече не си на фронта с войниците си.

— Едни от най-добрите хора, които съм познавал — с тъга рече Джордж.

Рут се усмихна.

— Ще ти липсват ли?

— Далеч не толкова, колкото ми липсваше ти.

— А сега, скъпи, какво е първото, което искаш да направиш?

Джордж си помисли за отговора на редник Матюс, когато му беше задал същия въпрос. Усмихна се. Нямаше особена разлика между офицер и обикновен войник.

Наведе се и започна да развързва връзките на обувките си.

КНИГА ЧЕТВЪРТА

ПОДБИРАНЕ НА ЕКИПА

1924

28.

Сряда, 22 юни 1921 г.

Когато Джордж слезе за закуска, всички се бяха умълчали.

— Какво става? — попита той, докато заемаше мястото си начело на масата между двете си дъщери.

— Аз знам, но мама каза да не ти казвам — отговори Клеър.

— А Беридж знае ли? — поинтересува се Джордж.

— Стига, тате, знаеш, че Беридж не може да чете.

— Да чете? — Джордж се вгледа по-внимателно в Клеър. — Шерлок Холмс би казал, че „да чете“ е първата улика.

— Кой е Шерлок Холмс? — попита Клеър.

— Велик детектив — обясни Джордж. — Той би огледал стаята, за да види какво може да се прочете. И тъй, може би въпросната тайна е скрита във вестника?

— Да! — плесна с ръце Клеър. — А мама каза, че цял живот си чакал това.

— Още една улика — каза Джордж и взе сутрешния „Таймс“, който беше отворен на единадесета страница. Усмихна се, щом видя заглавието. — Майка ти е напълно права.

— Прочети статията, татко, прочети я.

— „Мисис Астор държа реч за толерантността и правата на жените в Камарата на представителите.“ — Джордж погледна Рут. — Страшно ми се иска и баща ти да беше тук сега.

— Сигурно — отвърна Рут. — Но Шерлок Холмс би казал, че не си на вярната следа.

Джордж отново погледна страницата и Рут се усмихна, когато забеляза как ръката му затрепери. Не беше виждала това изражение от...

— Прочети, татко.

Джордж започна да чете.

— „Сър Франсис Йънгхъсбенд обяви снощи, че Кралското географско дружество и Алпийският клуб ще учредят комисия «Еверест». Неин председател ще бъде самият той, а мистър Джефри Йънг ще бъде заместник-председател.“

Вдигна поглед и видя, че Рут се усмихва.

— Продължавай, тате, продължавай да четеш.

— „Първата задача на комисията ще бъде да избере група катерачи за изкачване на връх Еверест.“

Джордж отново вдигна очи. Рут още се усмихваше и той бързо насочи вниманието си към материала, за да не бъде сгълчан пак от Клеър.

— „Според нашия кореспондент сред обсъжданите за водач на групата са мистър Джордж Мелъри, преподавател в «Чартърхаус», и мистър Джордж Финч, австралийски учен, в момента преподавател в Импириъл Колидж в Лондон.“ Но на мен никой не ми се е обаждал — каза Джордж.

Без да престава да се усмихва, Рут му подаде плика, който бе пристигнал със сутрешната поща. Върху него се мъдреше гербът на Кралското географско дружество.

— Елементарно, драги ми Уотсън — каза тя.

— Кой е Уотсън? — попита Клеър.

29.

Петимата мъже, насядали около масата в Кралското географско дружество, не се харесваха особено, но пък и не беше нужно. Бяха избрани за членове на комисията „Еверест“ по различни причини.

Председателят, сър Франсис Йънгхъсбенд, бе единственият, който се бе приближавал до Еверест — когато отиде в Тибет да уговори с Далай Лама условията за експедицията. Споразумението бе подписано в началото на годината от лорд Кързън, министъра на външните работи. Сър Франсис седеше с изправен гръб начело на масата, а краката му едва докосваха пода — бе висок малко над метър и петдесет. Гъстата сива коса и набръчканото чело обаче му придаваха доста авторитетен вид.

От лявата му страна седеше секретарят на комисията, Артър Хинкс, чиято основна задача бе да пази репутацията на Дружеството, което представляваше и което плащаше годишното му възнаграждение. По челото му още не се бяха появили бръчки, а малкото кичури, останали по иначе плешивата му глава, не бяха побелели. На масата пред него имаше няколко папки и нова протоколна книга. Някои шегобийци твърдяха, че пише протоколите на срещите още предния ден, за да е сигурен, че всичко е минало по план.

До Хинкс седеше мистър Рейбърн, който навремето бе смятан за много добър алпинист, но неизменната пура в ръката му и опиращото в масата шкембе ясно показваха, че само надарените с много добра памет си спомнят дните му на катерач.

Срещу него се беше разположил капитан Ашкрофт, морски офицер в оставка, който винаги изпиваше по чашка с Хинкс преди откриването на срещата, за да бъде инструктиран как да гласува. Беше стигнал до чин капитан благодарение на това, че безпрекословно изпълняваше спуснатите му заповеди. По обветреното му лице и бялата брада всеки можеше да познае къде е прекарал по-голямата част от живота си. Вляво от него и вдясно на председателя седеше мъжът, който се бе надявал да изкачи покрива на света, преди германците да сложат край на възжеланията му.

Големият часовник в ъгъла удари шест и сър Франсис със задоволство забеляза, че не му се налага да въдворява ред. В края на краищата събралите се бяха свикнали да дават и да получават заповеди.

— Господа — започна председателят, — за мен е чест да открия встъпителната среща на комисията „Еверест“. След успехите на експедицията, която миналата година проучи отдалечените райони на Хималаите, нашата цел е да определим група катерачи, способни да забият знамето на Обединеното кралство на най-високия връх на Земята. Неотдавна ми бе дадена аудиенция от Негово Величество — сър Франсис погледна към портрета на стената — и аз го уверих, че негов поданик ще бъде първият човек, изкачил Еверест.

Сър Франсис направи пауза и погледна приготвените му от Хинкс бележки.

— Първата ни задача за тази вечер ще бъде да определим водача, който ще отведе екипа до подножието на Хималаите, откъдето групата

алпинисти ще започне начинанието си. След това ще изберем водач на алпинистите. Господа, предполагах, че този човек ще бъде мистър Йънг, но поради раняването му по време на войната това, за жалост, е невъзможно. Все пак можем да разчитаме на огромния му опит и вещина в алпинизма и го приветстваме като заместник-председател на тази комисия.

Йънг се поклони леко.

— А сега моля мистър Хинкс да продължи по дневния ред.

— Благодаря, господин председател — каза Хинкс и докосна мустака си. — Както ни напомнихте, първата ни задача е да изберем началник на експедицията. Това трябва да бъде решителен мъж с доказани способности на ръководител, за предпочитане с опит в Хималаите. Освен това трябва да е опитен дипломат, ако се появят трудности с местните.

— Точно така! — обади се някой и на Йънг му се стори, че слуша заучени реплики.

— Господа — продължи Хинкс, — не се съмнявам, че вече сме разпознали единствения човек, който притежава всички тези качества, а именно генерал Чарлз Гренвил Брус, командващ Кралските стрелци на гурките. За комисията може би ще представлява интерес да научи, че генералът е най-малкият син на лорд Абърдеър и е учил в Хароу и Сандхърст.

— Браво, браво! — тутакси се обадиха Рейбърн и Ашкрофт.

— Без никакво колебание предлагам да изберем за водач на експедицията генерал Брус и да го поканим да стане член на комисията.

— Всичко това звучи много задоволително — каза Йънгхъсбенд. — Мога ли да приема, че всички са съгласни и смятат Брус за най-подходящ?

Всички кимнаха, с изключение на Йънг.

— Господин председател — каза той, — решението кой да застане начело на експедицията е взето от Кралското географско дружество, при това с пълно право. Аз обаче не съм в течение относно механизма на подбора и ми е любопитно обсъждани ли са и други кандидати.

— Мистър Хинкс, може би вие ще отговорите на това запитване — каза Йънгхъсбенд.

— Разбира се, господин председател. — Хинкс сложи полукръглите си очила на носа си. — За разглеждане бяха предложени няколко имена, но, честно казано, Йънг, бързо стана ясно, че генерал Брус далеч превъзхожда останалите.

— Надявам се, че това отговаря на въпроса ви — каза сър Франсис.

— И аз се надявам, господин председател — отвърна Йънг.

— В такъв случай май е време да поканим генерала — отбеляза сър Франсис.

Хинкс се покашля.

— Да, мистър Хинкс? — каза сър Франсис. — Пропуснах ли нещо?

— Не, господин председател — отговори Хинкс, като гледаше над очилата си. — Но може би трябва да гласуваме, преди да поканим генерал Брус за член на комисията?

— Да, разбира се — смути се председателят. — Предлагам генерал Брус да бъде избран за водач на експедицията и за член на тази комисия. Някой би ли подкрепил това предложение?

Хинкс незабавно вдигна ръка.

— Кой е „за“? — попита сър Франсис.

Четири ръце се вдигнаха във въздуха.

— Против?

Никой.

— Въздържали се?

Йънг вдигна ръка.

— Преди да го отбележим в протокола, мистър Йънг — каза председателят, — не мислите ли, че би било добре да дадем единодушната си подкрепа на генерал Брус?

— При нормални обстоятелства бих се съгласил с вас — отвърна Йънг и сър Франсис се усмихна. — Смятам обаче, че ще е безотговорно от моя страна да гласувам за човек, когото не познавам, колкото и компетентен да изглежда.

— Тъй да бъде — каза сър Франсис. — Обявявам предложението за прието с четири гласа „за“ и един въздържал се.

— Да покания ли генерал Брус? — попита Хинкс.

— Да, моля — отвърна сър Франсис.

Хинкс стана от мястото си, а портиерът моментално скочи на крака, отвори вратата и се дръпна да му направи път към чакалнята. Там трима души очакваха да бъдат извикани от комисията.

— Генерал Брус, ще бъдете ли така добър да дойдете при нас? — каза Хинкс, без да погледне другите двама.

— Благодаря, Хинкс — отвърна генералът и последва секретаря към заседателната стая.

— Добре дошли, генерал Брус. Моля, заповядайте при нас — каза сър Франсис и поведе Брус към един от празните столове.

След като генералът се настани, председателят отново взе думата.

— С радост ви съобщавам, че комисията реши да ви покани за ръководител на това велико начинание, както и за член на изпълнителния борд.

— Моля, приемете благодарностите ми за гласуваното доверие — каза генералът, поигра си с монокъла и си сипа голямо уиски. — Можете да сте сигурни, че ще направя всичко, за да го оправдая.

— Мисля, че се познавате с всички в комисията, с изключение на заместник-председателя, мистър Йънг.

Йънг се вгледа по-внимателно в генерала и се усъмни дали е под шейсетте, пък и по тежкия път до подножието на Хималаите за превоза му щеше да е нужно много яко животно.

— Следващата ни задача, господа — продължи сър Франсис, — е да изберем водач на групата катерачи, който ще поеме ръководството от генерал Брус, след като експедицията стигне в Тибет, и ще разположи базовия лагер на височина около пет хиляди метра. Избраният ще има отговорността да определи маршрута, по който атакуващата група, в която вероятно ще участва, ще опита да изкачи Еверест. — Сър Франсис замълча за момент. — Да се помолим да успеят в тази благородна кауза.

Йънг сведе глава и се запита дали някой от присъстващите има и най-малка представа какво трябва да извършат тези дръзки млади хора в Божието име.

Сър Франсис отново направи пауза и добави:

— Алпийският клуб предложи за разглеждане две имена. Може би моментът е подходящ да помолим заместник-председателя да ги представи с няколко думи.

— Благодаря, господин председател — каза Йънг. — Мога да уверя комисията, че по мнение на Алпийския клуб двамата кандидати са безспорно най-добрите катерачи на Британските острови. Единственият от тяхната класа бе Зигфрид Херфорд, който, за съжаление, загина при Ипър.

— Благодаря ви — каза председателят. — Следва да отбележа, че ако капитан Йънг не бе ранен на Западния фронт, това интервю щеше да е ненужно.

— Много любезно от ваша страна, господин председател, но мога да уверя комисията, че и двамата кандидати са напълно способни да изпълнят задачата.

— И кого да видим най-напред? — попита сър Франсис.

— Мистър Лей Мелъри — обади се Хинкс.

— Всъщност името му е Джордж Мелъри — отбеляза Йънг.

— Добре тогава, нека поканим мистър Мелъри — каза председателят.

Хинкс отново стана и портиерът отвори вратата към чакалнята. Секретарят погледна към двамата мъже, които седяха под портрета на кралица Мери. Нямаше никаква представа кой кой е.

— Мистър Мелъри, последвайте ме, моля — каза той.

Джордж стана.

— Успех, Мелъри — каза Финч. — Не забравяй, че вътре имаш приятел.

Хинкс закова на място и за момент изглеждаше, че ще каже нещо, но размисли и се върна в заседателната зала, без да продума.

— Мистър Мелъри, благодаря, че ни отделихте от времето си — каза сър Франсис, стана и се ръкува с Джордж. — Извинявайте, че ви накарахме да чакате. — Джордж се усмихна. — Знам, че мистър Йънг ви е съобщил защо сте тук тази вечер, така че бъдете така добър да заемете мястото си на масата. Комисията има един-два въпроса към вас.

— Разбира се, сър Франсис — малко нервно отвърна Джордж.

— Като начало — каза председателят, след като той зае мястото си, — ще ви попитам дали сте сигурен, че можем да успеем в това мащабно начинание, а именно — покоряването на Еверест.

— Никой не може да отговори на подобен въпрос с абсолютна сигурност, сър Франсис — каза Джордж. — Само неколцина

алпинисти са се изкачвали на височина над шест хиляди метра. Брат ми Трафърд, който е пилот в Кралските военновъздушни сили, твърди, че дори самолет все още не се е издигал на осем хиляди осемстотин четирийсет и осем метра, колкото е височината на Еверест.

— Но въпреки това сте готов да опитате, нали? — попита възрастен джентълмен, който димеше с пурата си и явно представата му за опасно катерене се ограничаваше с преодоляването на стъпалата пред клуба му.

— Разбира се, че съм готов — с ентузиазъм отговори Джордж. — Но тъй като никой не се е опитвал да изкачи Еверест, няма начин да знаем какви трудности ще срещнем. Например...

— Женен ли сте, мистър Мелъри? — попита друг член на комисията, който изглеждаше дори по-стар от предишния.

— Да, сър, женен съм.

— Деца?

— Две дъщери — отвърна Джордж, леко объркан от въпроса. Не разбираше с какво Клеър и Беридж биха могли да му помогнат да изкачи най-високия връх на света.

— Има ли други въпроси към мистър Мелъри? — попита сър Франсис и погледна джобния си часовник.

Това ли бе всичко? Джордж не можеше да повярва на случващото се. Нима тази група дърти глупаци ще избира между него и Финч на базата на въпроси, които нямаха нищо общо с катеренето? Май Финч беше прав за Хинкс и приятелчетата му.

— Аз имам въпрос към мистър Мелъри — обади се Хинкс.

Джордж се усмихна. Може би все пак грешеше за този човек.

— Ще потвърдите ли, че сте учили в Уинчестър? — попита Хинкс.

— Да — отвърна Джордж и отново се зачуди какво общо има това.

— И сте продължили в Магдалин Колидж, Кеймбридж, където сте учили история?

— Да — повтори Джордж. Прииска му се да добави, че е трябвало да се изкатери по стената, за да осигури мястото си в колежа, но се сдържа.

— И сте завършили с отличие, след което сте преподавали в „Чартърхаус“?

— Точно така. — Още не разбираше накъде бие Хинкс.

— И макар че като преподавател да сте били освободен от военна служба, все пак сте се записали като доброволец и сте служили като офицер от Кралската артилерия на Западния фронт?

— Да — каза Джордж. Погледна към Йънг с надеждата да разбере какво става, но откри, че приятелят му е не по-малко слисан.

— А след войната сте се върнали в „Чартърхаус“ като старши преподавател по история.

Джордж кимна.

— Това беше всичко. Благодаря ви, господин председател.

Джордж отново хвърли поглед към Йънг, но той само сви рамене.

— Други въпроси към мистър Мелъри? — попита сър Франсис.
— Или да го освободим?

Мъжът с пурата вдигна ръка.

— Да, мистър Рейбърн?

— Ако ви изберат за водач на алпинистите, готов ли сте да си набавите екипировка със свои средства?

— Уверен съм, че мога да се справя — каза Джордж след кратко колебание.

— Както и да си платите пътя до Индия? — попита Рейбърн.

Джордж се поколеба. Не беше сигурен доколко ще му помогне мистър Търнър.

— Надявам се — каза накрая.

— Добро представяне, Мелъри — каза сър Франсис. — А сега не ми остава друго, освен да ви благодаря от името на...

Хинкс бързо надраска нещо и пхна бележката под носа на Йънгхъсбанд.

— А, да — каза сър Франсис. — Ако бъдете избран, готов ли сте да си направите медицински изследвания?

— Разбира се, сър Франсис — отвърна Джордж.

— Чудесно — каза председателят. — Комисията ще се свърже с вас в най-скоро време и ще ви уведоми за решението си.

Все още леко зачуден, Джордж стана и излезе, без да каже нищо повече. Когато портиерът затвори вратата след него, Хинкс каза:

— Великолепен младеж.

— Съгласен съм — обади се Рейбърн. — Точно какъвто търсим. Не сте ли съгласен, капитане?

— Фасонът му определено ми хареса — каза Ашкрофт. — Но не трябва ли да видим и другото момче, преди да вземем решение?

Джефри Йънг се усмихна за първи път от началото на заседанието.

— На хартия другият не изглежда от неговата класа — каза Брус.

— Трудно ще намерите много планини на хартия — каза Йънг, като едва скриваше раздразнението си.

— Може и така да е — каза Хинкс, — но следва да посоча на комисията, че мистър Финч е австралиец.

— Доколкото разбрах, трябваше да обсъждаме само момчета от Британските острови — каза Рейбърн.

— Мисля, че ще се съгласите, господин председател, че Австралия е все още част от обширната империя на Негово Величество — каза Йънг.

— Точно така — съгласи се сър Франсис. — Така че нека го видим, преди да вземем решение.

Хинкс не си направи труда да стане, а просто скръсти ръце на гърдите си и кимна на портиера, който се поклони ниско, отвори вратата и обяви:

— Мистър Финч.

30.

— Беше по-лошо, отколкото предположи — прошепна Джордж.

— Предупредих те — каза Финч.

— Само гледай да не кажеш нещо, за което ще съжаляваш, Джордж.

Финч знаеше, че Мелъри винаги е сериозен, когато се обръща към него с малкото му име.

— Какво искаш да кажеш? — попита той, когато стана да влезе при комисията.

— Дръж се по-почтително, не се изпускай. Не забравяй, че ние с теб ще бъдем на осем хиляди метра и ще се подготвяме за атаката, докато онези вътре ще киснат пред камините в клубовете си и ще пият бренди.

— Мистър Финч — повтори портиерът, този път малко по-твърдо.

— Трябва да те оставя, друже — каза Финч и се ухили. — Точно това ще ти кажа и когато сме на сто метра от върха.

Финч влезе в заседателната зала и седна на стола в края на масата, преди сър Франсис да го посрещне. Йънг не сдържа усмивката си, когато видя какво облекло е избрал за интервюто. Сякаш искаше да провокира комисията — кадифено спортно сако, кремави торбести панталони и разкопчана риза без вратовръзка.

Когато инструктираше Мелъри и Финч, на Йънг не му мина през ум да спомене за задължителното облекло. Но за комисията външният им вид щеше да бъде точно толкова важен, колкото и постиженията им като катерачи. Сега всички гледаха Финч опулено. Ашкрофт дори беше зяпнал от удивление. Йънг се облегна и зачака фойерверките.

— Е, мистър Финч — каза сър Франсис, когато дойде на себе си, — позволете да ви посрещна с добре дошъл от името на комисията и да ви попитам готов ли сте да отговорите на няколко въпроса.

— Разбира се, че съм готов — отвърна Финч. — Нали затова съм тук.

— Чудесно — каза сър Франсис. — В такъв случай ще започна с питането дали смятате, че подобно начинание е осъществимо. С други думи, вярвате ли, че можете да поведете екип, който да покори Еверест?

— Да, мога. Но никой няма представа как ще реагира човешкото тяло на подобна височина. Един учен дори предположи, че можело да експлодира. И макар лично аз да смятам подобна идея за нелепа, тя определено показва, че нямаме понятие какво ни очаква.

— Не съм сигурен, че ви разбирам — каза Рейбърн.

— Тогава позволете да ви осветля, мистър Рейбърн.

Възрастният джентълмен сякаш се изненада, че Финч знае името му.

— Колкото по-високо се изкачваш, толкова по-разреден става въздухът. Това означава, че всяко движение на по-голяма височина е по-трудно, а това може да принуди някои момчета да отпаднат по пътя.

— Може би и вие в това число? — попита Хинкс, без да го поглежда.

— Точно така, мистър Хинкс — каза Финч.

— Но въпреки това сте готов да опитате — каза Рейбърн.

— Да, готов съм — твърдо отвърна Финч. — Но трябва да отбележа пред комисията, че успехът или провалът на това начинание може да зависи от използването на кислород през последните шестстотин метра.

— Съвсем ме объркахте — каза сър Франсис.

— Според преценките ми, на височина над седем хиляди и триста метра дишането ще е почти невъзможно — обясни Финч. — Проведох някои експерименти на четири хиляди и петстотин метра и установих, че с помощта на бутилиран кислород е възможно катеренето да продължи с почти същата скорост.

— Но това няма ли да е измама, друже? — попита Ашкрофт. — Целта ни винаги е била да изпитаме способностите на човека срещу стихииите без помощта на техниката.

— Последният път чух подобно мнение на лекцията на покойния капитан Скот в тази сграда. Уверен съм, господа, че не е нужно да ви напомням как приключи тъжната му авантюра.

Сега всички го зяпаха, сякаш беше образ от карикатурите на Бейтмън, но той продължи най-невъзмутимо:

— Скот не само се провали, като не успя да стигне пръв до Южния полюс, но, както много добре знаете, загинаха и спътниците му. Амундсен не само че достигна полюса преди Скот, но и продължава да води експедиции до неизследвани части на света. Да, бих искал да съм първият, стъпил на покрива на света, но искам и да се върна в Лондон и да изнеса лекция за това пред Кралското географско дружество.

Мина известно време, преди Хинкс да зададе следващия въпрос:

— Позволете да ви попитам, мистър Финч, мистър Мелъри съгласен ли е с вас за използването на кислород?

— Не — призна Финч. — Той смята, че може да изкачи Еверест без кислород. Но той е историк, а не учен.

— Има ли други въпроси към кандидата? — попита сър Франсис, който сякаш вече бе решил кой трябва да бъде избран за водач на алпинистите.

— Да, господин председател — каза Хинкс. — Бих искал да изясня един-два въпроса за протокола, нали разбирате. — Сър Франсис

кимна. — Мистър Финч, ще кажете ли на комисията къде сте роден и къде сте учили?

— Не виждам какво общо има това — отговори Финч. — Нямам представа къде са учили мистър Алкок и мистър Браун, но зная, че са първите, прелетели Атлантическия океан, и че са постигнали това благодарение на техническо изобретение, известно като аероплан.

Йънг се опита да скрие усмивката си, макар че вече не се съмняваше кой ще бъде избраният.

— И така да е — каза Хинкс, — ние в Дружеството...

— Простете, че ви прекъсвам, мистър Хинкс, но бях останал с впечатлението, че ме интервюира комисията „Еверест“ — каза Финч. — Като секретар на Дружеството, вие подписахте меморандум в този смисъл.

— И така да е — повтори Хинкс, като се мъчеше да се овладее, — моля да отговорите на въпроса ми.

Йънг си помисли да се намеси, но запази мълчание. Беше сигурен, че Финч ще се представи в тази стая толкова добре, колкото и в планината.

— Роден съм в Австралия, но учих в Цюрих — каза Финч, — след което продължих в Женевския университет.

Ашкрофт се наведе над масата и прошепна на Рейбърн:

— Нямах представа, че в Женева има университет. Мислех си, че има само банки.

— И часовници с кукувици — каза Рейбърн.

— А каква е специалността ви? — попита Хинкс.

— Химик съм — отвърна Финч. — И именно поради това знам какво значение има кислородът на големи височини.

— Винаги съм смятал, че химията е хоби, а не професия — отбеляза Ашкрофт достатъчно силно, за да го чуят всички.

— Само за децата, мистър Ашкрофт — каза Финч, като го гледаше право в очите.

— Женен ли сте, Финч? — попита Рейбърн и тръсна пурата си.

— Вдовец съм — каза Финч.

Отговорът изненада Йънг.

Хинкс написа въпросителна срещу „семеино положение“.

— Имате ли деца? — попита Ашкрофт.

— Да. Един син.

— Кажете ми, мистър Финч — попита Рейбърн, докато режеше края на поредната пура, — ако ви изберат за тази важна роля, готов ли сте да платите екипировката си?

— Само ако се налага — отвърна Финч. — Знам, че комисията е започнала кампания за набиране на средства за експедицията, и приех, че част от тези пари ще бъдат използвани за екипировка на алпинистите.

— А как стои въпросът с пътните разходи? — натисна го Ашкрофт.

— В никакъв случай — каза Финч. — Ако участвам в експедицията, това означава да прекъсна работа за почти шест месеца и макар да не очаквам финансова компенсация, не виждам защо трябва да покривам разходите от джоба си.

— Значи не бихте се определили като аматьор, така ли, друже? — попита Ашкрофт.

— Не, сър, не се определям като аматьор. Аз съм професионалист във всичко, което правя.

— Наистина ли? — попита Ашкрофт.

— Господа, мисля, че не е нужно да задържаме повече мистър Финч — предложи сър Франсис и огледа присъстващите.

— Аз имам още няколко въпроса — каза Йънг. Вече не можеше да си държи езика зад зъбите.

— Но няма не ви е известно всичко за мистър Финч? — обади се Хинкс. — Познавате кандидата от години.

— Така е, но това не важи за останалите членове на комисията и подозирам, че могат да намерят отговорите на Финч за осветляващи. Мистър Финч — обърна се Йънг към него, — изкачвали ли сте Монблан, най-високия връх в Европа?

— Седем пъти — отговори Финч.

— А Матерхорн?

— Три пъти.

— А някой от другите по-високи върхове в Алпите?

— Всички. Катеря се в Алпите всяка година.

— А най-високите върхове на Британските острови.

— Още преди да сваля късите панталони.

— Всичко това се протоколира, господин председател — каза Хинкс.

— За онези, които ще си направят труда да го прочетат — отвърна невъзмутимо Йънг. — Мистър Финч, ще потвърдите ли, че след завършването на образованието си в Женева сте продължили да учите в Импириъл Колидж към Лондонския университет?

— Точно така — потвърди Финч.

— И каква специалност по-точно?

— Химия — отвърна Финч. Вече беше решил да следва малката хитрина на Йънг.

— Как завършихте това тъй уважавано учебно заведение?

— С отличие и почетна грамота — каза Финч и за първи път се усмихна.

— Останахте ли в Лондонския университет след завършването си?

— Да — отвърна Финч. — Станах лектор по химия.

— А останахте ли на това място и след началото на войната или също като мистър Мелъри постъпихте и армията?

— Записах се доброволец през август четиринадесета година, няколко дни след обявяването на войната.

— И в кой род войски служихте? — попита Йънг.

— Тъй като съм химик — отговори Финч, като гледаше право в Рейбърн, — реших, че мога да използвам познанията си най-добре като сапъор.

— Сапъор — повтори Йънг, като наблегна на думата. — Бихте ли обяснили по-подробно?

— Разбира се, мистър Йънг. Военното министерство търсеше хора, които да обезвреждат неизбухнали бомби. Голяма веселба.

— Значи не сте участвали в бойни действия? — попита Хинкс.

— Не, мистър Хинкс. Оказа се, че германските бомби имат склонността да падат от нашата страна на фронта, не от тяхната.

— Имате ли награди? — попита Хинкс, като прелистваше бележките си.

Йънг се усмихна. Това бе първата грешка на секретаря.

— Ордена на Британската империя — прозаично отвърна Финч.

— Сериозно представяне — обади се Брус. — Подобна награда не върви с дажбите.

— В протокола не виждам да се споменава за нея — изфуча Хинкс, мъчейки се да се съвземе.

— Може би защото не смятам, че месторождението, образованието и семейното положение имат нещо общо с опита да се изкачи най-високият връх на Земята.

Хинкс нямаше какво да каже и премълча.

— Е, ако няма други въпроси, позволете ми да благодаря на мистър Финч за участието му на тази среща. — Сър Франсис се поколеба и добави: — Някой ще се свърже с вас в най-скоро време.

Финч стана, кимна на Йънг и точно преди да си тръгне, Хинкс се обади:

— Само още един въпрос. Ще се съгласите ли да минете на медицински преглед?

— Разбира се — каза Финч и излезе.

— Доста странен тип, не мислите ли? — каза Рейбърн, след като портиерът затвори вратата.

— Но не може да има съмнение в таланта му на катерач — каза Йънг.

Хинкс се усмихна.

— Прав сте, Йънг, не може да има съмнение, но ние в Кралското географско дружество винаги сме били подозрителни към катерачите на социалната стълбица.

— Хинкс, не намирате ли, че това е малко грубо? — каза сър Франсис. — Особено като се има предвид военното му досие. — Председателят се обърна към Брус. — Генерале, вие сте водили мъже в битка. Какво мислите за този младеж?

— Определено бих предпочел да е до мен вместо срещу мен — отговори Брус.

— Какво ни остава? — обърна се сър Франсис към Хинкс.

— Сега комисията трябва да гласува избора си за водач на катерачите. За наше улеснение вече подготвих бюлетините. Членовете на комисията могат да отбележат с кръстче името на предпочитания кандидат. — Хинкс подаде листче на всеки един. — След като направите избора си, моля да ми предадете бюлетините.

Гласуването продължи съвсем кратко. Докато броеше гласовете, на лицето на Хинкс се появи слаба усмивка, която ставаше по-широка с всяка следваща бюлетина. Накрая предаде резултата на председателя, който трябваше да обяви решението.

— Пет гласа за Мелъри и отново един въздържал се. — Йънгхъсбенд не можеше да скрие изненадата си.

— Пак бях аз — рече Йънг.

— Но вие познавате много добре и двамата кандидати — каза сър Франсис. — В края на краищата нали сам предложихте имената им на комисията.

— Може би ги познавам прекалено добре — отвърна Йънг. — И двамата са великолепни млади хора, но след всички тези години все още не мога да реша кой от тях е по-вероятно да стъпи пръв на покрива на света.

— Аз пък не се съмнявам кого бих предпочел да видя като представител на страната.

Някои промърмориха: „Точно така“. Но не всички.

— Имаме ли други задачи? — попита Йънгхъсбенд.

— Остава да потвърдим за протокола, че след като сме избрали водач на алпинистите, сме готови да приемем без възражения предложението на мистър Йънг за останалите осем участници в екипа — каза Хинкс.

— Да, така се разбрахме с Алпийския клуб преди учредяването на комисията — каза сър Франсис.

— Надявам се, че не всички ще бъдат от същия сой като онзи тип Финч — отбеляза Ашкрофт.

— Не се бойте — каза Хинкс, като преглеждаше списъка. — Като изключим Финч, всички останали са от Оксфорд и Кеймбридж.

— Е, значи сме на приключване — каза сър Франсис.

На лицето на Хинкс отново се появи усмивка.

— Господин председател, остава само малката подробност с медицинските прегледи, на които се съгласиха да се подложат всички перспективни членове на алпинисткия екип. Предполагам, че бихте искали с това да е приключено преди следващото заседание на комисията идния месец.

— Вижда ми се смислено — каза сър Франсис. — Не се съмнявам, че ще се справите с подробностите, Хинкс.

— Разбира се, господин председател.

Хинкс седеше сам в клуба си и се наслаждаваше на чаша бренди, докато чакаше госта си. Трябваше му малко време, за да подреди мислите си, преди докторът да се появи.

Доктор Ламптън вече беше изпълнил няколко деликатни поръчки за Кралското географско дружество, но към следващата му задача трябваше да се подходи възможно най-внимателно; Хинкс не искаше някой да разбере, че е замесен лично в това. Усмихна се, припомняйки си думите на Макиавели: *Щом разбереш амбицията на човек, успееш ли да я подпомогнеш, той става зависим от теб*. Хинкс много добре познаваше една от амбициите на Ламптън.

Надигна се от мястото си, когато портиерът въведе доктор Ламптън в библиотеката. След като се настаниха в един по-тих ъгъл и приключиха с общите приказки, Хинкс започна с добре подготвеното си встъпление.

— Виждам, че името ти е в списъка на кандидатите за клуба, Ламптън — каза той, докато келнерът поставяше две чаши бренди на масичката помежду им.

— Така е, мистър Хинкс — отвърна Ламптън, като въртеше нервно чашата си. — Но пък кой не иска да членува в „Будълс“?

— Е, ти ще членуваш, момчето ми — каза Хинкс. — Всъщност вече добавих името си към онези, които те подкрепят.

— Благодаря, мистър Хинкс.

— Мисля, че можем да минем и без официалности. В края на краищата скоро ще бъдеш член на клуба. Наричай ме просто Хинкс.

— Благодаря, Хинкс.

Хинкс хвърли бърз поглед наоколо и избягваше да гледа директно към госта си.

— Както знаеш, старче, едно от правилата на клуба е да не се обсъждат делови въпроси по време на вечеря.

— Великолепно правило — отбеляза Ламптън. — Де да важеше и за „Сейнт Томас“. Често ми се иска да кажа на колегите си, че последното, за което ми се говори на масата, е какво се е случило в болницата.

— Именно — съгласи се Хинкс. — Все пак правилото не важи в библиотеката. Затова ще ти кажа най-поверително, че Дружеството иска да ти възложи едно изключително важно научно изследване. Отново подчертавам, че е строго поверително.

— Можеш да разчиташ на мен, Хинкс.

— Отлично. Но най-напред да те запозная с положението. Може би си чел в „Таймс“, че Дружеството възнамерява да изпрати в Тибет екип алпинисти, които да опитат да изкачат връх Еверест.

— О, небеса!

— Добре казано — отбеляза Хинкс и двамата се разсмяха. — Предвид това бихме желали да проведеш серия тестове на дванайсетимата, които кандидатстват за деветте места в екипа. Естествено, най-важно ще е професионалното ти мнение доколко са подготвени да оцелеят на височина почти девет хиляди метра.

— Това ли е височината на Еверест?

— Осем хиляди осемстотин четирийсет и осем, ако трябва да сме точни — каза Хинкс. — Естествено, не е нужно да се споменава, че Дружеството не може да рискува да прати чак там някой момък, който ще се пречупи, щом достигне определена височина. Това би било пропиляване на време и пари.

— И още как — съгласи се Ламптън. — Колко време имам за провеждане на изследванията?

— Трябва да докладвам на комисията след три седмици — каза Хинкс и извади лист хартия от вътрешния си джоб. — Това са имената на дванайсетимата, предложени от Алпийския клуб. Само девет от тях ще заминат като членове на екипа, така че спокойно можеш да елиминираш онези трима, които се провалят. — Подаде листа на госта си, за да прочете имената.

— Разбирам — каза Ламптън. — Не виждам причина докладът ми да не бъде на бюрото ти след две седмици. Разбира се, стига всички кандидати да са налице.

— Ще бъдат — каза Хинкс. Замълча за момент и се загледа в огъня. — Ламптън, мога ли да говоря с теб по един поверителен въпрос.

— Разбира се.

— Трябва да знаеш, че комисията няма да остане недоволна, ако откриеш, че едно конкретно име от списъка не притежава физическите качества, необходими за подобна тежка експедиция.

— Напълно те разбирам — каза Ламптън.

Хинкс се пресегна и посочи второто име в списъка.

— ... Сто и дванайсет... сто и тринайсет... сто и четиринайсет.

Финч най-сетне рухна. Джордж продължи, но успя да направи само още седем лицеви опори — общо сто дваайсет и една, личен рекорд. Просна се на пода, вдигна глава и се ухили на Финч, който винаги успяваше да изкара най-доброто от него. Или най-лошото?

Доктор Ламптън погледна в бележника си резултата на всеки от дванайсетимата. Мелъри и Финч бяха в челната петица на всеки тест, като разликата помежду им беше нищожна. Вече започваше да се пита каква причина да намери, за да дисквалифицира Финч. Ясно беше, че той има само един достоен съперник в групата.

Ламптън застана в центъра на гимнастическия салон и извика кандидатите при себе си.

— Поздравявам всички, минахте успешно първата част от теста. Това означава, че сте готови да влезете в моята килия за мъчения.

Всички се разсмяха. Ламптън си помисли колко ли от тях ще се смеят час по-късно.

— Моля, последвайте ме, господа.

Поведе ги по дълъг тухлен коридор, завършващ пред врата без надпис. Докторът я отвори и влезе в голямо квадратно помещение.

— Господа — каза той, — намирате се в камерата за декомпресия, поръчана от Адмиралтейството по време на войната за изпитване способността на подводничарите да издържат дълго време под вода. Камерата бе модифицирана, за да пресъздаде условията, с които най-вероятно ще се сблъскате при изкачването на Еверест. Позволете да ви обясня част от оборудването, което виждате. Подвижната стълба в центъра не е много по-различна от онези, които познавате от пътуването с лондонското метро.

На някои от кандидатите не им се искаше да признаят, че никога не са стъпвали в метрото, така че премълчаха.

— Има обаче една съществена разлика — продължи Ламптън. — Нашата подвижна стълба не е предназначена да ви помага, а тъкмо обратното — да ви пречи. Докато тя се движи надолу, вие ще се катерите нагоре. Бързо ще свикнете с движението. Важното е да не забравяте, че това не е надбягване, а тест за издръжливост. Стълбата

ще се движи с приблизителна скорост осем километра в час, а вие ще се опитате да се задържите на нея шейсет минути. Виждам, че се питате какво толкова трудно има в това — продължи Ламптън. — В края на краищата за хора като вас не е необичайно да се катерите часове наред без почивка. Има обаче и някои други неща, с които трябва да се борите през тези шейсет минути. В момента температурата в камерата е стайна и налягането е приблизително като на морското равнище. В края на часа обаче онези, които все още са способни да се движат с това темпо, ще бъдат изложени на условията, които трябва да очаквате на височина осем хиляди и осемстотин метра. Температурата в помещението ще падне до минус четиридесет градуса. Именно затова ви поръчах да се облечете, както бихте се облекли за катеренето. Приготвил съм ви още едно малко предизвикателство. На отсрещната стена има два големи промишлени вентилатора. Това са моите машини за вятър. И нека ви уверя, господа, вятърът няма да бъде попътен. — Някои от групата се разсмяха нервно. — Щом ги включат, те ще направят всичко по силите си да ви издухат от ескалатора.

— И накрая обърнете внимание на няколкото гумени матраци, одеяла и кофи в помещението. След като слезете от подвижната стълба, ще имате възможност да си починете и да се стоплите. Уверен съм, че не е нужно да ви обяснявам защо кофите са сложени в основата на ескалатора. — Този път никой не се засмя. — На стената от лявата ви страна има часовник, термометър и барометър, който ще показва атмосферното налягане. Сега ще ви дам известно време да свикнете с подвижната стълба. Съветвам ви да се разположите на две стъпала един от друг. Ако ви стане трудно да поддържате темпото, преместете се вдясно и оставете онзи зад вас да ви задмине. Някакви въпроси?

— Какво има от другата страна на онзи прозорец? — попита Нортън. Той бе единственият кандидат, когото Джордж не бе срещал досега — войник, препоръчан от генерал Брус.

— Контролната стая. Оттам екипът ми ще наблюдава теста. Ние ще ви виждаме, но вие нас — не. Когато часът изтече, ескалаторът ще спре, машините за вятър ще бъдат изключени и температурата ще се повиши до нормално ниво. Тогава при вас ще дойдат лекари, които ще проверят как се възстановявате. А сега, господа, заемете местата си на ескалатора.

Финч веднага се качи на най-горното стъпало. Джордж застана две стъпала под него, следван от Съмървил.

— Стълбата ще започне да се движи след звуковия сигнал — каза Ламптън. — Звънецът ще зазвъни отново десет минути по-късно, когато атмосферното налягане в камерата ще бъде като на височина хиляда и петстотин метра, а температурата ще е паднала до нула. На всеки десет минути ще има сигнал. Вентилаторите ще бъдат включени след четиридесетата минута. Повтарям — ако в края на часа все още има останали на крака, те ще бъдат изложени на температура минус четиридесет градуса и атмосферно налягане като при осем хиляди и осемстотин метра височина. Успех, господа.

Ламптън излезе от стаята, затвори вратата след себе си и всички чуха изщракването на ключалката.

Дванайсетте кандидати стояха нервно на стълбата и очакваха звънеца. Джордж си пое дълбоко дъх през носа. Избягваше да гледа към Финч и към Съмървил.

— Готови ли сте, господа? — попита д-р Ламптън по високоговорителя.

Звънецът иззвъня и стъпалата се задвижиха с темпо, което се видя на Джордж доста леко. През десетте минути всичките останаха по местата си. Джордж не усети особена промяна, когато звънецът иззвъня втори път. Стълбата продължаваше да се движи със същата скорост, макар уредите на стената да показваха, че температурата е паднала до нула и атмосферното налягане е като на височина хиляда и петстотин метра.

Всички останаха по местата си и на двадесетата минута, когато звънецът иззвъня за трети път. На тридесетата минута бяха стигнали височина четири хиляди и петстотин метра, а температурата бе десет градуса под нулата. Все още никой не отпаднаше. Първи Лонгхърст направи крачка вдясно, бавно се понесе покрай колегите си и се спусна в основата на стълбата. С мъка стигна най-близкия матрак и се строполи върху него. Минаха няколко минути, преди да намери сили да се завие с одеялото. Ламптън зачеркна името му. Лонгхърст нямаше да пътува за Тибет.

Финч и Мелъри поддържаха темпото в горната част на ескалатора, следвани от Съмървил, Бълок и Оудъл. Джордж почти беше забравил за машините за вятър, когато звънецът иззвъня за пети

път и леденият въздух го удари в лицето. Прииска му се да разтърка очи, но знаеше, че ако свали очилата си в реални условия на осем хиляди и осемстотин метра височина, ще ослепее. Стори му се, че Финч се препъна, но бързо успя да се съвземе.

Джордж не видя клетника зад себе си, който вече беше свалил очилата си и залитна назад, когато студеният вятър го удари в лицето. Миг по-късно вече беше на четири крака на пода, криеше очите си с ръка и повръщаше. Ламптън зачеркна и неговото име от списъка.

Когато звънецът удари на петдесетата минута, бяха стигнали височина седем хиляди и триста метра, а температурата бе минус двадесет и пет градуса. На крака бяха единствено Мелъри, Финч, Оудъл, Съмървил, Бълок и Нортън. На седем хиляди и шестстотин метра Бълок и Оудъл вече лежаха на матраците, и то толкова изтощени, че нямаха сили да следят представянето на четиримата оцелели. Доктор Ламптън погледна часовника и сложи отметка до имената на Оудъл и Бълок.

Съмървил издържа малко повече от петдесет и три минути, когато падна от стълбата и се озова на четири крака на пода. Направи опит да се качи отново, но незабавно беше отхвърлен назад. Малко по-късно до него коленичи и Нортън. Ламптън записа *53 мин.* и *54 мин.* до имената им, след което насочи вниманието си към двамата, които сякаш бяха непоклатими.

Свали температурата до минус четиридесет градуса и намали налягането като при височина осем хиляди и осемстотин метра, но двамата оцелели още не се предаваха. Настрои вентилаторите да духат с шейсет километра в час и тогава Финч се препъна. Вече съжаляваше, че се е качил на горното стъпало — така пазеше Джордж от пълната сила на вятъра. Но тъкмо когато изглеждаше победен, успя някак да се задържи и намери сили да поддържа темпото.

Часовникът показваше, че им остават само три минути, когато Джордж реши да се откаже. Краката му бяха омекнали, беше измръзнал, едва си поемаше дъх и започваше да изостава. Прие, че победата ще бъде за Финч. И точно тогава най-неочаквано Финч отстъпи стъпало назад, после второ и трето, и това изпълни Джордж с решимост да издържи последните деветдесет секунди. Звънецът иззвъня за последен път и когато ескалаторът най-сетне спря, двамата се прегърнаха като пияници, които не могат да се държат на крака.

Оудъл се надигна от матрака и се запрепъва към тях да ги поздрави, а след малко го последва Съмървил. Бълок също би го направил, ако можеше да изпълзи, но си остана проснат на матрака и все още се мъчеше да си поеме дъх.

След като машината за вятър бе изключена, атмосферното налягане бавно се нормализира и температурата се повиши до нормалната. Вратата на камерата се отключи. Група лекари се втурнаха вътре и започнаха преглед на участниците, за да преценят скоростта на възстановяването им. За по-малко от пет минути пулсът на Джордж се нормализира, а Финч вече се разхождаше из помещението и бърбореше с останалите.

Доктор Ламптън остана в контролната стая. Знаеше, че трябва да каже на Хинкс, че Мелъри и Финч са най-впечатляващите кандидати. Беше убеден, че ако някой е в състояние да се изкачи на покрива на света, това е един от тях двамата.

33.

Рут вдигна телефона и веднага позна гласа.

— Добро утро, директоре. Да, излезе преди малко... не, никога не шофира до училище, ходи пеша, все пак са по-малко от осем километра и обикновено ги изминава за около петдесет минути. Дочуване, директоре.

Джордж отвори стария си чадър, когато първите дъждовни капки паднаха на челото му. Опита се да мисли за сутрешния си урок с пети клас — не че имаше да им разказва нещо ново за епохата на Елизабет. Запита се какво ли би направил Франсис Дрейк, ако се беше озовал пред проблема, който занимаваше него самия през последното десетилетие.

Медицинските изследвания бяха приключили предната седмица, а все още нямаше вест от комисията „Еверест“. Е, може би довечера щеше да го очаква плик. Може дори да имаше съобщение за експедицията в „Таймс“; в такъв случай Ендрю О’Съливън със сигурност щеше да го уведоми през междучасието. След твърдото представяне на Финч по време на тестовете Джордж нямаше да възрази, ако комисията избере него за водач на групата. Беше се

смял с глас, когато Йънг му предаде дума по дума казаното между Хинкс и Финч по време на събранието. Искаше му се да бе видял сблъсъка с очите си.

Макар да не споделяше позицията на Финч за използването на кислород на големи височини, Джордж беше приел, че ако искат да имат шансове за успех, ще се наложи да подхождат към начинанието професионално, отколкото в миналото, както и да се поучат от грешките по време на катастрофата на Южния полюс.

Мислите му се насочиха към Рут и подкрепата, която му оказваше. Изминалата година бе истинска идилия. Бяха благословени с две прекрасни дъщери и начин на живот, на който мнозина биха завидели. Наистина ли искаше да иде на другия край на света и да гледа децата си само на снимка? Но именно Рут сложи край на дилемата му, когато небрежно го попита как ще се почувства, ако след часа с пети клас Ендрю му покаже „Таймс“ със снимка на Джордж Финч на покрива на света.

Мина покрай табелата, която посочваше, че му остават още четири километра. Погледна си часовника и се усмихна. Беше с две минути преди разписанието. Не обичаше да закъснява за сутрешната сбирка. Директорът винаги влизаше в Голямата зала точно когато часовникът удряше девет и ако Джордж закъснее дори с минута, трябваше да се промъква тихомълком по време на молитвата, докато всички бяха свели глави. Проблемът бе, че директорът никога не свеждаше глава. Не че и петокласниците го правеха.

Излезе на улицата пред училището и с изненада видя по нея съвсем малко момчета и учители. Още повече се обърка, когато стигна портала. Не се виждаше жива душа. Да не би да беше дошла ваканцията в средата на срока? Или пък бе неделя? Не, Рут щеше да се сети и да му напомни да си облече най-хубавия костюм.

Пресече пустия двор и тръгна към главната зала. Навсякъде цареше тишина. Не се чуваше гласът на директора, нямаше музика, дори никой не покашляше. Може би са свели глави в молитва? Бавно натисна голямата желязна дръжка и надникна вътре. Залата беше претъпкана, всеки ученик бе на мястото си. На подиума стоеше директорът, а преподавателите се бяха настанили зад него. Това озадачи Джордж още повече, все пак часовникът не беше ударил девет часа.

— Ето го! — ненадейно извика едно от момчетата и всички станаха като един, заръкопляскаха и започнаха да викат:

— Браво, сър!

— Истински триумф!

— Ще сте първият, който ще стигне върха! — извика му някой, докато той вървеше по пътеката към подиума.

Директорът се ръкува топло с него.

— Всички много се гордеем с вас, Мелъри — каза той, изчака момчетата да седнат по местата си и обяви: — А сега давам думата на Дейвид Елкингтън.

Момчето стана от мястото си на първия ред и се изкачи на подиума. Разви някакъв свитък и зачете на латински:

Ние, момчетата и учителите на „Чартърхаус“, ви поздравяваме, Джордж Лей Мелъри. Всички се гордеем, че сте избран да поведете британската атака на Еверест. Не се съмняваме, че ще донесете още слава и почести на своето училище, на своя университет и на своята страна.

Елкингтън се поклони и предаде свитъка на Джордж, всички станаха отново и започнаха бурно да го аплодират.

Джордж сведе глава, не му се щеше петокласниците да виждат сълзите му.

34.

— Позволете да ви поздравя като член на комисията, Мелъри — топло рече сър Франсис. — И ще добавя, че всички сме доволни, че се съгласихте да приемете ролята на ръководител на алпинисткия екип.

— Браво, браво! Поздравления!

— Благодаря, сър Франсис — отвърна Джордж. — За мен е голяма чест да бъда водач на такава чудесна група момчета — добави той, докато заемаше мястото си между Джефри Йънг и генерал Брус.

— Несъмнено сте прочели доклада на генерал Брус, в който се описва как експедицията ще стигне от Ливърпул до подножието на Еверест — каза Йънгхъсбенд. — Може би ще споделите с комисията как смятате да продължите, след като установите базовия лагер.

— Прочетох доклада на генерал Брус с голям интерес, господин председател — каза Джордж. — Напълно съм съгласен с твърдението му, че успехът или провалът на експедицията ще зависи от това, доколко старателна е била предварителната ни подготовка. Не бива да забравяме, че нито един англичанин не е стъпвал на по-малко от шейсет километра от Еверест, какво остава за установяване на базов лагер по склоновете му.

— Добре казано — призна Брус и монокълът падна от окото му, — но мога да съобщя на комисията, че след написването на доклада имах среща с лорд Кързън във Външно министерство и той ме увери, че ще направи всичко по силите си, за да ни осигури безопасно и бързо пътуване през границата и в Тибет.

— Великолепна новина — обади се Рейбърн и тръсна пепелта от пурата си.

— Но дори и да прекосим границата без инциденти — каза Джордж, — комисията трябва да разбере, че досега никой не се е изкачвал на повече от седем хиляди и шестстотин метра. Дори не знаем дали е възможно да се оцелее на такива височини.

— Трябва да призная, господин председател — каза Ашкрофт, — че не виждам особена разлика между седем хиляди и шестстотин и осем хиляди и осемстотин метра.

— Що се отнася до самия мен, не зная — каза Джордж. — Никога не съм се изкачвал на подобни височини. Но ако успея да го направя, капитане, ще ви кажа дали има разлика.

— А сега, Мелъри — каза сър Франсис, — тъй като никой не познава членовете на екипа по-добре от вас, ще ни е интересно да чуем кого смятате да вземете със себе си за атаката на върха.

— Господин председател, не бих могъл да отговоря на този въпрос, докато не видя кой ще се аклиматизира най-добре към тамошните условия. Но ако трябва да направя преценка, бих се спрял на Оудъл и Съмървил... — на лицето на Хинкс пробяга бегла усмивка, — ... като резервен екип. За един обаче е сигурно. Той е очевиден избор за атаката и това е Финч.

Никой от присъстващите не проговори. Рейбърн запали нова пура, а Ашкрофт забодя нос в бележника си. Сър Франсис наруши неловкото мълчание, като се обърна към Хинкс.

— Но аз мислех...

— Да, господин председател — каза Хинкс и погледна Джордж.
— Боя се, че това не е възможно, Мелъри.

— Защо? — попита Джордж.

— Защото Финч няма да участва в експедицията. Двама от предложените от Алпийския клуб се провалиха. Единият е Лонгхърст, а другият — Финч.

— Невъзможно, трябва да е станала някаква грешка — не повярва на ушите си Джордж. — През всичките си години като катерач рядко съм попадал на по-издръжлив човек.

— Уверявам ви, че няма никаква грешка. — Хинкс извади някакъв лист от папката си. — Това е докладът на доктор Ламптън. Според него Финч има перфорирано тъпанче, което може да предизвика замайване и гадене и ще му попречи да се изкачва на много големи височини.

— Жалко, че доктор Ламптън не е имал възможност да бъде до Финч на Монблан или на Матерхорн — каза Йънг. — Защото тогава щеше да отбележи, че нищо му няма.

— Може и така да е — каза Хинкс. — Обаче...

— Не забравяйте, мистър Хинкс, че Финч е единственият член на екипа, който има задълбочени познания за използването на кислорода — каза Джордж.

— Поправете ме, ако греша, но при последната ни среща май именно вие се обявихте против идеята да се използва кислород.

— Прав сте, все още съм против. Но ако стигнем до осем хиляди и двеста метра и се окаже, че никой от екипа ми не е в състояние да направи и една крачка повече, определено бих преразгледал позицията си.

— Нортън и Оудъл не смятат, че кислородът ще се окаже задължителен за последното изкачване.

— Нортън и Оудъл никога не са се изкачвали на повече от четири хиляди и шестстотин метра — отговори Йънг. — Така че може и на тях да им се наложи да променят мнението си.

— Трябва да отбележа, Мелъри, че здравословното състояние на Финч не беше единственият фактор, повлиял на решението на Дружеството.

— Това решение не е в компетенцията на Дружеството — гневно каза Йънг. — Двамата със сър Франсис се разбрахме, че Алпийският клуб ще предложи имената на алпинистите и комисията ще приеме препоръките му.

— Може и така да е — каза Хинкс. — Ние обаче открихме, че по време на интервюто за водач на екипа Финч е излъгал комисията.

Мелъри и Йънг замълчаха объркани и това позволи на Хинкс да продължи, без да бъде прекъсван:

— Когато мистър Рейбърн попита Финч дали е женен, той заяви пред комисията, че е вдовец. — Йънг кимна. — Оказа се, че това не е така. За моя огромна изненада мисис Финч ми писа, за да ме увери, че е жива и здрава. — Хинкс извади някакъв лист от папката си. — Мисля, че комисията трябва да отбележи в протокола последния абзац от писмото й — добави сериозно той.

Мелъри сви устни, Йънг обаче не изглеждаше особено изненадан.

— *С Джордж се разведохме преди две години — зачете Хинкс. — Със съжаление трябва да уведомя вашата комисия, че в раздялата беше замесена трета страна.*

— Ама че подлец — обади се Ашкрофт.

— Не може да му се има доверие — побърза да добави Рейбърн.

— Ако трябва да сме честни — каза Джордж, без да обръща внимание на двамата, — успеем ли да стигнем до осем хиляди и двеста метра, няма да има особено значение дали човекът до теб е разведен, вдовец или многоженец.

— Мистър Мелъри. — Лицето на Хинкс се бе изчервило. — Да не би да заявявате на комисията, че сте готов да изкачите последните шестстотин метра с всеки, стига да стигнете до върха?

— С всеки — без капка колебание каза Джордж.

— Дори с германец? — тихо попита Хинкс.

— Дори с дявола — отвърна Джордж.

— Друже, не мислиш ли, че това беше неуместно? — отбеляза Ашкрофт.

— Не толкова, колкото да умреш от нелепа смърт на осем хиляди километра от дома само защото не си имал правото на достоен партньор в изкачването — отвърна Джордж.

— С удоволствие ще отбележа в протокола силните ви чувства, Мелъри, но решението ни за Финч е окончателно — отвърна Хинкс.

Джордж помълча известно време и каза:

— Тогава, мистър Хинкс, можете да запишете в протокола и оставката ми като водач на екипа и като член на тази комисия. — Неколцина от присъстващите заговориха едновременно, но Джордж не им обърна внимание. — Нямам желание да оставя жена си и децата си най-малко за половин година, за да участвам в мисия, провалила се заради това, че е отхвърлен най-добрият алпинист.

Сър Франсис повиши глас, за да надвика глъчката.

— Господа, господа — призова той, като почукваше с молив по чашата си с бренди. — Ясно е, че стигнахме до безизходно положение, което може да се разреши само по един начин.

— Какво имате предвид, господин председател? — подозрително попита Хинкс.

— Ще трябва да гласуваме.

— Но аз не съм подготвил необходимите бюлетини... — запелтечи Хинкс.

— Няма нужда от бюлетини — каза сър Франсис. — Решението е достатъчно просто. Дали Финч да бъде включен в екипа, или не.

Хинкс се облегна назад в стола си, като се мъчеше да скрие усмивката си.

— Добре — каза сър Франсис. — Моля онези, които смятат, че Финч трябва да участва в експедицията, да вдигнат ръце.

Мелъри и Йънг веднага вдигнаха ръце и останаха изненадани, когато генерал Брус направи същото.

— Кой е против? — попита председателят.

Хинкс, Рейбърн и Ашкрофт вдигнаха ръце, без да се поколебаят.

— Три гласа „за“ и три „против“ — каза Хинкс и записа резултата. — Това означава, че решаващият глас е вашият, господин председател.

Всички се обърнаха към сър Франсис. Той се замисли за малко и обяви:

— Гласувам в полза на Финч.

Хинкс задържа писалката си над протоколната книга, сякаш не можеше да запише това.

— Господин председател, ще споделите ли за протокола защо решихте така?

— Разбира се — отговори сър Франсис. — Когато Мелъри стигне на осем хиляди и двеста метра височина, не аз, а той ще рискува живота си.

35.

Малкото месингово звънче над вратата иззвъня.

— Добро утро, мистър Пинк — каза Джордж и влезе в „Еде и Рейвънскрофт“.

— Добро утро, мистър Мелъри. С какво мога да ви бъда полезен?

Джордж се наведе над тезгяха.

— Току-що бях избран за член на алпинистката експедиция до Еверест — прошепна той.

— Колко интересно, мистър Мелъри — каза управителят. — Не сме имали други клиенти, планиращи да прекарат ваканцията си в онази част на света, така че ще си позволя дързостта да попитам какви по-точно са атмосферните условия там?

— Ами, не съм съвсем сигурен — призна Джордж. — Но доколкото мога да преценя, след като стигнем на височина осем хиляди и двеста метра, най-вероятно ще бъдем посрещнати от бурни ветрове, температури от порядъка на минус четиридесет градуса и толкова малко кислород, че ще бъде почти невъзможно да се диша.

— В такъв случай ще ви трябва вълнен шал и топли ръкавици, както и нещо подходящо за главата — каза мистър Пинк и излезе иззад щанда.

Първото предложение на управителя бе импрегниран шал от кашмир и чифт черни ръкавици, подплатени с вълна. Джордж тръгна през магазина след мистър Пинк, който избра три чифта дебели сиви вълнени чорапи, два тъмносини гащеризона, дълъг анорак, няколко копиринени ризи и най-новия модел подковани обуца, подплатени с кожа.

— Сър, мога ли да попитам дали очаквате сняг по време на пътуването?

— През повечето време — отговори Джордж.

— В такъв случай ще ви трябва чадър — предложи мистър Пинк.
— А какво да ви предложи за глава?

— Мислех си да взема авиаторския шлем и очилата на брат си — рече Джордж, когато звънчето над вратата иззвъня.

— Не мисля, че това ще бъде модата за джентълмени тази година — каза мистър Пинк и му подаде най-новия каскет модел „Шерлок Холмс“.

— Именно затова човекът, който пръв стъпи на Еверест, няма да е най-модният джентълмен.

Джордж се обърна и се усмихна, когато видя Финч. Стиснаха си ръцете.

— Ние в „Еде и Рейвънскрофт“ сме на мнение, че има значение как изглежда един джентълмен, когато се изкачи на който и да било връх — опита се да възрази мистър Пинк.

— Не мога да си представя защо — отвърна Финч. — Горест няма да ни чакат никакви момичета.

— Желаете ли още нещо, мистър Мелъри? — попита управителят, като се мъчеше да скрие неодобрението си.

— Не и при тези цени — отговори Джордж, след като провери сметката.

Мистър Пинк леко се поклони и започна да опакова покупките.

— Радвам се, че се срещнахме, Финч — каза Джордж. — Трябва да обсъдя нещо с теб.

— Само не ми казвай, че си получил просветление и най-накрая си решил да използваш кислород.

— Може би — съгласи се Джордж. — Но все още се нуждаем от убеждаване.

— В такъв случай трябва да ми отделиш поне два часа и да се сдобиеш с подходящото оборудване, за да ти покажа защо кислородът може да промени всичко.

— По-добре да го обсъдим на кораба за Калкута. Тогава ще имаш предостатъчно време да ме убедиш.

— Стига да съм на кораба.

— Но ти вече беше избран за екипа.

— И двамата знаем, че нямаше да бъда, ако зависеше от Хинкс. Подозирам, че онзи кретен е виждал планина само на коледна картичка.

— Седемдесет и три лири и единадесет шилинга, мистър Финч — каза мистър Пинк. — Мога ли да попитам как смятате да платите?

— Просто го пишете на сметката ми — каза Финч, като се мъчеше да имитира произношението на Пинк.

Управителят се поколеба за момент, преди да се поклони леко.

— Е, значи ще се видим на кораба — каза Финч, взе хартиената торба и се запъти към изхода.

— Вашата сметка е деветдесет и една лири, четири шилинга и шест пенса, мистър Мелъри — каза Пинк.

Джордж написа чек за цялата сума.

— Благодаря, сър. Позволявам си от името на „Еде и Рейвънскрофт“ да ви кажа, че се надяваме вие да сте първият, който ще изкачи Еверест, а не...

Мистър Пинк не довърши изречението. Дватамата с Джордж се обърнаха към витрината и се загледаха в отдалечаващия се по улицата Финч.

КНИГА ПЕТА
ПЪТЕШЕСТВИЕ ИЗВЪН КАРТАТА

1922

36.

Четвъртък, 2 март 1922 г.

Още щом стъпи на палубата на „Каледония“ в Тилбъри, Джордж усети, че заминава на пътуването, за което се бе подготвял цял живот.

Алпинистите използваха петседмичното плаване до Калкута да се опознаят по-добре, да подобрят формата си и да се научат да работят в екип. Всяка сутрин, един час преди закуска, правеха обиколки на палубата, като винаги Финч определяше темпото. От време на време глезенът на Джордж се обаждаше, но той не признаваше това дори пред себе си. След закуска се излягаше на палубата и четеше „Икономическите последици от мира“ на Джон Мейнард Кейнс, но едва след ежедневното писмо до Рут.

Финч направи няколко демонстрации как се използва кислороден апарат на големи височини. Всички прилежно разглобяваха и сглобяваха апаратите, закопчаваха ги на гърбовете на другарите си и нагласяха вентилите, регулиращи количеството изпускан газ. Малцина изглеждаха ентузиазирани. Джордж наблюдаваше внимателно, но рядко изказваше мнение. Нямахше никакво съмнение, че Финч знае какво говори, макар че повечето от катерачите не одобряваха идеята да се използва кислород. Нортън смяташе, че само тежестта на бутилките ще сведе до нула преимуществата, които би могло да предложи съдържанието им.

— Какво доказателство имаш, че тези проклети измишльотини ще ни потрѣбват? — попита той.

— Никакво — призна Финч. — Но ако се озовеш на височина осем хиляди и двеста метра и откриеш, че не можеш да продължиш, може би все пак ще си благодарен за проклетата измишльотина.

— Предпочитам да се върна — обади се Съмървил.

— И да не изкачиш върха? — контрира Финч.

— Ако това е цената, тъй да бъде — непреклонно рече Оудъл.

Джордж също беше против идеята да се използва кислород, но замълча. В края на краищата нямаше да му се налага да взема решение, ако се окажеше, че Финч греша. Скоро се чу рязката команда:

— Време за тренировка, момчета.

Всички станаха и се подредиха в три редици пред генерал Брус, който стоеше леко разкراчен на палубата. Явно нямаше никакво намерение да води с личен пример.

След един час усилените упражнения генералът изчезна под палубата за сутрешното си питие, Нортън и Съмървил започнаха да играят тенис на маса, а Оудъл се зачете в последния роман на Едуард Ф. Бенсън. Джордж и Гай седнаха по турски на палубата и заобсъждаха вероятността представител на Кеймбридж да спечели спринта на сто метра на Олимпиадата в Париж.

— Виждал съм как тича Ейбрахам във Фенерс — каза Джордж. — Добър е, адски добър, но Съмървил казва, че имало някакъв шотландец на име Лидъл, който няма нито едно изгубено състезание. Интересно какво ще стане, когато двамата се изправят един срещу друг.

— Ще се върнем навреме, за да разберем кой ще спечели златото. Всъщност — ухили се Гай — би било добър предлог да се върнем... Боже мой — погледна той зад Джордж. — Какви ги е намислил?

Джордж се обърна и видя, че Финч стои леко разкрачен, със скръстени ръце и гледа комините на кораба, които бълваха черен дим.

— Да не би...

— Никак не бих се учудил — каза Джордж. — Няма да е зле за всеки случай да споменем на капитана.

В едно от писмата си Джордж разказа на съпругата си, че с Финч са като малки деца, които все се мъчат да изпреварят другия, за да спечелят вниманието на учителя. В този случай в ролята на учителя беше генерал Брус, който, както сподели Джордж, *може наистина да е старомоден, но не е глупак и всички с готовност го приехме като водач на експедицията*. Спря да погледне снимката на Рут. Този път се бе сетил да я вземе, макар че беше забравил бърснача и чорапите. Продължи да пише:

Все още често се питам дали взех правилното решение, като тръгнах. Щом си намерил Гуинивър, защо ти е да търсиш Граала? Започвам да осъзнавам, че всеки ден без теб е изгубен. Бог ми е свидетел, надявам се да прогоня този демон веднъж завинаги, за да се върна в „Холт“ и да прекарам остатъка от живота си с теб и децата. Зная колко ти е трудно да изразиш истинските си чувства с думи, но те моля да споделиш какво мислиш наистина.

Твой любящ съпруг,
Джордж

Рут прочете за втори път писмото на Джордж. Все още се питаше дали постъпи правилно, като не му каза, че отново е бременна. Стана от стола до прозореца, седна пред малкото бюро и започна да пише с намерението да отговори искрено на молбата му.

Мили мой,

Никога не съм могла да изразя чувствата, които изпитвам, когато тръгваш нанякъде. Този път не е по-различно от заминаването ти за Западния фронт или за Алпите, когато не минава и минута, без се питам дали си добре и дали ще те видя отново. Сега е същото. Понякога завиждам на жените, които са изкарали късмета да посрещнат съпрузите си след така наречената Велика война и знаят, че никога вече няма да им се наложи да преживеят подобен ужас.

Копнея за успешен край на експедицията, но единствено поради егоистичната причина, че нямам желание да минавам отново през това изпитание. Не можеш да си представиш колко много ми липсваш, колко ми липсва компанията ти, нежният ти хумор, добротата ти, вещината във всяко нещо, но най-вече любовта и привързаността ти, особено когато сме само двамата.

Всеки буден час се питам дали ще се върнеш, дали децата ни ще растат без баща, от когото да се научат на търпимост, състрадание и мъдрост, и дали няма да остарея, изгубила единствения мъж, когото съм способна да обичам.

Твоя любяща съпруга,
Рут

Върна се на стола си и прочете отново писмото, преди да го сложи в плика. Погледна през прозореца към отворената порта в края на алеята и също като през войната се запита дали ще види отново мъжа си да минава през нея.

След като генералът наду свирката за последен път, повечето от групата останаха да лежат по гръб, за да дойдат на себе си след сутрешната тренировка. Джордж се изправи в седнало положение, огледа се, после стана и нехайно тръгна в посока към каютата си.

Слезе на палубата за пътници, прекоси мостика и погледна още веднъж назад, преди да отвори вратата с надпис *Само за екипажа* и да се спусне още три нива надолу до машинното отделение. Удари с юмрук по тежката врата и след миг се появи главният машинист, който кимна, но не се опита да надвика рева на двигателите. Поведо Джордж по тесния коридор към тежка стоманена врата, върху която пишеше *Опасно, не влизай*.

Извади голям ключ от джоба на работния си комбинезон, отключи и задържа вратата отворена.

— Капитанът се разпореди съвсем ясно, мистър Мелъри — извика той. — Имате пет минути и нито секунда повече.

Джордж кимна и влезе.

Гай Бълок заръкопляска веднага щом видя Джордж да стои на върха на централния комин. Нортън и Съмървил прекъснаха тениса, за да разберат каква е причината за суматохата. Оудъл затвори книгата си, погледна нагоре и също заръкопляска. Единствено Финч стоеше разкрачен и с ръце в джобовете, без да реагира.

— Как е успял да го направи? — попита Нортън. — Достатъчно е да докоснеш някой от комините, за да получиш мехури колкото

ябълки.

— А дори и да не беше горещината, ще са ти нужни смукала, за да се изкатериш по такава повърхност — добави смаяният Съмървил.

Финч продължаваше да гледа към Мелъри. Веднага забеляза, че от централния комин не излиза пушек. Хвърли поглед към Бълок, който не можеше да спре да се смее. Когато погледна отново нагоре, Мелъри беше изчезнал.

Докато се спускаше по скобите от вътрешната страна на комина, Джордж се чудеше дали да каже на Финч, че всяка сутрин в четвъртък комините за кратко се изключват, за да могат машинистите да им направят преглед.

Няколко мига по-късно пушекът отново забълва нагоре и групата избухна в спонтанни аплодисменти.

— Още не мога да проумея — каза Нортън.

— Единственото обяснение, което ми идва на ум, е, че е успял тайно да вмъкне на борда мистър Худини — обади се Оудъл.

Всички, с изключение на Финч се разсмяха.

— При това май изкатери комина без бутилка с кислород — каза Съмървил.

— Чудя се как ли го е направил? — хилеше се Гай. — Сигурен съм, че нашият учен има някаква теория.

— Не, нямам — отвърна Финч. — Но едно знам със сигурност. Мелъри няма да може да изкатери Еверест от вътрешната страна.

Рут седеше до прозореца с писмо в ръка. Започваше да се чуди дали откровеността ѝ преди две седмици не е разсеяла Джордж. След няколко минути размишления накъса листа на малки парченца и ги хвърли в танцуващите пламъчета. Върна се при бюрото и отново започна да пише.

Мой мили Джордж,

Пролетта дойде в „Холт“ и нарцисите разцъфнаха. Градината никога не е била по-прекрасна. Вечерите са точно каквито ги харесваш. Децата са добре, а Клеър ти написа стихотворение, което прилагам...

Когато „Каледония“ хвърли котва в Калкута, първи на брега слезе генерал Брус. Беше облечен в риза с къси ръкави и къси панталони в цвят каки, станали униформени за британските части, служещи в страни с горещ климат. По пътя генералът редовно напомняше на подопечните си, че всъщност лорд Баден-Пауъл е следвал примера му, когато е определял униформата за скаутите, а не обратното.

Джордж вървеше малко след генерала. Първото, което го поразил, след като слезе по несигурното мостче, бе миризмата — онази, която Киплинг бе описал като остра, пикантна, ориенталска и единствена по рода си в целия свят. Второто, което го удари почти в прекия смисъл на думата, бе нетърпимата жегата и влагата. За бледолико момче от Чешир това бе като спускане в огнените пещи на Дантевия ад. Третото откритие бе, че генералът има доста силно влияние в тази далечна земя.

Две групи чакаха на кея да поздравят водача на експедицията. Освен че стояха отделно една от друга, контрастът помежду им бе поразителен. Първата група беше от трима души и представляваше „британците в чужбина“. Изобщо не правеха опит да се смесят с коренното население. Бяха облечени така, сякаш се намираха на градинско парти в Тънбридж Уелс, и не правеха никакви отстъпки пред жегата. Може би се страхуваха, че така ще ги приемат за равни на местните.

Висок мъж с тъмносин костюм, бяла риза с колосана яка и представителна връзка на колежа в Хароу пристъпи напред да поздрави генерала.

— Името ми е Ръсел — обяви той.

— Добро утро, Ръсел — каза генералът и се здрависа с него, сякаш се познаваха от години.

— Добре дошли отново в Индия, генерал Брус — каза Ръсел. — Аз съм личният секретар на генерал-губернатора. Това е капитан Бъркли, адютантът му.

Младият мъж в парадна униформа, който стоеше мирно, откакто генералът стъпи на сушата, отсечено отдаде чест. Генералът отвърна на

поздрава. Третият мъж, облечен в униформата на шофьор, стоеше до блестящия черен ролс-ройс и не беше представен.

— Генерал-губернаторът се надява, че вие и екипът ви ще му гостувате на вечеря — добави Ръсел.

— За нас ще е удоволствие — отвърна Брус. — По кое време би желал да ни види сър Питър?

— Приемът в резиденцията започва в седем часа — каза Ръсел. — Вечерята е в осем.

— А облеклото?

— Официално, с медали, сър.

Брус кимна одобрително.

— Както пожелаете — продължи Ръсел, — резервирахме четиринадесет стаи в хотел „Палас“. Осигурих и няколко коли на ваше разположение, докато сте в Калкута.

— Много гостоприемно от ваша страна — отвърна генералът. — А междувременно ще бъдете ли така добър да се погрижите хората ми да бъдат откарани до хотела, настанени и нахранени. Ще ви бъде задължен.

— Разбира се, генерале. Генерал-губернаторът ми заръча да ви предам това. — Ръсел му подаде дебел кафяв плик, който генералът предаде на Джордж, сякаш му беше частен секретар.

Джордж се усмихна и пъкна плика под мишница. Забеляза, че останалите от групата, в това число Финч, следят разговора с нещо като благоговение.

— Мелъри, искам да останете с мен, докато другите се настанят в хотела — каза генералът и се обърна към личния секретар на генерал-губернатора. — Благодаря, Ръсел. С нетърпение очаквам да се видим довечера на приема.

Ръсел се поклони и отстъпи крачка назад, сякаш генералът бе кралска особа.

Брус насочи вниманието си към втората група, която също се състоеше от трима души — но с това приликите свършваха.

Тримата местни бяха облечени в дълги бели роби и бели пантофи. Бяха изчакали търпеливо Ръсел да приключи с официалното посрещане от името на генерал-губернатора и сега главният от тях пристъпи напред.

— Намасте, генерал сахиб — каза той с нисък поклон.

Генералът нито се ръкува с него, нито отдаде чест, а попита направо:

— Получи ли телеграмата ми, Кумар?

— Да, генерал сахиб. Наредданията ви са изпълнени. Мисля, че ще останете доволен.

— Аз ще решавам това, Кумар, и то едва след като лично прегледам стоката.

— Разбира се, генерале — каза индиецът и отново се поклони. — Моля, бъдете така добър да ме последвате.

Кумар и двамата му сънародници поведоха генерала през улицата, изпълнена с рикши, каруци и стотици хора на стари велосипеди, както и някоя друга крава, която преживяше с доволно изражение наред пътя. Генералът тръгна през шумната тълпа, която се разделяше пред него като водите на Червено море пред Моисей. Джордж следваше водача си, изпълнен с любопитство, и в същото време се вслушваше в неразбираемите викове на уличните търговци, предлагащи не особено екзотичните си стоки — непрекъснато пъхаха под носа му консерви печен фасул „Хайнц“, цигари „Плейърс“, кибрит „Суон Веста“, бутилки „Тизер“ и батерии „Евъреди“. Чувстваше се замаян от енергичността и жизнерадостта на местните, но в същото време бе ужасен от бедността, която виждаше наоколо. Просяците бяха далеч повече от търговците. Сега разбираше защо тези хора смятат Ганди за пророк, докато британците продължаваха да го третират като престъпник. Щеше да има много за разказване на петокласниците, когато се върнеше у дома.

Генералът продължаваше напред, без да обръща внимание на протегнатите мръсни ръце и виковете „Пай, пай, пай“. Кумар ги изведе на толкова претъпкан площад, че можеше да мине и за митинг на Спикърс Корнър^[1] с тази разлика, че тук всички говореха и никой не слушаше. Около него се издигаха недовършени бетонни сгради. Любопитните и безделниците се подаваха на прозорците с надеждата да видят какво става долу. И тогава Джордж за пръв път видя онова, което генералът бе споменал като „стока“.

На пращен, напечен от слънцето участък ги очакваха сто мулета, а зад тях — голяма група носачи.

Джордж застана встрани и загледа как генералът започва прегледа. Тълпата следеше всяко негово движение. Брус проверяваше

краката и зъбите на животните и дори възседна някои от тях, за да провери силата им. Две от добичетата рухнаха под тежестта му. Мина повече от час, докато избра седемдесет мулета.

След това генералът направи абсолютно същото с наредените в редици носачи. Най-напред огледа краката и зъбите им, а на няколко пъти, за изумление на Джордж, дори скочи на гърбовете им. Отново един или двама рухнаха под тежестта му. Вторият час още не беше изтекъл, когато към подобраните мулета се прибавиха и шейсет и двама души.

Макар да не бе правил друго, освен да гледа, Джордж вече се потеше от глава до пети. Генералът пък сякаш понасяше с лекота всичко, дори и жегата.

Когато прегледът приключи, Кумар пристъпи напред и представи на взискателния клиент двама готвачи и четирима перачи. За облекчение на Джордж, генералът не скочи на гърбовете им, но не пропусна да прегледа зъбите и краката им.

След като приключи и с това, Брус се обърна към Кумар и рече:

— Погрижи се да бъдат утре в шест сутринта на пристанището. Ако ги намеря там навреме, ще получиш петдесет рупии.

Кумар се поклони ниско и се усмихна. Генералът се обърна, протегна ръка и Джордж му подаде плика. Брус го отвори, извади банкнота от петдесет рупии и я даде на Кумар, за да потвърди, че сделката е сключена. После посочи към носачите.

— Кумар, искам да им кажеш, че ще получават по десет рупии седмично. Онези, които са още с нас, когато се върнем сред три месеца, ще получат по още двајсет рупии.

— Много щедро от ваша страна, генерал сахиб, изключително щедро — поклони се още по-ниско Кумар.

— Успя ли да изпълниш другата поръчка? — попита генералът и върна плика на Джордж.

— Да, сахиб — отвърна индиецът и усмивката на лицето му стана още по-широка.

Един от двамата зад Кумар пристъпи напред, застана мирно пред генерала и свали пантофите си. Джордж вече се беше отказал да гадае какво ще последва. Генералът извади рулетка от джоба на шортите си и измери младежа от темето до босите му пети.

— Момчето е високо точно метър и осемдесет — със задоволство каза Кумар.

— Да, но дали разбира какво се очаква от него?

— Определено разбира, генерал сахиб. Всъщност той се подготвя за това през последния месец.

— Радвам се да го чуя — каза Брус. — Ако остана доволен от него, ще получава по двайсет рупии седмично, а след пристигането в базовия лагер още петдесет допълнително.

Кумир отново се поклони ниско.

Джордж се канеше да попита за какво ѝ е притрябвал на експедицията младеж, висок точно метър и осемдесет, когато генералът посочи дребния набит мъж с азиатски черти, който досега не бе продумал.

— А този кой е?

Младият мъж пристъпи напред, преди Кумар да успее да го представи.

— Аз съм Найима, генерале. Вашият старши преводач и водач на шерпите, когато стигнем Хималаите.

— Двайсет рупии седмично — каза генералът и тръгна, без да каже дума повече. Работата беше свършена.

Джордж винаги бе смятал за смешно, че генералите смятат, че тръгнат ли нанякъде, всички други ще ги последват. Реши, че това е една от причините, поради които британците са спечелили повече битки, отколкото са изгубили. Нужни му бяха няколко минути да настигне Брус, защото голяма част от тълпата го следваше с надеждата да се облажи от щедростта му. Когато най-сетне се озова до генерала, той му каза:

— Никога не се сприятелявай с местните. В дългосрочен план само ще съжаляваш.

Не продума повече, докато не се озоваха на алеята пред хотел „Палас“ двайсет минути по-късно. Докато генералът крачеше енергично през градината, Джордж забеляза трета група посрещачи на стъпалата на хотела. Запита се откога ли чакат.

Генералът спря пред прекрасна млада жена, облечена в сари в тъмнопурпурно и златно. В лявата си ръка тя държеше малка купа стрити благоуханни треви. Топна показалец в купата и нежно докосна челото на генерала, оставяйки характерния червен белег, изразяващ

уважение. Отстъпи крачка назад и второ момиче, също в традиционно облекло, закичи генерала с венец, а той се поклони ниско и им благодари.

След края на церемонията мъж в черен редингот и раирани панталони пристъпи напред и каза:

— Добре дошли отново в хотел „Палас“, генерал Брус. Настаних хората ви в южното крило с изглед към океана. Обичайният ви апартамент е подготвен. — И се отдръпна, за да направи път на госта си.

— Благодаря, мистър Хан — отвърна генералът, мина покрай рецепцията и се насочи към асансьора, който го очакваше с отворена врата.

Джордж го последва и когато стигнаха последния етаж, видя в дъното на коридора Нортън и Съмървил, облечени само по халати. Усмихна се и им махна, че след малко ще иде при тях.

— Предполагам, че това може да се окаже последната ни възможност да се изкъпем през следващите три месеца, генерале — каза Джордж.

— Говорете за себе си, Мелъри — отвърна Брус, докато мистър Хан му отваряше вратата на апартамента на кралица Виктория.

Джордж вече започваше да разбира защо Кралското географско дружество смята този дребен, дебел войник в оставка за извисяващ се с цяла глава над останалите.

38.

— Бих искал да пусна няколко писма, моля — каза Джордж.

— Разбира се, сър — отвърна портиерът. — Колко са?

— Седемнайсет — каза Джордж. Беше пратил осемнадесет, когато корабът спря за няколко часа в Дърбан, за гориво и прясна храна.

— Всички до една и съща страна ли? — небрежно попита портиерът, сякаш подобни неща му се случваха всеки ден.

— Всъщност до един и същи адрес.

Този път портиерът повдигна вежда.

— До жена ми — обясни Джордж. — Пиша ѝ всеки ден и току-що слязох от кораба, така че...

— Ще се погрижа — каза портиерът.

— Благодаря ви.

— Джордж, ще идваш ли на приема на генерал-губернатора? — чу се гласът на Гай зад гърба му.

— Да — отвърна Джордж. — Хайде да си поделим таксито.

— Тази вечер съм решил да ям като прасе — каза Гай, докато таксито си пробиваше път по претъпканите улици. — Имам чувството, че това може да се окаже най-голямото угощение, преди да се върнем в Англия. Разбира се, освен ако генерал-губернаторът не реши да ни покани и на връщане.

— Зависи дали ще се върнем като победители, или като измръзнали победени.

— Така или иначе не смятам да рискувам — каза Гай. — Особено щом Брус казва, че сър Питър има най-добрата изба в Индия.

Двама войници в парадна униформа застанаха мирно и отдадоха чест, когато таксито мина през портала на резиденцията. Мелъри и Бълок слязоха от колата и минаха под висока дървената арка, водеща към дълъг, пишно украсен мраморен коридор, където заеха местата си в редицата. Генералът стоеше до генерал-губернатора и му представяше един по един членовете на експедицията.

— Така и така ми се виждаш информиран — прошепна Джордж на Гай, — коя е младата дама до генерал-губернатора?

— Втората му жена — каза Съмървил. — Първата починала преди две години, а тази...

— Това е Гай Бълок, сър Питър — каза генералът. — Взе си отпуск от Външно министерство, за да дойде с нас.

— Добър вечер, мистър Бълок.

— А това е Джордж Мелъри, водачът на алпинистите.

— Значи това е човекът, който ще стъпи пръв на Еверест — каза генерал-губернаторът, докато се ръкуваше с Джордж.

— Той си има съперник — ухили се Гай.

— А, да — каза генерал-губернаторът. — Мистър Финч, ако не се лъжа. С нетърпение очаквам да го видя. А това е съпругата ми.

Джордж и Гай се поклониха на младата дама и влязоха в препълнения салон. След като им поднесоха шери, те се насочиха към

единствения човек, когото познавах.

— Добър вечер, господа — каза Ръсел.

— Добър вечер, мистър Ръсел. Харесва ли ви новото назначение?

— Джордж не го биваше в светските разговори.

— Много, наслаждавам се на всеки миг — отвърна Ръсел. — Жалко обаче за местните?

— За местните ли? — повтори Джордж с надеждата, че Ръсел се шегува.

— Не ни харесват — прошепна Ръсел. — Всъщност направо ни ненавиждат. Мътят се неприятности.

— Неприятности? — подкани го Бълок.

— Да, откакто вкарахме онзи Ганди в затвора за създаване на безре... — Ръсел внезапно млъкна наред думата и зяпна с отворена уста. Мелъри и Бълок се обърнаха да видят какво го е слисало толкова.

— Този един от вашите ли е? — попита Ръсел, като едва успяваше да скрие неудобството си.

— Боя се, че да — каза Джордж и потули усмивката си, когато се обърна и видя Финч да бърби със съпругата на генерал-губернатора. Беше облечен с разкопчана на шията риза в цвят каки, зелени панталони от рипсено кадифе и кафяви велурени обувки на бос крак.

— Трябва да се чувствате поласкан — обади се Гай. — Обикновено не си дава толкова труд.

Личният секретар определено не изглеждаше развеселен.

— Този човек е беля — каза той, докато тримата гледаха как Финч пуска ръка около кръста на лейди Дейвидсън.

Джордж не помръдна, защото видя генералът да се носи едва ли не в галоп към тях.

— Мелъри — каза той със зачервено лице, — разкарайте онзи човек, и по-живо.

— Ще направя всичко възможно — отвърна Джордж, — но не мога да гарантирам...

— Ако не го направите вие, ще го направя аз — каза генералът. — И бъдете сигурен, че ще бъде грозна картинка.

Джордж подаде празната си чаша на минаващия сервитьор и прекоси помещението към Финч и жената на генерал-губернатора.

— Запознахте ли се с Мелъри, Соня? — попита Финч. — Той е единственият ми съперник.

— Да, представиха ни — отвърна съпругата на генерал-губернатора, преструвайки се, че не усеща ръката на Финч на кръста си.

— Извинете, че ви прекъсвам, лейди Дейвидсън, но трябва да говоря насаме с мистър Финч — каза Джордж. — Възникна един малък проблем.

Без повече обяснения той хвана Финч за лакътя и бързо го изведе от салона. Гай тутакси се озова до лейди Дейвидсън и я заразпитва дали смята да се върне в Лондон за горещия сезон.

— Е, какъв е малкият проблем? — попита Финч, когато излязоха в коридора.

— Ти — отвърна Джордж. — Няма да се учудя, ако в момента генералът събира доброволци за наказателен взвод. — Поведе го към алеята навън.

— Къде отиваме? — попита Финч.

— В хотела.

— Но аз още не съм вечерял.

— Мисля, че това е най-малкият ти проблем.

— Наредили са ти да ме изкараш оттам, нали? — попита Финч, когато Джордж го тикна в рикшата.

— Нещо такова — призна Джордж. — Имам чувството, че генерал-губернаторът няма да ни кани повече на малките си соарета.

— Не мисля така, Мелъри. Ако с теб стъпим на върха на онази планина, определено ще вечеряш отново с генерал-губернатора.

— Но това едва ли ще важи и за теб — каза Джордж.

— Не, няма да важи. През това време аз ще съм в спалнята на жена му.

Стори му се, че някой чука на вратата, но може и да сънуваше. Втория път чукането бе по-силно.

— Влез — сънено рече той, отвори едното си око и видя генералът да се взира в него. Още беше с униформата си.

— Винаги ли спите на пода и на широко отворени прозорци, Мелъри?

Джордж отвори и другото си око.

— Или така, или на верандата. Мога да ви уверя, генерале — добави той, като се надигаше, — че това е лукс в сравнение с онова, което ме чака под върха, където ще съм заврян в малка палатка в компанията на Финч.

— Точно за това исках да поговорим — каза генералът. — Сметнах, че би трябвало пръв да научите, че реших да върна Финч с първия кораб.

Джордж наметна копринения халат и седна в единствения удобен стол в стаята. Натъпка бавно лулата си и я запали.

— Поведението на Финч тази вечер беше непростимо — продължи генералът. — Сега си давам сметка, че изобщо не биваше да го включваме в екипа. Трябва да се съгласите с мен, Мелъри.

Джордж пусна няколко облачета дим, преди да отговори:

— Генерале, нямате властта да върнете когото и да било от екипа ми в Англия, без да се консултирате с мен.

— В момента правя точно това, Мелъри — каза генералът, като повишаваше тон с всяка дума.

— Не, не го правите. Нахълтахте в стаята ми посред нощ, за да ми кажете, че сте решили да върнете Финч в Англия с първия кораб. Това не е моята представа за консултиране.

— Мелъри — прекъсна го генералът. — Не е нужно да ви напомням, че аз съм шефът на тази експедиция. И аз ще взема окончателно решение за всеки член от екипа ми.

— Тогава ще трябва да се оправите сам, генерале. Защото ако качите Финч на кораба, аз и останалите от *моя* екип ще се качим с него. Не се съмнявам, че Кралското географско дружество ще поиска да научи защо, за разлика от дука на Йорк, не сте успели да ни заведете и до върха на хълма, какво остава да ни върнете обратно.

— Но, но... — запелтечи генералът. — Ще се съгласите, че не може да се държи така с една дама, Мелъри. Особено със съпругата на генерал-губернатора.

— Едва ли някой знае по-добре от мен, че Финч може да е много досаден, и съм сигурен, че не е пример за добри обноски. Но освен ако не желаете да заемете мястото му, генерале, съветвам ви сега да си легнете и просто да сте благодарен, че най-малко три месеца Финч няма да посещава никакви приеми. И че е малко вероятно да се натъкне на дами по пътя към Хималаите.

— Трябва да си помисля, Мелъри — каза генералът и тръгна да излиза. — Утре ще ви уведомя за решението си.

— Генерале, не съм някой от хамалите ви, който отчаяно се нуждае от малко пари. Кажете още сега дали да кажа на хората си, че се връщаме в Англия със следващия кораб, или ще ги оставите да си починат, преди да потеглят на най-тежкото пътуване в живота си.

Генералът се зачерви още повече.

— На вашата глава да бъде, Мелъри — каза той и излезе ядосано.

— Господи — промълви Джордж, когато свали халата си и легна обратно на пода, — моля те, кажи ми какво съм направил, че да заслужи Финч?

39.

Мила моя Рут,

Днес започваме дългия хиляда и петстотин километра преход до границата с Тибет. Взехме влака до Силигури в подножието на Хималаите. По разписание трябваше да изминем пътя за шест часа, но ни отне почти шестнадесет. Питам се какво става със старите влакове, когато ги пенсионираат. Е, вече знам. Пращат ги в Индия, където се прераждат.

И тъй, всички се напъхахме в един от вагоните, теглени от древен локомотив „Грейт Нортърн“, модел „Касъл“ или „Уоруик Касъл“, ако трябва да съм по-точен. Седалките в първа класа бяха доста занемарени и износени, а в трета класа имаше само пейки. Тоалетна нямаше, така че се налагаше да скачаме на някоя гара и да се крием в храстите. Имаше и вагони за добитък, където Брус настани мулетата и носачите. Нито едните, нито другите бяха доволни.

Има една голяма разлика между комфортното пътуване от Бъркенхед до Лондон и от Калкута до Силигури — обикновено в Англия затваряме прозорците и включваме отоплението, докато слизаем от север. Тук,

въпреки че железниците отдавна са се отървали от стъклото, имаш чувството, че пътуваш в печка на колела.

— Къде е татко? — попита Клеър. — Къде се намира в момента?

Рут остави писмото и клекна до дъщерите си, за да изучат разстланата на пода карта, начертана от баща ѝ. Прокара пръст през океана от Тилбъри до Калкута, след което продължи по железопътната линия и спря при Силигури. Взе писмото и продължи да чете на глас:

Представи си изненадата ни, когато слязохме в Силигури и се сблъскахме с миниатюрното чудо на Дарджилингската хималайска железница. Тук нормалните релси свършват и на тяхно място идва уникална линия с ширина шейсет сантиметра. Поради това местните го наричат влак-играчка.

Влизаш в прекрасно малко вагонче, което би било идеално за Веридж и Клеър, но ме накара да се чувствам като Гъливер в страната на лилипутите. С рев, който изобщо не съответства на размерите му, малкият локомотив започва пътешествието си от Силигури, само на някакви си сто метра над морското равнище, до Дарджилинг, на осемдесет и един километра разстояние, но на две хиляди сто и трийсет метра височина.

Децата ще бъдат поразени да чуят, че наклонът е толкова стръмен, че един от местните трябва да седи на предния буфер на локомотива и да пръска пясък върху релсите, за да могат колелата да зацепят, докато се изкачваме все по-високо и по-високо в планината.

Не мога да ти кажа колко дълго продължи пътуването — всяка минута бе такова удоволствие, че нито за миг не спрях да се наслаждавам на гледката, от страх да не изпусна поредното чудо. Нашият храбър фотограф капитан Ноуъл толкова се омая от преживяното, че когато спряхме в Тунг за вода (както за малкия локомотив, така и за пътниците), той се покатери на покрива на вагона и снимаше оттам до края на пътуването, докато ние,

простосмъртните, трябваше да се задоволим с гледката от прозорците.

Когато седем часа по-късно най-сетне пристигнахме на гарата в Дарджилинг, си мислех само едно нещо — колко по-лесен би бил животът ни, ако това малко бижу можеше да ни откара чак до базовия лагер. За жалост нямахме такъв късмет и веднага щом слязохме от влака, познатият глас на генерал Брус започна да лае заповеди, да строява мулета и носачи, за да започнем дългото пътуване през джунглата и нагоре към равнините на Тибет.

Всеки от нас разполага със собствено пони, което да носи личния ни багаж и екипировка, и всички, с изключение на генерала, изминаваме най-малко трийсет и два километра на ден. Вечер се опитваме да установим лагер недалеч от река, ако има такава възможност. Така можем да поплуваме и поне за няколко блажени момента да се отървем от мухите, комарите и пиявиците, които явно предпочитат да са на бяла диета и не обръщат такова внимание на местните.

Всички вечеряме заедно на походна маса — генералът заема централното място на сгъваемото си столче-бастун. Менюто ни рядко е нещо по-различно от яхния и кнедли, но когато дойде време да спрем в края на деня, сме прекалено гладни, за да се интересуваме какво точно ще ядем.

Генералът е взел дузина каси най-добро „Шатуно дьо Папе“, както и половин дузина каси „Пол Роджър“, които са натоварени на две от най-яките ни мулета. Единственото му оплакване е, че не може да държи виното на стайна температура. Но тъй като с всеки ден става все по-хладно, скоро ще може да изстудява шампанското си в кофи с лед.

Всички се справят добре; както и се очакваше, имаше малко треска и неразположение, макар че аз се разминах — засега — само с няколко ухапвания от комари и доста лош обрив.

Трима от носачите вече избягаха, а две мулета умряха от изтощение (не казвай на Клеър). Иначе всички други

изглеждат в доста добра форма. Вече наехме главния си шерп. Името му е Найима и освен че говори превъзходен английски, е сериозен катерач — при това на бос крак.

Както винаги, Съмървил е като камък. Не само че търпи наравно с нас всички несгоди, но и изпълнява задълженията си на лекар, без изобщо да мърмори за допълнителната работа. Оудъл е в стихията си и всеки ден открива нови скали. Не се съмнявам, че след завръщането си в Кеймбридж по библиотеките ще се появят няколко негови тома, да не говорим за лекциите, които ще изнася.

Горкият Нортън. Твърде висок е, така че трябва да язди най-едрото муле, но въпреки това краката му опират земята. Финч винаги върви на опашката (по свое решение, както и по наше), където наглежда безценните кислородни бутилки. Все още е убеден, че именно те ще решат резултата от експедицията. Аз си оставам скептично настроен.

Докато се изкачваме все по-високо и по-високо, следя как момчетата се справят с условията и вече започвам да обмислям състава на отделните екипи. Финч приема, че ще бъде един от избраните за последната атака на Еверест и едва ли някой ще бъде изненадан, ако това е така. Откакто потеглихме от Калкута, почти не е разговарял с генерала. Все пак с всеки изминал ден „аферата Соня“, както я наричат момчетата, избледнява все повече и повече.

Един от групата се оказа неочаквано откритие. Винаги съм знаел, че Ноуъл е първокласен алпинист, но нямах представа, че е също така невероятно добър фотограф и оператор. Освен това той е сред малцината от групата, които говорят местния език.

Ноуъл засне едно от ежедневните ни занимания, на което никой не би повярвал, ако го няма документирано. Морсхед, когото сигурно не познаваш, е картограф и като член на групата от Кралското географско дружество има за задача да състави подробни карти на района. Особено старателен е в точното измерване на разстоянията. Затова генералът нае срещу двадесет рупии дневно млад индиец,

висок точно метър и осемдесет. Нека опитам да опиша задължението му, макар че ще го видиш заснето, когато се върнем. Ляга по корем на земята, а един от шерпите слага отметка над главата му, за да запише разстоянието. После индиецът застава точно зад отметката (бос) и ляга отново, като повтаря това упражнение непрекъснато, час след час. Така Морсхед може да измери точното разстояние, което изминаваме всеки ден (около шейсет километра), което означава, че младежът става и ляга повече от тридесет хиляди пъти дневно. Бог е свидетел, че си изработва двайсетте рупии.

Мила моя, време е да приключвам с писането и да загася свещта. Деля малката си палатка с Гай. Чудесно е, че имам до себе си стар приятел, но не е същото като да съм с теб...

— Къде е стигнал? — попита Клеър, загледана в картата.

Рут сгъна писмото и отново клекна до дъщерите си. Разучи картата, след което посочи едно село на име Чумби. Тъй като писмата на Джордж пътуваха шест или седем седмици до „Холт“, никога не можеше да бъде съвсем сигурна къде точно се намира. Отвори последното му писмо.

Днес изминахме обичайните си двадесет мили и изгубихме още едно муле, така че вече ни остават само шейсет и едно. Чудя се какво ли стратегическо решение ще вземе генералът, ако се изправим пред недостиг на мулета и му се наложи да избира между виното и ваната.

Всяка сутрин в шест часа строява носачите за проверка. Днес те бяха тридесет и седем, така че към списъка на избягалите добавяме още един. Генералът ги нарича дезертъори.

При вчерашния преход стигнахме до един будистки манастир високо сред хълмовете. Спряхме, за да може Ноуъл да го снима, но генералът ни посъветва да не пречим

на богослужението на монасите. Брус е странна комбинация от мъдрост и надутото многословие.

Съмървил казва, че след като изкачим Джелеп Ла, тази вечер лагерът ни ще е на височина три хиляди двеста и шейсет метра, под един връх, от който ясно може да се види Еверест, стига да има кой да го изкачи. Утре е неделя и генералът я е отредил за почивка, за да могат носачите и мулетата да възвърнат донякъде силите си, а ние да почетем или да пишем на любимите си. В момента се наслаждавам на „Пустата земя“ на Т. С. Елиът, но признавам, че смятам да изкача въпросния връх, щом има възможност от него да се види Еверест. Ще стана рано, тъй като според Съмървил върхът е висок към шест хиляди и четиристотин метра. Не му посочих, че никога досега не съм се изкачвал на такава височина.

— А какво ще стане, ако на татко не му позволят да пресече границата? — попита Клеър, като посочи тънката червена линия, отделяща Индия от Тибет.

— Ще трябва да се прибере у дома — отговори майка ѝ.

— Добре — каза Клеър.

40.

Джордж се измъкна от лагера малко преди изгрев с раница на гърба, компас в едната ръка и ледокоп в другата. Чувстваше се като ученик, избягал да пуши зад навеса за велосипеди.

В утринната мъгла едва различаваше безименната планина, издигаща се високо над него. Тъкмо преценяваше, че ще му трябват най-малко два часа, преди да стигне подножието ѝ, когато чу странен шум. Спря и се огледа, но не забеляза нищо необичайно.

От подножието можеше да избере няколко различни маршрута до върха. Първата тръпка за алпиниста, започващ изкачване, е да реши по кой път да тръгне. Погрешният избор може да доведе до катастрофа —

или най-малкото до това да му се наложи да остане по склона още един ден. Джордж не разполагаше с един ден.

Тъкмо реши, че е избрал най-добрия маршрут, когато отново му се стори, че чува някакъв шум. Погледна към долината, от която беше дошъл. Половината от нея беше окъпана от лъчите на изгряващото слънце, а останалата част все още спеше под сянката на планината. И този път не забеляза нищо необичайно.

Отново огледа избрания маршрут и пое по грубия каменист терен в подножието. За един час напредна доста добре, въпреки че на няколко пъти му се наложи да променя посоката, когато се натъкваше на някое препятствие.

Вече виждаше върха и прецени, че ще го изкачи до около час. Тогава направи първата си грешка. Натъкна се на скала, която не само блокираше пътя му, но и изглеждаше непреодолима без помощта на партньор. От горчивия си опит Джордж знаеше, че голяма част от опитите за изкачване завършват с разочарование и че не му остава друг избор, освен да се върне и да потърси друг път. Знаеше също, че ако иска да се върне в лагера преди залез, ще дойде момент, когато няма да може да рискува и да се надпреварва с клонящото към непознатия хоризонт слънце.

И тогава отново чу шума, този път по-близо. Обърна се и видя приближаващия Найима. Усмихна се. Беше поласкан, че шерпът е тръгнал след него.

— Ще се наложи да се върнем и да потърсим друг път.

— Няма да е необходимо — отвърна Найима.

Скочи на скалата и се закатери с лекота. Ръцете и краката му работеха в съвършен синхрон, явно беше минавал и преди по този път, и Джордж се запита дали Найима не е казал на Съмървил, че от този връх може да се види Еверест. Няколко минути по-късно той изкачи препятствието и Джордж видя само ръката му, която го подканваше да го последва.

Проследи пътя, по който бе минал шерпът. Хвана се за един корниз, който не бе забелязал до момента, но който откриваше директен път чак до върха. Тази проста маневра му спести час, а може би и два. Настигна шерпа и продължиха заедно напред. Найима познаваше добре планината и наложи темпо, което Джордж едва успяваше да поддържа.

Когато стигнаха върха, двамата седнаха и погледнаха на север, но не успяха да различат нищо освен гъсти облаци. Джордж с неохота прие, че днес няма да бъде представен на Джомолунгма. Отвори раницата, извади калъп кейк, разчупи го на две и подаде едното парче на Найима. Главният шерп не го опита, докато Джордж не започна да яде.

Докато седяха и се взираха в неподвижните облаци, Джордж си даде сметка, че Найима е идеалният партньор за катерене — опитен, находчив, храбър и мълчалив. Погледна си часовника. Трябваше да тръгнат, ако искаха да се върнат в лагера преди залез. Стана, потупа часовника си и посочи надолу.

Найима поклати глава.

— Само още няколко минути, мистър Мелъри.

Шерпът явно знаеше по-добре, така че Джордж отново седна.

Винаги има момент, когато всеки катерач трябва да реши дали наградата си заслужава риска. Според Джордж този момент беше отминал, затова все пак стана и започна да се спуска, без да чака Найима. Беше изминал петдесетина метра, когато усети надигания се вятрец. Обърна се и видя, че облаците бавно се раздвижват. Бързо се върна обратно и седна до мълчаливия шерп. Оказа се, че подобно на Саломе, Джомолунгма вече беше свалила четири от седемте си воала.

Вятърът се усили и Джомолунгма свали поредния си воал, разкривайки малък планински масив пред себе си, който напомняше на Джордж за Френските Алпи. След малко още един порив на вятъра свали и последния воал.

Останал без дъх, Джордж се взираше към най-високата планина на света. Острият връх на Еверест доминираше над хоризонта и в сравнение с него другите върхове на могъщите Хималаи изглеждаха като купчинки пясък на детска площадка.

Джордж се вгледа в могъщата си противничка. Под намръщеното ѝ чело имаше остър тибетски нос, съставен от назъбени хребети и бездънни пропасти, под които широките ноздри бълваха толкова свиреп вятър, че дори на равен терен човек не би могъл да направи и една крачка срещу него. Но още по-лошо, далеч по-лошо бе това, че богинята беше двулика.

Скулата на западното ѝ лице представляваше скала, която се издигаше високо в небето, много по-високо, отколкото бе дръзвало да

се зарее въображението на Джордж. Източното пък представляваше дълъг цели мили ледник, който никога не се топеше. Благородната ѝ глава почиваше на тънка шия, поставена върху рамене от гранит. От масивния ѝ торс тръгваха две дълги гъвкави ръце с големи плоски длани, предлагащи смътна надежда, докато не видиш тънките ледени пръсти. Смятаха да разположат базовия си лагер на някой от ноктите ѝ.

Джордж забеляза, че Найима се взира в Джомолунгма със същата смесица от страх, респект и възхищение. Съмняваше се, че сами биха могли да се изкачат дори до раменете ѝ, камо ли по гранитното ѝ лице. Но ако бяха заедно...

41.

След конфликта в Калкута Джордж изпита облекчение, когато генералът го покани да участва в дипломатическата мисия, която щеше да представи акредитивните им писма на граничния пост.

Двадесет и един членове на експедицията, тридесет и петима носачи и четиридесет и осем мулета се бяха установили за нощувка на равен участък до бързите води на някаква река на индийско-тибетската граница. Джордж и останалите от групата изкараха весела вечер, наслаждавайки се на отличното вино и пурите на генерала след вечерята.

Точно в 5:45 на следващата сутрин генералът застана пред палатката на Джордж в парадна униформа и с кожено дипломатическо куфарче. Шерпът Найима бе на крачка зад него, облечен в традиционната вълнена баху. Носеше голяма черна кутия с надпис „Локс ъф Лондон“ на капака. След малко Джордж излезе от палатката, облечен с официалния си костюм и със старата си колежанска вратовръзка. Тримата излязоха от лагера и се запътиха към граничния пост.

— Не че очаквам никакви проблеми, Мелъри — каза генералът, — но ако възникне неразбирателство, оставете всичко на мен. Имал съм вземане-даване с тукашните и са ми ясни.

Джордж вече беше приел, че генералът има много силни страни, но сега се боеше, че е на път да стане свидетел на една от слабостите му.

Изненада се, когато видя граничния пост. Малката бамбукова колиба беше добре маскирана под гъстата растителност и определено не изглеждаше гостоприемна. След още няколко крачки Джордж забеляза войник, след това втори. Бяха насочили древните си пушки към тях. Тази демонстрация на враждебност не накара генерала да забави темпото — тъкмо обратно, той ускори крачка. Джордж пък си помисли, че предпочита да умре на върха на планината, отколкото в подножието ѝ. Малко по-нататък се виждаше и самата граница с Тибет. Тесният път беше препречен от бамбукова преграда с един-единствен проход. В окоп, защитен от чували с пясък, имаше още двама войници с насочени към тях пушки. Генералът продължи все така неустрашимо към дървените стъпала на колибата и влезе през отворената врата, сякаш граничният пост бе под негово командване. Джордж го последва предпазливо, а Найима вървеше на крачка зад него.

Вътре генералът спря пред дървеното гише. Младият ефрейтор зад бюрото ги изгледа втрещено и отвори уста, но не каза нищо.

— Искам да говоря с командира ти, войнико — излая генералът. Шерпът преведе с по-мек тон.

Ефрейторът бързо изчезна в малката стаичка зад него и затвори вратата. Мина известно време, преди тя да се отвори отново и на прага да се покаже дребен слаб мъж с хлътнали бузи и обветрено лице. Той изгледа генерала не особено благосклонно, а Брус се усмихна, когато забеляза нашивките му — беше капитан. Отдаде чест, но тибетецът не отвърна на поздрава, а се обърна право към Найима, посочи генерала и заговори:

— Аз съм дзонпенът на окръг Фари. Кой е този?

Найима преведе, като добави накрая думата „господин“.

— Аз съм генерал Брус — отвърна генералът, отвори дипломатическото си куфарче, извади някакви документи и ги постави на бюрото. — Това е официалното разрешение, позволяващо на групата ми да влезе в окръг Фари Дзонг.

Найима преведе думите му, а дзонпенът прегледа отгоре-отгоре документите и сви рамене.

— Както виждате, те са подписани от лорд Кързън, британския министър на външните работи — каза генералът и изчака Найима да преведе.

Дзонпенът отново попита нещо.

— Иска да знае дали вие сте лорд Кързън — рече шерпът.

— Естествено, че не съм — отвърна генералът. — Кажи на този глупак, че ако не ни позволи незабавно да пресечем границата, няма да имам друг избор, освен...

Ясно беше, че тибетецът не се нуждаеше от превод — ръката му се плъзна към кобура.

— Дзонпенът казва, че ще позволи само на лорд Кързън да прекоси границата — преведе Найима.

Брус тресна с юмрук по бюрото и изкрещя:

— Този тъпак не разбира ли кой съм?

Джордж сведе глава и се замисли за дългия път към дома, докато чакаше реакцията на дзонпена. Можеше само да се надява, че думите на генерала ще се изгубят в превода, но дзонпенът извади пистолета си и го насочи в челото на Брус още преди Найима да довърши.

— Кажи на генерала, че може да си върви — спокойно каза тибетецът. — Ще заповядам на хората си да стрелят на месо, ако отново приближи до този пост. Ясно ли е?

Генералът не трепна дори след като Найима преведе думите на граничния командир. Джордж вече бе изгубил всяка надежда да минат през границата, молеше се само да се измъкнат живи.

— Мога ли да говоря, генерале? — прошепна той.

— Разбира се, Мелъри — отвърна генералът.

Джордж се сепна, когато пистолетът се насочи към неговото чело, но погледна дзонпена право в очите.

— Нося дарове от моята страна в знак на приятелство.

Шерпът преведе и дзонпенът свали бавно пистолета, прибра го в кобура и сложи ръце на кръста си.

— Ще видя даровете.

Джордж отвори кутията, извади черна мека шапка и я подаде на дзонпена. Командирът я нахлупи на главата си, огледа се в огледалото на стената и се усмихна.

— Моля, кажи на дзонпена, че лорд Кързън слага такава шапка всеки ден, както и всички джентълмени в Англия.

Когато чу това, командирът се надвеси над бюрото и надникна в кутията. Генерал Брус бръкна в нея, извади друга шапка и му я даде, а дзонпенът я връчи на младия ефрейтор до него, после избухна в смях,

грабна кутията, излезе навън и започна да раздава останалите шапки на войниците си.

Щом се върна в колибата, започна да изучава по-подробно документите на генерала. Тъкмо се канеше да подпечата последната страница, когато вдигна очи, усмихна се на генерала и посочи златния му часовник. Генералът понечи да обясни, че го е наследил от баща си лорд Абърдеър, но размисли и му го подаде, без да каже нито дума. Джордж с облекчение си помисли, че в бързината е забравил часовника, който Рут му бе подарила за рождения ден.

Сега дзонпенът оглеждаше широкия кожен колан на Брус, после кафявите му кожени обувки и накрая — дългите до коляното вълнени чорапи. След като разголи генерала, насочи вниманието си към Джордж и конфискува обувките, чорапите и вратовръзката му. Джордж се зачуди кога и къде дзонпенът ще носи вратовръзка на Уинчестърския колеж.

Командирът на поста се усмихна, подпечата последната страница на разрешителното и върна документите на генерала. Брус се канеше да ги прибере в дипломатическото си куфарче, но дзонпенът поклати глава. Генералът остави куфарчето на бюрото и напъха документите в джобовете си.

Босоногият Брус задържа панталоните си с едната си ръка и отдаде чест с другата. Този път дзонпенът отвърна на поздрава. Шерпът Найима бе единственият, който напусна колибата напълно облечен.

Час по-късно експедицията начело с генерал Брус приближи границата и бариерата се вдигна, за да ги пусне в окръг Фари Дзонг.

След като погледна златния си часовник, дзонпенът се усмихна на генерала, повдигна шапката си и каза:

— Добре дошли в Тибет, лорд Кързън.

Найима не преведе.

42.

Четвъртък, 4 май 1922 г.

Мила моя Рут,

Пресякохме тибетската граница и сега приближаваме Хималаите — масив от хиляда планини, които обкръжават и пазят господарката си подобно на въоръжени стражи, не признават властта на дзонпена и никога не са чували за лорд Кързън. Въпреки леденото им посрещане и студено отношение, ние продължаваме напред.

Когато установихме базовия лагер, видяхме генерала от най-добрата му страна. За броени часове носачите (вече тридесет и двама) издигнаха палатката на екипа, която е с размерите колкото нашата дневна и ни дава възможност да се храним седнали. Когато дойде време за брандита и кафето, бяха издигнати и петнадесет други палатки, което означава, че всички можем да спим нормално през нощта. Когато казвам „всички“, нямам предвид носачите. Те, а също и Найима, все още спят под открито небе. Свиват се на кълбо на твърдата земя и използват камъни за възглавници. Понякога се чудя дали не трябва да правя като тях, ако искам да покоря тази жестока планина.

Шерпът Найима се оказа безценен за организирането на местните и генералът се съгласи да увеличи заплащането му на тридесет рупии на седмица (около шест пенса). Щом стигнем склоновете на Еверест, ще се види доколко добър катерач е в действителност. Финч е убеден, че няма да отстъпва по нищо на когото и да било.

Тази вечер генералът официално ще ми предаде ръководството до момента, когато потеглим обратно към Англия...

— За Негово Величество краля — вдигна чаша генералът.

— За краля — отвърнаха останалите.

— Можете да пушите, господа — каза генералът, седна и отрязва края на пурата си.

Членовете на групата останаха прави, а Джордж вдигна пак чашата си.

— Господа, за Джомолунгма, Богинята майка на Земята.

Генералът бързо скочи на крака и се присъедини към тоста, а шерпите се проснаха по лице на земята в посока на върха.

Малко по-късно Джордж почука по чашата си и призова за тишина.

— Господа, най-напред искам да благодаря на генерал Брус, че се погрижи да стигнем дотук живи и здрави. И, ако позволите да ви цитирам, сър — обърна се той към генерала, — вече сме „яки и печени“.

— Браво, браво! — завикаха всички, дори и Финч.

Джордж разчисти масата и разгърна картата. Посочи с лъжичката си за кафе една точка на пет хиляди и триста метра височина.

— Господа, в момента се намираме тук. Първата ни цел е да стигнем дотук — каза той, като движеше лъжичката нагоре по склона и я спря на шест хиляди и четиристотин метра височина, — където се надявам да разположим Лагер 3. Ако искаме да успеем с покоряването на Джомолунгма, трябва да установим още три лагера по-нагоре. Лагер 4 трябва да е на Северното седло на около седем хиляди метра, Лагер 5 — на седем хиляди и петстотин, а Лагер 6 — на осем хиляди и двеста, само на шестстотин четирийсет и осем метра под върха. След това ще трябва да открием маршрут през Ронгбук покрай Североизточния гребен. Не бива да забравяме, че нямаме никаква представа какво лежи пред нас. Не разполагаме нито с пътеводители, нито с подробни карти. Тук няма минало, върху което да мислим, господа, а само бъдеще. Трябва да начертая курс, който ще позволи да стигнем до върха и сами да напишем историята. — Джордж ги погледна. — Въпроси?

— Да — каза Съмървил. — Според теб колко време ще е нужно за установяването на Лагер 3? Имам предвид за пълното му оборудване.

— Практичен както винаги — усмихна се Джордж. — Честно казано, не съм сигурен. Бих искал да преодоляваме по шестстотин метра на ден, така че до утре вечер да установим Лагер 2 на пет хиляди и осемстотин метра и да се върнем да пренощуваме в базовия лагер. Ще са ни нужни най-малко две седмици, за да се аклиматизираме с височините, на които никой от нас не е стъпвал досега.

— Ще ни разделяш ли на групи, преди да потеглим? — попита Оудъл.

— Още не — отговори Джордж. — Ще останем заедно, докато не разбере кой се приспособява най-добре към условията. Подозирам обаче, че накрая окончателният състав на групите ще се реши не от мен, а от планината.

— Напълно съгласен — каза Финч. — А помисли ли по-сериозно за използването на кислород над седем хиляди и шестстотин метра?

— Предполагам, че и това ще бъде решено от планината — отвърна Джордж, почака малко, а после попита: — Има ли други въпроси?

— Да, шефе — обади се Нортън. — Утре в колко часа ни искаш строени?

— В шест — отговори Джордж. — Екипирани и готови за път. Не забравяйте, че от утре трябва да имаме смелостта да мислим като Колумб и да сме готови да пътешестваме извън картата.

На следващата сутрин Джордж излезе от палатката си малко преди останалите. Не можеше да определи дали причината за това бе отговорността му като ръководител на групата, или тръпката, че е на път да изпълни мечтата си.

Утрото бе ясно, почти без вятър, слънцето започваше пътя си над най-високия връх. Джордж със задоволство видя, че и осемте алпинисти чакат пред палатките си няколко минути преди шест. Бяха облечени най-различно — вълнени жилетки, изплетени вероятно от съпруги или приятелки, егерови панталони, анораци, копринени ризи, памучни комбинезони, високи до коленете ботуши с подплата, импрегнирани шалове и канадски мокасини, които караха един-двама да приличат на туристи, тръгнали на ски в Давос.

Зад алпинистите стояха местните шерпи, подобрани от Найима. Всеки носеше поне по четирийсет килограма на гърба си — палатки, одеяла, лопати, гърнета, тенджери, примуси, храна и кислородни бутилки.

Точно в шест Джордж посочи нагоре и хората му започнаха първия етап от пътуването, което никой не знаеше как ще завърши. Той погледна назад към екипа си и се усмихна при мисълта за генерала, който ще си седи в топлата си вана в базовия лагер и ще чете

безбройните телеграми от Хинкс с въпроси докъде са стигнали и как се е държал Финч.

През първия час Джордж наложи спокойно темпо по голия каменист терен над базовия лагер. Редовно минаваха покрай свещените сини овце на долината Ронгбук. Много добре осъзнаваше, че истинските предизвикателства ги очакват чак когато стигнат Северния гребен на височина около седем хиляди и шестстотин метра — там въздухът щеше да е по-разреден и температурата щеше да падне до нива, с които никой от тях не се бе сблъсквал. А най-лошото бе, че нямаше как да знаят по кой маршрут да поемат.

Джордж бе поразен от красотата на бледосинята светлина, която преля в наситеножълто и сякаш бе твърдо решена да изгори белите им лица. В далечината се виждаше Каншунг, чиито огромни ледени пръсти, осеяни с пукнатини и мрачни необятни хребети, постоянно ги заплашваха с неочаквана лавина.

Джордж се запита колко ли дни ще търсят безопасен маршрут до Северното седло, след като установят Лагери 2 и 3. Дори се зачуди дали изобщо е възможно човек да се добере до върха. Предположението на някои от екипа, че Джомолунгма ще се окаже точно като Монблан, но малко по-висок, вече изглеждаше нелепо.

В края на втория час спряха за почивка и Джордж забеляза, че Морсхед и Лонгстаф вече са се задъхали. Найима докладва, че трима от носачите са захвърлили товара си в снега и са тръгнали обратно към селата си. Джордж се запита колко ли шерпи ще стоят на пристанището в Калкута, за да получат допълнителните си двайсет рупии от генерала. „Ще се броят на пръстите на едната ви ръка“ — беше го предупредил Брус.

Половин час по-късно групата продължи пътя си и не спря, докато слънцето не стигна зенита си. През обедната почивка се подкрепиха с ментов кейк, бисквити с джинджифил, сушени кайсии и мляко на прах, след което продължиха нататък.

След още час катерене се наложи да пресекат поток, покрай който имаше туфи зелена трева. На брега му се издигаше върба с гигантски пеперуди, които запърхаха във въздуха при приближаването им — идиличен оазис, споменът за който скоро щеше да се превърне в мираж.

Джордж започна да се оглежда за подходящо място за Лагер 2. Накрая се спря на равен каменист участък с големината на игрище за тенис, който бе добре защитен от вятъра. Провери алтиметъра — малко над пет хиляди и осемстотин метра. Под зоркото око на Найима шерпите свалиха товарите си в снега, разчистиха участъка от камъните, отделиха екипировката и провизиите за Лагер 3 и се заеха да издигнат първата палатка за екипа.

По време на вечерята в базовия лагер (отново козя яхния, кнедли и обикновени бисквити със сирене) Джордж каза на хората си, че първият ден е минал много добре. Нямаше представа обаче колко време ще е нужно да определят маршрута отгатак ледника Ронгбук, затова трябваше да се готвят за разочарования.

Преди да духне свещта в палатката си, той прочете няколко страници от „Илиада“, но първо написа поредното си дълго писмо до Рут. Тя щеше да го прочете с два месеца закъснение, малко след трагедията.

Писмата на Джордж често пристигаха в „Холт“ няколко седмици след като новините в тях вече бяха отразени в „Таймс“. Рут знаеше, че рано или късно ще получи писмо, в което Джордж ще разкаже от своя гледна точка за случилото се в онази съдбовна юнска сутрин, но дотогава не ѝ оставаше друго, освен да следи драмата във вестниците.

8 май 1922 г.

Мила моя Рут,

Седя в малката си палатка и ти пиша на светлината на свещ. Първият ден на изкачването мина добре, успяхме да намерим идеално място за временния си дом. Толкова е студено, че си лягам с дебелите ръкавици, които ми изплете миналата Коледа, както и с чифт вълнени наполеонки.

Планината вече недвусмислено ми показва, че не сме подготвени добре за подобно начинание. Честно казано, много от хората са твърде стари и само неколцина са достатъчно издръжливи, за да продължат. Сигурно и на тях им се иска да бяха направили този опит през 1914 г., когато всички бяхме много по-млади. Проклети германци.

Мила, толкова много ми липсваш, че...

Рут спря да чете и коленичи до Клеър и Беридж пред картата, която се бе настанила трайно на пода в дневната. Когато нарисова фигурка на човек с очила и ледокоп на височина пет хиляди и деветстотин метра, Клеър изръкопляска възторжено.

43.

16 юни 1922 г.

Мила моя Рут,

Вече повече от месец търсим маршрут, който да ни отведе през ледника Източен Ронгбук, и започвам да падам духом, след като Найима ми напомни, че сезонът на мусоните наближава и тогава нямаме да имаме друг избор, освен да се върнем в базовия лагер и да потеглим за Англия.

Големият обрат настъпи днес, когато Морсхед откри път през ледника, който заобикаля Чангце и продължава към другата страна на Северното седло. Така че утре Нортън, Съмървил и Морсхед ще продължат нагоре. Ако успеят да намерят достатъчно голям проходим участък и при положение че вятърът им позволи, ще се опитат да издигнат палатка и да проверят дали е възможно да се ношува на Северното седло, на около хиляда и двеста метра под върха.

Ако се окаже възможно, на следващия ден Нортън и Съмървил ще направят първия опит да изкачат върха. Зная, че хиляда и двеста метра не изглеждат толкова много; дори чувам как Хинкс казва пред Кралското географско дружество, че това е само колкото Бен Невис. Но Бен Невис не представлява масив от непреодолими пикове от черен лед, температурите там не падат до минус

четиридесет градуса и не духа така свиреп вятър. На всичкото отгоре дишаме едва една трета от кислорода, на който се наслаждаваш в Съри! А тъй като слизането несъмнено ще бъде по-трудно от изкачването, не можем да поемаме излишни рискове само за да може Хинкс да съобщи на комисията, че един от нас се е изкачил там, където не е стъпвал човешки крак.

Неколцина от екипа страдат от височинна болест, снежна слепота и най-лошото — от измръзвания. Морсхед изгуби два пръста на ръцете и един на крака. Би си заслужавало, ако беше стигнал върха, но не и само Северното седло. Ако Нортън и Съмървил не успеят да покорят върха вдругиден, след тях ще опитаме аз, Финч и Оудъл. Успеят ли, ще пътуваме към дома много преди да си отворила това писмо. Всъщност може дори да пристигна преди него — да се надяваме.

Имам чувството, че май двамата с Финч ще спим в малката палатка на осем хиляди и двеста метра над морското равнище, макар че в екипа има и още един, който не ни отстъпва по нищо.

Мила, докато пиша това писмо, снимката ти е пред мен и...

Рут отново отиде при дъщерите си в дневната, където Клеър вече беше забола пръст върху Северното седло.

— Трябваше да са се върнали преди повече от час.

Оудъл не отговори, знаеше, че Джордж е прав. Стояха пред голямата палатка и се взираха нагоре с надеждата да забележат Нортън, Съмървил и Морсхед.

Ако Нортън и Съмървил стигнеха до върха, единственото съжаление на Джордж — макар че не би го признал пред никого освен пред Рут — щеше да бъде, че не се е включил в първата група.

Отново погледна часовника си и пресметна, че вече не могат да чакат. Обърна се към останалите, които също се взираха неспокойно

нагоре.

— Добре, време е да съставим издирваща група. Кой иска да дойде с мен?

Няколко ръце се вдигнаха във въздуха.

След минути Джордж, Финч, Оудъл и шерпът Найима бяха напълно екипирани и готови за път. Джордж тръгна нагоре, без да каже нито дума. Леденият вятър виеше през прохода, пронизваше кожата им и ги покриваше с тънък слой сняг, който моментално замръзваше по изсъхналите им от студа лица.

Джордж не се бе изправял пред по-решителен и свиреп враг и знаеше, че никой не би могъл да изкара цяла нощ при такива условия. Трябваше да ги намерят.

— Лудост, това е чиста лудост! — изкрещя той към виелицата.

След повече от два часа истински ад Джордж вече едва пристъпваше. Тъкмо се канеше да нареди на групата да се връща в лагера, когато чу Финч да вика:

— Виждам три изгубили се агънца.

Джордж едва различи на каменистия фон тримата катерачи, които бавно се спускаха надолу. Спасителната група скоро стигна до тях и въпреки че искаха да научат дали са изкачили върха, никой не ги попита, защото изглеждаха съвсем изтощени. Нортън прикриваше с ръка дясното си ухо и Джордж го хвана за лакътя и го поведе надолу по склона. Погледна през рамо и видя, че Съмървил върви плътно след тях. По изражението му не можеше да се каже дали мисията им се е увенчала с успех. Накрая се обърна и към Морсхед, който едва вървеше и имаше същата безизразна физиономия.

Мина още час, преди да видят лагера. В съгъстващия се здрач Джордж поведе тримата алпинисти към палатката, където вече ги чакаха чаши хладък чай. Щом влезе вътре, Нортън рухна на колене. Гай Бълок се завтече към него и огледа измръзналото му ухо. Беше черно и покрито с мехури.

Докато Морсхед и Съмървил клечаха до печката и се мъчеха да се стоплят, останалите стояха мълчаливо около тях и чакаха някой да каже новината. Пръв заговори Съмървил, но едва след като изпи няколко големи глътки чай с бренди.

— Когато тръгнахме сутринта, условията бяха великолепни — задъхано започна той, — но след триста метра попаднахме на снежна

буря. Гърлото ми така се запуши, че едва си поемах дъх. — Замълча за момент. — Нортън започна да ме тупа по гърба, докато не се задавих и повърнах, което временно реши проблема, но после нямах сила да направя и крачка. Нортън ме изчака да се съвзема и поехме през Северната стена.

Нортън продължи разказа, а Съмървил отпи още една глътка чай.

— Условиата бяха ужасни. Напреднахме още малко, но бурята не утихваше, така че нямахме друг избор, освен да се върнем.

— Каква височина стигнахте? — попита Джордж.

Нортън му подаде алтиметъра.

— Осем хиляди сто осемдесет и четири метра — каза Джордж.

— Най-голямата височина, на която се е изкачвал човек.

Всички заръкопляскаха, а после Финч каза:

— Ако бяхте взели кислород, можеше и да стигнете до върха.

Никой не коментира и настъпи мълчание.

След малко Бълок нагря ножицата на пламъка и каза на Нортън:

— Боя се, че ще те заболи, друже. — После се наведе и внимателно започна да реже парчета от дясното му ухо.

На следващата сутрин Джордж се събуди в шест и подаде глава от палатката. Небето бе ясно, нямаше никакъв вятър. Финч и Оудъл седяха по турски на земята и се хранеха.

— Добро утро, господа — поздрави ги Джордж. Беше така нетърпелив да тръгнат, че закуси прав и след десет минути бе готов за път. Бълок, Морсхед и Съмървил изпълзяха от палатките си да им пожелаят късмет, но Нортън остана да лежи.

Джордж се вслуша в съвета на Нортън по кой маршрут да тръгнат и бавно поведе Финч и Оудъл към Северния гребен. Въпреки спокойното и ясно време всяка следваща стъпка изглеждаше все по-трудна от предишната — налагаше се да си поемат три пъти дъх за една крачка. Финч беше настоял да вземе две бутилки кислород. Дали щеше да се окаже прав и ще бъде единственият, който е в състояние да продължи?

Часове наред се изкачваха мълчаливо. Късно следобед усетиха първия полъх на вятъра. Само за няколко мига лекият бриз се превърна във виелица. Ако алтиметърът не показваше, че се намират на седем

хиляди и шестстотин метра, само на сто метра от Лагер 5, Джордж щеше да нареди да се връщат.

За преодоляването на стоте метра им бе нужен цял час, тъй като вятърът и снегът ги блъскаха непрекъснато, сякаш се мъчеха да разкъсат дрехите им или да ги избутат надолу по склона. Когато най-сетне стигнаха палатката, Джордж се замоли до сутринта времето да се оправи, защото нямаше да оцелеят при такива условия две поредни нощи. Дори се страхуваше, че ако заспят, няма да се събудят повече.

Опитаха се някак да се настанят за нощувка. Парата от дъха им замръзваше и образуваше висулки, които се спускаха от покрива на палатката като полилеи в бална зала. Финч през цялото време проверяваше крановете на безценните си кислородни бутилки, а Джордж се опита да пише на Рут.

19 юни 1922 г.

Мила моя Рут,

Вчера трима храбри мъже се опитаха да изкачат върха и двама от тях, Нортън и Съмървил, стигнаха до височина осем хиляди сто осемдесет и четири метра, преди изтощението да надделее. Накрая се наложи да се върнат и Нортън изгуби част от дясното си ухо. Тази нощ спят със съзнанието, че са достигнали най-високата точка, на която е стъпвал човешки крак.

Утре още трима ще се опитаме да последваме примера им, а може би един от нас дори ще...

— Е, няма ли да размислиш за кислорода, Мелъри?

— Не, няма — отвърна Джордж и остави писалката си. — Твърдо съм решен да опитам без спомагателни средства.

— А обувките ти не са ли спомагателни средства — каза Финч. — Ръкавиците, които е оплела жена ти? Дори захарта в чая ти е такава. Всъщност единственото, което не е спомагателно средство, е партньорът ни — каза Финч, сочейки спящия Оудъл.

— И кого би избрал на негово място? Нортън или Съмървил?

— Нито единия, нито другия, макар че са страшно добри катерачи — отвърна Финч. — Още от самото начало ти ясно даде да се

разбере, че последният щурм ще се предприеме от най-добре аклиматизираните към условията. И двамата знаем кой е най-подходящ.

— Найима — тихо каза Джордж.

— Има и друга причина, поради която трябваше да го поканиш.

— И каква е тя?

— Удоволствието да видя физиономията на Хинкс, когато му се наложи да докладва на комисията „Еверест“, че първи на върха са стъпили австралиеца и шерпа.

— Това няма да стане — каза Джордж.

— Защо? — остро попита Финч.

— Защото Хинкс ще съобщи на комисията, че първият достигнал върха е англичанин. — Усмихна се и добави: — Но не виждам причина австралиеца и шерпа да не успеят да направят същото в бъдеще. — Взе отново писалката си. — А сега заспивай, Финч. Искam да си довърша писмото.

Писецът докосна хартията, но не остави следи. Мастилото беше замръзнало.

В пет сутринта тримата изпълзяха от спалните чували. Джордж пръв излезе от палатката и бе посрещнат от безоблачно небе, чийто цвят би хвърлил във възторг Дж. М. У. Търнър, макар че щеше да му се наложи да изкачи цели седем хиляди и шестстотин метра, преди да му се отвори възможност да го нарисува. Нямаше никакъв вятър. Джордж види дълбоко студения въздух, погледна към върха, който бе само на хиляда и двеста метра над него, и промълви:

— Толкова е близо...

В това време Финч изпълзя от палатката, нарамил на гръб тежаките петнайсет килограма кислородни бутилки. Той също погледна към върха и се удари в гърдите.

— Шт! — каза Джордж. — Нека не я будим. Остави я да дреме, за да можем да я изненадаме.

— Това едва ли може да се нарече подобаващо отношение към една дама — ухили се Финч.

След малко Джордж вече крачеше напред-назад, вбесен от закъснението на Оудъл.

— Съжалявам, че ви накарах да чакате, момчета — смутено каза Оудъл, когато най-сетне изпълзя навън. — Не можех да намеря другата си ръкавица.

И двамата не показаха особено съчувствие.

Вързаха се един за друг — Джордж отпред, Финч по средата, а Оудъл последен.

— Късмет, господа — каза Джордж. — Дойде време да поухажваме дамата.

— Да се надяваме, че няма да изпусне кърпичката си право върху главите ни — каза Финч, завъртя кранчето на едната бутилка и нагласи мундщука.

Джордж беше направил само няколко крачки, когато разбра, че това изкачване не може да се сравни с никое друго. Тук нямаше възможност за отдых и най-малкото движение бе така изтощително, сякаш спринтираш, а в действителност се движиш със скоростта на костенурка.

Опита се да не мисли за Финч, който вървеше само на няколко крачки зад него, дишаше спокойно и несъмнено доказваше правотата си. Джордж упорито продължи напред, но с всяка крачка му ставаше все по-трудно да диша. През последните седем месеца бе правил специални дихателни упражнения — четири секунди вдишване през носа до изпълване на дробовете, след това четири секунди издишване през устата. Само че не бе имал възможност да пробва тази техника на подобна височина. Погледна назад и видя, че въпреки допълнителния товар Финч изглежда отпуснат и във форма.

Джордж се бореше за всяка стъпка и не спря, докато не стигна до импрегнирания шал на Нортън. Беше оставен тук, за да отбележи новия (вече стар) световен рекорд в катеренето. Отново погледна назад. Финч продължаваше да се изкачва енергично, но Оудъл определено се беше уморил, защото бе изостанал с няколко метра. Дали Финч щеше да се окаже прав за него? Може би все пак трябваше да вземат Найима?

Джордж си погледна часовника — 10:12. Напредваха по-бавно от очакваното, но въпреки това вярваше, че ако изкачат върха до пладне, ще имат достатъчно време да се върнат на Северното седло преди залез. Бавно преброи до шейсет — нещо, което правеше при всяко катерене още от ученик — и погледна алтиметъра. Нямаше нужда от

уредя, за да знае, че с всяка следваща минута изминават все по-малко разстояние, но когато в 10:51 достигнаха осем хиляди и четиристотин метра, все още беше уверен, че могат да изкачат върха. Точно тогава чу вик. Знаеше, че не е Финч.

Погледна назад. Оудъл бе паднал на колене, тресеше се от кашлицата, а ледокопът му бе забит в снега до него. Ясно беше, че не може да изкачи и сантиметър повече. Джордж с неохота се спусна към него, губейки седем трудно спечелени метра.

— Много съжалявам, Мелъри — изпъшка Оудъл. — Не мога повече. Трябваше да тръгнете без мен.

— Нямай грижа, друже — задъхано отвърна Джордж и сложи ръка на рамото му. — И утре мога да опитам. Справи се отлично.

Финч предпочете да не си губи времето с изказване на съчувствие, свали мундщука си и попита:

— Щом смяташ да оставаш тук с Оудъл, поне аз да опитам?

Джордж знаеше, че не може да му откаже. Погледна си часовника — 10:53 — и кимна.

— Успех. Но най-късно в дванайсет трябва да тръгнеш обратно.

— Това ми е повече от достатъчно — каза Финч, сложи мундщука и се освободи от въжето. Докато минаваше покрай Мелъри и Оудъл, никой от двамата не видя усмивката на лицето му. На Джордж не му оставаше друго, освен да гледа как съперникът му продължава бавно към върха.

Не след дълго обаче Финч вече не можеше да движи краката си. Спря да завърти кранчето на втората бутилка, но въпреки това успя да изкачи само още няколко метра. Изруга при мисълта колко близо бе до безсмъртието. Погледна алтиметъра си — осем хиляди четиристотин и деветдесет метра. Само още някакви си триста петдесет и осем метра и щеше да се здрависа с Бог.

Обърна се към искрящия връх, свали мундщука и извика:

— Мелъри очакваше, нали? Но утре аз ще се върна при теб!

44.

28 юни 1922 г.

Мила моя Рут,

Бяхме толкова близо до върха, но няколко часа след като се върнахме на Северното седло виелицата отново ни връхлетя с пълна сила. Може би боговете са разгневени заради неуспешния опит да стигнем целта си или защото приближихме така близо до тях.

На следващия ден условията бяха толкова лоши, че се принудихме да се върнем в Лагер 2 и да чакаме цяла седмица времето да се оправи. Все още съм твърдо решен да направя един последен опит за изкачване.

Наложи се Нортън да слезе в базовия лагер и подозирам, че генералът може да го върне обратно в Англия. Бог е свидетел, че той направи всичко по силите си.

Финч се разболя от дизентерия и също се върна в базовия лагер, но все още е достатъчно добре, за да повтаря на всеки, че той се е изкачил по-високо от всеки друг на света. Морсхед също слезе, защото болките от измръзването станаха непоносими. Оудъл напълно се възстанови от опита ни за покоряване на върха, когато изпадна в много тежко положение. Искан още един опит, но няма да рискувам да се катеря отново с него. Сега, поради отсъствието на Финч, Нортън и Морсхед, сред признатите алпинисти единствено Съмървил се държи на крака и има право на втори шанс.

Твърдо съм решил, ако времето се оправи дори само за два дни, да опитам още веднъж, преди да настъпи сезонът на мусоните. Не ме е грижа, че мога да се върна в Англия като втори. Убеден съм, че ако Оудъл не ме бе задържал, можех да се изкача много по-високо от Финч, особено щом той беше по петите ми. Може би щях да стигна дори до самия връх. Може дори да експериментирам с противните му кислородни бутилки, но няма да му го кажа, преди да се върна като победител.

Твърдо решен съм да сложа край на тази моя мания, защото не искам да се връщам тук и копнея да прекарам остатъка от живота си с теб и момичетата. Дори петокласниците ми липсват.

Надявам се, когато получиш това писмо, вече да си прочела в „Таймс“, че съпругът ти е изкачил покрива на света и пътува обратно към дома. С нетърпение чакам да те прегърна.

Твой любящ съпруг, Джордж

Джордж запечатваше плика, когато до него се появи Найима с две чаши.

— Мистър Мелъри, ще се зарадвате да научите, че ни чакат около три ясни дни. Това ще бъде последната ви възможност, защото скоро ще настъпи сезонът на мусоните.

— Защо си толкова сигурен? — попита Джордж, като стопли длани в чашата си, преди да отпие.

— Аз съм като кравата във вашата страна, която знае кога да се скрие под дърво, защото ще завали — отвърна Найима.

Джордж се разсмя и рече:

— Знаеш доста за страната ми.

Найима се поколеба, преди да отговори:

— Прочел съм много книги за Англия. Може би ако се бях родил англичанин, щяхте да ме включите в групата.

— Моля те, събуди ме в шест — каза Джордж, избягвайки темата. — Ако си прав за времето утре, бих искал до залез-слънце да стигна Северното седло, за да можем на следващия ден да щурмуваме върха.

— Желаете ли да занеса писмото до базовия лагер, за да го изпратят веднага?

— Не, благодаря — отвърна Джордж. — Някой друг може да го направи. За теб съм приготвил по-важна роля.

На сутринта Джордж се събуди с приповдигнато настроение. Позволи си обилна закуска — знаеше, че през следващите два дни ще кара само на кейк.

Излезе от палатката и със задоволство видя, че Съмървил и Оудъл вече го очакват заедно с деветима носачи, в това число и Найима. Всички изглеждаха нетърпеливи да потеглят.

— Добро утро, господа — поздрави ги Джордж. — Мисля, че е време да оставим визитката си на покрива на света.

И без да каже нищо повече, пое нагоре по склона. Времето бе идеално за катерене — ясен слънчев ден, без никакъв вятър и само тънка покривка сняг, която му напомняше за Швейцарските Алпи. Ако прогнозата на Найима се окажеше вярна, единственият проблем на Джордж щеше да е кого да избере за щурма. Вече беше решил да се вслуша в съвета на Финч и да покани най-опитния катерач.

През първия час напреднаха повече, отколкото смяташе за възможно. Когато се обърна да види как се справят останалите, Джордж с радост откри, че няма изоставащи. Реши да не спира, докато се движат с това темпо. И това решение щеше да спаси живота му.

Никой не падна духом и през втория час, след който Джордж обяви почивка. Зарадва се, че дори шерпите все още се усмихват, макар да мъкнеха по четиридесет килограма на гръб.

Когато потеглиха отново, може би малко по-бавно, духът на Джордж си остана приповдигнат. Северното седло се издигаше загадъчно в далечината пред тях. Съмървил и Оудъл поддържаха темпото. Несъмнено и двамата смятаха, че утре ще атакуват върха с него. Джордж обаче вече беше решил, че ще вземе само единият от тях. Малко по-назад шерпите бавно преодоляваха склона. Найима вървеше последен. През следващия час доволната усмивка не слезе от лицето на Джордж. Вече вярваше, че ще успее да натрие носа както на Финч, така и на Хинкс.

Намираха се на сто осемдесет и три метра от Северното седло, когато чу рев като от двигател някъде отгоре.

— Моля те, Господи, не отново! — изкрещя той, когато вълната от камъни, сняг и чакъл полетя от стената на около шейсет метра над него.

Секунди по-късно той, Съмървил и Оудъл бяха напълно погребани. Джордж трескаво се измъкна на повърхността и видя как лавината продължава да се носи надолу по склона, набира скорост и помита всичко пред себе си. Беше затрупан до раменете и можеше само да гледа как хората му изчезват един по един. Последният

погълнат бе Найима. Тази ужасна картина се запечата в паметта на Джордж и остана с него до края на живота му.

Скоро се възцари тишина и той извика с надеждата, че не е единственият оцелял. Оудъл отговори, а малко по-късно се появи и Съмървил. Тримата се измъкнаха от снега и забързаха надолу с надеждата да спасят някак шерпите, които им бяха служили толкова вярно.

Джордж видя ръкавица и забърза към нея, но с всяка крачка затъваше все по-дълбоко. Добра се най-сетне до нея и започна трескаво да изгребва снега. Вече започваше да се отчайва, когато се появи гола длан, после цялата ръка и накрая главата на човек, който се мъчеше да си поеме дъх. Чу зад гърба си радостното възклицание на Оудъл, който бе изровил друг от носачите. Джордж продължи надолу по дълбокия сняг, като се оглеждаше за раница, обувка, ледокоп или каквато и да е следа от Найима. Копя доста време отчаяно, но не намери нищо. Накрая рухна изтощен и примирен, че не може да стори нищо повече.

Когато час по-късно слънцето залезе, бяха спасени само двама от деветимата шерпи. Останалите седем, в това число и Найима, останаха погребани завинаги. Джордж коленичи в снега и заплака. Джомолунгма се бе изсмяла на наглостта на простосмъртните.

Дни наред мисълта за загубата на седмината носачи не напускаше Джордж дори и насън. Другарите му се опитваха да го успокоят, но не успяха да го убедят, че не е виновна неговата амбиция. Генерал Брус нареди да издигнат паметна грамада на морена недалеч от един тибетски манастир и всички се наредиха около нея и сведоха глави.

— Щеше да е по-добре, ако някой от нас бе загинал заедно с тях — тихо рече Съмървил.

Скоро след това Брус ги поведе обратно към Калкута. Пътуването към Англия не бе никак весело. Джордж се питаше какво ли ги очаква в Ливърпул. Всеки от тях се беше заклел, че няма да се върне на Еверест дори да му предлагат цялото злато на Арабия, както се изрази водачът им.

---

[1] Място в Хайд Парк в Лондон, където всеки е можел да изрази възгледите си, стига да са в съгласие със закона. — Б.ред. ↑

КНИГА ШЕСТА

ОТНОВО НА ЗЕМЯТА

45.

Понеделник, 4 септември 1922 г.

Джордж се облегна на релинга на „Каледония“ до другарите си и се вгледа в пристанището. Не можеха да повярват на очите си. Тълпата се простираше, докдето поглед стига. Хората ръкопляскаха, викаха ентусиазирано и развяваха знамена.

— За кого викат? — попита Джордж и се зачуди дали на борда няма някоя американска филмова звезда.

— Мисля, че посрещат теб, Джордж — каза Съмървил. — Сигурно са останали с впечатлението, че си изкачил върха.

Джордж продължи да се взира към въодушевената тълпа, но търсеше в нея един-единствен човек. Едва когато привързаха въжетата, той успя да я мерне за миг — самотна фигура, която се появяваше и изчезваше сред гората от вдигнати шапки и махащи ръце.

Щеше да стъпи на сушата пръв, но Финч го изпревари. Озова се сред хиляди протегнати ръце, което събуди ярки спомени от Калкута — само че сега хората се опитваха да го потупат по рамото, а не просеха и не се опитваха да му продадат нещо.

— Още ли се надявате да сте първият човек, покорил Еверест, мистър Мелъри? — извика някакъв журналист с отворен бележник.

Джордж не отговори и си запробива път през тълпата към мястото, където бе зърнал Рут.

— Аз определено ще се върна там — извика Финч и журналистите го наобиколиха. — Все пак ми оставаха малко повече от триста метра до върха.

Записваха всяка негова дума, а един от репортерите се обърна към Джордж:

— Мислите ли, че следващия път ще успеете, мистър Мелъри?

— Няма да има следващ път — промърмори той тихо.

И тогава я видя, само на няколко метра пред него, и извика името й, но тя явно не го чуваше заради глъчката.

Най-сетне погледите им се срещнаха, тя се усмихна, а той протегна ръка, но няколко души веднага се опитаха да я стиснат. Накрая се хвърли към нея и я прегърна силно.

— Имаме ли шансове да се измъкнем от тук? — извика той в ухото й.

— Колата е ей там — каза тя, хвана го за ръка и го задърпа встрани. Тълпата обаче не го пусна така лесно.

— Ще ръководите ли експедицията догодина? — извика някакъв журналист.

— Догодина ли? — изненада се Джордж.

Междувременно Рут го бе завела до колата и го буташе вътре. Той не успя да скрие изумлението си, когато я видя да сяда зад волана.

— Кога се научи?

— Едно момиче трябва да намери с какво да си запълва времето, докато съпругът ѝ е на посещение при друга жена — отвърна с усмивка Рут.

Той отново я прегърна и я целуна нежно по устните.

— Вече говорихме за целувките на обществено място, Джордж — каза тя, но не се отдръпна.

— Имам някакъв спомен — отвърна той и продължи да я целува.

— Да се махаме, преди това да се превърне във финална сцена с Лириан Гиш — рече Рут с неохота, запали, включи на първа и пое бавно през тълпата. Минаха цели двадесет минути, преди да остави виещата глутница зад себе си.

— Защо е всичко това? — попита Джордж, като гледаше през задния прозорец как няколко души тичат след тях.

— Пресата отразяваше напредъка ви, откакто заминахте и през последните шест месеца. Ти се превърна в нещо като национална знаменитост.

— Но аз се провалих — каза Джордж. — Нима никой не взема предвид това?

— Изглежда не им пука. Всички са впечатлени, че си останал с Оудъл и си оставил Финч да продължи нагоре.

— Но сега неговото име е в списъка на рекордите. Той се изкачи по-високо от мен.

— Но благодарение на кислорода — каза Рут. — Както и да е, пресата смята, че си можел да се изкачиш много по-високо от него, ако си имал възможност. И може би дори да стигнеш до върха.

— Не, онзи ден нямаше да се изкача много по-високо от Финч — поклати глава Джордж. — А седем добри мъже изгубиха живота си, защото исках да докажа, че съм по-добър от него. Единият от тях можеше да стои до мен на върха.

— Но нали всички алпинисти оцеляха?

— Той не беше от официалната група — отвърна Джордж.

— Шерп? — попита Рут, неспособна да скрие изненадата си.

— Да. Шерпът Найима. Така и не научих фамилията му. — Джордж помълча известно време, след което добави: — Но знам, че аз съм виновен за смъртта му.

— Никой не те обвинява — каза Рут и го хвана за ръката. — Ясно е, че не би тръгнал онази сутрин, ако знаеше, че има вероятност да падне лавина.

— Точно там е работата — отвърна Джордж. — Позволих на амбицията ми да надделее над преценките ми.

— Последното ти писмо пристигна днес сутринта — каза Рут, за да смени темата.

— И къде бях? — попита Джордж.

— В малка палатка на седем хиляди и шестстотин метра височина. Обясняваше на Финч защо няма да използваш кислород.

— Ако се бях вслушал в съвета му, щях да изкача пърха.

— Може да опиташ отново — каза Рут.

— Никога.

— Е, познавам един човек, който ще се зарадва да го чуе — каза тя, като се мъчеше да не издава чувствата си.

— Ти ли, скъпа?

— Не. Мистър Флетчър. Тази сутрин се обади и попита дали можеш да наминеш утре в десет сутринта, за да поговорите.

— Да, разбира се — каза Джордж. — С нетърпение чакам да се върна на работа. Знам, че няма да повярваш, но дори петокласниците ми липсват. Пък и трябва да изкарвам пари. Не можем да разчитаме вечно на щедростта на баща ти.

— Не съм го чула да се оплаква — отвърна Рут. — Всъщност той е много горд с постижението ти. Хвали се на приятелите си в голф клуба, че си му зет.

— Не е там работата, скъпа. Трябва да бъда в класната стая в първия ден на срока.

— Забрави — каза Рут.

— Защо?

— Защото първият ден на срока беше миналия понеделник — усмихна се тя. — Предполагам, това е и причината директорът да иска да се види с теб.

— А сега разкажи за сина ни — каза Джордж.

— Намали малко, скъпа — каза Джордж шест часа по-късно, когато най-сетне минаха през портите на „Холт“. — От два месеца мечтая за този момент.

Момичетата махаха от стъпалата на къщата. Не можеше да повярва колко са пораснали. Клеър държеше малък вързоп в ръцете си.

— Това той ли е? — попита Джордж и се обърна с усмивка към Рут.

— Да. Най-сетне ще видиш своя син и наследник, господаря Джон Мелъри.

— Само пълен идиот би те напуснал дори само за един ден, какво остава за шест месеца — каза Джордж, когато колата спря пред къщата.

— Което ми напомня, че още един човек поиска да му се обадиш възможно най-скоро.

— Кой по-точно?

— Мистър Хинкс.

46.

Рут помогна на Джордж да облече мантията си, а после му подаде академичната шапка и чадъра. Всичко си беше постарому.

Той я целуна и каза довиждане на децата и тръгна по алеята към пътя.

— Татко пак ли заминава? — попита Беридж.

Джордж си погледна часовника, за да засече за колко време ще стигне до училището. Рут се бе погрижила да тръгне по-рано, за да не закъснее за срещата с директора.

„Таймс“ тази сутрин бе особено щедър и публикува обширен материал за „триумфалното завръщане“ на експедицията до Еверест. Кореспондентът явно изобщо не бе притеснен от факта, че не бяха изкачили върха, макар че споменавахе за намерението на Финч да се върне там именно с тази цел. Към края на статията бяха цитирани предпазливите думи на мистър Хинкс, който намекваше, че Джордж ще бъде първият избор на комисията „Еверест“ за ръководител на втората експедиция. Явно затова настояваше да се срещнат, но Джордж смяташе да му каже онова, което щеше да каже след малко и на директора — че дните му на алпинист са приключили. С нетърпение очакваше да заживее спокойно и да продължи да преподава на петокласниците за деянията на Елизабет, Рейли, Есекс и...

Усмихна се при мисълта за дилемата, пред която ще се изправи Хинкс. Очевидният избор оставаше Финч — никой не можеше да оспори, че той е най-умелият и опитен катерач, който бе достигнал най-високата точка при последната експедиция. Но Джордж не се съмняваше, че Хинкс ще намери убедителна причина да се противопостави на подобно предложение и накрая комисията ще избере за ръководител Нортън или Съмървил. Но това нямаше да попречи на Финч да стъпи първи на върха, особено ако използваше своите страховити кислородни бутилки.

В далечината се появи училищният параклис и Джордж отново си погледна часовника. Може и да беше на тридесет и шест, но в никакъв случай не бе изгубил форма. Е, не беше поставил нов рекорд, но беше много близо до него.

Пресече главния двор и се насочи към кабинета на директора, като се усмихна на две непознати момчета. От реакцията им стана ясно, че не знаеха кой е. Това събуди спомени за първите му дни в „Чартърхаус“ и колко се смущаваше всеки път, когато се изправяше пред класа, да не говорим за срещите с директора.

Мистър Флетчър много обичаше точността и несъмнено щеше да бъде доволен, а може би дори изненадан, че Джордж е пристигнал пет

минути по-рано. Той оправи мантията и шапката си и почука на вратата.

В приемната мис Шарп, секретарката на мистър Флетчър, седеше зад бюрото си.

— Добре дошли, мистър Мелъри — каза тя. — Всички с нетърпение чакахме да ви видим след триумфа ви на Еверест.

На Еверест, но не и на върха му, помисли си Джордж.

— Ще кажа на директора, че сте тук.

— Благодаря, мис Шарп — отвърна той и влезе в чакалнята.

След миг вътрешната врата се отвори и секретарката обяви:

— Директорът ще ви приеме веднага.

Джордж влезе в кабинета на Флетчър, а мис Шарп затвори вратата зад него.

— Добро утро, Мелъри — каза директорът и се надигна от стола. — Радвам се, че сте толкова точен.

— А аз се радвам, че съм отново тук — отвърна Джордж и се настани пред бюрото.

— Позволете най-напред да ви поздравя за постиженията ви през изминалите шест месеца. Знаем как обичат да преувеличават журналистите, но всички смятаме, че ако имахте малко повече късмет, несъмнено щяхте да покорите върха.

— Благодаря, господин директор.

— И сме сигурни, че ще изпълните амбицията си следващия път.

— Няма да има следващ път — отвърна Джордж. — Мога да ви уверя, че за мен алпинизмът вече е минало.

— Но все пак ще се съгласите, Мелъри — продължи директорът, сякаш изобщо не го беше чул, — че управлението на училище като „Чартърхаус“ изисква от мен да разчитам през цялото време на всеки от персонала.

— Да, разбира се, господин директор, но...

— Вашето решение да постъпите в армията въпреки факта, че бяхте освободен от военна повинност, макар да е достойно за похвала, сериозно наруши училищния график, както ясно посочих още тогава.

— Наистина го направихте, господин директор, но...

— А след това решението ви да приемете поканата от комисията „Еверест“ създаде още по-големи затруднения с графика, особено след като наскоро бяхте назначен за старши преподавател по история.

— Извинявам се, господин директор, но...

— Както знаете, натоварих мистър Аткинс да поеме часовете ви и съм длъжен да отбележа, че той изпълни задълженията си с похвално усърдие и авторитет и показва непоколебима всеотдайност към училището.

— Радвам се да го чуя, господин директор. Но...

— Освен това съм длъжен да отбележа, че когато не се явихте в първия ден на семестъра, несъмнено не по ваша вина, не ми остана друг избор, освен да предложа на Аткинс постоянно назначение в училището, което означава, че за съжаление в момента в „Чартърхаус“ няма свободно място за вас.

— Но... — заекна Джордж, беше изумен.

— Не се съмнявам, че много от водещите училища ще се радват да добавят Мелъри, героя от Еверест, в колегията си. Всъщност, ако аз бях изгубил преподавател по история, вие щяхте да сте сред първите, на които бих се спрял.

Джордж вече не се мъчеше да го прекъсва. Имаше чувството, че безспирният източен вятър на Еверест отново духа в лицето му.

— Позволете да ви уверя, Мелъри, че напускате „Чартърхаус“ с уважението и любовта на преподаватели и ученици. Няма нужда да казвам, че с радост ще ви дам най-добрите препоръки като ценен член на преподавателското тяло.

Джордж не отговори.

— Съжалявам, че се наложи нещата да приключат по този начин. Искам лично да ви уверя, че ви желаем успех във всички бъдещи начинания. Ако те включват още един щурм на Еверест, ще се молим за вас.

Директорът стана зад бюрото си и Джордж го последва. Стиснаха си ръцете. Джордж свали академичната си шапка и си тръгна, без да каже нито дума. Мис Шарп не се виждаше никаква.

Тази сутрин Джордж Мелъри мина за последен път през портала на „Чартърхаус“.

Рут четеше статията за съпруга си в „Таймс“, когато телефонът иззвъня. Само баща ѝ се обаждаше по това време.

— Ало — весело каза тя в слушалката. — Ти ли си, татко?

— Не, мисис Мелъри. Обажда се Хинкс от Кралското географско дружество.

— Добро утро, мистър Хинкс — поздрави Рут с напълно различен тон. — Боя се, че съпругът ми го няма в момента и го очаквам чак привечер.

— Радвам се да го чуя, мисис Мелъри, защото се надявах да поговоря с вас насаме.

Рут внимателно изслуша мистър Хинкс, след което го увери, че ще си помисли добре и ще му съобщи решението си. Тъкмо взе пак вестника, когато чу, че външната врата се отваря. Джордж влезе в дневната и се стовари на дивана срещу нея.

— Толкова ли е зле? — неуверено попита тя.

— Не би могло да бъде по-зле — отвърна той. — Проклетникът ме направи на пух и прах. Явно съм толкова неблагонадежден, че е предложил мястото ми на Аткинс, който според него бил прилежен, съзнателен и най-вече — надежден. Можеш ли да си представиш?

— Да, мога — каза Рут. — Няма да се преструвам на много изненадана — добави тя, сгъна вестника и го остави на масичката до себе си.

Джордж я погледна озадачено.

— Обезпокоих се, че директорът поиска да се види с теб в десет сутринта — поясни тя.

— Защо?

— Защото целият му живот се определя от училищния график. Ако всичко беше наред, щеше да ни покани на питие в шест вечерта или щеше да ти уреди среща в осем, за да го придружиш триумфално на сутрешния сбор.

— И защо е поискал да ме види в десет?

— Защото по това време всички са в класните стаи и ще може да те изхвърли, без да се безпокои, че някой ще има възможността да говори с теб. Явно е планирал цялото упражнение до последната минута.

— Чудесно — каза Джордж. — От теб би станал първокласен детектив. Имаш ли някакви предположения какво ще се случи с мен сега?

— Не — призна Рут. — Но докато те нямаше, се обади мистър Хинкс.

— Надявам се, че ясно си му дала да разбере, че няма да участвам в експедицията догодина.

— Не се обади за това — каза Рут. — Оказва се, че Американското географско дружество иска да направиш лекционен турне по Източния бряг — Вашингтон, Ню Йорк, Бостън...

— Изключено — отсече Джордж. — Току-що съм се прибрал у дома. Защо да заминавам отново?

— Може би защото са готови да ти платят хиляда лири за няколко лекции за опита ти от изкачването на Еверест.

— Хиляда лири? Но това е повече, отколкото изкарвам за три години в „Чартърхаус“.

— Е, ако трябва да сме точни, Американското географско дружество смята, че от лекциите могат да се съберат около две хиляди лири, а Кралското географско дружество предлага да разделите печалбата наполовина.

— Необичайно щедро от страна на Хинкс — със съмнение отбеляза Джордж.

— Мисля, че мога да го обясня — каза Рут. — Изглежда, ако откажеш предложението, остава само един човек, когото американците биха склонили да поканят вместо теб.

— А Хинкс никога не би се съгласил с това — заключи Джордж. — Е, какво му каза?

— Казах му, че ще го обсъдя с теб и ще го уведомя за решението ти.

— Но защо се е обадил именно на теб? Защо не се свърза направо с мен?

— Питаше се дали бих искала да пътувам с теб.

— Коварен кучи син — изруга Джордж. — Знае, че това е единственият начин да се съглася.

— Няма да дойда — каза Рут.

— Но защо, скъпа? Винаги си искала да посетиш Щатите. Ще си направим втори меден месец.

— Знаех си, че ще измислиш нещо такова, но явно забравяш, че имаме три деца.

— Не може ли бавачката да се грижи за тях?

— Джордж, момичетата не са виждали баща си от половин година, а Джон дори не те познава. Едва си се върнал и ето че

заминаваш за Америка, и то с мен. Не, няма да им причиня това.

— Тогава кажи на Хинкс, че не съм съгласен.

— Добре. Бог ми е свидетел, че не искам да заминаваш отново.

— Рут се поколеба и добави: — Пък и винаги можем да идем до Америка.

Джордж я погледна право в очите.

— Премълчаваш нещо.

— Хинкс каза, че преди да откажеш това съблазнително предложение, няма да е зле да си припомниш, че в момента си горещата новина, както се изразяват американците. А те определено са народ, чийто ентусиазъм бързо изстива. Пък и, честно казано, не ми се вярва да намериш по-лесен начин да изкараш хиляда лири.

— А ако не отида — тихо рече Джордж, — май ще ми се наложи да се срещна с баща ти и в крайна сметка да задлъжня още повече към него.

Рут премълча.

— Ще се съглася, но само при едно условие — каза Джордж и отново се вгледа внимателно в жена си.

— И какво е то?

— Да идем за няколко дни до Венеция. Този път само двамата.

1923

47.

Петък, 1 март 1923 г.

Джордж излезе на палубата повече от час преди „Олимпик“ да влезе в пристанището на Ню Йорк. През петте дни в Атлантическия океан постоянно мислеше за Рут.

Тя го беше откарала до Саутхемптън, където той се сбогува с неохота и я остави на кея.

Мистър и мисис Мелъри бяха прекарвали обещаната ваканция във Венеция, но този път Джордж нае апартамент в хотел „Чиприани“.

— Можем ли да си го позволим? — попита Рут, докато гледаше към лагуната от прозореца на апартамента, в който обикновено отсядаше баща ѝ.

— По-скоро не — отвърна Джордж. — Но реших да похарча сто от хилядата лири, които ще заработя в Америка, за една незабравима ваканция.

— Предишното ни посещение тук определено беше незабравимо — напомни му Рут.

Младоженците (за каквито ги приеха останалите гости, тъй като винаги закъсняваха за закуска, държаха се за ръце и все се гледаха в очите) правиха всичко, освен да изкачат камбанарията на свети Марко — нито отвътре, нито отвън. След продължителната раздяла тези няколко дни наистина приличаха на меден месец, по време на който се опознаваха отново. Когато „Ориент експрес“ пристигна на гара „Виктория“, на Джордж изобщо не му се искаше да остави Рут и да отплава за Щатите.

Ако банковото извлечение не беше сред неотворената поща при завръщането им в „Холт“, той може би дори щеше да отмени обиколката и да си остане у дома.

Имаше и едно друго писмо, което не беше очаквал. То съдържаха интересна покана, но той си каза, че ще реши дали да я

приеме след турнето.

Първото, което го поразява в Ню Йорк, бяха огромните сгради. Беше чел за небостъргачите, дори ги беше виждал на снимки в лъскавите списания, но да ги види пред себе си бе неописуемо. И най-високата постройка в Лондон щеше да изглежда като пигмей сред това племе великани.

Наведе се над релинга и погледна към кея, където развълнувана тълпа посрещачи очакваше кораба. Щеше да потърси в множеството новия си приятел, ако имаше и най-малка представа как изглежда Лий Кийдик. После видя висок елегантен мъж с дълго черно палто и табела в ръка, на която пишеше *МЕЛЪРИ*.

Джордж слезе от кораба и помъкна куфарите си към внушителния мъж. Стигна до него, посочи табелата и каза:

— Аз съм Мелъри.

Един дребен дебел човек, който не би стигнал и до базовия лагер, пристъпи напред да го посрещне. Носеше бежов костюм и жълта риза без вратовръзка, с кръстче на верижка на врата. Джордж не беше виждал мъж да носи накити. Американецът едва надхвърляше метър и петдесет, и то само защото обувките му от крокодилска кожа бяха с по-високи токове и от обувките на Рут.

— Аз съм Лий Кийдик — обяви той и извади изгасналата пура от устата си. — Вие трябва да сте Джордж. Става ли да ви наричам така?

— Мисля, че току-що го направихте — каза Джордж и се усмихна.

— Това е Хари. — Кийдик посочи високия мъж. — Той ще бъде твоят шофьор при престоя ти в Щатите.

Хари докосна периферията на шапката си и отвори задната врата на нещо, което приличаше на малък автобус.

— Нещо не е наред ли? — попита Кийдик, като видя, че гостът му остана на тротоара.

— Не — отвърна Джордж и тръгна да се качва. — Просто това е най-голямата кола, която съм виждал.

— Най-новият модел кадилак — обясни Лий.

Джордж си спомни думите на Джордж Бърнард Шоу: „Англия и Америка са две нации, разделени от общ език“.

— Това е най-тузарската кола в Америка — добави Кийдик, докато Хари потегляше, за да се включи в сутрешния трафик.

— Ще вземаме ли някого по пътя? — попита Джордж.

— Обожавам английския хумор — каза Кийдик. — Не, колата е само за теб. Джордж, хората трябва да разберат, че си голяма клечка. Трябва да се държиш на ниво, иначе доникъде няма да стигнеш тук.

— Това означава ли, че билетите за лекциите ми се продават добре? — нервно попита Джордж.

— Утре вечер „Броудхърст“ направо ще се пръсне по шевовете. — Кийдик млъкна, за да запали пурата си. — И ако в „Ню Йорк Таймс“ се появи добър материал, останалата част от обиколката ще мине по мед и масло. Вдигне ли се шумотевица, ще продадем всяка вечер.

На Джордж му се прииска да попита какво разбира под „шумотевица“, но се задоволи да гледа небостъргачите, докато пълзяха по задръстените улици.

— Това е Улуърт Билдинг — каза Кийдик, докато сваляше стъклото. — Висока е двеста и четирийсет метра. Най-високата сграда в света. А сега замислят друга, която ще е повече от триста метра.

— Точно колкото ми оставаше до върха — каза Джордж, докато лимузината спираше пред хотел „Уолдорф“.

Пиколото се завтече да отвори вратата, следван плътно от управителя, който се усмихна, щом видя Кийдик.

— Здравсти, Бил — рече му Кийдик. — Това е Джордж Мелъри, човекът, покорил Еверест.

— Е, не съвсем — каза Джордж. — Всъщност...

— Не изпадай в подробности — прекъсна го Кийдик. — Никой в Ню Йорк не го прави.

— Поздравления, сър — каза управителят и протегна ръка. Джордж никога не се беше ръкувал с управители на хотели. — Ще ви настаним в президентския апартамент на седемнадесетия етаж. Моля, последвайте ме — добави той и ги поведе към асансьора.

— Бихте ли ми казали къде е аварийното стълбище? — попита Джордж по пътя.

— Ей там, сър — посочи управителят противоположната страна на лобито и го погледна объркано.

— Седемнадесети етаж, нали?

— Да — потвърди управителят още по-объркан.

— Ще се видим горе — каза Джордж.

— В английските хотели няма ли си асансьори? — обърна се управителят към Кийдик, докато Джордж вървеше към вратата с надпис *АВАРИЙНО СТЪЛБИЩЕ*. — Или е побъркан?

— Не — отвърна Кийдик. — Англичанин е.

Когато асансьорът ги остави на седемнадесетия етаж, те с изненада видяха, че Джордж чака в коридора, без дори да е задъхан.

Управителят отключи вратата на президентския апартамент и се отдръпна, за да стори път на госта си. Първата мисъл на Джордж бе, че има някаква грешка. Апартаментът бе по-голям от тенискорта в „Холт“.

— Да не би да сте смятали, че ще дойда с жена си и децата? — попита той.

— Не — разсмя се Кийдик. — Това е само за теб. Не забравяй, че от пресата може да искат да те интервюират. Важно е да останат с впечатлението, че и в Англия се отнасят с теб по същия начин.

— Можем ли да си го позволим?

— Изобщо не мисли за това — успокои го Кийдик. — Предвидено е в разходите.

— Радвам се да те чуя, Джефри — каза Рут, когато позна гласа в слушалката. — Отдавна не сме се виждали.

— И то по моя вина — каза Йънг. — Откакто заех мястото в Импириъл Колидж, рядко излизам от града по време на семестъра.

— Боя се, че Джордж го няма. Замина за Америка да изнася лекции.

— Да, зная — каза Йънг. — Драсна ми няколко реда миналата седмица. Сподели, че търси работа, и молеше да му се обадя, ако изникне нещо. Е, в Кеймбридж се освободи място, което може да е идеално за него, но си помислих, че е по-добре да го споделя първо с теб.

— Много мило от твоя страна, Джефри. Какво ще кажеш да се видим при следващото ми пътуване до Лондон?

— Не, не — каза Йънг. — Винаги мога да отскоча до Годалминг.

— Кога смяташ да го направиш?

- Следващия четвъртък удобно ли е?
- Разбира се. Ще останеш ли да нощуваш?
- Благодаря, с най-голямо удоволствие, стига да е удобно.
- Ще бъде удобно дори и ако останеш цял месец, Джефри.
- Е, значи ще се видим в четвъртък, Рут.

Джордж не успя да заспи през първата си нощ в Ню Йорк. Вината не бе в часовата разлика — петдневното пресичане на океана се беше погрижило за това. Просто никога не бе прекарвал нощ в град, където движението никога не спира и непрекъснато се чува вой на полицейски сирени и линейки. Напомняше му за Западния фронт.

Накрая се отказа, стана от леглото и се настани зад голямото бюро до прозореца, който гледаше към Пето авеню. Отново преговори лекцията си и провери големите стъклени диапозитиви. Със задоволство откри, че нито един не се е счупил по пътя.

Изпитваше все по-голямо и по-голямо безпокойство от „встъпителната вечер“, както я наричаше Кийдик. Зачуди се какво ще стане, ако се окаже пълна издънка (друг израз на Кийдик), макар че домакинът му непрекъснато го уверяваше, че са останали само няколко свободни места и е най-важно как ще бъде отразена лекцията в „Ню Йорк Таймс“. Джордж определено предпочиташе планините пред всичко това. Те и пет пари не даваха за мнението на „Ню Йорк Таймс“.

Два часа по-късно отново си легна и успя да заспи чак към четири.

Рут седеше на стола до прозореца и се наслаждаваше на първото писмо на Джордж от Америка. Разсмя се, когато прочете за кадилака и президентския апартамент с централно управление — много добре знаеше, че Джордж би се задоволил и с палатка на покрива, но се съмняваше, че в „Уолдорф“ предлагат подобна екстра. Обърна страницата и леко се намръщи. Разтревожи се от мнението на Джордж, че толкова много неща зависят от първата вечер. Писмото завършваше с обещание да пише как е минала лекцията веднага щом се върне в хотела. Прииска й се да може да прочете очерка в „Ню Йорк Таймс“ в мига, в който и Джордж го чете.

На вратата се почука, Джордж отвори и се озова пред усмихнатото лице на Лий Кийдик. Американецът беше облечен с обичайната си риза без вратовръзка, но този път тя беше зелена, а костюмът му бе светлосин и щеше да подхожда повече на някой веселяк от Кеймбридж. Верижката на врата му се бе преобразила от сребърна в златна, а обувките от крокодилска кожа — в бели лачени. Джордж се усмихна. В сравнение с Лий Кийдик дори Джордж Финч изглеждаше елегантен.

— Как се чувстваш, приятел? — попита Кийдик, докато влизаше в стаята.

— Притеснен — призна Джордж.

— Няма защо да се притесняваш — рече Лий. — Ще се влюбят в теб.

Интересно наблюдение, помисли си Джордж. Кийдик го познаваше само от няколко часа и никога не го бе виждал да говори пред публика. Едва сега започна да осъзнава, че Кийдик има дежурен набор от фрази за всеки свой клиент.

Хари ги чакаше до колата. Отвори задната врата и Джордж се качи с усещането, че е по-изнервен, отколкото и при най-трудното катерене. По пътя до театъра не каза нито дума и бе благодарен, че Кийдик също си мълчеше, макар че задими колата с пурата си.

Когато спряха пред „Броудхърст“, Джордж видя рекламния плакат за лекцията и избухна в смях.

Купете сега!

ДЖОРДЖ МЕЛЪРИ

ЧОВЕКЪТ, ПОКОРИЛ ЕВЕРЕСТ БЕЗ ЧУЖДА ПОМОЩ

Следващата седмица — Джак Бени

Усмихна се на фотографията на млад мъж с цигулка, който явно щеше да излезе на сцената след него.

Слезе от колата, целият разтреперан, сякаш бе на няколко стъпки от върха. Кийдик го помъкна по малката уличка към вратата за сцената, откъдето един асистент ги поведе по каменно стълбище към врата със сребърна звезда. Кийдик каза на Джордж, че ще се видят преди да излезе на сцената, и изчезна. Джордж остана сам в студената, леко плесенясала гримьорна, осветена от няколкото голи крушки около голямо огледало. Преговори за последно речта си и за пръв път в живота си изпита желание да се откаже, преди да е стигнал целта.

На вратата се почука и нечий глас обяви:

— Петнайсет минути, мистър Мелъри.

Джордж пое дълбоко дъх и зачака. След малко Кийдик влезе в гримьорната и обяви:

— Време е за шоу, приятел.

Излязоха и поеха отново по каменните стъпала и по дълъг коридор, който водеше до кулисите.

— Успех, приятел — каза му Кийдик. — Ще бъда в първата редица и ще викам за теб.

Джордж закрачи напред-назад изнервен и притеснен. Чувахе шума от другата страна на завесата, нямаше представа колко хора има в залата. Възможно ли бе Кийдик да е преувеличил, когато му каза, че са останали съвсем малко непродадени билети?

В осем без пет се появи мъж в бял смокинг.

— Здравсти, аз съм Винс, конферансието. Аз ще ви представям. Има ли някаква особеност в произнасянето на „Мелъри“?

Никога не го бяха питали такова нещо, все пак каза, че няма, и се озърна за някой, с когото да поговори, докато вдигнат завесата. Би се зарадвал дори на Кийдик. Едва сега разбра наистина как се е чувствал Рейли малко преди да му отсекаат главата. След миг, без никакво предупреждение, завесата се вдигна и конферансието излезе на сцената, потупа микрофона и обяви:

— Дами и господа, имам удоволствието да ви представя Джордж Мелъри, човекът, покорил Еверест.

Поне не добави „без чужда помощ“, помисли си Джордж и излезе на сцената. Изпитваше отчаяна нужда от кислород, но бързо дойде на себе си, когато бе посрещнат с топли аплодисменти.

Започна лекцията си несигурно, отчасти защото не можеше да види публиката, тъй като прожекторите светеха в очите му и не

различаваше нищо зад първия ред. Все пак му бяха нужни само няколко минути да свикне със странното усещане да си на сцена. Окуражаваха го спонтанните аплодисменти и реакцията на публиката. Така след колебливия старт той говори близо час. Едва когато дойде ред за въпроси, лампите се запалиха и той видя пред колко много зрители е говорил.

Партерът беше препълнен. За балконите не знаеше, защото си оставаха потънали в мрак. Със задоволство забеляза, че много хора искат да задават въпроси и бързо стана ясно, че сред тях има и опитни алпинисти, които направиха доста смислени и уместни изказвания. Джордж обаче се стъписа, когато една красива жена от третия ред попита:

— Мистър Мелъри, можете ли да ни кажете колко струва една такава експедиция?

Мина известно време, преди да отвърне, и то не само защото не знаеше отговора.

— Нямам представа, госпожо — каза накрая. — С финансовите въпроси се занимаваше Кралското географско дружество. Зная обаче, че в близко бъдеще ще започне кампания за събиране на средства за втора експедиция, която ще потегли за Хималаите в началото на следващата година с единствената цел... — усети се навреме да не каже „англичанин“ — ... някой да изкачи върха.

— Могат ли онези от нас, които биха желали да дадат средства, да приемат, че вие ще бъдете член на тази експедиция и ръководител на алпинисткия екип? — попита младата дама.

Джордж не се поколеба нито за миг.

— Не, госпожо. Вече уверих съпругата си, че Дружеството ще трябва да потърси друг ръководител.

Изненада се, когато чу разочаровани възгласи. Един-двама дори извикаха „Жалко!“.

След още няколко въпроса Джордж със съжаление чу, че Лий му прошепна:

— Време е да приключваш.

Поклони се и напусна сцената, съпровождан от аплодисментите на публиката.

— Не бързай толкова — прошепна Кийдик и го бутна обратно, за да бъде посрещнат със смях и още аплодисменти. Наложил се да излезе

още два пъти, преди завесата най-сетне да се спусне.

— Беше страхотно — каза Лий, докато се качваха в лимузината.
— Представи се фантастично.

— Наистина ли го мислиш? — попита Джордж.

— По-добре не можеше и да бъде — каза Лий. — Сега ни остава само да се молим, че и критиците са те харесали, колкото и публиката. Между другото да не би да познаваш Естел Харингтън?

— Естел Харингтън ли? — повтори Джордж.

— Дамата, която те попита дали ще водиш новата експедиция.

— Не я познавам. Защо питаш?

— Покойният ѝ съпруг Джейк Харингтън, създателят на кашона, ѝ остави толкова много пари, че самата тя не им знае сметката. — Лий дръпна от пурата и издиша кълбо дим. — Чел съм неща за нея в клюкарските колонки, но не знаех, че проявява интерес към алпинизма. Ако е склонна да спонсорира обиколката, няма да е нужно да се безпокоим за „Ню Йорк Таймс“.

— Толкова ли е важен „Ню Йорк Таймс“? — попита Джордж.

— По-важен от всички останали вестници, взети заедно.

— И кога ще произнесе присъдата си?

— След няколко часа — отвърна Лий, бълвайки нов облак дим.

48.

— Асоциацията за образование на работниците — каза Джефри Йънг, докато се разхождаха в градината.

— Никога не съм чувала за нея — отбеляза Рут.

— Основана е в първите дни на работническото движение и целта ѝ е да помага на хората, които не са имали възможност за подобаващо образование на младини, но което може да им бъде от полза по-късно.

— Струва ми се доста в крак с фабианските принципи на Джордж.

— Лично според мен тази работа е направо създадена за него. Така ще може да съчетава опита си на учител с възгледите си за политиката и образованието.

— Ще трябва ли да се преместим в Кеймбридж?

— Боя се, че да. Но мога да се сетя и за по-лоши места за живеене — отвърна Джефри. — А и не забравяй, че Джордж има доста стари приятели там.

— Трябва да те предупредя, че той става много неспокоен относно финансовите си затруднения, както сам се изразява. В последното си писмо намеква, че обиколката не върви толкова добре, колкото се е надявал.

— Съжалявам да го чуя — каза Йънг. — Все пак ще ти кажа, че основната заплата е триста и петдесет лири годишно, с възможност за още сто и петдесет от допълнителни часове. Така стават общо петстотин.

— В такъв случай ми се струва, че ще се възползва от тази възможност. Кога трябва да започне?

— Не и преди края на годината — отвърна Йънг. — Което означава, че може дори да размисли за...

— Не сега, Джефри — прекъсна го Рут, хвана го нежно под ръка и го поведе обратно. — Да обсъдим този въпрос на вечеря. Сега се настани и си разопаковай багажа. Можем да се видим в дневната към седем.

— Не е нужно да говорим за това, Рут.

— Напротив, нужно е — отвърна тя.

— Такси! — извика Кийдик и когато колата спря с писък на спирачки, отвори задната врата и даде знак на клиента си да се качва. Хари и кадилакът му не се виждаха никъде.

— Е, колко зле беше? — попита Джордж и се отпусна на задната седалка.

— Не беше добре — призна Лий. — Макар че „Ню Йорк Таймс“ излезе с добри отзиви, продажбите извън града са... — той погледна през прозореца — ... да кажем, незадоволителни. Все пак няма съмнение, че вече имаш един голям поклонник.

— Какви ги говориш?

— Стига, Джордж. Няма как да не си забелязал, че Естел Харингтън присъства на всяка от лекциите ти. Готов съм да заложа немалка сума, че ще я видим и довечера.

— Е, поне вечерната лекция е продадена — отбеляза Джордж. Не му се искаше да се замисля за вездесъщата мисис Харингтън.

— „Продадена“ не е точната дума — каза Лий. — Отказаха да подпишат договора, освен ако не се съгласим да пуснем студенти гратис. А тази дума не влиза в речника ми.

— А как стоят нещата в Балтимор и Филадельфия? — попита Джордж, докато таксито отбиваше от основната улица към кампуса. Винаги бе искал да го посети, но не си бе представял, че ще го поканят да изнася лекции там.

— Съжалявам — изпуфтя с пурата си Лий. — Наложих се да отложат и двете посещения. Иначе можем да изгубим и малкото, което сме спечелили досега.

— Толкова ли е зле?

— Даже по-лошо. Боя се, че трябва да прекратиш турнето преждевременно. Всъщност вече ти взех билет за „Саксония“, който отплава от Ню Йорк в понеделник.

— Но това означава...

— Че това ще е последната ти лекция, Джордж. Така че нека е най-добрата.

— Колко пари спечелихме? — тихо попита Джордж.

— В момента не мога да ти дам точната сума — отвърна Лий, докато таксито спираше пред личната резиденция на ректора на Харвард. — Има един-два разхода, които тепърва трябва да изчисля.

Джордж си помисли за писмото, което бе пристигнало в „Холт“ в деня преди да замине. Дали поканата за мемориалната лекция пред Дружеството щеше да бъде отменена, след като Хинкс научеше, че турнето не е успяло да събере очакваните хиляда лири? Може би най-доброто решение щеше да е сам да я откаже и да спести на Дружеството неудобството.

— Цяла вечер избягваш темата — каза Рут, докато водеше Йънг към дневната.

— Но вечерята беше великолепна — отвърна Джефри, докато се настаняваше на дивана. — А ти си чудесна домакиня.

— Ти пък си стар ласкател — рече Рут и му поднесе чаша кафе. Седна на стола срещу него. — Е, значи се надяваше да ме убедиш, че

Джордж трябва да размисли и да поведе следващата експедиция до Хималаите? Но аз изобщо не съм уверена, че наистина го желае.

— Винаги ли си казвате истината? — попита Джефри.

— Да, разбира се — отвърна тя и го погледна леко изненадано.

— В писмото си Джордж ясно подчертава, че иска, както сам се изразява, да посегне още веднъж към най-дивата си мечта.

— Но... — започна Рут.

— Освен това споменава, че не би и помислил да те оставя отново, освен ако не е имал пълната ти подкрепа.

— А на мен каза, че в никакъв случай няма да се върне там.

— Освен това ме помоли да не ти казвам как се чувства в действителност. Така че в момента донякъде го предавам.

— А споменава ли основателна причина, поради която да се подлага отново на всичко това? — попита Рут.

— Освен очевидната ли? Помисли само какви приходи означава един евентуален успех.

— Джефри, и двамата много добре знаем, че не го прави за пари.

— Но ти спомена, че е неспокоен заради финансовите си затруднения.

Рут помълча известно време.

— Ако се съглася да го излъже за истинските си чувства — каза накрая тя, — защото това ще бъде лъжа, Джефри — трябва да ми обещаеш, че ще е за последен път.

— Трябва да бъде за последен път — отвърна Джордж. — Ако смята да стане директор на Асоциацията, едва ли биха се съгласили да отсъства по шест месеца годишно. Пък и, честно казано, ще бъде твърде стар, когато Комисията реши да прати следващата експедиция.

— Много ми се иска да можех да се обърна към някого за съвет.

— Защо не потърсиш мнението на единствения човек, който би разбрал точно през какво ти се налага да минеш?

— Какво искаш да кажеш?

Йънг й обясни.

— Мислиш ли, че ще ме приеме? — попита Рут.

— Разбира се, че ще приеме съпругата на Мелъри от Еверест.

Джордж веднага позна атрактивната жена, която бърбеше с Кийдик в другия край на стаята. Не беше от онези, които се забравят лесно.

— Поздравления, мистър Мелъри, беше много насърчително — каза ректорът на Харвард. — Изключително насърчително. Надявам се следващия път да успеете докрай.

— Много мило от ваша страна, мистър Лоуъл — отвърна Джордж, без да си прави труда да повтаря, че няма да участва в експедицията догодина. — Позволете да ви благодаря за организирането на този прием.

— Удоволствието е изцяло мое — каза ректорът. — Съжалявам само, че сухият режим не ми позволява да ви предложа друго освен портокалов сок или кока-кола.

— Нищо против един портокалов сок, благодаря.

— Зная, че много от студентите изгарят от нетърпение да ви зададат въпросите си, мистър Мелъри, така че няма да ви крада само за себе си — каза ректорът и се запъти към жената, която говореше с Кийдик.

Миг по-късно Джордж беше заобиколен от ентусиазирани младежи, които му напомниха за Кеймбридж.

— Всичките пръсти на краката ви ли са си на мястото, сър? — попита един от тях.

— Бяха там, когато проверих сутринта — засмя се Джордж. — Но приятелят ми Морсхед изгуби два пръста на ръцете и един на крака, а бедният капитан Нортън се прости с половината си ухо, след като постави нов височинен рекорд.

— Сър, в Америка има ли планини, които ви се виждат достойно предизвикателство? — обади се глас зад гърба му.

— Определено — отвърна Джордж. — Мога да ви уверя, че Маккинли с нищо не отстъпва на върховете в Хималаите. Има също няколко върха в Йосемит, които биха подложили на изпитание и най-опитните катерачи. Ако се интересувате от скално катерене, не е нужно да гледате по-надалеч от Юта или Колорадо, за да докажете способностите си.

— Едно нещо все ме озадачава, мистър Мелъри — каза младеж с напрегнат поглед. — Защо му е на човек да изкачва планина?

Ректорът, който току-що се бе върнал при Джордж, се покашля и се помъчи да скрие смущението си.

— Отговорът е много прост — отвърна Джордж. — Защото я има.

— Но...

— Извинете, че ви прекъсвам, Мелъри — каза мистър Лоуъл, — но знай, че мисис Харингтън с нетърпение очаква да ви види. Покойният ѝ съпруг беше възпитаник на университета и негов щедър благодетел.

Джордж се усмихна, докато се ръкуваше с младата жена, която го бе питала за разходите на експедицията в Ню Йорк и оттогава не бе пропускала нито една негова лекция. Не изглеждаше по-възрастна от някои от студентите и той предположи, че е била най-малко третата мисис Харингтън, освен ако кралят на кашоните, както го наричаше Кийдик, не се е оженил наистина късно.

— Честно казано, Естел, не съм предполагал, че се интересуваш от алпинизъм — каза ректорът.

— Кой би могъл да устои на харизмата на мистър Мелъри. — Джордж не беше чувал думата „харизма“ да се използва в този смисъл и си каза, че ще направи справка в речника за допълнителните ѝ значения. — Разбира се, всички се надяваме, че първи ще стъпи на върха на онази планина и после ще се върне, за да ни разкаже пак за нея.

Джордж се усмихна и се поклони леко.

— Както обясних в Ню Йорк, мисис Харингтън, аз няма...

— Вярно ли е — продължи тя, явно не беше свикнала да я прекъсват, — че днешната ви лекция е последната и заминавате за Англия?

— Боя се, че да — отвърна Джордж. — Утре следобед ще взема влака до Ню Йорк, а вдругиден сутринта отплавам за Саутхемптън.

— Е, щом ще бъдете в Ню Йорк, мистър Мелъри, каня ви на питие утре вечер.

— Много мило от ваша страна, мисис Харингтън, но за съжаление...

— Разбирате ли, покойният ми съпруг беше много щедър благодетел и съм сигурна, че би искал да направя значително дарение за вашата кауза.

— Значително? — повтори Джордж.

— Мислех си за... — тя помълча малко — ... за десет хиляди долара.

— Но аз ще пристигна в Ню Йорк едва в седем вечерта, мисис Харингтън.

— В такъв случай ще пратя кола да ви вземе от хотела в осем. И, моля те, наричай ме Естел.

След като закуската бе вдигната и бавачката изведе децата на сутрешна разходка, Рут отиде в дневната. Седна на любимия си стол до прозореца и отвори последното писмо от Джордж.

22 март

Мила моя Рут,

В момента съм във влака от Бостън за Ню Йорк. Имам някои добри новини. В Харвард мина великолепно. В „Тафт Хол“ публиката висеше от балконите, както се изрази Кийдик, а студентите и преподавателите ме посрещнаха сърдечно.

Тръгнах си от приема на ректора с доста приповдигнат дух, въпреки че пих само портокалов сок заради сухия режим. Когато се събудих сутринта, реалността се върна с пълна сила. Обиколката ми е прекъсната и ще се върна в Англия много по-рано, отколкото очаквах. Жалко, че не успях да те убедя да дойдеш с мен — цялото пътуване се оказа по-кратко и от месец. Все пак кратката ваканция във Венеция бе незабравима, въпреки че не изкатерихме камбанарията. Така че ме очаквай по някое време следващата седмица. Ще ти телеграфирам от кораба кога точно ще пристигна в Саутхемптън.

Втората добра новина е, че довечера в Ню Йорк ще ми бъде дадена последна възможност да подобря финансовото си положение.

Радвам се, че ще видя теб и децата по-рано, отколкото очаквах, но да се върнем към реалността.

Първото, което трябва да направя, когато се върна, е да започна да търся работа.

Ще се видим скоро.

Твой любящ съпруг, Джордж

Рут се усмихна, пъхна писмото в плика и го прибра в горното чекмедже на бюрото, където бяха всички писма от него през годините. Погледна часовника над камината. Влакът за Лондон щеше да замине от Годалминг след час, но все пак трябваше да тръгне скоро — предстоеше ѝ среща, за която не биваше да закъснява.

49.

Малко преди девет Джордж почука на вратата на голямата къща от червеникавокафяв камък на Шейсет и четвърта улица. Отвори иконом с дълъг черен фрак и бяла вратовръзка.

— Добър вечер, сър. Мисис Харингтън ви очаква.

Джордж го последва в дневната. Мисис Харингтън стоеше до камината, над която висеше картина на Бонард с гола жена, излизаща от банята. Домакинята бе облечена в яркочервена копринена рокля, която не скриваше съвсем коленете ѝ. Нямаше венчална халка, носеше само огърлица и гривна с диаманти.

— Благодаря, Доукинс — каза мисис Харингтън и преди икономът да стигне до вратата, добави: — За тази вечер не си ми необходим повече.

— Както кажете, мадам — поклони се леко икономът и затвори вратата след себе си. На Джордж му да се стори, че чу изщракването на ключалка.

— Настанявай се, Джордж — каза мисис Харингтън и посочи дивана. — Нека ти сипя питие. Какво предпочиташ?

— Май ще трябва да се задоволя с портокалов сок — отвърна Джордж.

— О, няма нужда — каза мисис Харингтън.

Отиде до другия край на помещението, докосна кожената подвързия на „Тежки времена“ и лавицата моментално се завъртя, за да

се превърне в бюфет.

— Сkoch и сода? — предложи тя.

— Има ли нещо, което не знаете за мен? — с усмивка попита Джордж.

— Едно-две неща — отговори мисис Харингтън докато седнаше на дивана до него. Роклята ѝ се дръпна малко нагоре и оголи коленете ѝ. — Но не след дълго ще си ги изясня.

Джордж докосна нервно вратовръзката си.

— Е, Джордж, малкото ми дарение ще помогне ли на следващата ти експедиция?

— Честно казано, мисис Харингтън, ще ни е нужно всяко пени — отвърна Джордж и отпи от уискито. Дори беше уцелила любимата му марка. — Миналия път не бяхме достатъчно подготвени. Със същия проблем се сблъска и капитан Скот при експедицията до Южния полюс и това доведе до гибелта му и гибелта на целия му екип. Не искам да излагам хората си на подобен риск.

— Толкова си сериозен — каза мисис Харингтън, наведе се към него и го потупа по бедрото.

— Това е сериозно начинание, мисис Харингтън.

— Наричай ме Естел, моля — каза тя, сложи крак върху крак и оголи черните си жартиери. — Мислиш ли, че този път ще достигнеш върха?

— Възможно е, но винаги е нужен и малко късмет — отвърна Джордж. — Поне с времето. Ако се отворят три или дори два ясни дни без вятър, ще имаме шанс. За жалост тъкмо когато си мислех, че късметът ми се е усмихнал, настъпи катастрофата.

— Надявам се, че ако на мен ми се отвори шанс, няма да последва катастрофа — каза мисис Харингтън, без да вдига ръка от бедрото му.

Джордж се изчерви и реши, че е време да търси аварийен изход.

— Не е нужно да се притесняваш — рече тя. — Никой няма да разбере за това малко приключение и определено не е нужно то да се превръща в катастрофа.

Джордж се канеше да стане и да си тръгне, когато тя добави:

— А когато стъпиш на върха, Джордж — а съм сигурна, че ще го направиш — помисли си за момент за мен.

Тя извади от ръкава си чек и го остави на масичката. Джордж погледна към него. *В полза на: Кралско географско дружество, \$10,000.* Сети се за мистър Хинкс и остана на мястото си.

— Помисли си за това, Джордж. Аз ще ида да облека нещо по-удобно. Сипи по още едно питие. Аз съм на джин с тоник — добави тя и излезе.

Джордж взе чека и се канеше да го прибере в портфейла си, когато видя малката фотография, подаваща се между две банкноти. Извади снимката на Рут, която бе направил по време на медения им месец и винаги носеше със себе си. Усмихна се, прибра я и скъса чека наполовина. Отиде до вратата и бавно завъртя дръжката. Наистина беше заключена. Жалко, че Кралското географско дружество не бе изпратило Финч на обиколка в Америка. Тогава със сигурност щеше да получи десет хиляди долара.

Прекоси стаята, дръпна резето и тихо отвори прозореца. Подаде глава навън, за да определи най-добрия маршрут. Със задоволство видя, че фасадата на сградата е от големи, равномерно поставени груби каменни плочи. Стъпи на перваза и започна бавно да се спуска надолу. Когато му остана метър и половина, скочи на тротоара и бързо пресече улицата. Знаеше, че катерачът не бива да поглежда назад, но не се съдържа — и беше възнаграден за това. На отворения прозорец стоеше прекрасна жена, облечена единствено в прозрачно negligé, което не оставяше абсолютно нищо за въображението.

— По дяволите — изруга той. Заминаваше сутринта, а още не бе купил подарък за Рут.

Почука леко на входната врата на Тайт стрийт 37. Миг по-късно ѝ отвори прислужница, която направи реверанс и каза:

— Добро утро, мисис Мелъри. Бихте ли ме последвали?

Домакинята я чакаше в дневната до камината, точно под картината, изобразяваща покойния ѝ съпруг на път към Южния полюс. Беше облечена с проста черна рокля, нямаше никакъв грим, а единственото ѝ украшение бе венчалната халка.

— Много се радвам да ви видя, мисис Мелъри — каза тя и подаде ръка на Рут. — Моля, елате при огъня.

— Много мило от ваша страна, че се съгласихте да ме приемете — каза Рут.

След като се настаниха, прислужницата постави на масичката до господарката си сребърен поднос с чай и бисквити.

— Можеш да ни оставиш, Мили — каза вдовицата на капитан Скот. — И не желая да ме безпокоят.

— Разбира се, милейди — отвърна прислужницата, излезе и тихо затвори след себе си.

— Индийски или китайски, мисис Мелъри?

— Индийски, моля.

— Мляко и захар?

— Само мляко, благодаря — каза Рут.

Домакинята ѝ подаде чашата чай и каза:

— Писмото ви ме заинтригува. Споменахте, че въпросът е личен и искате да го обсъдите с мен.

— Да — колебливо рече Рут. — Нуждая се от съвета ви.

Домакинята кимна и се усмихна топло.

— Съпругът ми — започна Рут — в момента изнася лекции в Съединените щати и го очаквам всеки момент. Макар че на няколко пъти ми каза, че няма намерение да води следващата експедиция на Кралското географско дружество до Еверест, не се съмнявам, че иска да го направи.

— А вие какво мислите за връщането му в Хималаите?

— След дългото му отсъствие по време на войната, после експедицията до Еверест, а сега и пътуването до Америка, не ми се иска да се разделяме за още шест месеца.

— Напълно ви разбирам, скъпа. Кон беше абсолютно същият — като дете, което не го свърта на едно място за повече от няколко месеца.

— Питал ли ви е какво мислите за това?

— Непрекъснато, но аз знаех, че се нуждае единствено от поддръжка, и затова му казвах онова, което иска да чуе — че постъпва правилно.

— А вярвахте ли наистина?

— Не винаги — с въздишка призна по-възрастната жена. — Но колкото и да копнеех да си остане у дома и да живее обикновен живот,

това бе невъзможно. Защото, мисис Мелъри, Кон не беше обикновен, също като съпруга ви.

— Нима не съжалявате, че не сте го спрели?

— Не, мисис Мелъри. Предпочитам да прекарам две години с един от най-вълнуващите мъже на света, отколкото четиридесет с човек, който си мисли, че съм му попречила да осъществи мечтите си.

Рут се опита да се овладее.

— Мога да понеса мисълта да се разделя с Джордж за още шест месеца — каза тя. — Но не и завинаги — добави след кратко мълчание.

— Никой не разбира това по-добре от мен. Но вашият съпруг не е обикновен човек и съм сигурна, че сте знаели за амбицията му, преди да се съгласите да станете негова жена.

— Да, така е, но...

— В такъв случай не можете, или по-точно не бива да заставате на пътя, който му е отредила съдбата. Ако друг постигне мечтата му, вие ще съжалявате до края на дните си.

— Но значи ли това, че *моята* съдба е да остана без него? — попита Рут. — Ако знаеше колко го обичам...

— Бъдете сигурна, че знае, мисис Мелъри. И именно защото знае, ще трябва да го убедите, че е негов дълг да оглави следващата експедиция. А след това, скъпа, няма да ви остава нищо друго, освен да се молите да се завърне жив и здрав.

Рут вдигна глава, по бузите ѝ се стичаха сълзи.

— Но вашият съпруг не се завърна.

— Ако можех да върна времето — каза тихо домакинята — и ако Кон ме попита: „Имаш ли против да замина отново, момичето ми?“, пак щях да отговоря така, както отговорих преди тринайсет години, един месец и шест дни. „Не, скъпи, разбира се, че нямам против. Само този път не забравяй дебелиите вълнени чорапи.“

В шест сутринта Джордж вече бе събрал багажа си. Когато освободи стаята, изобщо не се изненада, че Кийдик не е уредил сметката. Испита облекчение, че този път бе отседнал в единична стая в малък хотел в Ийст Сайд, а не в президентския апартамент в „Уолдорф“.

Излезе на улицата, но не спря такси — по няколко причини. Чакаха го четиридесет и три пресечки и той пое с куфари в ръце по оживените улици на Манхатън.

Пристигна на пристанището час по-късно. Кийдик го чакаше край подвижния мост с пура в уста. На лицето му играеше дежурната усмивка.

— Джордж, обади ми се, когато стигнеш върха. Това ще се казва неоспоримо доказателство.

— Благодаря ти, Лий — каза Джордж и след кратко колебание добави: — За незабравимото изживяване.

— Удоволствието беше изцяло мое — каза Лий и протегна ръка. — Радвам се, че успях да помогна.

Джордж стисна мълчаливо ръката му. Вече се качваше по мостчето, когато Лий извика след него:

— Хей, не забравяй това!

В ръката си държеше плик.

Джордж се обърна и заслиза обратно — нещо, което по принцип не обичаше да прави.

— Това е твой дял от печалбата, старче — каза Лий, като се мъчеше да имитира английския акцент на Джордж. — Петдесет процента, както се разбрахме.

— Благодаря — каза Джордж и прибра плика във вътрешния си джоб. Нямаше намерение да го отваря пред него.

Затърси каютата си и изобщо не се изненада, че е в туристическата класа, на четири нива под горната палуба, и му се налага да я дели с други трима. Самата каюта бе не по-голяма от палатката му на Северното седло. Заряза багажа си, когато ревът на сирената оповести потеглянето им, и бързо излезе на палубата да види как корабът бавно напуска пристанището.

Отново се наведе над релинга и се загледа към кея; тълпата сега махаше за сбогом. Не си направи труда да потърси Лий — знаеше, че отдавна си е отишъл. Гледаше как гигантските небостъргачи стават все по-малки и по-малки, а когато Статуята на свободата най-сетне изчезна, реши, че е време да погледне реалността в очите.

Извади плика от джоба си, отвори го и извади чека. *В полза на: Кралско географско дружество, \$48.* Усмихна се и си помисли за Естел, но само за момент.

КНИГА СЕДМА

ПРАВОТО НА ЖЕНАТА

50.

Вървяха по „Кингс Парейд“ хванати за ръце.

— Стига си ме измъчвал — каза Рут. — Как мина интервюто?

— Едва ли бих могъл да се представя по-добре — отвърна Джордж. — Като че ли се съгласиха с възгледите ми за по-добро образование и не се стреснаха, когато споменах, че е време и жените да получават дипломи, щом са минали същите курсове като мъжете.

— При това е крайно време — съгласи се Рут. — Дори в Оксфорд успяха да го преглътнат.

— Кой знае, може би ще е нужна нова Световна война, преди Кеймбридж да помръдне — каза Джордж, докато подминаваха двама смръщени преподаватели.

— Значи мислиш, че може и да ти предложат мястото? Ще има и други кандидати?

— Не ми се вярва — отвърна Джордж. — От думите на Йънг останах с впечатлението, че съм единственият, а председателят ме попита дали мога да започна идния септември.

— Това е чудесно! — възкликна Рут. — Поздравления, скъпи!

— Няма ли да ти е неприятно да се преместим в Кеймбридж?

— Господи, не! — отговори Рут. — Не мога да се сетя за по-добро място за отглеждане на децата, а и ти все още имаш много приятели тук. Добре че ще е чак догодина. Така ще имам повече от достатъчно време да потърся нова къща и да планирам местенето, докато те няма.

— Докато ме няма ли? — объркано я погледна Джордж.

— Да. Щом започваш работа догодина, не виждам причина да не заминеш и да изкатериш онази планина.

Джордж я зяпна, сякаш не вярваше на ушите си. Накрая си върна дар слово.

— Скъпа, да не би да ми казваш да се запиша в експедицията?

— Точно така — отвърна Рут. — Не ми се мисли, че ще се мотаеш из къщата месеци наред като някакъв мечок с махмурлук. И определено не бих искала да съм наблизко, ако в крайна сметка Финч стъпи на твоя връх, а ти ще трябва да му пратиш поздравителна телеграма. Разбира се — продължи тя, — възможно е да не са в състояние да ти намерят място в екипа.

— Как така? — остро попита Джордж.

— Защото, скъпи, въпреки че още изглеждаш като студент и понякога се държиш като такъв, ако решат да разгледат по-внимателно биографията ти, бързо ще открият, че не си първа младост. Така че по-добре още сега да ги уведомиш, че си съгласен, защото друга възможност може и да няма.

— Ах ти, малка хитруша. Не знам дали да те целуна, или да те напляскам. Май ще избира целувката.

Когато най-сетне я пусна, тя рече:

— Мистър Мелъри, вече се разбрахме за целуването на обществени места.

Отдавна не го бе виждала така щастлив.

— Благодаря ти, мила. Радвам се, че нямаш нищо против да направя един последен опит.

Рут се притисна към гърдите му — боеше се, че ако я погледне в очите, ще разбере какво всъщност мисли по въпроса.

Никой не се изненада, че Джордж закъсня за празненството на рождения ден на брат си, но сестра му Мери го нахока, когато откри, че е забравил подаръка за Трафърд в „Холт“.

— Какво му взе? — попита тя. — Или не помниш и това?

— Часовник — отвърна Джордж. — Взех го при последното ми ходене до Швейцария.

— Изненадващ избор, особено като се има предвид, че не проявяваш интерес към подобни уреди през последните трийсет и седем години — каза тя.

— Все ще го взема на Коледа — отбеляза Трафърд и добави с усмивка: — Както направих миналата година. Сега обаче има нещо по-важно. Трябва да разреши спора между Коти и мама за най-високата точка, до която си стигнал на Еверест.

Джордж огледа помещението и видя в другия му край Коти, разговаряше с някакъв непознат мъж. Не я беше виждал повече от година, когато посетиха изложбата на Моне в Кралската академия. Тя му се усмихна с познатата от студентските години усмивка и Джордж се почувства още по-виновен, че не ѝ се е обаждал, откакто баща ѝ банкрутира. Не че можеше да ѝ предложи финансова помощ, но все пак...

— Осем хиляди и четиристотин метра — каза Мери. — Всяко хлапе го знае.

— Никой пилот не е успявал да се издигне толкова — каза Трафърд. — Иначе сам щях да кацна на проклетата планина.

— Това би ни спестило доста грижи — рече Джордж.

— Но дотогава ще трябва някой да я изкатери по трудния начин.

Трафърд се засмя, а Джордж попита:

— Как е Коти? Още ли ѝ се налага да работи, за да свързва двата края?

— Да — отвърна Мери. — Но поне вече не стои зад щанда в „Улуъртс“.

— Защо? — попита Трафърд. — Да не са я направили управител?

— Не — със смях отговори Мери. — Наскоро издаде първата си книга и критиката беше много благосклонна.

Джордж се почувства още по-гузен.

— Ще я прочета на следващото ми пътуване.

— Следващото ти пътуване? — повтори Трафърд. — Останах с впечатлението, че няма да участваш в експедицията до Еверест.

— Коти достатъчно ли изкарва от писане? — попита Джордж, не му се искаше да отговаря на брат си. — Аз спечелих някакви мизерни трийсет и две лири от книгата си за Бозуел.

— Коти написа любовен роман, а не суха библиография — каза Мери. — Освен това нейните издатели ѝ предложиха договор за три книги, така че явно вярват в способностите ѝ.

— Да, и не само те — отбеляза Трафърд, като се взираше по-внимателно в мъжа, с когото разговаряше Коти.

— Какво искаш да кажеш? — попита Джордж.

— Тя наскоро се омъжи — каза Мери. — За дипломат от Външно министерство. Не знаеше ли?

— Не, не знаех — призна Джордж. — Не са ме канили на сватбата.

— Защо ли не се учудвам — каза Мери. — Ако прочетеш „Пекински пикник“, може и да разбереш защо.

— Какви ги говориш?

— Героят на романа е млад учител, завършил Кеймбридж и занимаващ се с алпинизъм в свободното си време.

Трафърд се разсмя и добави:

— И нито дума за смелия му брат, безстрашния въздушен ас, който победи германците и се върна в родината, за да стане най-младият командир в Кралските военновъздушни сили?

— Само един абзац — отвърна Мери. — Но все пак намеква, че подобно на по-красивия си и по-голям брат, му е писано да стигне до големи висини.

— Зависи кой първи ще стигне осем хиляди осемстотин и четирийсет метра — каза Трафърд.

— И осем отгоре — уточни Джордж.

Членовете на комисията „Еверест“ изучаваха най-новата карта на Хималаите, когато генерал Брус започна доклада си.

— По-голямата част от спомагателната група трябва вече да е стигнала тук — каза той и посочи с монокъла си точка на височина пет хиляди и двеста метра. — Те ще осигурят всичко необходимо за Мелъри и групата му, когато стигнат до базовия лагер след дванадесет седмици.

— Добре — каза Джордж. — Вече съм определил маршрута, по който смятам да се движим, и това ще ни даде достатъчно време да се настаним и да опитаме да атакуваме върха преди сезона на мусоните.

— Можем ли да приемем, че сме се справили с повечето от опасенията, които споделихте след миналата експедиция? — попита сър Франсис.

— Определено, господин председател — отговори Джордж. — Но след неубедителното ми представяне в Щатите трябва да попитам откъде дойдоха парите за осъществяването на всичко това.

— Неочакван късмет — рече Хинкс. — Макар че в Америка не всичко мина по план, филмът на Ноуъл „Епопеята Еверест“ имаше огромен успех тук. Дружеството му предложи осем хиляди лири за изключителните кинематографски права, май така се казваше, за заснемането на новата експедиция, но при едно условие.

— И какво е то? — попита Рейбърн.

— Вие да сте ръководител на групата — отговори Хинкс.

— И тъй като вече се съгласих — каза Мелъри, — остава само да определя състава на екипа.

— Който, честно казано, е очевиден — намеси се Джефри Йънг.

Джордж кимна и извади лист от джоба на самото си.

— Мога ли да представя имената за одобрение от комисията, господин председател?

— Разбира се — рече сър Франсис.

Джордж прочете имената, върху които се бяха спрели с Йънг на срещата на Алпийския клуб.

— Нортън, Съмървил, Морсхед, Оудъл, Финч, Бълок, Лонгстаф, Ноуъл и аз.

Вдигна поглед, очаквайки комисията единодушно да одобри списъка.

Последва дълго мълчание, преди председателят да отговори.

— Съжалявам, че трябва да ви го съобщя, но тази сутрин получих писмо от мистър Финч, в което се казва, че предвид обстоятелствата ще трябва да оттегли кандидатурата си за член на експедицията.

— Какви обстоятелствата? — учуди се Джордж.

Сър Франсис кимна към Хинкс, който отвори една папка, извади писмото и го даде на Джордж.

Джордж го почете два пъти, преди да отбележи:

— Но той не посочва конкретни причини за оттеглянето си. — Подаде писмото на Джефри Йънг и попита: — Да не би да е болен?

— Не ни е известно подобно нещо — предпазливо отвърна сър Франсис.

— Не може да бъде и финансов проблем — каза Йънг, като върна писмото на Хинкс. — Благодарение на Ноуъл разполагаме с предостатъчно пари, за да покрием всички разходи на Финч за пътуването и екипировката му.

— Боя се, Мелъри, че ситуацията е малко по-деликатна — рече Хинкс, докато затваряше протоколната книга и слагаше капачето на писалката си.

— Да не искате да кажете, че има нещо общо с онази афера около жената на генерал-губернатора? — попита Джордж.

— Не, боя се, че е много по-лошо от онзи отвратителен инцидент.

Хинкс свали очилата си и ги постави на масата. Джордж го чакаше да продължи.

— Без да информира Кралското географско дружество — каза най-сетне Хинкс, — Финч е приел да изнесе няколко лекции в страната. Те му донесоха значителни средства, от които Дружеството не получи нито пени.

— А трябваше ли да получава? — попита Йънг.

— Разбира се — отвърна Хинкс. — Също като вас, Мелъри, Финч подписа договор, според който се задължава да предаде половината от приходите на Дружеството за подготовка на следващата експедиция.

— За каква сума става дума? — попита Йънг.

— Нямаме представа — призна Хинкс. — Финч отказва да даде отчет, макар че на няколко пъти бе помолен да го направи. Накрая Дружеството нямаше друг избор, освен да потърси по съдебен ред правата си.

— От самото начало казвах, че е боклук — намеси се Ашкрофт. — А това окончателно доказва, че съм бил прав.

— Мислите ли, че ще се стигне до съдебната зала? — попита Йънг.

— Надявам се, че не — отвърна Хинкс. — Но ако се стигне дотам, делото ще се разглежда, докато експедицията е в Тибет.

— Уверен съм, че шерпите страшно ще се притеснят от това — обади се Джордж.

— Това не е повод за шеги — сериозно произнесе сър Франсис.

— А как тази простъпка се отразява на способностите на Финч като катерач? — попита Йънг.

— Не е там проблемът, Йънг — каза Хинкс. — Знаете го много добре.

— Ще стане проблем, когато се кача на осем хиляди и триста метра и ще трябва да решавам кого да избира за атаката — каза Джордж.

— Ще избирате между Нортън и Съмървил — напомни му Хинкс.

— Те първи ще признаят, че не са от класата на Финч.

— Мелъри, трябва да приемете, че Кралското географско дружество няма особен избор след случилото се.

— Кралското географско дружество не е помазано от Бог да решава кой трябва и кой не трябва да участва в изкачването — каза Мелъри. — Ще ви припомня, че това е работа на комисията „Еверест“.

— Аз пък ще кажа, Мелъри, че това беше грубичко — намеси се Ашкрофт.

— Тогава нека ви попитам, капитане — рязко рече Джордж, — при пребогатия ви опит като алпинист, кого бихте посочили на мястото на Финч?

— Радвам се, че повдигате този въпрос, Мелъри — каза Хинкс. — Защото смятам, че намерихме подходящ заместник.

— И кой е той? — попита Мелъри.

— Млад мъж на име Ендрю Ървин. Той е гребец от Оксфорд и се съгласи да участва, въпреки че го поканихме в последния момент.

— Мистър Хинкс, нямам намерение да гребя до Еверест, тъй че ще е добре да ни запознаете с алпинисткия опит на мистър Ървин, защото никога не съм чувал за него.

Хинкс се усмихна за първи път от началото на заседанието.

— Оказва се, че приятелят ви Оудъл е останал много впечатлен от момъка по време на експедицията зад Полярния кръг миналата година. Ървин пръв е изкачил най-високия връх на Шпицберген. — Секретарят изглеждаше доста доволен от себе си.

— Шпицберген е за обещаващи новаци — намеси се Йънг. — И ако случайно не знаете, мистър Хинкс, най-високият му връх е около хиляда и седемстотин метра.

— Можеше да сте сигурен, мистър Хинкс — каза Джордж, — че следващия път, когато ми потърбва компания за първите хиляда и седемстотин метра, ще поканя Ървин.

— Освен това — продължи Хинкс — Ървин учи химия в Оксфорд и е много добре запознат с кислородния апарат, с който експериментира Финч миналия път. Всъщност разполагам със сигурни сведения, че поддържа тесни връзки с производителите и работи по усъвършенстване на системата.

— Финч също е много добър, когато става въпрос за използването на кислород. И може да го докаже с отличната си диплома — напомни му Джордж. — Ако случайно сте забравили, той вече направи опит с кислород на височина над осем хиляди и триста метра. А може би още по-важното е, че в момента той държи световния рекорд с височина осем хиляди четиристотин осемдесет и осем метра.

— Господа, господа — намеси се сър Франсис. — Трябва да се опитае да изгладим различията си като цивилизовани хора.

— Какво имате предвид, господин председател? — попита Джордж. — Ясно е, че с мистър Хинкс няма да стигнем до съгласие точно по този въпрос.

— Имам предвид, че ще оставим мнозинството да спечели, какъвто е обичаят в Кралското географско дружество. — И преди Джордж да успее да отвори уста, председателят добави: — Сигурен съм, че същото важи и за Алпийския клуб.

Йънг не каза нищо и тъй като никой друг не взе думата, сър Франсис продължи:

— И тъй, с известна неохота трябва да кажа, че отново е време да гласуваме. — Зачака евентуални възражения, но всички мълчаха. — Ще се заемете ли, господин секретар?

— Разбира се, господин председател — каза Хинкс. — Моля, онези, които искат Финч да участва в екипа, да вдигнат ръка.

Мелъри, Йънг и генерал Брус — за голяма изненада на всички — вдигнаха ръце. Преди да запише гласа на генерала в протокола, Хинкс го погледна и каза:

— Но аз си мислех, че не можете да го понасяте.

— Така е, друже — отвърна Брус. — Но при миналата експедиция аз стигнах едва до пет хиляди и триста метра. И мога да ви уверя, че нямам никакво намерение да се катеря към върха с Мелъри.

Хинкс с неохота записа гласа му.

— Кой е против? — попита председателят.

Рейбърн и Ашкрофт вдигнаха ръка заедно със секретаря.

— Боя се, че пак сме три на три, господин председател, така че отново решаващият глас е вашият.

— В такъв случай — каза сър Франсис — гласувам против включването на Финч.

Хинкс моментално записа резултата и преди още мастилото да засъхне, обяви:

— Комисията „Еверест“ взе решение с четири срещу три гласа Джордж Финч да не бъде възстановен като член на алпинисткия екип. — И затвори протоколната книга.

— Мога ли да попитам защо този път сте против, господин председател? — обади се Джордж.

— Последната капка беше неспазването на договорката с Кралското географско дружество — отговори сър Франсис и хвърли

поглед към портрета на председателя на Дружеството. — Освен това подозирам, че Негово Величество няма да бъде очарован, ако първи на покрива на света стъпи един разведен мъж.

— Жалко, че Хенри Осми не е председател на Дружеството — тихо рече Джордж, събра си нещата и стана. — Моите извинения, господин председател, но не ми оставате друг избор, освен да подам оставката си от тази комисия и да се оттегля от поста ръководител на екипа. Желая успех на онзи, който ще ме замести. Приятен ден.

— Мистър Мелъри — обади се Хинкс, преди Джордж да стигне до вратата. — Надявам се, че решението ви няма да попречи на лекцията ви пред Кралското географско дружество довечера. Билетите са продадени преди седмици и...

— Разбира се, ще спазя уговорката си — отвърна Мелъри. — Но ако някой ме попита защо съм излязъл от комисията и няма да участвам в новата експедиция до Еверест, ще обясня, че мнението ми за състава на екипа е било отхвърлено.

— Тъй да бъде — спокойно рече Хинкс.

Мелъри излезе и затвори тихо вратата зад себе си.

— Отидоха на вятъра осемте хиляди лири на Ноуъл — каза Рейбърн и угаси пурата си. — Така че не ни остава друго, освен да сложим край на тая веселба.

— Не е задължително — спокойно отвърна Хинкс. — Сигурно забелязахте, че не записах в протокола оставката на Мелъри. Все още имам няколко коза в ръкава си и смятам да ги изиграя до края на деня.

Джордж излезе бързо от залата и продължи по коридора към стаята на говорителя. Не спря да побъбри с никого от страх да не му зададат въпрос, на който не искаше да отговаря, преди да е изнесъл лекцията си. Пък и четиридесетте минути му трябваха, за да събере мислите си — предстоеше му да изнесе най-важната реч в живота си.

С изненада откри, че в стаята го чака Рут.

— Какво стана? — попита тя, когато видя гневното му изражение.

Джордж ѝ разказа, като крачеше нервно напред-назад. Накрая спря пред нея и попита:

— Постъпих правилно, нали, скъпа?

Рут очакваше този въпрос и знаеше, че не ѝ остава друго, освен да отговори: „Разбира се, скъпи. Хинкс се е държал безобразно и ако Финч не бъде възстановен, ти се излагаш на твърде голям риск“.

Джордж стоеше и чакаше.

— Да се надяваме, че няма да съжаляваш за решението си — рече тя и веднага стана. — А сега трябва да те оставя, скъпи. Наминах само за да ти пожелаая успех. Знам, че ти трябва малко време да се подготвиш за такъв важен случай.

Целуна го нежно по бузата и излезе, без да каже нищо повече.

Джордж седна зад малкото бюро и се опита да прегледа бележките си, но мислите му непрекъснато се връщаха към заседанието на комисията и двусмисления отговор на Рут.

На вратата леко се почука и той се зачуди кой ли го търси. Едно от златните правила на Дружеството бе говорителят да не бъде безпокоен непосредствено преди изказването си. Видя прекрачващия прага Хинкс и с радост би му фраснал един в носа, но забеляза навреме кой върви зад него. Джордж скочи на крака и се поклони.

— Ваше Височество — рече Хинкс, — за мен е чест да ви представя мистър Джордж Мелъри, който ще изнесе лекция тази вечер.

— Да, наистина — каза Уелският принц. — Извинете, че се натрапвам, Мелъри, но получих съобщение от Негово Величество със заръката да ви го предам лично.

— Изключително мило от ваша страна, че си правите труда, сър.

— В никакъв случай, друже. Негово Величество желае да сподели с вас колко е доволен, че сте се съгласили да поведете следващата експедиция до Еверест и очаква с нетърпение да ви посрещне като победители. — Хинкс се усмихна. — И ще призная, Мелъри, че с нетърпение очаквам да чуя лекцията ви.

— Благодаря, сър — отвърна Джордж.

— А сега по-добре да ви оставя — каза принцът. — Иначе това представление може и да не започне.

Джордж се поклони и Уелският принц излезе, следван от Хинкс.

— Копеле проклето — промърмори той, след като вратата се затвори. — Не си и помисляй, че дребните ти играчки ще ме накарат да размисля.

— Ваше Височество, лордове, дами и господа, имам честта в качеството си на председател на Кралското географско дружество и комисията „Еверест“ да ви представя мистър Джордж Мелъри — обяви сър Франсис Йънгхъсбанд. — Той бе ръководител на миналогодишната експедиция, която стигна само на четиристотин четирийсет и осем метра под върха. Тази вечер мистър Мелъри ще ни разкаже за преживяното на тази историческа експедиция в лекцията си, озаглавена „Пътешествие извън картата“. Дами и господа, мистър Джордж Мелъри.

Няколко минути Джордж не бе в състояние да каже нищо, защото публиката се изправи на крака и започна да го аплодира. Погледна към първата редица и се усмихна на човека, който трябваше да изнесе днешната лекция, ако не беше пострадал през войната. Йънг отговори на усмивката му, явно горд с ученика си. Нортън, Съмървил и Оудъл седяха до него.

Джордж изчака публиката да се успокои, преди да произнесе първото изречение.

— В Ню Йорк бях представен като човека, покорил Еверест без чужда помощ. — Изчака смехът да утихне и продължи: — И двете твърдения са погрешни. Макар че човек може да се окаже сам на върха на огромната планина, той няма шанс да стигне дотам без подкрепата на първокласния си екип. И с това искам да кажа, че без подкрепата на мнозина не можеш да се добереш дори до базовия лагер.

Тези думи бяха знак осветлението да изгасне и на екрана зад него да се появи първият диапозитив.

Четиридесет минути по-късно Джордж се бе върнал отново в базовия лагер и бе възнаграден с бурни овации. Чувстваше, че лекцията е минала добре, но предстояше да отговаря на въпроси и трябваше да внимава много с отговорите.

Изненада се, че Хинкс не стана — традицията позволяваше на секретаря на Кралското географско дружество да зададе първия въпрос. Той обаче продължи да седи със скръстени ръце на мястото си. Джордж посочи някакъв възрастен господин зад него.

— Сър, когато се озовахте на осем хиляди и четиристотин метра и видяхте Финч да продължава напред, не ви ли се прииска и вие да бяхте взели кислородни бутилки със себе си?

— Не и когато потеглихме — отвърна Мелъри. — Но по-късно, когато не можех да измина и няколко стъпки, без да спра за почивка, стигнах до заключението, че е почти невъзможно да стигнеш догоре без кислород.

— Но не смятате ли използването на кислород за измама, сър? — попита друг.

— Преди споделях това мнение — каза Джордж. — Но това бе преди Финч да изтъкне, че можеш да наречеш измама и носенето на алпинистки обувки, вълнени ръкавици и дори бучката захар в хладкия чай — всичко това несъмнено ти дава по-добри шансове за успех. А и да бъдем честни, защо да пътуваш осем хиляди километра, ако няма надежда да преодолееш последните няколкостотин метра?

— Ако не бяхте спрели да помогнете на мистър Оудъл, щяхте ли да стигнете до върха?

— Определено виждах върха, защото мистър Финч бе на сто метра пред мен — отвърна Джордж и думите му бяха посрещнати със сърдечен смях. — Признавам, че изглеждаше мъчително близо, но това може да бъде измамно впечатление. Да не забравяме, че в планината двеста метра ти се струват повече от километър. Убеден съм обаче, че при наличието на достатъчно време и при подходящи условия върхът може да бъде достигнат.

През следващите двадесет минути той отговори на още няколко въпроса, без да намеква с нищо, че току-що си е подал оставката като ръководител на алпинистите.

— Последен въпрос — каза най-сетне той и се усмихна с облекчение. Посочи младеж в средата на залата, който стоеше прав с вдигната ръка, за да бъде забелязан. Гласът му още не беше мутирал.

— Сър, ако покорите Еверест, какво ще остане за нас младите?

Цялата зала избухна в смях и Мелъри си спомни колко нервен беше, когато зададе на капитан Скот почти същия въпрос. Погледна към балкона и видя, че вдовицата на Скот е на обичайното си място на първия ред. Слава богу, днешното му решение означаваше, че Рут няма да се бои, че ще я споleti нейната съдба. Той се обърна към младежа и се усмихна.

— Трябва да прочетете Хърбърт Уелс, млади човече. Той вярва, че след време човечеството ще бъде в състояние също като Пук да обикаля Земята за четиридесет минути, че един ден някой ще

преодолее звуковата бариера с последици, които все още не можем да проумеем, а също и че по ваше време, а може би и по мое, човекът ще стъпи на Луната. Може пък да се окажете първият англичанин, излетял в космоса.

Публиката избухна в смях и отново заръкопляска, а Джордж се поклони. Беше уверен, че се е измъкнал, без никой да разбере какво се е случило на заседанието на комисията. Усмихна се на Рут, която седеше на първия ред между сестрите му.

Когато вдигна глава, Джордж видя, че най-старият му приятел е прав и ръкопляска въодушевено. Миг по-късно цялата публика стана на крака.

Канеше се да напусне сцената, когато видя Хинкс да се качва по стъпалата с папка в ръка. Изчака аплодисментите да затихнат и всички да заемат местата си, преди да заговори:

— Ваше Височество, лордове, дами и господа. Онези от вас, които са запознати с традициите на това историческо Дружество, знаят, че в случаи като този секретарят има правото да зададе първия въпрос на говорещия. Тази вечер не го направих и наруших традицията, но само защото нашият председател сър Франсис Йънгхъсбенд ме награди с още по-голяма привилегия — да изкажа благодарност на нашия гост и мой скъп приятел Джордж Мелъри.

Джордж никога не бе чувал Хинкс да споменава малкото му име.

— Но преди това ми позволете да ви разкажа за решението, което взе тази вечер комисията „Еверест“ в отсъствието на мистър Мелъри и което според нас трябва да споделим с всички. — Хинкс отвори папката, извади някакъв лист, намести очилата си и зачете. — Бе взето единодушно решение да поканим мистър Джордж Лей Мелъри за ръководител на експедицията до Еверест през хиляда деветстотин двадесет и четвърта година.

Залата избухна в аплодисменти, но Хинкс вдигна ръка, призовавайки за тишина. Явно имаше да казва и още нещо.

Джордж стоеше на крачка зад него и кипеше от яд.

— Комисията обаче много добре осъзнава, че може да има причини, поради които мистър Мелъри да не е в състояние да се нагърби за втори път с тази тежка задача.

От залата се чува викове „Не!“ и Хинкс отново вдигна ръка.

— Причини, които може и да не са ви известни, но когато ви ги кажа, ще разберете дилемата му. Мистър Мелъри има съпруга и три малки деца, които едва ли би искал да изостави за още шест месеца. И не само това. Днес научих, че предстои да бъде назначен на изключително важен пост в Асоциацията за образование на работниците, което ще му позволи да приложи на практика възгледите си, които защитава така страстно години наред. И ако това не е достатъчно — продължи Хинкс, — има и трета причина. Трябва да я изложа много внимателно, тъй като добре знам, че тази вечер сред нас има и господата от пресата. Днес Дружеството научи, че мистър Финч, колегата на мистър Мелъри от предишната експедиция до Еверест, е трябвало да се оттегли от алпинисткия екип по лични причини. Боя се, че утре вестниците ще ги изложат по-подробно. — Залата притихна напълно. — Предвид това комисията реши, че ако мистър Мелъри смята — напълно разбираемо — че не е в състояние да ръководи експедицията догодина, нямаме друг избор, освен да отложим експедицията до момент, когато се намери подходящ негов заместник.

Джордж внезапно осъзна, че кралят и Уелският принц са били само второстепенен елемент от играта. Хинкс едва сега бе извадил големия си коз.

— Нека завърша с това — каза Хинкс, обръщайки се към Джордж, — че каквото и решение да вземете, сър, Дружеството ще ви бъде завинаги признателно за вашата всеотдайност към неговата кауза и, което е по-важно, за онова, което правите за родината си. Естествено, надяваме се, че ще приемете предложението ни да станете ръководител на експедицията и ще поведете екипа си към още по-голяма слава. Дами и господата, моля да благодарите заедно с мен на говорителя тази вечер, Мелъри от Еверест.

Всички станаха като един. Викаха окуражително, някои умоляваха Джордж да приеме предизвикателството. Той погледна към Рут, която също се беше изправила и ръкопляскаше. Когато Хинкс отстъпи назад и застана до него, Джордж каза за втори път тази вечер:

— Копеле проклето.

— Може и така да е — прошепна Хинкс. — Но все пак се надявам да впиша в протокола името ви като ръководител на екипа.

— Мелъри от Еверест! Мелъри от Еверест! — скандираше публиката.

— Копеле проклето — повтори Джордж.

53.

Джордж се наведе над релинга на „Калифорния“ и затърси жена си. Усмихна се, когато я забеляза сред ликуващата тълпа. Рут започна да маха, радваше се, че той не може да види сълзите по бузите ѝ.

Още не бяха потеглили, а тя вече му липсваше. Защо все се налагаше да замине нанякъде, за да осъзнае колко много я обича? През следващите шест месеца единственото, което щеше да му напомня за прелестта ѝ, бе вече орфаната снимка, направена през първата седмица от медения им месец. Ако Рут не бе настояла, той щеше да си остане у дома и да следи напредъка на колегите си по страниците на „Таймс“. Беше ясно, че Хинкс не е имал никакво намерение да отлага експедицията, но тъй като на следващата сутрин речта му бе отразена дума по дума в „Тъндърър“, Джордж знаеше, че блъфът на секретаря е успял. Хинкс се оказа доста по-добър комарджия от него.

И сега той отново пътуваше за Индия, но този път без Финч, който да го предизвиква на всяка крачка. Шерпът Найима също нямаше да го посрещне на кея на другия край на света.

И тогава видя Финч, стоеше в края на тълпата, леко встрани, както подобава на един самотник. Не го позна, докато той не повдигна шапката си и не разкри гъстата си чуплива коса. Джордж отвърна на поздрава. Беше изненадан, че Финч не се е промъкнал тайно на борда, но явно Хинкс бе направил всичко възможно да го държи в сянка, докато скандалът не утихне, а за солово изпълнение на най-високата сцена на света и дума не можеше да става.

Джордж потърси отново Рут и не откъсна поглед от нея, докато тя не потъна напълно в тълпата изпращачи.

Когато на хоризонта не се виждаше нищо друго освен стълб черен пушек, Рут с неохота се качи в колата и подкара по дългия път към „Холт“. Този път тълпата не ѝ попречи да се измъкне.

Никога не бе жадувала за тълпи почитатели. Просто искаше мъжът ѝ да се върне жив. Но беше изиграла ролята си така добре, че всички бяха убедени, че тя иска Джордж да получи последна възможност да осъществи мечтата си. Всъщност изобщо не я

интересуваше дали той ще успее, стига да се върнеше жив и здрав у дома.

Когато сушата изчезна от поглед, Джордж се оттегли в малката си каюта под палубата. Седна на бюрото под кръглия прозорец и започна да пише на единствената жена, която бе обичал някога.

Мила моя Рут...

КНИГА ОСМА

ВЪЗНЕСЕНИЕ

54.

12 март 1924 г.

Мила моя Рут,

Дългото плаване само ми напомни за пореден път каква чудесна група момчета имам честта да ръководя. Твърде често си мисля за жертвите, които направих, и недостатъчно за тези чудесни мъже, които с готовност се съгласиха да участват в тази рискована авантюра, и за изпитанията, през които са минали те и семействата им през последните две години.

Въпреки първоначалните ми опасения Сенди Ървин се оказа превъзходно момче. Макар да е едва на 22, той има мъдра северняшка глава, завинтена здраво за широките му рамене, а съвпадението, че и двамата идваме от Бъркенхед, едва ли би било приемливо на страниците на един роман.

Разбира се, все още се тревожа от факта, че досега не се е изкачвал на големи височини, но трябва да призная, че е в далеч по-добра форма от всички нас, както пролича при сутрешните тренировки, водени от генерал Брус. Той е доволен да бъде наш наставник, макар че няма желание да участва в оркестъра.

Трябва също да призная, че Хинкс не е преувеличил способностите на Ървин като химик. В това отношение младежът по нищо не отстъпва на Финч, макар че Нортън и Оудъл все още отказват да приемат идеята да се използва кислород, а още по-малко — да носят тежките бутилки на гръб. Дали накрая ще разберат, че нямаме шанс да стигнем върха без помощта на тази дяволия, или ще си останат, както казва Финч, благословени аматьори, обречени на провал? Времето ще покаже.

Корабът пристигна в Бомбай на 20 март. Веднага взехме влака до Дарджилинг, където подбрахме понита и носачи. Генерал Брус отново извърши чудеса и на следващата сутрин започна дългият поход към Тибет заедно с шейсет понита и над сто носачи. Преди да напуснем Дарджилинг с влака-играчка, вечеряхме с новия генерал-губернатор лорд Литън и съпругата му, но поради отсъствието на Финч не се случи нищо интересно освен това, че младият Ървин прояви доста жив интерес към Линда, дъщерята на генерал-губернатора. Лейди Литън като че нямаше нищо против.

В консулството ме очакваше писмо от Мери. Имаме късмет, че съпругът ѝ е разпределен в Цейлон — така тя ще ни предупреди отрано кога започва сезонът на мусоните, тъй като на острова той настъпва десетина дни преди да достигне Хималаите.

На следващия ден поехме по дългия сто и трийсет километра път до границата. За съжаление генерал Брус се разболя от малария и се върна в Дарджилинг. Боя се, че няма да го видим отново. Взе със себе си ваната, дузина кутии пури и половината каси вино и шампанско, но беше така добър да ни остави другата половина, както и грижливо подобрите подаръци, които трябва да връчим на дзонпена заедно с акредитивните си писма.

Задълженията на генерала бяха поети от заместника му, подполковник Нортън. Сигурно го помниш, той постави световен височинен рекорд двадесет и четири часа преди Финч да му го отмъкне така безмилостно. Макар че никога не отваря дума за това, зная, че изгаря от желание да подобри рекорда си и ако се съгласи да използва кислород след осем хиляди и двеста метра, ще бъде естественият ми избор за атаката на върха. Съмървил обаче започва да се колебае относно кислорода, така че е възможно именно той да се окаже моята алтернатива, тъй като нямам никакви намерения да измина последните шестстотин метра с Оудъл.

Този път минахме границата без проблеми, макар да бяхме сложили най-старите си обувки и евтини часовници от Бомбай. Все пак успяхме да засипем дзонпена с подаръци от „Харъдс“, „Фортнъмс“, „Давидоф“ и „Локс“, както и с бастунче със сребърна дръжка. Уверих го, че е личен подарък от Негово Величество.

Всички се изненадахме, когато дзонпенът изрази разочарованието си, че генерал Брус се е разболял, тъй като с нетърпение очаквал да види стария си приятел. Забелязах, че още носи часовника и верижката на генерала, макар да нямаше и следа от моята вратовръзка.

Тази сутрин, докато минавахме Панг Ла, облаците внезапно се отдръпнаха и видяхме очертанията на Джомолунгма на хоризонта. Красотата ѝ отново ме остави без дъх. Разумният човек определено би трябвало да се противопостави на съблазните ѝ и моментално да обърне назад, но, подобно на сирените на Еврипид, тя ни привлича неустойчиво към коварните си скалисти подстъпи.

Докато се изкачваме все по-високо, следя внимателно Ървин. Изглежда аклиматизиран към средата като всички останали. Но пък понякога забравям, че е с шестнадесет години по-млад от мен, което буди спомени за студентските ми дни в Магдалин Колидж.

Тази сутрин на фона на Еверест изпълнихме служба в памет на Найима и другите шестима шерпи, които изгубиха живота си при предишната експедиция. Този път трябва да достигнем върха — ако не за друго, то поне за да ги почете.

Много ми се иска Найима да е до мен сега, защото вече не бих се поколебал да го поканя за щурмуването на върха. Справедливо е именно местен да стъпи пръв на върха на тази планина. Да не говорим, че това би било най-сладкото отмъщение на Хинкс заради поведението му по време на лекцията, на което би завидял и самият Макиавели. За съжаление този път до върха няма да стигне шерп, защото не открих сред тях равен на Найима.

На 29 април пристигнахме в базовия лагер и макар да не ми е лесно, трябва да призная, че Хинкс се е справил добре — всичко, което поисках, е осигурено. Този път няма да губим безценни дни в издигане и сваляне на палатки и непрекъснато да мъкнем екипировка нагоре-надолу по планината. Мистър Хазард^[1] (странно име за отговорник за организирането на експедицията) ме увери, че Лагер 3 вече е

установен на височина шест хиляди и четиристотин метра, където ни очакват единадесетте най-добри шерпи, водени от Гай.

Не бива да се забравя, че осемте хиляди лири на Ноуъл направиха възможно всичко това. В момента той заснема всичко. В окончателния си вариант филмът му със сигурност ще бие по популярност „Раждането на една нация“.

Пиша ти това писмо в малката си палатка в базовия лагер. След няколко минути ще вечерям с другарите си и Нортън ще ми предаде ръководството на експедицията. После ще запозная екипа с плановете ми за изкачване на Еверест. И тъй, мила моя, голямото приключение започва отново. Този път съм много по-уверен за шансовете ни. Но в момента, в който покоря моята великолепно цел, ще натисна копчето и ще бъда до теб. Сигурно се сецаш от думите ми, че в момента препрочитам „Машината на времето“ на Х. Уелс. Макар и да не мога да натисна измисленото му копче, все пак ще се върна у дома възможно най-бързо, защото не искам вече да бъда далеч от теб. Както казах, смятам да оставя снимката ти на върха...

55.

— Господа, за Негово Величество краля — каза подполковник Нортън, като стана от мястото си начело на масата и вдигна чашата си.

Членовете на екипа незабавно се изправиха и отговориха в един глас:

— За краля.

— Моля, не сядайте — каза Джордж и вдигна чашата си. — Господа, за Джомолунгма, Богинята майка на Земята.

Пред палатката шерпите се проснаха на земята с лице към върха.

— Вече можете да пушите, господа — обяви Джордж и всички седнаха и започнаха да палят пури и да си предават гарафата с портвайн.

Няколко минути по-късно Джордж отново стана, почука с лъжичка по чашата си и призова за тишина.

— Господа, позволете първо да изразя съжалението си, че генерал Брус не е в състояние да бъде сред нас.

Надигнаха се одобрителни възгласи.

— Благодарни сме му за чудесното вино, което ни завеща. Да се надяваме, че след време, ако е рекъл Бог, ще имаме повод да отворим и шампанското.

Чуха се одобрителни възгласи.

— Благодарение на предвидливостта и старанието на генерал Брус при нас остава една-единствена задача — да укротим най-сетне това чудовище и да се върнем у дома. Нека още сега ви кажа, че не съм решил какъв ще е съставът на двете групи, които ще участват в атаката на върха. Както и при предишната експедиция, ще следя внимателно всички ви, за да определя кой се аклиматизира най-добре. Предвид това очаквам да бъдете готови за тръгване утре в шест сутринта, за да стигнем до височина шест хиляди и четиристотин метра по обед и да се върнем в базовия лагер преди мръкване.

— Защо ще се връщаме, щом целта ни е да достигнем върха колкото се може по-бързо? — попита Ървин.

— Не колкото се може по-бързо. — Джордж се усмихна, осъзнавайки колко неопитен е младият Сенди. — Дори на теб ще е нужно известно време, за да свикнеш с височините. Златното право гласи: катери се високо, спи на ниско. Когато се аклиматизираме напълно — продължи той, — ще се преместим някъде на височина седем хиляди метра и ще установим Лагер 4 на Северното седло. След това ще продължим нагоре и ще изградим Лагер 5 на седем хиляди и шестстотин метра и Лагер 6 на около осем хиляди и двеста метра, откъдето ще атакуваме върха. — Замълча за момент, за да подчертае следващите си думи. — Искам да знаете, че когото и да покана да се изкачва с мен, ние ще направим втория опит за покоряване на върха, защото смятам да дам шанс на двама от вас да се опитат да влязат в историята. Ако първата група не успее, с партньора ми ще атакуваме на следващия ден. Сигурен съм, че всеки желае да е първият, които ще стъпи на челото на Джомолунгма. Все пак е редно да ви кажа, господа, че този човек ще съм аз.

Всички се засмяха и тропаха с чаши по масата. Когато шумът утихна, Джордж зачака въпроси.

— Смяташ ли да използваш кислород при втората атака? — попита Нортън.

— Да — отвърна Джордж. — Трябва да призная, че Финч беше прав и нямаме шанс да преодолеем последните шестстотин метра без помощта на кислород.

— В такъв случай ще гледам да съм в първата група и да докажа, че грешиш — рече Нортън. — Жалко, Мелъри. Това означава, че аз ще съм първият, изкачил Еверест.

Избухна смях и Джордж отвърна:

— Ако успееш, Нортън, на следващия ден ще захвърля кислорода и ще се изкатеря бос.

— Няма да има смисъл — каза Нортън и вдигна чашата си към него. — Никой няма да запомни името на втория.

— Виж това!

— Не беше аут.

Мелъри не бе сигурен дали сънува, или наистина току-що чу удар на топка в бухалка. Подаде глава от палатката и видя сред снега нещо като игрище за крикет.

Ролята на врати изпълняваха два ледокопа, забити на двадесет метра един от друг. Оудъл тъкмо хвърляше топката към Ървин. Джордж забеляза, че батерът е във върховна форма. Развесели се при вида на шерпите, които стояха на малки групички, разговаряха тихо и гледаха с недоумение англичаните, докато Ноуъл заснемаше събитието.

Мелъри излезе от палатката си и отиде при застаналия зад вратите Нортън.

— Ървин си го бива — каза Нортън. — Само няколко удара, а е на път да направи петдесет точки.

— Откога играят? — попита Мелъри.

— Вече близо половин час.

— И още може да тича между вратичките?

— Изглежда не му е проблем. Сигурно има дробове като мехове. Но да не забравяме, че е петнайсет години по-млад от нас.

— Събуди се, шефе! — извика Оудъл, когато топката профуча край дясната ръка на Джордж.

— Съжалявам, Оудъл — отвърна той. — Още не съм се събудил.

Следващият удар донесе на Ървин нови четири точки, посрещнати с възторжени аплодисменти.

— Сега ще му покажа на това оксфордско колежанче — закани се Гай Бълок и зае мястото на Оудъл.

Първият му пас се получи малко къс и Ървин запрати топката до границата, печелейки още четири точки. Вторият обаче изсъска в ледения въздух и отлетя от бухалката на Ървин. Джордж се метна надясно и улови топката.

— Добро посрещане, шефе — каза Гай. — Жалко, че не се появи малко по-рано.

— Хайде, момчета, стига толкова — каза Мелъри. — Искам след половин час да сме се махнали оттук.

Игрището внезапно опустя и играчите се превърнаха в алпинисти.

След тридесетина минути всички бяха готови за път. Мелъри им махна с ръка и пое с темпо, което скоро щеше да отсее по-слабите.

Един-двама от шерпите отпаднаха почти веднага, захвърлиха товарите си в снега и тръгнаха надолу. Като че ли никой от алпинистите нямаше проблем с изкачването, а Ървин следваше Джордж по петите, въпреки че носеше две големи кислородни бутилки на гръб.

Мелъри видя, че младежът не си е сложил мундщука, и му направи знак да приближи.

— Ървин, май няма да ти е нужен кислород и на седем хиляди и шестстотин метра.

Младежът кимна.

— Надявам се да не ми се налага да го използвам преди осем хиляди и двеста метра, но искам да свикна с допълнителния товар, ако изкарам късмет да участвам в атаката. — Посочи върха и добави: — Смятам да седя там и да те чакам. В края на краищата дълг на всеки възпитаник на Оксфорд е да печели при всяка възможност.

Джордж му се поклони леко и рече:

— Пригответи ми две бутилки за утре. Прав си, трябва да свикваме с допълнителния товар. А и след като преодолеем скалните стени и леда, всичко ще бъде на кантар и най-малката подробност може да се окаже решаваща.

Два часа по-късно спряха да хапнат и продължиха напред. Времето беше идеално за катерене, въпреки че валеше сняг, който не би направил впечатление и на играещо на двора дете. Групата поддържаше равномерно темпо. Джордж се запита докога ли времето ще остане така спокойно.

Замоли се, но молитвата му остана без отговор.

56.

17 май 1924 г.

Мила моя Рут,

Катастрофа. Нищо не върви както трябва през последните две седмици. Времето бе толкова лошо, че имаше дни, когато заради силния снеговалеж не виждахме на повече от две крачки пред себе си.

Нортън, храбър като лъв както винаги, успя някак да достигне до седем хиляди и сто метра, където със Съмървил издигнаха Лагер 4 и пренощуваха. На следващия ден обаче едва успяха да стигнат до Лагер 3 преди мръкване. Нужни им бяха повече от осем часа, за да изминат седемстотин метра във виелицата. По-малко от сто метра на час. Харълд Ейбрахамс взема това разстояние за 9,6 секунди.

На следващия ден Оудъл, Бълок и аз достигнахме седем хиляди и седемстотин метра и криво-ляво успяхме да установим Лагер 5 на една ледена тераса. Но след като пренощувахме, времето ни принуди да се върнем в Лагер 3. Когато пристигнахме, д-р Лонгстаф ни посрещна с новината, че един от шерпите си е счупил крака, а друг развива пневмония. Не си направих труда да му кажа, че глезенът ми отново започна да се обажда. Гай и Оудъл помогнаха на болните да слязат до базовия лагер, откъдето ще ги изпратят до селата им.

Гай се върна на следващия ден и съобщи, че общарят ни е умрял от измръзване, един сержант гурка е получил церебрален оток, а още дванадесет от шерпите са

избягали; кой може да ги вини, щом получават по-малко от шилинг седмично? Духът в базовия лагер явно доста е паднал. Дали имат представа какво е тук горе?

След още три опита Нортън и Съмървил най-сетне достигнаха Северното седло и успяха да установят лагера, макар че температурата бе минус двадесет и четири градуса. По пътя обратно четирима от носачите се уплашили от лавини и се върнали да пренощуват горе.

На следващата сутрин аз, Нортън и Съмървил успяхме някак да стигнем до шерпите и ги върнахме в относителната безопасност на Лагер 3. Обзалагам се, че няма да ги видим повече.

На всичко отгоре днес на закуска метеорологът ми съобщи, че сезонът на мусоните ще настъпи след около седмица. Напомни ми обаче, че миналия път преди мусоните имаше три спокойни дни. Едва ли може да се разчита на подобно нещо, но все пак отправих една молитва към незнайното божество, отговорно за времето.

Джордж щеше да разбере, че неизбежното приближава, ако не бе така погълнат от надеждата да получи още един шанс. Накрая Нортън свика всички и каза:

— Господа, мисля, че при тези обстоятелства е най-добре да се откажем и да потеглим обратно, преди да сме изгубили още някого.

— Не съм съгласен — възрази Джордж. — Това означава да жертваме напразно шест месеца от живота си.

— Но поне ще доживеем до следващата битка — обади се Съмървил.

— Никой от нас няма да има възможност за още една битка — рязко отвърна той. — Това е последният ни шанс и ти много добре го знаеш.

Съмървил се стъписа от тона му и мина известно време, преди да отговори:

— Поне ще останем живи.

— Това не е моята представа за живот — отвърна Джордж и веднага се обърна към най-стария си приятел. — Ти какво мислиш, Гай?

Бълок помълча и накрая рече:

— Все още съм склонен да те подкрепя, Джордж. Готов съм да остана още няколко дни, в случай че времето се оправи.

— Аз също — обади се Ървин. — Макар че нищо не ми пречи и да потегля обратно. В края на краищата аз съм млад и ще дочакам още една битка.

Всички избухнаха в смях, който донякъде намали напрежението.

— Да изчакаме още една седмица, преди да спуснем кепенците — предложи Оудъл. — Ако времето не се оправи, ще трябва да се признаем за победени и ще се върнем у дома.

Всички закимаха и Джордж си спомни мъдрия съвет на А. С. Бенсън: *Когато разбереш, че си победен, приеми поражението с достойнство.*

— Тъй да бъде — рече той. — Ще останем още седем дни и ако времето не се оправи, Нортън отново ще поеме командването и ще се върнем в Англия.

Беше спечелил седем дни, но дали те щяха да са достатъчни?

29 май, 1924 г.

И тъй, ако времето не размисли през следващите няколко дни, можеш да ме очакваш в Англия към края на август, най-късно в началото на септември.

Поздравя Клеър за прекрасното ѝ стихотворение (и Рупърт Брук би се гордял с нея) и на Беридж за рисунката на котка (или беше куче?), както и на Джон за добрите пожелания — кратки, но от сърце.

Радвам се, че си ходила в Кеймбридж да потърсиш къща. Благодаря за предупреждението, че по това време на годината във Фенс е много студено.

Мила моя, с нетърпение очаквам да започна новата работа и да спя до жена си, а не до мъж, към когото трябва да се притискам, за да остана жив. Този път при завръщането ми на пристанището няма да има тълпи, събрали се да посрещнат Мелъри от Еверест, а само една млада дама, очакваща мъж на средна възраст, който желае да прекара остатъка от живота си с нея.

Твой любящ съпруг, Джордж

57.

2 юни 1924 г.

Джордж закусваше, когато от базовия лагер дойде един шерп и му връчи телеграмата. Отвори я, прочете я бавно и се усмихна. Погледна към Нортън, който седеше по турски до него.

— Можем ли да поговорим?

— Разбира се — отвърна Нортън.

— Питам те за последен път — каза Джордж. — Ако ти предложи да бъдеш мой партньор за изкачването, би ли се съгласил да използваш кислород?

— Не — твърдо отговори Нортън.

— Добре тогава — тихо рече Джордж. Ясно беше, че няма да убеди Нортън да промени решението си. — Тогава ще водиш първата атака, без кислород. Ако успееш...

— Господа — каза Джордж, след като събра екипа, — съжалявам, че прекъснах закуската ви, но току-що получих телеграма от сестра си, която е в Коломбо. Имате една седмица, максимум десет дни хубаво време преди сезона на Мусоните. Успех. — Вдигна очи. — Нямаме никакво време за губене. Дълго обмислях възможностите и сега ще споделя мнението си с вас. Избрах две групи за атака на върха. Първата се състои от Нортън и Съмървил. Те ще тръгнат след час и ще опитат да достигнат Лагер 5 до вечерта. Утре ще се наложи да станат рано, ако искат да прекосят Североизточния гребен, за да установят

Лагер 6 на височина осем хиляди и двеста метра и да пренощуват там. Трябва да се наспят добре, защото на сутринта ще атакуват върха. Има ли въпроси, господа?

Нортън и Съмървил поклатиха глави. През последния месец бяха обсъждали безброй пъти всеки възможен сценарий. Сега искаха само да приключат с всичко това.

— Ние само ще стискаме палци и ще очакваме триумфалното им завръщане.

— А ако не успеят? — попита Ървин и се ухили.

— Тогава двамата с теб ще направим втори опит с кислород.

— А ако успеем? — попита Нортън.

Мелъри се усмихна накриво и отвърна:

— Тогава с Оудъл ще направим опит да се изкачим без кислород.

— И бос, не забравяй — добави Съмървил.

Мелъри изчака смехът да утихне и продължи:

— Господа, не е време за речи какво би означавало за сънародниците ни изкачването на Еверест, нито пък да мечтаем за лаврови венци. Ще имаме достатъчно време да киснем в бара на Алпийския клуб и да досаждаме на младите с истории за славното си минало, но сега не бива да губим нито миг. Така че успех и на добър час.

Тридесет минути по-късно Нортън и Съмървил бяха екипирани и готови за тръгване. Мелъри, Оудъл, Ървин, Бълок, Морсхед и Лонгстаф излязоха да ги изпратят, а Ноуъл ги снима, докато не изчезнаха от поглед. Никой не видя как Мелъри вдигна очи към небето и каза:

— Дай ми само една седмица и никога вече няма да те моля за нищо.

Джордж седеше сам в палатката си, поглеждаше често часовника си и се опитваше да си представи до каква височина са стигнали Нортън и Съмървил.

След обяда се върна в палатката си и написа поредното писмо до Рут, както и второ до Трафърд — подполковник Мелъри от Кралските военновъздушни сили, който също се интересува от достигането на големи височини. Преведе няколко стиха от „Илиада“, след което

двамата с Гай спечелиха партия бридж срещу Оудъл и Ървин. След последния ровер Оудъл извади консерва телешко, стопли я и я раздели на четири. Привечер всички седнаха да гледат как луната изгрява, а снегът искри от последните лъчи на слънцето. Денят се оказа идеален за катерене. Всички си мислеха само за едно, но никой не го произнесе на глас. Докъде бяха стигнали?

Джордж се пхна в спалния си чувал малко преди единадесет, изтощен от дългите часове бездействие. Заспа дълбоко, като последната му мисъл бе дали няма да съжалява, че е допуснал Нортън и Съмървил да направят първия опит да покорят върха. Вярно, след седмица щеше да потегли обратно към Англия начело на победители, но до края на живота си щеше да си спомня думите на Нортън: *Никой няма да запомни името на втория, изкачил Еверест.*

На сутринта Ървин се събуди пръв и се зае да приготви закуска за другарите си.

След като се нахраниха, Ървин подреди деветте кислородни бутилки и заедно с водача си избра най-добрия чифт за изкачването. Джордж го наблюдаваше как бавно и методично почуква цилиндрите и нагласява възлите и се запита дали ще им се наложи да ги използват, или само ще им попречат. Оудъл се възползва от възможността да се уедини и тръгна да търси редки скали и вкаменелости.

Следобед тримата се събраха да разгледат най-новите фотографии на Ноуъл на горните подстъпи към върха с надеждата да открият нещо, което би могло да им помогне при щурма. Обсъдиха дали не е по-добре да следват хребета и да атакуват Второто стъпало, или просто да подсекат Северната стена при варовиковите плочи на Жълтия пояс и да заобиколят препятствието. И тримата добре знаеха, че не могат да вземат окончателно решение преди завръщането на Съмървил и Нортън, които щяха да попълнят многобройните бели петна по картата.

След вечеря Джордж се върна в палатката си с чаша мляко в едната ръка и „Одисей“ в другата. Заспа на страница 172, твърдо решен да дочете шедьовъра на Джойс на кораба към Англия.

На сутринта Оудъл стана рано и за изненада на всички нарами раницата и си сложи ръкавиците и очилата.

— Ще отскоча до Лагер 5, за да видя дали палатката си е на мястото — обясни той на Джордж. — Ще им оставя и малко провизии, защото със сигурност са изгладнели.

За Оудъл бе типично да се тревожи за другите и да не се замисля за опасностите, пред които можеше да го изправи това. Джордж загледа как геологът тръгна заедно с двама шерпи нагоре по склона, сякаш беше излязъл на следобедна разходка в Котсуолдс. Запита се дали все пак той няма да се окаже най-добрият избор за последното изкачване — изглеждаше най-добре аклиматизиран от всички, в това число и от самия него.

Оудъл се върна навреме за обяда, който се състоеше от две сардини върху сухар. Дори не беше задъхан.

— Някаква следа от тях? — попита Джордж, преди още геологът да е свалил раницата си.

— Не, шефе — отвърна Оудъл. — Но пък ако са стигнали върха по пладне и са пренощували в Лагер 6, ще се върнат в Лагер 5 към два часа. Това означава, че ще пристигнат тук към четири следобед.

— Тъкмо навреме за чая — рече Джордж.

След бързия обяд той се захвана отново с „Одисей“, все се вираше нагоре в очакване да види две черни петънца сред бялата пустош на Северната стена. Погледна си часовника — минаваше два. Ако се появяха сега, значи не бяха стигнали върха; пристигнеха ли към четири, славата със сигурност щеше да е тяхна. Ако не се върнеха до шест... предпочете да не мисли за това.

Мина три, стана четири, после пет; обикновеното бърбене се смени с по-сериозни дискусии. Никой не спомена за вечеря. Към шест часа луната смени слънцето и всички станаха неспокойни. В осем вече се страхуваха дали не се е случило най-лошото.

— Мисля да тръгна към Северния гребен да видя дали не са решили да пренощуват там — небрежно рече Оудъл.

— Ще дойда с теб — каза Джордж и скочи на крака. — Малко раздвижване няма да ми се отрази зле.

Опита се да прозвучи, сякаш няма за какво да се безпокоят, но в действителност всички знаеха, че застава начело на спасителна група.

— И аз ще дойда — обади се Ървин и остави кислородните си бутилки в снега.

Имаше пълнолуние и нощта бе спокойна, без вятър и сняг. Двадесет минути по-късно тримата тръгнаха да търсят другарите си.

С всяка следваща крачка нагоре Джордж се отчайваше все повече, но нито за миг не помисли да се върне назад — можеше да са само на няколко крачки от...

Ървин ги забеляза пръв и посочи нагоре по склона.

— Ето ги!

Сърцето на Джордж подскочи при вида на Съмървил и Нортън. Приличаха на ранени войници, които се връщат от бойно поле. Нортън, по-високият, беше праметнал ръка през раменете на Съмървил, а с другата прикриваше очите си.

Джордж тръгна към тях, следван от Ървин. Подхванаха Съмървил, а Нортън се облегна на рамото на Оудъл, като продължаваше да крие очите си.

Мелъри и Ървин поведоха Съмървил до палатката, сложиха го да легне и го завиха с одеяло. Нортън дойде миг по-късно и веднага рухна на колене. Бълок вече беше приготвил две чаши хладък чай и даде едната на Съмървил, докато Нортън се отпускате по гръб на постелката. Всички мълчаха и ги чакаха да дойдат на себе си.

Джордж развърза обувките на Съмървил, свали ги внимателно и започна да масажира стъпалата му, за да възобнови кръвообращението. Бълок приближи чашата до устните на Нортън, но той не бе в състояние да поеме дори глътка. Всички мълчаха, въпреки че отчаяно им се искаше да разберат дали са достигнали върха.

Съмървил проговори пръв:

— Много преди да стигнем Второто стъпало, решихме да подсечем Жълтия пояс. По-дълъг, но по-безопасен маршрут — добави задъхано той. — Тръгнахме по него, докато не попаднахме на огромен кулоар. Помислих си, че ако успеем да го пресечем, ще продължим чак до последната пирамида, където наклонът е по-лек. Напредвахме бавно, но въпреки това вярвах, че имаме достатъчно време да стигнем до върха.

Но успяхте ли? — искаше да попита Джордж, докато Съмървил се надигаше да отпие глътка от вече студения чай.

— Когато стигнахме на осем хиляди триста и петдесет метра, гърлото ми отново се обади. Започнах да кашлям и да изхвърлям храчки, а когато Нортън ме тупна по гърба, едва не изплюх половината си гръклян. Опитах да продължа напред, но когато достигнахме осем хиляди и петстотин метра, вече не можех да направя и крачка. Наложих се да спра за почивка, но виждах върха пред себе си и настоях Нортън да продължи. Гледах го как се изкачва, докато не изчезна от поглед.

Джордж се обърна към Нортън и тихо попита:

— Успя ли?

— Не, не успях — отвърна Нортън. — Защото, когато спрях да почина, направих класическата грешка.

— Само не ми казвай, че си свалил очилата! — невярващо възкликна Джордж.

— Колко пъти си ни предупреждавал да не го правим при никакви обстоятелства? — попита Нортън и свали ръка от очите си. — Когато ги сложих отново, клепачите ми бяха почти замръзнали и не виждах и на крачка пред мен. Извиках на Съмървил, той също извика, за да покаже къде е, и тръгнах обратно.

— Бяхме като певческо дружество — опита се да се усмихне Съмървил. — Благодарение на фенера успяхме да се спуснем надолу, макар и малко бавно.

— Слава богу, че беше Съмървил — каза Нортън, докато Оудъл поставяше на очите му кърпа, напоена с топла вода.

Мина известно време, преди да заговорят отново. Нортън пое дълбоко дъх и каза:

— Не вярвам да има по-нагледен пример на слепец, водещ слепец.

Този път Джордж се разсмя.

— И до каква височина стигна?

— Нямам представа, старче — отговори Нортън и му подаде алтиметъра си.

Джордж погледна уреда и обяви:

— Осем хиляди петстотин седемдесет и два метра. Поздравления, старче.

— За кое, че не успях да изкача последните двеста седемдесет и шест метра? — попита Нортън. Звучеше ужасно разочарован.

— Но въпреки това влезе в историята, защото постигна нов рекорд. Нямам търпение да видя физиономията на Финч, когато научи.

— Много мило от твоя страна, друже, но Финч ще каже, че е трябвало да те послушам и да използвам кислород — отвърна Нортън и след малко добави: — Ако времето се задържи, сигурно ще бъде само бележка под линия в историята, защото явно ще изкачиш върха.

Джордж се усмихна, но не каза нищо.

— Съгласен съм с Нортън — обади се Съмървил. — Най-добре вие тримата да се наспите хубаво.

Джордж кимна, стисна ръцете на другарите си и се върна в палатката си да поспи.

Помисли си, че сигурно ще успее, но думите на Нортън непрекъснато отекваха в ума му: *Ако времето се задържи...*

58.

Джордж стана много преди изгрев. Снегът искреше под пълната луна и местността наоколо приличаше на поляна от фино шлифовани диаманти. Въпреки че температурата беше минус тридесет градуса, той изпитваше топлина и увереност, че ще успеят, макар още да не беше решил с кого ще тръгне.

Наистина ли трябваше да мъкне кислород, след като Нортън и Съмървил бяха стигнали толкова близо до върха? Нима Оудъл не бе показал, че е по-добре аклиматизиран от двамата? Или отново ще отпадне точно когато е на крачка от целта? Дали неопитността на Ървин ще се превърне в спънка, когато се озоват на неизвестна територия? Или ентусиазмът му, поддържан от кислородните бутилки, ще бъде единствената гаранция за успех?

— Добро утро, сър — чу се глас зад гърба му.

Джордж се обърна и видя усмихнатия Ървин.

— Добро утро, Сенди — отвърна той. — Какво ще кажеш да закусим?

— Но часът е едва пет — рече Ървин. — Пък и Оудъл още спи.

— Събуди го тогава — рече Джордж. — Ще тръгнем в шест.

— В шест? — учуди се Ървин. — Но снощи казахте, че закуската ще бъде в осем и в девет трябва да сме готови за тръгване.

— Добре, тогава в шест и половина — отстъпи Джордж. — Ако Оудъл не стане дотогава, ще тръгнем без него. Така и така си буден, та си мислех, че можеш да свършиш нещо полезно.

— Какво по-точно, сър?

— Да ми приготвиш закуската.

Ървин се ухили и предложи:

— Сардини върху сухар? Леко запечени, обезкостени сардини със стафиди или специалитета на палатката — сардини...

— О, я се размърдай! — прекъсна го Джордж.

Мелъри, Оудъл и Ървин, следвани от петима шерпи, които носеха палатките, екипировката и провизиите, тръгнаха от Северното седло малко след 7:30 на 7 юни. Оудъл пропусна закуската, но не каза нищо. Гай Бълок излезе да стисне ръката на Джордж и рече:

— Ще се видим след два дни, стари приятелю.

— Да. Гледай чайникът да ври.

Както казваше старият му директор мистър Ървин, никога не можеш да станеш твърде рано, а само твърде късно. Джордж потегли като обсебен от демони и наложи темпо, което Оудъл и Ървин поддържаха с мъка.

Непрекъснато хвърляше подозрителни погледи към ясното синьо небе и се опитваше да долови и най-малкия намек за вятър, появата на най-тънкото облаче или първата снежинка, които биха могли да променят *добре обмисления му план*. Но небето си оставаше чисто и спокойно. Джордж обаче знаеше от горчив опит, че точно тази дама е способна да променя настроението си много бързо. Наблюдаваше внимателно двамата си спътници, за да определи дали някой от тях не показва признаци на изтощение. Почти се надяваше някой да започне да изостава и да го избави от необходимостта да взема трудното решение. Но часовете се изнизваха и той с неохота заключи, че двамата са напълно равностойни.

Групата достигна Лагер 5 няколко минути след три следобед, доста преди графика. След като шерпите поеха обратно надолу, Джордж си погледна часовника и се опита да прецени обстановката. Когато пресичал Алпите, Ханибал винаги оставял слънцето да взема решения вместо него. Дали да не продължи към Лагер 6 и да опита да

спести един ден? Или това така ще ги изтощи, че няма да могат да се изправят пред по-важното предизвикателство? Заложил на предпазливостта и решил да легнал рано, за да тръгнат към Лагер 6 възможно най-скоро. Но с кого да тръгне? Кой да продължи с него до върха и кой да се върне до Северното седло?

Ранното лягане не му осигури добър сън. Будеше се на всеки час и подаваше глава навън, за да провери дали звездите се виждат. Небето си оставаше чисто. Ървин спеше като бебе, а Оудъл дори си позволяваше да хърка. Джордж ги гледаше и продължаваше да се чуди кого да избере за последния етап. Дали Оудъл, който след години всеотдайност със сигурност бе заслужил своя, може би последен шанс? Или да се спре на Ървин? В края на краищата съвсем естествено бе младежът да мечтае за своето място под слънцето, а ако не бъдеше избран, щеше да има време да опита отново.

Джордж беше сигурен само в едно. За него и за Оудъл това бе последната възможност.

Малко след четири сутринта тримата потеглиха отново. Темпото им се забавяше с всеки изминал час и когато достигнаха Северния гребен, вече едва се влачеха. Но нито Оудъл, нито Ървин не изостанаха и продължиха решително след водача си.

Слънцето клонеше към залез, когато пред тях се появи Североизточният гребен. Джордж погледна алтиметъра — осем хиляди двеста и шейсет метра. След половин час и шейсет метра по-нагоре тримата рухнаха изтощени и изпълнени с огромно облекчение, че малката палатка на Нортън и Съмървил е още на мястото си. Дойде време Джордж да вземе окончателното си решение — тримата не можеха да преспят в толкова тясно пространство, а на гребена нямаше достатъчно място за втора палатка. Пое дълбоко дъх и седна в снега.

Джордж написа бележка на Нортън, за да му съобщи как се справят и че ще опитат да изкачат върха на сутринта. Стана, погледна смълчаните си спътници и подаде бележката на Оудъл.

— Занеси я обратно до Северното седло, друже, и я предай на Нортън.

Оудъл се поклони леко. Лицето му не изразяваше никакви чувства.

— Съжалявам, друже — добави Джордж.

Канеше се да обясни решението си, но Оудъл го изпревари.

— Взе правилното решение, шефе.

Стисна ръката на Джордж и на младежа, когото сам бе препоръчал на Кралското географско дружество на мястото на Финч.

— Успех — каза той, преди да им обърне гръб и да започне самотното пътуване към Лагер 5, където щеше да пренощува и след това да продължи към Северното седло.

59.

7 юни 1924 г.

Скъпа моя,

Намирам се в малка палатка на осем хиляди триста и двайсет метра над морското равнище и почти на осем хиляди километра от родината в търсене на пътеките на славата...

— Никога ли не спите? — попита Ървин, докато се надигаше и разтъркваше очи.

— Само на връщане — отговори Джордж. — Така че утре по това време ще съм дълбоко заспал.

— Утре по това време ще ви приветстват като новия свети Георги, след като най-сетне съсечете личния си дракон — рече Ървин и нагласи кранчето на една от кислородните бутилки.

— Нямам спомен свети Георги да е носил кислородна бутилка, когато е съсичал дракона.

— Ако Хинкс е бил шеф по онова време, сигурно нямаше да му позволи да използва и меч. „Това е против духа на аматьорския кодекс, друже“ — каза Ървин, докосвайки въображаемия си мустак. — „Трябва да удушиш гнусната твар с голи ръце.“

Джордж се засмя и рече:

— Е, щом се налага да скъсам с аматьорския дух, трябва да знам дали благословените ти кислородни бутилки ще бъдат на линия в четири сутринта. Иначе ще те пратя обратно на Северното седло да кажеш на Оудъл да те смени.

— Как не! — отговори Ървин. — И четирите бутилки са в идеално състояние, което означава, че кислородът е повече от достатъчно, стига да не смятате да изминем разстоянието до върха и обратно за повече от осем часа.

— Скоро ще разбереш какво ни очаква, млади човече. И имам чувството, че ще имаме по-добър шанс, ако заспиш и ме оставиш да довърша писмото до жена си.

— Всеки ден пишете на мисис Мелъри, нали?

— Да — отвърна Джордж. — И ако изкараш късмет да намериш някоя наполовина толкова забележителна като нея, ще правиш абсолютно същото.

— Мисля, че вече съм я намерил — каза Ървин, докато си лягаше. — Просто забравих да ѝ кажа, преди да заминем, какви са чувствата ми към нея.

— Тя е наясно, повярвай ми — рече Джордж. — Но ако се съмняваш, винаги можеш да ѝ драснеш някой ред — стига писмата все още да се използват като средство за общуване в Оксфорд.

Джордж зачака хапливия отговор, но такъв не последва — момчето вече спеше дълбоко.

След като завърши с *твой любящ съпруг*, Джордж и запечатата плика, той прочете „Елегия върху гроб до провинциална църква“ от Грей, преди да духне свещта и да се предаде на съня.

— Искаш ли да сваля кърпата, старче? — попита Оудъл.

— Да, ако обичаш — отвърна Нортън.

Оудъл внимателно махна копринената кърпа от лицето му.

— Господи, още не виждам — изстена Нортън.

— Спокойно — каза му Съмървил. — Понякога са нужни два-три дни, преди зрението да се възстанови след снежна слепота. Така или иначе никъде няма да ходим, докато Мелъри не се върне.

— Не се тревожа за връщането — рязко рече Нортън. — А за изкачването. Оудъл, искам да се върнеш в Лагер 6 и да вземеш буркан

„Боврил“ и кейк. Обзалагам се, че Мелъри е забравил нещо.

— Тръгвам — отвърна Оудъл. — Не съм виждал по-хубаво време за катерене.

8 юни 1924 г.

Джордж се събуди няколко минути след четири и откри, че Ървин вече приготвя закуската.

— Какво е менюто за Възнесение? — попита той, като подаде глава навън да повери времето. Въпреки че студеният въздух веднага скова лицето му, гледката го накара да се усмихне.

— Макарони и сардини — отвърна Ървин.

— Интересна комбинация — отбеляза Джордж. — Имам чувството, че няма да я намерим в готварската книга на мисис Бийтън.

— Щях да ви предложа нещо по-разнообразно, ако не бяхте забравили храната си — рече Ървин и се ухили.

— Извинявам се, друже — каза Джордж. — Mea culpa.

— Няма проблем — отговори Ървин. — Честно казано, толкова съм нервен, че дори не мога да мисля за ядене.

Младежът навлече старо авиаторско яке и Джордж се зачуди къде ли се е сдобил с него — беше твърде млад, за да е участвал във войната.

— На директора ми е — отговори Ървин на незададения въпрос, докато закопчаваше копчетата.

— Все се опитваш да ме изкараш дъртак — рече Джордж.

Ървин се разсмя.

— Ще наглася кислородните бутилки, докато закусвате.

— Две сардини, бележка за Оудъл и излизам.

Навън небето бе ясно и изгряващото слънце светеше така ярко, че едва не заслепи Ървин.

Джордж изяде сардините, пропусна макароните и написа бележка на Оудъл, която остави върху спалния си чувал. Беше готов да се обзаложи, че геологът ще се върне в Лагер 6.

Бе спал с четири ката дрехи и сега добави към тях дебела вълнена жилетка, копринена риза, фланела и още една копринена риза. Отгоре облече импрегнирано памучно яке и широки габардинени панталони. Уви гетите от кашмир около прасците си, обу обувките и

надяна дебелите вълнени ръкавици, изплетени от Рут. Накрая сложи кожения пилотски шлем на брат си и най-новите си слънчеви очила, подарък от Финч. Радваше се, че наоколо няма огледало, макар че Джомолунгма със сигурност би признала, че е облечен подобаващо за аудиенция при Нейно Величество.

Изпълзя от палатката и отиде при Ървин, който му помогна да сложи кислородните бутилки на гърба си. Запита се дали допълнителната тежест няма да се окаже по-голяма пречка от разредения въздух. Но вече бе взел решението, когато върна Оудъл обратно. Последният ритуал, който изпълниха, бе да намажат с цинков окис всички открити части на лицата си. Преди да потеглят, присвиха очи към върха, който изглеждаше съвсем близо.

— Внимавай — рече Джордж. — Тя е същинска сукуба. Колкото повече приближаваш, толкова по-съблазнителна става, а тази сутрин ни изкушава и с магия за идеално време. Но като всяка жена, може да промени решението си всеки миг.

Погледна часовника си — 5:07. Искаше му се да бяха тръгнали малко по-рано.

— Хайде, младежо — рече той. — Както се изразява баща ми, време е да тръгнем с по-добрия крак.

Нагласи мундщука и завъртя кранчето на бутилката.

Де да можеше Хинкс да ме види сега, помисли си Оудъл, докато преодоляваше последните няколко фута до Лагер 6. Стигна до палатката, отпусна се на колене и вдигна чергилото. Пред очите му се разкри бъркотия, каквато биха оставили деца, прекарали нощта в къщичка на дърво — чиния недоядени макарони, празна консерва сардини и компас, явно забравен от Джордж. Оудъл се засмя, изпълзя вътре и започна да подрежда.

Поставяше буркана и кутиите кейк върху спалния чувал на Мелъри, когато забеляза двата плика. Единият бе адресиран до „Мисис Джордж Мелъри, «Холт», Годалминг, Съри, Англия“ и Оудъл го прибра във вътрешния си джоб. Върху другия беше изписано неговото име. Отвори го.

Скъпи Оудъл,
Ужасно съжалявам, че оставям такава бъркотия.
Времето е идеално за начинанието. Потърси ни или по
скалистия пояс, или на хоризонта.
Ще се видим утре.

Винаги твой,
Джордж

Оудъл се усмихна, отново провери дали всичко е на мястото си за завръщането на героите, изпълзя заднешком от палатката, изправи се и се протегна, загледан в най-високия връх на планетата. Времето беше толкова хубаво, че му се прииска да тръгне след тях — мъничко завиждаше на двамата си колеги, които вече сигурно приближаваха целта.

И внезапно забеляза две фигури, очертани на фона на небето. По-високата направи няколко крачки и застана до другата. Оудъл виждаше, че стоят на Второто стъпало, на около сто и осемдесет метра от върха. Погледна часовника си — 12:50. Все още имаха предостатъчно време да достигнат върха и да се върнат в малката палатка, преди последните лъчи на слънцето да се стопят зад хоризонта.

Не се сдържа и заподскача от радост, докато ги гледаше как потъват в белия облак и изчезват от поглед.

След като стигна Второто стъпало, Ървин стъпи на неравната скала до Джордж.

— Остават ни около двеста и четирийсет метра — задъхано рече Джордж, като погледна алтиметъра. — Но не забравяй, че това се равнява почти на километър и половина, а без кислород Нортън е изминавал само по четирийсет метра на час. Така че вероятно ще ни отнеме около три часа. А това означава, че не можем да си позволим да губим нито минута, защото трябва да се върнем по светло.

Докато той слагаше обратно мундщука си, Ървин му направи знак с палците нагоре. После бавно заизкачваха хребета, по който не бе стъпвал човешки крак.

Джордж погледна нагоре. Сякаш можеше да се докосне върха, въпреки че алтиметърът показваше, че остават още сто и петдесет метра.

След като преодоляха Второто стъпало, продължиха бавно по тесния североизточен хребет, осъзнавайки, че снегът от двете им страни е като стрехи на корниз и под него няма нищо. Достатъчно бе да се отклонят само на няколко стъпки и...

Примамливият сняг се оказа дълбок шейсет сантиметра. Беше им почти невъзможно да направят крачка напред, а когато успяваха, напредваха само с няколко сантиметра и отново потъваха.

Двеста и единадесет крачки по-късно най-сетне се освободиха от навятия сняг, но само за да се озоват пред отвесна скала, която би била предизвикателство и в топла лятна утрин на височина хиляда метра — а какво оставаше тук и сега, когато Джордж бе подгизнал от пот, дробовете му бяха почти замръзнали и бе толкова изтощен, че му се искаше просто да легне и да заспи, макар да знаеше, че на минус четиридесет градуса ще замръзне, ако остане неподвижен за повече от две минути.

Помисли си, че може би ще е по-разумно да обърнат назад, докато все още имат шанс да стигнат до палатката преди залез. Но тогава щеше да прекара остатъка от живота си в обяснения защо е позволил наградата да му се изплъзне в последния момент.

Обърна се и видя изтощения Ървин, който се измъкна от снега и се вгледа невярващо в скалата пред тях. Джордж се поколеба. Имаше ли право да рискува живота на това момче? Не беше ли по-добре да продължи сам? Или да му каже да остане тук и да го изчака? Прогони тези мисли от главата си. В края на краищата Ървин беше заслужил правото да сподели триумфа с него. Свали мундщука и каза:

— Почти стигнахме. Тази скала е последното препятствие пред върха.

Ървин му се усмихна едва-едва.

Джордж се обърна към вертикалната скала, покрита с вечен лед, и затърси място, където да постави крака си. Хвана се с трепереща ръка за някакъв корниз малко над главата си и бавно се набра. Затърси

опора с крак, за да вдигне другата си ръка и да изкачи още няколко сантиметра. Опита се да не мисли какво го очаква на връщане. Умът му крещеше да се връща, но сърцето нашепваше да продължава напред.

Четиридесет минути по-късно той се изтегли на върха на скалата и пусна въжето за Ървин. След като младежът се озова до него, Джордж погледна алтиметъра. Оставаха им още трийсет и пет метра. Погледна нагоре. Този път срещу него се озова ледена кора, натрупана от годините в надвиснал над Източната стена корниз. Дори четирикрако животно с шипове на копитата не можеше да мине по него.

Джордж опита да намери опора за краката си, когато мълния удари планината, последвана от оглушителен тътен. Помисли си, че бурята ще ги връхлети, но когато погледна надолу, осъзна, че се намират много над нея и в момента стихията изсипва яростта си върху другарите му, останали на около шестстотин метра под тях. Джордж никога не бе виждал буря отгоре. Надяваше се, когато дойде време да се спускат, тя да е продължила нататък, оставяйки след себе си тихо и спокойно време.

Отново вдигна крак и се опита да намери опора в леда, но той се пропука и петата му се плъзна надолу. Наистина ли можеше да стане по-лошо? Заби ледокопа в стената пред себе си. Този път ледът не се напука веднага, а когато това стана, Джордж постави крак в дупката и се плъзна няколко сантиметра надолу. Сякаш танцуваше танго — две напред, една назад. След десетина крачки тесният хребет стана още по-тесен и Джордж продължи пълзешком. Не поглеждаше настрани — знаеше, че там го дебнат бездни. Гледай напред, не обръщай внимание на нищо и продължавай. Още една крачка напред, половин крачка назад. Колко дълго можеше да издържи тялото му на подобно изпитание? Изведнъж усети твърда скала под себе си и успя да се измъкне от ледената покривка. Изправи се на неравния камък само на петнайсетина метра от върха. Обърна се назад. Изтощеният Ървин продължаваше да се влачи на четири крака.

— Само още десет метра — извика Джордж, докато развързваше въжето, за да могат да се движат със собствено темпо.

Минаха още двадесет минути, преди Джордж Лей Мелъри да постави дясната си ръка на най-високата точка на Еверест. Издърпа се

бавно на върха и се просна по корем. „Трудно може да се нарече триумф“ — бе първата му мисъл. Успя да се вдигне на четири крака и с огромно усилие се изправи. Първият човек, стъпил на покрива на света.

Около него се простираха Хималаите — гледка, на която не се бе възхищавал никой. Искаше му се да подскача от радост и да крещи с пълно гърло, но нямаше нито сила, нито дъх да го направи. Завъртя се, защото хапещият вятър сякаш духаше от всички посоки и не му позволяваше да се движи по-бързо. Безброй непокорени планини се издигаха гордо около него, свели леко глави пред кралицата си.

Трябваше да каже на Клеър, че върхът на Еверест е с площ горедолу колкото масата в трапезарията.

Погледна часовника си — 15:36. Опита се да убеди сам себе си, че имат предостатъчно време да се върнат в малката си палатка в Лагер 6, особено ако нощта се окажеше ясна и тиха.

Погледна към Ървин, който приближаваше със скоростта на охлюв. Дали нямаше да рухне на последната крачка? И тогава, подобно на дете, което още не се е научило да ходи, Ървин най-сетне изпълзя на върха.

Джордж му помогна да се изправи и бръкна в джоба си с надеждата, че не е забравил фотоапарата. Пръстите му бяха толкова вцепенени, че едва не го изпусна. Снима Ървин, вдигнал ликуващо ръце, после му даде апарата и се помъчи да се усмихне победоносно.

Пак си погледна часовника и се намръщи. Посочи надолу и Ървин прибра фотоапарата в джоба си.

Джордж се канеше да направи първата стъпка надолу, когато си спомни какво бе обещал на Рут. С натежали, вледенени пръсти той измъкна портфейла си и извади черно-бялата снимка, която винаги носеше със себе си. Погледна съпругата си за последен път, усмихна се и постави фотографията на най-високата точка на земята. Отново затършува в джоба си.

— Кралят на Англия ви праща своите комплименти, мадам — каза той с лек поклон, — и се надява да позволите на скромните му поданици да стигнат невредими до родината си.

Усмихна се, но след миг изруга.

Беше забравил златната лира на Джефри Йънг.

61.

Когато се върна в Лагер 4, Оудъл не можа да скрие вълнението си. Изпълзя в палатката на Нортън и му каза какво е видял.

— На около двеста и петдесет метра от върха, казваш? — попита Нортън, който продължаваше да лежи по гръб.

— Да — отвърна Оудъл. — Сигурен съм. Стояха при Второто стъпало, единият приближи другия и поеха енергично нагоре.

— В такъв случай вече нищо не може да ги спре — отбеляза Бълок и сложи топла кърпа на очите на Нортън.

— Абсолютно си прав — съгласи се Съмървил. — Но все пак си мисля, че няма да е зле Оудъл да запише подробно всичко видяно, докато спомените му са пресни. Може да се окаже важно за историята на експедицията.

Оудъл изпълзя до раницата и извади дневника си. Седна в ъгъла на палатката и записа всичко, което бе видял сутринта. Къде точно са били двете фигури, времето, когато продължиха нагоре, както и фактът, че изглежда не изпитваха никакви затруднения, когато се изгубиха в мъглата. След като приключи, си погледна часовника — 18:58. Дали Мелъри и Ървин вече се бяха върнали в Лагер 6, след като са стъпили на покрива на света?

Привързаха се един за друг и когато заслиза от върха, първата мисъл на Джордж бе колко ли кислород им остава. След това се запита и колко ли време остава до здрачаване. Накрая просто си пожела нощта да е ясна и луната да ги съпровожда през последните стъпки до дома.

С изненада откри, че след като беше постигнал целта си, притокът на адреналин секна и сега му оставаше единствено волята да оцелее.

Само след петнайсет метра му се прииска да седне да почине, но бе така изтощен, че ако затвореше очи дори за миг, никога вече нямаше да ги отвори.

Заби ледокопа в напуканата повърхност, направи крачка напред и веднага усети, че въжето се опъва. Явно за Ървин обратният път бе по-

труден дори от изкачването. Джордж постави предпазливо левия си крак върху ледения склон, който сега бе още по-коварен от преди. Опитва се да използва захватите, които беше изсякъл на качване, но те вече се заледяваха. Въпреки че на няколко пъти изгуби равновесие и падна, успя да продължи напред, докато не стигна до каменистата повърхност — само за да се озове отново над заледената стена. Знаеше, че това ще е най-опасната част от спускането, и трябваше да приеме, че Ървин е в по-лошо състояние от него. Достатъчна бе и най-малката грешка, за да полетят към смъртта си. Обърна се към партньора си и се усмихна. За първи път Ървин не отговори на усмивката му.

Джордж стисна скалния ръб с две ръце и бавно се отпусна, търсейки и най-малката опора. Закрепи единия си крак и спусна другия. Изведнъж усети въжето да се отпуска. Погледна нагоре. Ървин се беше подхлъзнал и след миг прелетя край него.

Джордж знаеше, че няма надежда да се задържи върху отвесната ледена стена, докато партньорът му летеше надолу. Рязкото дърпане на въжето го откъсна от стената и той дори не успя да помисли за смъртта, докато летеше след Ървин...

Миг по-късно двамата паднаха в дълбокия сняг, който така ги бе забавил на изкачване — а ето че сега спаси живота им. След като се съвзеха, те започнаха да се смеят като момчета, паднали от дърво в снежна пряспа.

Джордж се надигна бавно, изправи се несигурно и със задоволство откри, че Ървин вече е на крака. Прегърнаха се и Джордж потупа момчето по гърба. После вдигна палец и продължи надолу по склона.

Вече нищо не можеше да го спре.

62.

Оудъл се събуди в пет сутринта и излезе навън. Ноуъл вече бе станал и нагласяше триножника си на една равна площадка. Мощният обектив беше насочен към Лагер 6 и камерата бе готова да забръмчи при първите признаци на живот там. След малко към тях се присъедини и Нортън.

— Добро утро, Оудъл — радостно рече той. — Вярно, засега те виждам само като размазано петно, но все пак мога да те различа от Ноуъл.

— Добра новина — каза Ноуъл. — Надявам се скоро да видим Джордж и Сенди на хоризонта.

— Забрави — рече Нортън. — Мелъри никога не е бил по ранното ставане, а нищо чудно и малкият да се е успал.

— Не ме свърта на едно място — каза Оудъл. — Ще се кача да им приготвя закуска, а после ще ги ескортирам тържествено дотук.

— Старче, ще направиш ли нещо за мен, когато идеш горе? — попита Ноуъл. — Искам да извадиш спалните им чували от палатката и да ги положиш един до друг, за да разберем, че са изкачили върха.

— А ако не са? — попита Оудъл и замълча. — Или ако е станало нещо още по-лошо?

— Тогава ги постави накръст — тихо отвърна Ноуъл.

Оудъл кимна, нарами раницата и пак пое към Лагер 6. Този път обаче времето с всяка минута ставаше все по-лошо. Не след дълго той вече се бореше със силния вятър, който свистеше в долината — ясен знак, че след няколко часа мусонът ще ги застигне. Гледаше тревожно нагоре с надеждата да види другарите си.

Приближаваше Лагер 6 и се мъчеше да пропъди мисълта, че може да им се е случило нещо. Най-сетне забеляза малката палатка — беше покрита с прясно навят сняг. Зеленото платнище плющеше на вятъра, а наоколо не се виждаха никакви следи.

Опита се да ускори крачка, но усилията му бяха напразни — тежките обувки затъваха все повече и повече в снега. Накрая се отказа, отпусна се на четири крака и изпълзя последните няколко метра до палатката. Пъхна глава вътре и свали очилата си с надеждата да види обичайната бъркотия, но вече знаеше, че това са напразни надежди. По-късно щеше да разказва на приятелите си, че гледката приличаше на натюрморт. Спалните чували не бяха докоснати, бурканът „Боврил“ си стоеше затворен, блокчетата „Кендъл Минт кейк“ бяха опаковани, а до тях стърчеше свещ, която така и не е била палена.

Сложи си очилата и изпълзя навън. Изправи се на колене и погледна към върха, но не виждаше нищо на повече от няколко стъпки пред себе си.

— Джордж! Сенди! — изкрещя с цяло гърло той.

Свистящият вятър и снегът отнесоха думите му.

Продължи да крещи, докато не остана без глас и едва се чуваше във виелицата. Отказа се чак когато осъзна, че собственият му живот е в опасност. Запълзя обратно към палатката, издърпа с мъка единия чувал и го просна на склона.

— Някой измъква спален чувал — обяви Ноуъл.

— Какво е посланието? — извика Нортън.

— Още не знам. Сега вади и втория!

Ноуъл фокусира върху движещата се фигура.

— Джордж ли е? — извика Нортън, като се взираше безпомощно нагоре, прикривайки очите си от виелицата.

Ноуъл не отговори, само наведе глава.

Съмървил се качи на хребета с цялата бързина, на която бе способен, и застана зад камерата. Погледна през окуляра.

Кръстът изпълваше целия обектив.

---

[1] Риск, опасност (англ.). — Б.ред. ↑

ЕПИЛОГ

Тоз, що вижда истинската доблест...

Щом Джордж Лей Мелъри се беше изненадал от посрещането, което получи при завръщането си в Англия след експедицията от 1922 година, как ли щеше да реагира, ако можеше да види мемориалната служба в негова чест в катедралата „Сейнт Пол“? Нямаше тяло, нито ковчег, нито гроб, но въпреки това хиляди хора бяха прекосили цялата страна, за да изразят почитта си.

Нека следва своя господар...

Тук бяха Негово Величество кралят, Уелският принц, дукът на Конот и принц Артър, наред с премиера Рамзи Макдоналд, бившия външен министър лорд Кързън, кмета на Лондон и кмета на Бъркенхед.

Страхът не ще го накара да трепне...

Генерал Брус строи почетната гвардия — подполковник Нортън, доктор Съмървил, професор Оудъл, майор Бълок, доктор Морсхед, капитан Ноуъл и Джефри Йънг. Със сребърни ледокопи под мишница те тръгнаха след декана на „Сейнт Пол“ покрай претъпканите пейки и заеха местата си на първия ред до сър Франсис Йънгхъсбенд, мистър Хинкс, мистър Рейбърн и капитан Ашкрофт, които представляваха Кралското географско дружество.

Щом врекъл се е, че е пилигрим...

Епископът на Честър се качи на амвона и започна словото си, посветено на двамата мъже от Бъркенхед, които на Възнесение бяха завладели умовете на цял свят.

— Никога няма да разберем — продължи той — дали са стигнали върха на великата планина. Но кой би си помислил, че ако заветната цел е така близо, Джордж Мелъри няма да рискува всичко и младият Сенди Тървин няма да го последва до края на земята?

Рут Мелъри, която седеше на предната редица от другата страна на пътеката, нямаше подобни съмнения. Съпругът ѝ не би тръгнал назад, ако имаше и най-малка възможност да постигне най-шеметната си мечта. Не се съмняваше и преподобният Хърбърт Мелъри, който седеше до снаха си. Хю Такъри Търнър мълчеше от другата ѝ страна.

Онез, що плашат го с истории ужасни...

След като деканът благослови всички и важните особи си тръгнаха, Рут остана до северния вход, за да приеме съболезнованията на близки и приятели.

Усмихна се, когато видя Джордж Финч, очакващ реда си да говори с нея. За първи път беше облечен с тъмносив костюм, бяла риза и черна вратовръзка. Поклони ѝ се ниско, а тя се наведе напред и прошепна в ухото му:

— Ако ти беше с Джордж, може би щеше да е още жив.

Финч не каза нищо. Твърдо вярваше, че ако го бяха поканили в експедицията, със сигурност щяха да изкачат върха и да се приберат живи и здрави. Но знаеше и че при евентуални трудности Мелъри щеше да пренебрегне съвета му и ще продължи нагоре сам.

Смуцават само себе си; по-силен той е...

Накрая бащата на Рут реши, че е време да отведе дъщеря си у дома, въпреки че още много опечалени чакаха да изкажат съболезнованията си.

По обратния път към Годамлинг двамата почти не разговаряха. Все пак Рут бе изгубила единствения мъж, когото бе обичала, а възрастните господа не очакват да надживеят зетьовете си. След като минаха през портала на „Холт“, Рут благодари на баща си за подкрепата и съпричастието, но помоли да я остави сама и Търнър с неохота продължи към Уестбрук.

Никой враг не ще му устои, дори с гигант ще влезе в бой...

Когато Рут отвори вратата, на килима лежеше плик, надписан с характерния почерк на Джордж. Вдигна го. Много добре знаеше, че това е последното му писмо. Отиде в дневната, наля си уиски и седна в креслото до прозореца. Погледна към алеята. Някак все още очакваше Джордж да се появи на портата и да я прегърне.

И с право пилигрим ще бъде...

Отвори плика, извади писмото и зачете последните думи на съпруга си.

7 юни 1924 г.

Скъпа моя,

Намирам се в малка палатка на осем хиляди триста и двайсет метра над морското равнище и на почти осем хиляди километра от родината в търсене пътеките на славата. Дори и да ги намеря, те не ще означават нищо, ако не мога да споделя мига с теб.

Не беше нужно да отивам на другия край на света, за да открия, че без теб съм нищо, както често ми напомнят със завист онези, които не са изкарали такъв късмет — а те

не познават дори и половината от щастието ми. Попитай когото и да е от тях какво би жертвал за онзи първи момент на страст, която ще трае през целия му живот, и той ще ти каже — половината си живот, защото такава жена не съществува. Грешат. Аз открих тази жена и нищо не може да заеме мястото ѝ, най-малко тази леденостудена девица, която дреме над мен.

Някои мъже се хвалят със завоеванията си. Истината е, че аз имам само едно, тъй като се влюбих в теб в мига, в който те видях. Ти си моята ведро утрин, ти си моето залязващо слънце.

Все още се възхищавам на късмета си, защото съм трижди благословен.

Първата благословия дойде в деня, когато стана моя съпруга и се съгласи да споделиш с мен остатъка от живота си. Същата нощ сподели постелята ми и стана моят най-близък приятел.

Втората бе, че така безкористно ме окуражаваше да осъществя най-голямата си мечта, че винаги позволяваше главата ми да остава зареяна в облаците, докато ти успяваше с мъдростта и здравия си разум да стоиш твърдо на земята.

И към всичко това ме благослови с чудесно семейство, което продължава да носи безкрайна радост в живота ми, макар че минутите в денонощието не са достатъчни, за да споделя техния смях и да избърша сълзите им. Много често съжалявам, че съм се лишил от толкова много от кратките години на детството им.

Клеър ще постъпи в Кеймбридж и не само ще надмине мъжете, но със сигурност ще успее там, където аз се провалих. Беридж е дарена с твоята грация и очарование, с всеки изминал ден се превръща в твое подобие и когато женствеността ѝ разцъфне, много мъже ще искат ръката ѝ, но никой няма да е достоен в моите очи. Колкото до малкия Джон, с нетърпение очаквам да видя първите му оценки в училище, да гледам първия му

футболен мач и да бъда до него, когато се изправи пред първата трудност в живота си.

Скъпа моя, искам да ти кажа още толкова много неща, но ръката ми започва да трепери, а трептящото пламъче на свещта ми напомня, че утре ме чака задача. Смятам да поставя снимката ти на най-високата точка на света, за да пропъдя завинаги този демон от мен и най-сетне да се върна при жената, която винаги съм обичал.

Виждам те как седиш в креслото си до прозореца в „Холт“, четеш това писмо и се усмихваш, докато обръщаш листата. Вдигни очи, мила, защото всеки момент може да ме видиш как минавам през портите и тръгвам към теб. Ще скочиш ли да ме посрещнеш, за да те прегърна и никога повече да не се отделя от теб?

Прости ми, че ми бе нужно толкова много време, за да осъзная, че за мен си по-важна и от самия живот.

Твой любящ съпруг,
Джордж

Всеки ден до края на живота си Рут Мелъри седеше в креслото до прозореца и препрочиташе това писмо.

На смъртното си легло сподели с децата си, че не е минал нито ден, в който да не е виждала как баща им минава през портите и тръгва по алеята към нея.

СЛЕД 1924 Г.

ДЖОРДЖ ЛЕЙ МЕЛЪРИ

Тялото на Джордж бе открито на 1 май 1999 г. на височина 8156 метра. В портфейла му нямаше снимка на жена му Рут, не беше намерен и фотоапаратът. И до днес алпинисткото братство е разделено по въпроса дали той е първият човек, стъпил на Еверест. Малцина се съмняват, че е бил способен да го направи.

СЕНДИ ЪРВИН

Когато „Таймс“ съобщил за смъртта на Ървин, три жени заявили, че са негови годеници.

Въпреки няколко специално организирани експедиции, тялото му не е намерено. През 1975 г. китайският алпинист Су Дзин казал на свой колега, че се е натъкнал на тялото на „мъртъв англичанин“, замръзнало в тясно дере на височина 8300 метра. Няколко дни по-късно, преди да бъде разпитан по-подробно, Су Дзин бил пометен от лавина.

РУТ МЕЛЪРИ

След смъртта на Джордж семейството му остава в Съри, където Рут живее до края на живота си. Умира от рак на гърдата през 1942 г., на петдесетгодишна възраст.

СЪР ТРАФЪРД ЛЕЙ МЕЛЪРИ, ВИЦЕМАРШАЛ ОТ КРАЛСКИТЕ ВОЕННОВЪЗДУШНИ СИЛИ, РИЦАР-КОМАНДИР НА ОРДЕНА НА КУПЕЛА

Братът на Мелъри Трафърд загива в Алпите през ноември 1944 г., на петдесет и две години, докато летял да поеме командването на съюзните военновъздушни сили в Тихия океан. Предполага се, че той е управлявал самолета.

АРТЪР С. БЕНСЪН

През 1915 г. преподавателят на Мелъри става директор на Магдалин Колидж и остава на тази длъжност до 1925 г. Автор е на трогателното похвално слово за Мелъри за мемориалната служба в Кеймбридж, но бил твърде болен, за да го прочете лично. Най-известен е като автор на „Страната на надеждата и славата“.

Умира през 1925 г., на шестдесет и три годишна възраст.

АЛПИНИСТИТЕ

БРИГАДЕН ГЕНЕРАЛ Ч. ДЖ. БРУС, КАВАЛЕР НА КРАЛСКИЯ ВИКТОРИАНСКИ ОРДЕН.

Участва в десанта в Галиполи и командва полк на северозападната граница. Председател на Алпийския клуб от 1923 до 1925 г. През 1931 г. е назначен за командващ Пети стрелкови полк на гурките.

Умира през 1939 г., на седемдесет и три годишна възраст.

ДЖЕФРИ ЙЪНГ, ДОКТОР ПО ЛИТЕРАТУРА, ЧЛЕН НА КРАЛСКОТО ЛИТЕРАТУРНО ДРУЖЕСТВО.

През 1925 г. става съветник на фондация „Рокфелер“. От 1932 г. преподава педагогика в Лондонския университет. Председател на Алпийския клуб от 1940 до 1943 г. Изкачва Матерхорн (4478 метра) през 1928 г., на петдесет и две годишна възраст, както и Цинал Ротори (4221 метра) през 1935 г., на петдесет и девет, въпреки изкуствения си крак.

Умира през 1958 г., на осемдесет и две годишна възраст.

ДЖОРДЖ ФИНЧ, ЧЛЕН НА КРАЛСКОТО ДРУЖЕСТВО, ЧЛЕН НА ОРДЕНА НА БРИТАНСКАТА ИМПЕРИЯ.

Става член на Кралското дружество през 1938 г. Председател на Алпийския клуб от 1959 до 1961 г. През 1931 г. трима негови приятели загиват в Алпите и той вече не се занимава активно с алпинизъм.

Умира през 1970 г., на осемдесет и две годишна възраст.

Синът му Питър Финч става актьор, печели посмъртно „Оскар“ за ролята си в „Телевизионна мрежа“.

ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ СЪР ЕДУАРД НОРТЪН, РИЦАР НА БРИТАНСКАТА ИМПЕРИЯ.

Продължил кариерата си на професионален войник, личен адютант на крал Джордж V, по-късно военен губернатор на Хонконг. През 1926 г. е награден с Медала на учредителите на Кралското географско дружество.

Носител на световния рекорд за най-високо изкачване (8572 метра) до 1953 г., когато сър Едмънд Хилари и шерпът Тензинг Норгей покоряват Еверест.

Умира през 1970 г., на седемдесетгодишна възраст.

Т. ХАУЪРД СЪМЪРВИЛ, НОСИТЕЛ НА ОРДЕНА НА БРИТАНСКАТА ИМПЕРИЯ, ЧЛЕН НА КРАЛСКОТО ХИРУРГИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО.

Работи като хирург в мисионерската болница в Траванкор, Южна Индия, където става един от водещите авторитети по лечение на язва на дванадесетопръстника. Прекратява професионалната си кариера през 1956 г. и се връща в Англия. Председател на Алпийския клуб от 1962 до 1965 г.

Умира през 1975 г. след преход в Лейк Дистрикт, на осемдесет и пет годишна възраст.

ПРОФЕСОР НОУЪЛ ОУДЪЛ

През 1936 г. комисията „Еверест“ отхвърля молбата на Оудъл да участва в експедицията до върха поради напреднала възраст — петдесет и една години. През същата година той изкачва Нанда Деви (7817 метра), най-високият връх, покоряван по онова време. Никой от експедицията до Еверест не успял да се изкачи на повече от 7300 метра.

Оудъл прекарва остатъка от професионалния си живот като геолог, професор в Харвард и Макгил. След пенсионирането си се връща в Кеймбридж и става почетен член на Клеър Колидж.

Умира през 1981 г., на деветдесет и шест годишна възраст.

КАПИТАН ДЖОН НОУЪЛ

Продължил кариерата си като професионален фотограф и кинодеец. Филмът му „Епопеята Еверест“ е гледан от повече от милион зрители във Великобритания и Америка. Творбите му се пазят в Националния филмов архив.

Ноуъл умира през 1987 г., на деветдесет и девет годишна възраст.

КРАЛСКОТО ГЕОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО.

СЪР ФРАНСИС ЙЪНГХЪСБЕНД, РИЦАР-КОМАНДИР НА ЗВЕЗДАТА НА ИНДИЯ, РИЦАР-КОМАНДИР НА
ИНДИЙСКАТА ИМПЕРИЯ

Остава председател на комисията „Еверест“ до 1934 г. През 1925 г. издава бестселъра „Епопеята на Монт Еверест“ и дарява всички приходи на Кралското географско дружество. През 1936 г. основава Световния конгрес на вероизповеданията.

Умира през 1942 г., на седемдесет и две годишна възраст.

АРТЪР ХИНКС, ЧЛЕН НА КРАЛСКОТО ДРУЖЕСТВО, КОМАНДИР НА ОРДЕНА НА БРИТАНСКАТА
ИМПЕРИЯ

През 1912 г. става носител на златния медал на Кралското астрономическо дружество. През 1913 г. е избран за член на Кралското дружество. През 1920 г. става командир на Ордена на Британската империя за приносите му в планинарството. През 1938 г. е награден с Викторианския медал на Кралското географско дружество и остава секретар на комисията „Еверест“ до 1939 г.

Умира през 1945 г., на седемдесет и две годишна възраст.

ПРИЯТЕЛИТЕ НА МЕЛЪРИ

ГАЙ БЪЛОК

През 1938 г. става дипломатически представител в Еквадор. През 1944 г. е назначен за главен консул в Бразавил.

Умира през 1958 г., на осемдесет и две годишна възраст.

МЕРИ АН „КОТИ“ САНДЪРС

След фалита на баща си работи като продавачка в „Улуъртс“. По-късно става автор на бестселъри и пише под псевдонима Ан Бридж. Джордж Мелъри е прототип на някои от героите ѝ. Омъжва се за дипломата сър Оуен О’Мали и остава близка приятелка на семейство Мелъри.

Умира през 1974 г., на осемдесет и шест години.

СЕМЕЙСТВО МЕЛЪРИ

ПРЕПОДОБНИЯТ ХЪРБЪРТ ЛЕЙ МЕЛЪРИ

През 1931 г. бащата на Джордж става каноник на катедралата в Честър. Умира през 1943 г., на осемдесет и седем години.

МИСИС АНИ МЕЛЪРИ

Ани надживява съпруга си, двамата си сина и двете си снахи. Умира през 1946 г., на осемдесет и три години.

СЕСТРИТЕ НА МЕЛЪРИ

Мери, мисис Ралф Брук, умира през 1983 г., на деветдесет и осем години.

Ейви, мисис Хари Лонгридж, умира през 1989 г., на сто и две години.

ДЕЦАТА НА МЕЛЪРИ

Клеър завършва Кеймбридж с почетно отличие. Омъжва се за американския учен Глен Миликън, мести се в Калифорния и ражда трима сина. Съпругът ѝ загива през 1947 г. при катерене в Тенеси и подобно на майка си Клеър сама отглежда децата си.

Умира през 2001 г., на осемдесет и пет години.

Беридж става лекар и се омъжва за Дейвид Робъртсън, професор по английски в Колумбийския университет и автор на книгата „Джордж Мелъри“. Имат трима синове. Подобно на майка си, тя се разболява от рак на гърдата и умира през 1953 г., на тридесет и шест годишна възраст.

Джон емигрира в Южна Африка, където работи като хидроинженер. Женен е и има пет деца. Едно от тях е Джордж Лей Мелъри II.

ДЖОРДЖ ЛЕЙ МЕЛЪРИ II

Внукът на Мелъри е старши строителен инженер и проектира завод за обезсоляване на вода по поръчка на Градския съвет на Мелбърн, Австралия.

В 5:30 сутринта на 14 март 1995 г. Джордж Лей Мелъри II остави на Еверест ламинирана фотография на Джордж и Рут. По собствените му думи така „ознаменува успешното завършване на едно малко необичайно семейно начинание“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.